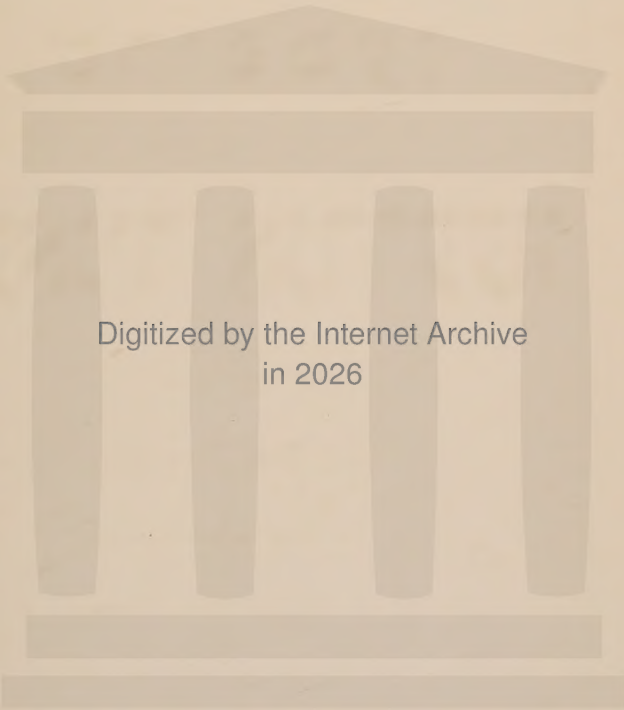

Digitized by the Internet Archive
in 2026

געקליבענע

שריפטען

— פון —

לעאניד אנדרעעוו

איבערזעצט פון

מ. קאטץ.

פיערטער באנד.

היברו פאבלישינג קאמפאני

52-50 עלדרידזש סטריט, ניו-יארק.

אינהאלט פערצייכנים:

5		א נ ס ו ס א
102		ואהבת לרעך
129		ס א ל ש ק ו ט
		דער אשמראי

Copyright 1912,

Hebrew Publishing Company, New York.

אנפ'ס

האנדעלענדע פערזאנען

קאסטאמארעוו, פיזדער אינזאנצווויטש — אדוואקאט.
אלעקסאנדרא פאולאָוונא — זיין פרוי
אנפיסא און נינאָטשקא — שוועסטער פון אלעקסאנדרא.
אנאָסאָוו און אנאָסאָוו — אלעקסאנדרא'ס עלטערען.
באָבינקע.
טאָטאָרינאָוו און ראָזענמאַל — אדוואקאטען.
פעטיא — גימנאזיסט.
פאמערנאנצעוו — זיין חבר.

ערשמער אקט

(דאָס הויז פון דעם אַרוואָקאט, פּיאָדאָר איוואַנאָוויטש קאָסטאָמאַראָוו.
דער אַבענד פאַר נייַ-יאָהר. געסט.)

די סצענע שטעלט מיט זיך פאַר די באַבינקאָס קליינעם צימער,
אַבנעטהיילט פון די צימערען, וואו די געסט זיינען, מיט אַ קליינעם
קאַררידאָר און אַ טהיר. פאַר דער טהיר דריי טרעפלאך. דאָס הויז
איז זעהר אַלט, איז פיעל מאָל פערריכט געוואָרען. אין די באַבינקעס
צימער געפינט זיך איין פליענעל. די טהיר איז ניט פעסט פערמאַכט,
פילייכט האָט ווער פערגעסען צו פערריגלען, און פון דאָרט הערט זיך
דער רויש פון דער שמחה: מען שפיעלט פיאנאָ, מען טאַנצט, מען
שרייט עפעס פרייליכעס — און ביי דער באַבינקען איז שטיל, די רוהע
פון אונגליידענשאפטליכע אַלטקייט. דער צימער איז בעלויכטען פון
דאָס שוואַכע ליכט פון קאָלירטע לעמפעלאך און פון אַ קליינעם לאַמפּ
אויפ'ן טיש. די בעט פון דער אַלטער און די הייליגע בילדער זיינען
פערשטעלט מיט אַ גאַנץ הויכען פאַראַוואַן. הינטער די פענסטער
הערשט די קלאנגלאָז-קלינגענדע לבנה-נאַכט פון מאָנאַט יאַנואַר.

די באַבינקע אליין — אַ זקנה פון אונבעוואוסטע יאָהרען און
פון אַלעמען פערגעסענעם אונבעוואוסטען לעבען — זיצט, פערטיעפט
אין פאָטעל, און מיט שנעלע געוואוינטע בעוועגונגען שטריקט זי אַ
זאָק. אונענדליך, וויעדערהאַלענדיג, ציהען זיך אַרויף די גרויע אויג-
לאך איינס נאָך דאָס אַנדערע; דעריאָגען איינס דאָס אַנדערע און קאָ-
נען ניט אָניאָגען, לויפענדיג שנעל איין קרייז. און אויף דעם גלאַנץ
פון די שפיזלאך ענטפערען די בלינדע ווינקען פון דעם קליינעם,
איילענדיגען, פאמפעדיטעל, וועלכער בעווייזט קוים צו כאַפּען די פלי-
הענדע סעקונדען, אַ שרעקליך פערזאָרגטער.

אַנטקעגען דער אַלטער זיצט ניקאָטשקא, אַ 17-יעהריגע גימנאַ-
זיסטקע, אָנגעלעהנט מיט'ן קאָפּ אויף די הענד און קוקט אויפּמערק-

זאם אויף דעם רוישלאָזען און אונענדליכען אָנוואַקסען פון די אויגלאך פון זאָס. ביי איהר זיינען רייכע, יונגע האָזר, און די באַקען רויטלאך-צארט; זי זיצט שטיל, ווי אַ בעצויבערטע.)

נינאַטשקאַ. (אונבעוועגליך, לאַנגזאָם און טיעף) באַבינקע! זאָג דו מיר... (זי דעררעדט ניט און קוקט, ווי זי וואָלט ציילען די אויגלאך. און ווייטער) באַבינקאַ, זאָג דו מיר...

באַבינקאַ. (צערטליך) זאָג, זאָג. אַלס זאָל מען דיר זאָגען. ניטאָ וואָס צו רעדען, אַלעס געזאָגט. זאָג... זאָג!

נינאַטשקאַ. באַבינקאַ, זאָג דו מיר... דו האָסט פיעל געלעבט אויף דער וועלט, דו ווייסט אַלעס און דו קאָנסט אַלעס דערצעהלען, אויב דו זאָלסט וועלען. זאָג מיר באַבינקאַ, ווי ווערט דאָס — ניי יאָהר? איך פערשטעה ניט. מיר ווייזט זיך אויס, אַז ווי נאָר דער זייגער וועט שלאָגען צוועלף, באַלד, טאָקע אין דער זעלבער מינוט, וועלען זיך צופענען מורא'דיגע טויערען און דו וועסט אין זיי דער-זעהען... וואָס? באַבינקאַ, וואָס? (די אלטינקאַ שווייגט). דו וויילסט נישט זאָגען. שאַדע! און איך בין זיכער, אַז דו זעהסט און וואָלסט געקאָנט זאָגען, אויב דו וואָלסט געוואָלט. אָבער דו ליעבסט קיינעם ניט און דערפאר שווייגסט דו. אָנקעל פּעדיא זאָגט, אַז דו ביסט אַלט הונדערט יאָהר, באַבינקאַ, — איז דאָס אמת, זאָג? און אהינטער דיר ליעגט אזא לאַנגער, לאַנגער וועג, אַז דו קאָנסט זעהען אויך אַביסעל פאַראַויס. איז דאָס אמת, זאָג?

באַבינקאַ. (אונטערשמייכלענדיג.) איך קאָן, איך קאָן.

נינאַטשקאַ. און ער זאָגט נאָך, אַז דו ביזט גאָר ניט טויב, אַז דו הערסט אַלעס זעהר גוט, נאָר דו פערשטעלסט זיך. ער זאָגט, אַז דו ביזט אַ ביטערע, פאַלשע, בייזע באַבע, וועלכע ווייסט פון פיעלע פערברעכען, וואָס אימיצער האָט בעגאָנגען און האָט דערפאר מורא צו רעדען און וויל ניט הערען. זאָג, איז דאָס אמת? הערסט דו אָדער ניט?

באַבינקאַ. דיר הער איך.

נינאַטשקאַ. און דעם אָנקעל פּעדיא?

באַבינקאַ. און איהם ניט. אָנקעל פּעדיא, אָנקעל פּעדיא...

נינאטשקא. (לאכט) אי ביזט דו כיטרע! (די אלטינקע שאקעלט מיט'ן קאפ און שטריקט). באבינקא, זאג: פון וואס איז געשטארבען דיין מאן? איך האב געזעהען זיין בילד אין אלבאם, ער איז זעהר עהנליך צו אַנקעל פערדא, ער איז אויך אזא טעהנער. ווי זאָנדרעבאר: דו ביזט שוין אזוי אלט, און ער איז דאָך נאָך גאָר אַ יונגער. ווער עס שטארבט קאָן שוין ניט ווערען עלטער. ווי איינפאך דאָס איז און ווי זאָנדרעבאר! זאָג, פון וואָס איז ער געשטארבען.

באבינקא. איך הער ניט. (שטיל). נינאטשקא קוקט אויף דער אלטער און שאקעלט מיסטרויאיש מיט'ן קאפ). די מוזיק שפיעלט? נינאטשקא. שפיעלט.

באבינקא. מען טאנצט?

נינאטשקא. מען טאנצט. — מיר איז דאָרט פלוצלינג אומעטיג געוואָרען! פעטיא טרוינאָוו איז שיכור און קריעכט צו מיר אלץ מיט ערקלעהונגען. אַ נאָרישער אינגעל, ער מיינט, אז ער איז פערליעבט, און אז עס וועט ווערען זעהר שרעקליך, ווען ער וועט זיך אָנ'שיכור'ן... זאָג באבינקא, זאָג מיר, וואָס איז דאָס אזוינס לייעבע? דו ווילסט ניט, וועל איך דיר זאָגען: דאָס איז אַ שרעקליכעס, אַ מאַטערנדעס געד פיהל. ווען אַ מענש לייעבט, ווערט ער אויך מיט איין מאָל אזוי אונזיר ניג אלט, ווי דו, און ער הויבט אָן גערענקען דאָס, וואָס איז געווען מיט צעהן־טויזענד יאָהר צוריק. דו מיינסט, מיר איז בלוז זיעבענצעהן יאָהר? דאָס איז דיר 17, און איך בין שוין אלט צעהן־טויזענד יאָהר. ליידער קאָן אַך דיר ניט זאָגען אלעס, וואָרים ביי דיר וואָלטען זיך די האָר געשטעלט קאפּויר... אַך, וואָס זאָל איך טהאָן, וואָס זאָל איך טהאָן?

באבינקא. טהאָן, טהאָן... ניטאָ וואָס צו טהאָן, אלעס אָב־געטהאָן.

נינאטשקא. דו ווייסט אַנקעל פערדא איז די גאנצע צייט מיט אנפּיסא?

באבינקא. אזוי, אזוי!

נינאטשקא. נו, יא. און ער איז זעהר אונגערעכט. אנפּיסא איז ניט קיין אויפריכטיגע פרוי. און זי האָט אויך אייער לייעבינקע געד־וואָנהייט: שוויגען און שטילינקערהייט שמיכלען. האָסט דו בעד־כערקט ווי זי געהט? זעה, באבינקא, ווי איך געה. גיעב אַ קוק!

(געהט זיך דורך איבער'ן צימער עטליכע מאָל, הילכיג קלאַפענדיג מיט די קנאַפּלען). האָסטו דו געהערט? און זי? (שטיל ווי אַ שטאַען, קוים טרעטענדיג, גליטשט זי זיך שנעל איבער'ן צימער.) מיר געפעלט דאָס ניט. אלטינקע, מיר געפעלט דאָס ניט. און דערצו: פאַר וואָס קויסטו ער איהר שטענדיג די הענד און אזוי העפּליך, ווי ער וואָלט דאָס גע-קוישט אַ מאַדאָנאַ? און זי קויסט איהם אין שטערן — אויך... אַ סחורה!

באבינקא. דו פערשטעהסט גאָר ניט.

נינאַטשקאַ. אַך, הער אויף, באבינקא! איך פערשטעה שוין אזוי, אז איך וואָלט דיר גאָך געקאָנט אויסלעהרנען. דו מיינסט, איך ווייס ניט, צו וואָס די אונגליקליכע סאַשא האָט זי אויסגעשריעבען אהער? דאָס ווייסט דאָך דאָס גאַנצע הויז, אפילו די וואַראָנעס אויף די בוי-מער ווייסען דאָך. אליין קאָן זי ניט מאַכען, אז דער מאַן זאָל זי ליעבען און ניט ווערען איהר אונטריי, דאַרף דאָס די שוועסטער אַנפּיסא איהם לעהרנען. מיין גאָט! ווער דען זאָל איהם אָנלעהרנען אויב ניט זי? קלוג ענטשלאָסען, דער מאַן האָט איהר איין וואָרט געזאָגט, האָט זי זיך מיט איהם אין פינף מינוט גע'גט; געהט אָנגעטהאָן אין אַ שוואַר-צען קלייד, פרוזירט זיך ניט! אַ פאַסענדע גובערנאַנטען פאַר פעדיאָן. נו וועט זי איהם אָנלעהרנען — דו וועסט זעהען!

באבינקא. דו פערשטעהסט אליין ניט, וואָס דו פליידערסט.

נינאַטשקאַ. (שטרענג.) דו זאָלסט גאָר ניט מיינען, אז איך רעד דאָס אויס אייפּערזוכט. וואָס בין איך אזוינס? אַ מיידעלע, אַ קליין מיידעלע, וועלכע מען קאָן גאָר ארויפזעצען צו זיך אויפ'ן שוים. און זיי, די דאָזיגע? אַן אונגליקליכער מענטש איז אָנקעל פעדיאָ: איינע האָט איהם אַרומגעקלעפט, אזוי ווי אַ טויג, און די אנדערע ציהט זיך אַרום איהם ווי אַ שפּיןדוועבס. (זי עפענט די טהיר פון די איבע-ריגע צימערען) די אונגליקליכע סאַשא געהט. אָבער, באבינקא, דו זאָלסט זיך מאַכען אזוי ווי די האָסט גאָר נישט געהערט, וואָרים אז ניט וועל איך צו דיר מעהר נישט אריינקומען. און דו וועסט דאָ שטאַר-בען אליין, ווי אַ מויז אין אַ לאָדיש. נו זיי ניט בעז! (זי קוישט די אַלטע). אלטינקא, איינציגער פריינדעלע דו מיינער. (עס קומען אריין אַלעקסאַנדראַ פּאַוּלאָוואַ, קאָסטאַמאַראָו'ס פרוי און זיין פריינד אדוואָקאַט טאַטאַרינאָו — אַ הויכער, מאָגערער, שוואַרץ-האַאַריגער

מאן. ער געהט אביסעל הינטער איהר, לאָזט דעם וועג פאר אלעקסאנדראַ
רא פאוואָוונא. זי איז בלענדענד שעהן און געוויקסיג).

טאטאָרינאָוו. איך וועל זיך אמאָל האַלדז און נאָען ברעכען
אויף די דאָזיגע טרעפלאך.

אלעקסאנדראַ. וואָס האָסטו זיך דאָ בעהאַלטען נינאָטשאַ?
מען זוכט דאָך דיך דאָרט.

נינאָטשאַ. ווער?

אלעקסאנדראַ. ווער-זשע זאָל זוכען? יונגע לייט זוכען דיך.
טאטאָרינאָוו. (קויט דער אלטינקער'ס האַנד). וואָס מאַכט מען,
נילא יעווגראַפאָוונא?

אלעקסאנדראַ. גאָט מיינער, פון וואַנענט ווייסט איהר דאָס ווי
מען רופט זי? אפילו מיר האָבען דאָך איהר נאָמען פערגעסען.

טאטאָרינאָוו. יעדען מענשען דארף מען אַנרופען מיט זיין
נאָמען און פאָטערס נאָמען. ווייסט איהר ווי מען רופט אייער קור-
טשער?

אלעקסאנדראַ. יא, יערעמעי.

טאטאָרינאָוו. ניין, ניט יערעמעי, נאָר יערעמעי פעטראָוויטש.
און ווי רופט מען אייער קאמער-מעדכען? ביי איך קאָן אויסקומען,
אז קאטיא, און אין דער ווירקליכקייט רופט מען זי קאטערינא איווא-
נאָוונא און איהר פאמיליע איז פערעפּיאָלקינא.

אלעקסאנדראַ. איך בין מיער. געה, נינאָטשאַ, טאַנצען, ליע-
בינקע. איך האָב וואָס צו רעדען מיט איוואַן פעטראָוויטש. און אויב
פּעדיא וועט מיך זוכען, זאָג איהם, אז איך בין געגאַנגען אביסעל זיך
אויסרוהען.

נינאָטשאַ. נו, טאָ רוה זיך אויס. (געהט ארויס בעזולף אומ-
קוקענדיג זיך).

אלעקסאנדראַ. זיצט, איוואַן פעטראָוויטש. זאָגט, ווער איז נאָך
אייער מיינונג דאָ די שעהנסטע פרוי היינט?

טאטאָרינאָוו. (פעסט). אנפּיסא פאוואָוונא.

אלעקסאנדראַ. (אביסעל פּערוואונדערט, אָבער שמייכלענדיג).
און ניט איך? פּעדיא זאָגט, אז איך בין די שעהנסטע פּרויענציער.

טאטאָרינאָוו. פון איין זייט יא. און פון דער אנדערער זייט
פּעהלט כאַראַקטער אין אייער פנים.

אלעקסאנדרא. וואס פאר אן אמת'דיגער מענטש איהר זיינט.
איז דאס ביי איהר פאראן?

טאטארינאוו. (פעסט). יא, ביי איהר איז פאראן.

אלעקסאנדרא. איבעריגענס בין איך זעהר צופריעדען, וואס
איהר רעדט אזוי פון איהר כאראקטער. איהר ווייסט דאך, נאך וואס
איך האב געבעטען, אז זי זאל קומען צו פאָהרען?
טאטארינאוו. איך ווייס.

אלעקסאנדרא. נו, ווי מיינט איהר, האָט זיך פּעדיא געענדערט?
איהר זעהט דאך איהם שטענדיג. אויב זי קאָן שוין אויף איהם ניט
ווירקען, דאן ווייס איך ניט ווער. איך האָב זיך איין מאָל צוגעהערט
אין שפּעלטעל...

טאטארינאוו. (אונצופריעדען). אין שפּעלטעל!...

אלעקסאנדרא. נו, יא אין שפּעלטעל האָב איך געהערט, ווי זי
האָט מיט איהם גערעדט, האָט מיר אַזוי אַ רחמנות אָנגעכאַפט פאַר
פּעדיא'ן. שטעהט אזוי מיין נעבעכקע, ווי אַ שולדיגער, און זי רעדט
צו איהם אזוי שאַרף, אזוי ענטשלאָסען, אזוי שטרענג, אזוי בעז, ווי
זי וואָלט גאָר ניט געווען אַ פּרויענצייכער, נאָר עפעס אַ ריכטער. (זי
כאַפט טאטארינאוו פאַר די הענד.) אייוואן פּעטראָוויטש, ליעבינקער,
איהר זענט פּעדיא'ס פּריינד, זאָגט מיר, וואָס זאָל איך טהאָן, אז
דאָס זאָל ניט זיין, זאָל ניט זיין, זאָל קיין מאָל ניט זיין. (וויינט).
טאטארינאוו. (אין פערלעגענהייט). וואס? איך פערשטעה
ניט.

אלעקסאנדרא. איהר פערשטעהט ניט? זאָגט מיר, איך בעט
איך, איהר קענט דאך אלעמען, ווי רופט מען יענע פערזאָן, וועלכע
איהר מיט פּעדיא'ן בעזוכט.

טאטארינאוו. איך ווייס נישט.

אלעקסאנדרא. שעהמט זיך, איהר זאָגט אַ ליעגען! דאָזאַ לעאָ-
פּאָלדאָוונאַ בערנעס, אָט ווי מען רופט זי. ווי שעהמט איהר זיך דאס
ניט, פּעדיא פאָהרט צו אַ ליובאַוויצע, און איהר מיט איהם — וואס-
זישע טהוט זיך דאָ אזוינס?

טאטארינאוו. (קוקט זיך אום). די אלטינקאַ...
אלעקסאנדרא. אַך, הערט אויף, זי הערט גאָר ניט.

טאטארינאוו. אויב אזוי, וועל איך אייך אָט וואס זאָגען. איך

הויב זיך ניט אָן צו שעחמען און פיהל אקוראַט דאס פערקעהרטע, דערפאר ווייל איך פאָהר מיט פיאָרדאָר איוואַנאָוויטש אַלס זיין טרייער פריינד, וועלכער האט געשוואָרען קיין מאָל ניט פערלאָזען איהם פאר זיין טאלאַנט.

אַלעקסאַנדראַ. (שפּאַסאַפּט). צו דער ליובאַווינאַ?

טאַטאַרינאַוו. (עמפּערט). פאָהר איך דען, ווייל עס איז גוט אזוי? איך היט דאָך איהם אָפּ ווי... ווי א שומר זיין איך איבער איהם. ער האט דאָך וויפיעל מאָל געוואָלט מיך ארויסטרייבען, דער עזעל. בין איך דען אוועקגעגאַנגען? ניין, איך בין ניט אוועק, און וועל קיין מאָל ניט אוועק. איך וועל זיצען לעבען איהם, ווי א פערקער-פערטער פאָרוואָרף פון זיין פערלאָזענעם געוויסען. וואס איך רעד מיט איהם דאָרט? איך זאָג איהם: פּעדיאַ, פּערגעס ניט, אז דו האָסט א פראַכטפאלע פרוי און צוויי קליינע קינדער. פּעדיאַ, פּערגעס ניט, אז דו האָסט א טאלאַנט, און אז פאר א רעגעלמעסיגער ענט-וויקלונג פון דעם דאָזיגען טאלאַנט מוזטו פיהרען אן עהרליכען פאָ-מיליען לעבען... פּעדיאַ...

אַלעקסאַנדראַ. פּעריציהעט מיר, טהייערער, איך האב דאס

נאָר אזוי געזאָגט. איך ווייס, אז איהר זייט זיין איינציגער פריינד.

טאַטאַרינאַוו. איך בין ניט קיין טרינקער, איך בין א וועגעטע-

ריאַנער, איך האָס רעסטאָראַנען, איך קאָן ניט אָנקוקען די גראַבע יונגען אין פראַקען... ווי רופט מען אייך? מיכאַאיל. און נאָך'ן פאָטער נאָך? ערלויבט נאָר, צו וואס נאָך דעם פאָטער'ס נאָמען, מיר זיינען פשוט'ע מענשען. ווי געפאלען זיי אייך, אַה? נו, און ווער זיצט מיט אייער פּעדיאַ גאַנצע נעכט אין שיינק, ניט איך? ער וועט דאָך מיך שווינדזוכטיג מאַכען. און דאָ נאָך דער דאָזיגער... פּערדאָר בענסטער מענש, דער רכיחות טרייבער און בערעדער, ראָזענטאַל... און ער ערלויבט זיך נאָך אויך אָנצורופען זיך זיין פריינד. נו, קענט איהר זיך פאָרשטעלען.

אַלעקסאַנדראַ. (אונגעדולדיג). לייעבער, גוטער!

טאַטאַרינאַוו. ניין, איהר דארפט זיך פאָרשטעלען, אז אָט איז

שוין א מאָנאַט, ווי איך גיעב איהם ניט די האַנד, און פאָרגעסטערען זיצען מיר אזוי אין רעסטאָראַן זעלב-אדריעט, איך, פּעדיאַ און דער

טויגעניכטס; וויל ער אנהויבען רעדען מיט מיר. איהר פערשטעהט וואס דאס איז?

אלעקסאנדרא. יא, יא, איך פערשטעה, ערגערט זיך ניט. איך ווייס, ווי שערליך ראָזענטאל איז פאר פערדא'ן.

טאָמאַרינאָוו. שערליך! אבער ערלויבט נאָך, פון וואַנענט ווייכט איהר, אז איך בין געפאָהרען מיט פערדא'ן צו דער דאָזיגער בערנעס? אלעקסאנדרא. (אין פערלעגענהייט). מיר... מיר... האט דער קוטשער יערעמעי דאס דערצעהלט.

טאָמאַרינאָוו. (עמפערט). אָט איז דיר א יערעמעי. און מען רופט איהם נאָך פערטראַוויטש! האט ער אייך וועניגסמענס דער-צעהלט, דער דאָזיגער אַדוואָקאט פון אייער פאַמיליען אַנגעלעגעהייט-טען, אז שוין צוויי מאָנאַט, ווי פיאָדאָר אוואַנאָוויטש איז ניט געווען ביי בערנעס?

אלעקסאנדרא. יא, איך ווייס... פון דער צייט אָן, ווי אַנפּיסאַ איז געקומען צופאָהרען. (שטיל). ווי גליקליך איך בין, ווען איהר וואלט וויסען!

טאָמאַרינאָוו. (געריהרט). ליעבע מיינע!

אלעקסאנדרא. אָה, איך בין אזוי אויסגעמאַטערט.

טאָמאַרינאָוו. ליעבע מיינע, בערוהיגט אייך שוין אייער הער-צעלע, און זייט וויסען, אז מעהר וועט ער שוין צו דער דאָזיגער פרוי-ענצימער ניט פאָהרען — ער האט מיר געגעבען זיין עהרענוואָרט. און איהר פרעגט נאָך, וואס איך פאָהר? האב איך דאָך איהם אויס-גע'שומר'ט.

אלעקסאנדרא. יא. ער האט מיר אויך זיין וואָרט געגעבען, אבער איך האב מורא צו גלויבען. ווי קאָן מען גלויבען, ווען ארום טהוט זיך עפעס אזוינס... האט איהר בעמערקט, אז היינט זיינען צו אונז ניט געקומען ניט פערעפליאָטשיקאָוו, ניט סטאַוראָווסקי ניט ראָגאָוויטש...

טאָמאַרינאָוו. איך האט דאס בעמערקט. ווי זאָל מען דאס ניט בעמערקען!

אלעקסאנדרא. קיינער ניט. ניט טימאָפעי אַנדרעיעוויטש, ניט מאַסלאָביניקאָוו, און קיינער ניט פון זיינע חברים אַדוואָקאטען. ווער זיינען דען היינט ביי אונז אַלס געסט? אַלץ קליינע מענשעלאַך. און

פיאדאָר איוואַנאָוויטש'עס אַסיסטענטען, דערצו נאָך דער דאָזיגער ראָזענטאַל... וועגען אייך רעד איך ניט — איהר זייט פּעדיא'ס א פּריינד.

טאַטאַרינאַוו. מיר איז עס שווער אייך צו זאָגען, אַלעקסאַנדראַ פּאַוּלָאָוּנאַ... אבער איך וואָלט אויך היינט אהער ניט געקומען, אויב איך וואָלט אַמאָל ניט געשוואָרען קיין מאָל ניט צו פּערלאָזען פיאדאָר איוואַנאָוויטש.

אַלעקסאַנדראַ. (עמפּערט). הערט נאָר, ווי ערלויבט איהר זיך דאס אזוי צו רעדען. איז דען פּעדיא א אונאַהרענטליכער מאַן, וועמעס הויז מען טאָהר שוין ניט בעזוכען? מיך האט מען שוין טויב געמאַכט מיט דערצעהלען פון אַלע זייטען וועגען דאס, וואס האט פאַסירט אין געריכט, און איך פערשטעה נאָך איצט ניט, וואס איז דאָ אזוינס שרעקליכעס! ער האט עפּעס געזאָגט אזוינס — אבער איהר האט דאָך אַליין איינגעפונען, אז זיין רעדע איז געווען גלענצענדר.

טאַטאַרינאַוו. (בערוהיגענדיג זי, לייגט אויף איהר זיין האַנד). יא, מיין ליעבער פּריינד, איהר פערשטעהט עס ניט. ווי זאָל איך אייך דאס ערקלערען? נו, ער האט זיך אזוי בעגייסטערט מיט דער פּער-טהידיגונג, האט אזוי געוואָלט ניט אַנדערש ווי געווינען דעם פּראָ-צעס, און אפשר ארויסרייסען נאָך אביסעל אַפּלאַדיסמענטען — פיאדאָר איוואַנאָוויטש האט זעהר ליעב כבוד — האט ער זיך ערלויבט זעהר שאַרף, זאָגאר גראַב, און זאָגאר זעהר אונאַנשטענדיג צו רעדען וועגען דעם צווייטען צד, וועגען דעם אָפּפּער, וועלכער איז זעהר אן אונגליקליכער מענש...

אַלעקסאַנדראַ. איז דאס אמת, אז פון פובליקום האט מען אַנ-געהויבען שרייען: ארויס!

טאַטאַרינאַוו. נו, איינער האט דאָרט א געשריי געטהאָן.

אַלעקסאַנדראַ. מען האט מיר דערצעהלט, אז פּעדיא האט זיך א קעהר געטהאָן און האט מיט אַזאַ שטאַלץ א קוק געטהאָן אויף דעם, וועלכער עס האט א געשריי געטהאָן.

טאַטאַרינאַוו. נו, וועלכער שטאַלץ קאָן שוין דאָ זיין — דאָ דאָרף מען זיך ענטשולדיגען, און ניט שטאַלץ זיין! נו, אַט האבען מיר, זיינע חברים: סטאַוּראָווסקי, ראָגאַוויטש, איך און אַנדערע, האבען מיר געוואָלט ווי ניט איז פּערריכטען די זאַך, אַלץ אויס ליעבע צו זיין

טאלאנט. איהר קאנט זיך דאך גאר ניט פארשטעלען, וועלכע האפנונגען מיר האבען געהאט אויף איהם! נאך אַט האט פיאָדאָר איזאָנאָב-וויטש אָבעטהאָן אונז אויף זיין אויפן: אַנשטאט ער זאָל אונז פאָלגען און עפענטליך ענטשולדיגען זיך פאר דעם פּעראומגליקטען, האט ער זיך א שטעל געטהאָן אין אזא... גדלות'דיגער פאָזע און זאָגט: „צו ניט איבער דעם, מיינע העררען, זייט איהר אזוי אָנגעפאלען אויף מיר, ווייל איהר זייט מיר איינפאך מקנא: דעם פּראָצעס וועל איך דאך געווינען. מיר האט דערעסען אייער אָפּעקונסטוואָ, מיינע העררען.“ און ער האט זיך א קעהר געטהאָן און איז ארויס. יא, דעם פּראָצעס האט ער געוואונען, דאס איז אמת...

אַלעקסאַנדראַ. ער האט דעמאָלט די גאַנצע נאַכט ארומגע-שפּרייזט אין זיין קאַבינעט און האט אלץ געזיפצט. און דערנאָך אז ער גיעט עס ניט א קלאַפּ מיט'ן פּויסט איבער'ן טיש... איך האב הינטער דער טהיר געהערט. מיין גאָט, וואסזשע וועט איצט זיין? טאַטאַרינאַוו. וואס וועט זיין? מיר וועלען פּראָצעסירען אייער פעדיאַ'. און איך מוז אייך זאָגען, אז איך, אלס מיטגליעד פון אַדוואָ-קאַטעו־ראַטה, וועל אויך אָבעכען מיין שטימע צו פּעראורטהיילען איהם. מען טאָהר אַנדערש ניט!

אַלעקסאַנדראַ. וואסזשע איז צו טהאָן? וואסזשע איז צו טהאָן?

טאַטאַרינאַוו. (צופיהרט מיט די הענד). נו, ווי ניט איז.

אַלעקסאַנדראַ. און די שאַנדע? פעדיאַ וועט דאך דאס ניט אריבערטראָגען. גיט נאָר א קוק, ווי ער זעהט היינט אויס — אויף איהם איז דאך א שרעק א קוק צו טהאָן. (שטייכעלט). האט גענומען און אָנגע'שכור'ט דעם פּיאַניסט צוליבע עפעס.

טאַטאַרינאַוו. (מיט פערדרוס). דאס איז דאך עס. אַט דאס איז פאַסקודנע! (ער קרימט איבער). דעם פּיאַניסט אָנגע'שכור'ט. ער האט קיין רעספּעקט ניט פאר מענשען אייער פעדיאַ, דעריין בעשטעהט זיין אונגליק. ער ליעבט אלץ מען זאָל זיך בויגען פאַר איהם, און שפייט אויף די, וואָס בויגען זיך פאַר איהם. לאָז נאָר אימיער פּרובען ניט א בייג טהאָן זיך!...

אַלעקסאַנדראַ. אייך רעספּעקטירט ער.

טאַטאַרינאַוו. איך רעד ניט וועגען זיך. איך דארף זיין רעס-

פעקט ניט, איך היט מיין שבעה. עס חלום'ט זיך איהם הפנים, אז ער איז ניט קיין אדוואקאט אין א פראק, ווי מיר אלע זינדיגע, נאָר עפעס אן ערהאבענער, א קריעגס־פיהרער — און ער האלט מלחמה, האלט מלחמה! אבער מיט וועמען? האט אָנגע'שכור'ט דעם פיאַניסט. דאס איז דאָך דער רוח ווייסט וואס... איך קאָן דאס ניט פערטראָגען! איך וועל זיך מאָרגען וויעדער מיט איהם מווען זיך לען א גאנצען טאָג. אלעקסאַנדראַ. (מיעד.) יא, יא, זידעלט איהם אָן. איך בין עפעס נאָר ניט געזונד, מיין פריינד. געהט זיך אהין, און איך וועל זיך דאָ צולעגען אויף דער באַכעס בעטעל. (צולאכט זיך פלוצלינג.) אבער ווען איהר וואָלט וויסען ווי גליקליך איך בין!

טאַטאַרינאַוו. דאס הויב איך ניט אָן צו פערשטעהען.
אלעקסאַנדראַ. נו, געהט, געהט. (לויפט איהם נאָך.) אבער גע-
דענקט, איך בין די שעהנסטע פרויענצימער, און ניט אנפּיסאַ.
טאַטאַרינאַוו. (פון ווייטען.) גיין, אנפּיסאַ פאָולאָווא. (ער
געהט אָב. אלעקסאַנדראַ פאָולאָווא געהט הינטער דעם פאָראוואן און
רערט פון דאָרט. די אלטינקע הערט אויף שטריקען און הערט זיך צו
אויפמערקזאם, אויסציהענדיג די האַלז און צולייגענדיג די האַנד
צום אויער.)

אלעקסאַנדראַ. באַבינקאַ, קאָן איך זיך צולעגען אויף דיין בע-
טעל? מיין קאָפּ שווינדעלט זעהר. ווען איך בין געווען אין אומשטענדען
מיט מיין וויעראַטשקאַ, האב איך דאָן נאָר אנדערש געפיהלט, און איצט
ווייס איך ניט, וואס מיט מיר טהוט זיך. ערשט דער צווייטער מאָנאַט
ווי איך בין מעוברת, און עס דוכט זיך מיר, אז עס איז שוין אַ האַלב
יאָהר אריבער. ער פערשטעהט ניט, ער פערשטעהט ניט. ווי קאָן ער
דען פערשטעהען מיין שמחה? באַבינקאַ, קאָן דען זיין, אז עס זיינען
דאָ פרויען, וועלכע האבען מורא פאר שוואַנגער זיין, פאר געהען צו
קינד — דאס איז דאָך אזא גליק! אנפּיסאַ זאָגט: איך וועל בעסער
שטאַרבען און וועל נאָך אַמאָל ניט שוואַנגער ווערען... יא... זי
האט ניט געהאַט קיין גוטען מאָן, זי ווייסט נישט, וואס דאס איז א
גוטען מענשען פאר א מאָן צו האבען. האָסט דו געהערט, באַבינקאַ, ער
פאָהרט דאָך שוין מעהר ניט צו דער עקעלהאפטער פרויענצימער. און
דער נאָר טאַטאַרינאַוו מיינט, אז דאס איז צוליעב אי. מ. ס... אַך, ווי
גוט דאס איז, איך וואָלט אזוי, דוכט זיך, געבליעבען דאָ לעגען. איך

האב אביסעל נאָר לויז געמאַכט דעם קאָרסעט, און עס פיהלט זיך שוין לויכטער... ניין, ניט צוליעב טאַטאַרינאָוו איז דאס; דאס איז צוליעב אנפּיסאַ, צוליעב מיין אונגליקליכער שוועסטער, וועלכע האט שוין אליין פערזוכט די יסורים פון א מאַן'ס אונטערהייט און פון א פרוי'ס אונגליק.... דו ווייסט דאָך, באַבינקאַ, די דאָזיגע געשיכטע איהרע אין סמאָלענסק... מיט דעם אָפּיציער. פעדיאַ ווייסט וועגען דעם נישט, איך אליין בלויז ווייס. דאס איז דאָך א שרעק! זי איז געקומען צו פאָהרען...

(אין צימער לויפט אריין שיעור ניט פאלענדיג אויף די טרעפלאך דער גימנאַזיסט פעטיאַ. ער איז זעהר רויט, צורייצט, און וויילעך ווייז שאַקעלט ער זיך.)

פעטיאַ. פו, צום טייוועל!... ענטשולדיגט, געפעליגסט, איך בין, דאכט זיך, אריינגעפאלען ניט אַהין. איז דאָ ניטאָ גינאַ פאָור לאָוונאַ? מיר האָט אויסגעוויזען, ענטשולדיגט, געפעליגסט. אַ נייע ליין! (די באַבינקאַ שווייגט און שטריקט ווייטער. עס הערט זיך די שטימע פון דעם גימנאַזיסט פאָמעראַנצאָוו, פעטיאַ'ס מרה שחורה'די-גער חבר.)

פאָמעראַנצאָוו. פעטיאַ, הער אויף!

פעטיאַ. איך האב זי איינגעלאָדען אויף א דריטע קאָדריל... אויפ'ס וויעדער זעהען! (לויפט אויך ארויס שנעל, און עס הערט זיך אין טהיר, ווי ביידע גימנאַזיסטען קייכען פאר געלעכטער.)

אַלעקסאַנדראַ. ווי ער האט מיך צושראָקען. איך האב געמיינט גאָט ווייסט וואס. אַך, מען דאַרף שוין געהען! איך וועל זאָגען פעדיאַ'ן אז איך קאָן מעהר קיין קאָרסעט ניט טראָגען. ער וועט דאָך ניט אויפֿ-הערען מיך ליעב צו האַבען? (לאַכט שטיל.) דערפאַר וועל איך איהם געבוירען א אינגעלע, ניט אַנדערש. איך פיהל דאס. ווען א פרוי איז מעוברת. מיט אַ אינגעלע, דאָן מוזען ביי איהר זיין מינוטען פון טיעפער פערטראַכטונג, פון אַזאַ טיעפער פערטראַכטונג... ווי עס איז אָפט מיט מיר. אין דער ווירקליכקייט פערשטעה איך פעדיאַ'ן פאָלקאָמען, איך פערשטעה, פאר וואס ער ליעבט ניט קיין מיידעלאַך און וויל אזוי האַבען אַ אינגעלע. נו, צו וואס טויגען מיר מיידעלאַך? ... (אין טהיר הערט זיך די שטימע פון פיאָדאָר איִוואַנאָוויטש, זאָגענדיג: „פאָרזיכטיג, אנפּיסאַ פאָולאָוונאַ, דאָ זיינען טרעפלאַך.”)

אלעקסאנדראַ. (ערשראָקען.) אַך, מיין גאָט, פּעדיאָ! (זעהר שנעל, שטאַרק צוטומעלט, בעהאַלט זי זיך הינטער דעם פאַראַוואַן. עס קומט אַרײַן אַנפֿיסאַ פּאַולאַוואַ; נאָך איהר, אזוי ווי וועלענדיג זי דעריאָגען, שטעלט גרויסע טריט פּיאָדאַר אַװאַנאַװיטש. אַנפֿיסאַ שטעלט זיך אָב לעבען דעם פּאַטעל פון דער אַלטענקער, דערפאַר פּיע־לייכט, ווייל עס איז נישטאָ ווייטער וואוהין צו געהען, אדער פּיע־לייכט ווייל זי זוכט אַ וועלכע עס איז בעשיצונג. צו זי האַלט זיך אָן פאַר'ן ווענטעל פון שטוהל. דאס געשפּרעך איז מיט אַבגעריסענע ווער־טער, זיי אטהעמען שווער, קוקען אַײַנע אויף די אנדערע כמעט מיט פּעראַכטונג.)

אַנפֿיסאַ. איך וויל ניט הערען.

פּיאָדאַר. איך מוז זאָגען.

אַנפֿיסאַ. איך וויל ניט הערען. לאָזט אָפּ! די באַכינקאַ...

פּיאָדאַר. זי הערט ניט. איך מוז אַײַך זאָגען. איך קאָן אנדערש

ניט! אין גאַנצען הײַז איז נישטאָ קײַן פּלאַטײַז, וואו איך זאָל מיט אַײַך קאָנען רעדען. הערט מײַך אויס!

אַנפֿיסאַ. איך וויל ניט.

פּיאָדאַר. איך קאָן אנדערש ניט. איהר טהוט עס מיט אַ כּײַן,

כדי אויסצומאַטערען מײַך. איהר געהט אַװעק, און בעהאַלט זיך. איך זוך אַײַך אין אלע פינסטערע ווינקעלאַך. איך בין נאָר וואס אַרומגע־לאָפען אָהן אַ היטעל אין גאָרטען, ביז די קניע אין שנעע, און האב גע־רופּען. צו וואס טהוט איהר דאס אזוי?

אַנפֿיסאַ. איך בין געווען אין זאָל.

פּיאָדאַר. (מיט כּעס.) יא, אין זאָל. געזעסען אין אַ ווינקעלע מיט דעם דאָזיגען טױגעניכטס — צוגעשמייכעלט איהם, און איך האב זי געזוכט, ביז די קניע אין שנעע געקראָכען. דאס טהוט איהר מיט אַ כּײַן, איהר ווילט מײַך אויסמאַטערען!

אַנפֿיסאַ. אַײַך? וואס האט עס מיט אַײַך צו טהאָן? וואס האט איהר פאַר אַ שייכות צו דאס, וואס איך טהו? בעדענקט אַײַך, פּיאָדאַר אַײַנאַנאַװיטש. און איך בין גאָר ניט געזעסען אין קײַן ווינקעל.... פּיאָדאַר. נײַן, אין ווינקעל! נאָט מײַנער, פאַר וואס זאָגט איהר נאָך ליעגען?

אַנפֿיסאַ. פּיאָדאַר אַײַנאַנאַװיטש...

פיאָדאָר. נו, גוט, נו פערצייהעט, איך רעד נאָרישקייטען. אבער
איך בין אזוי אויסגעמאָטערט! (ער זעצט זיך). ביי מיר טרײַסלען זיך
נאָך איצט די קניע. פערצייהעט, אבער איך קאָן דאס מעהר ניט אויס-
האַלטען. איך ליעב... .

אַנפֿיסאַ. (האַסטיג.) איהר ליעבט אייער פרוי.

פיאָדאָר. (פערוואַנדערט.) מיין פרוי?

אַנפֿיסאַ. יא, איהר האט דאס אַליין געזאָגט. געדינקט איהר?
איהר זייט געווען אזוי צערטליך צו איהר, און מיך פרייעט עס אזוי —
אַרעמע סאַשא.

פיאָדאָר. (נאָך אַליין פערוואַנדערט.) איך צו איהר צערטליך?
איז דאס מעגליך? איז דאס וואָהר? יא, יא, עס קאָן זיין — אבער
פערשטעהט איהר דען ניט? איהר, אזא קלוגע! איך בין צו איהר
צערטליך, ווייל איך ליעב אייך; מיין ליעבע צו אייך האב איך אָנגע-
רופען מיט אַן אנדער נאָמען... בלויז אויס ליעבע צו אייער צערטלי-
כען שמייכעל, בלויז צוליבע דעם, אז אויף מיר זאָל זיך אַבשטעלען
אייער צערטליכער בליק, בין איך פערטיג צו ליעבען זי, א צווייטע,
א דריטע! וועלכע דומהייט!

אַנפֿיסאַ. שווייגט. איך וויל ניט, לאָזט מיך! און איהר זייט
דאָך געווען גלייכגילטיג צו מיר און איהר האט דאָך געזאָגט, אז איהר
זעהט אין מיר אפילו קיין פרויענצימער ניט.

פיאָדאָר. דאס איז ניט אמת.

אַנפֿיסאַ. פאר וואס־זשע האט איהר געזאָגט ניט קיין אמת?

פיאָדאָר. איך ווייס ניט. אָבער דאָס איז ניט אמת. איהר ווייסט...
איהר ווייסט יענעם קליינעם שרעק, וועלכער ווערט איצט אזוי גרויס?
עס קאָן זיין, אז דאָס איז נאָר אין קירכע אזוי. יא, בלויז אין קירכע.
און געוויס האָבען פיעלע פון אונז געפיהלט דאָס זעלביגע, נאָר זיי
שווייגען. דאן אויף מיין חתונה האָב איך אייך דאָך געזעהען צום ערש-
טען מאל. אויף מיר איז שוין געווען דער חתן קראַנץ, און מיין פרוי
— מיין פרוי אָדער מיין כלה, איך ווייס ניט וואָס זי איז דאן געווען,
אויף איהר איז אויך געווען אַ קראַנץ — זי האָט אַ שמייכעל געטהאָן
דאן צו אימיצען און האָט אַ מורמעל געטהאָן: זעה, אַנפֿיסאַ איז גע-
קומען צופאָהרען, ווי גערן איך בין. און איך האָב אַ קוק געטהאָן, און
גלייך דאָ אַ טראַכט געטהאָן — איך גיב אייך דערויף מיין עהרענ-
טל.

וואָרט — גלייך דאָ אַ טראַכט געטהאָן: פאַר וואָס הייראַטאָ איך מיט דער, און ניט מיט יענער? דערנאָך האָב איך פּערגעסען, און איצט זיך ווידער דערמאָהנט.

אַנפֿיסאַ. מיר דוכט... דוכט זיך, אז איך האָב דאָס דערפֿיהלט. איבעריגענס דאָס איז ניט אמת!

פֿיאַדאָר. פאַר וואָס זענט איהר געקומען צו שפּעט?

אַנפֿיסאַ. לאָזט מיך אָפּ. וואו איז סאַשא?

פֿיאַדאָר. פאַר וואָס זענט איהר געקומען אזוי שפּעט?

אַנפֿיסאַ. (פּעסט). לאָזט מיך דורך געהען, פֿיאַדאָר אינאָנאָד-וויטש. (געט רוחיג דורך, פּערטשעפּענדיג איהם מיט'ן קלייד, שטעלט זיך אָפּ און רעדט מיט איהם האַלב-זייטיג). דאָס אַלעס איז ניט אמת, מיין פֿריינד. איך פּערשטעה אייך, איהר האָט געמאַכט אַ טעות. דאַנק באַרקייט צום אַרצט איהר אָנגענומען אַלס ליעבע און אייער גע-געזונד ווערען הויבט אייך שוין אָן צו מאַטערען, אָבער דאָס וועט פּערביי געהען. איהר וועט ליעב האָבען סאַשאַן, איהר ליעבט זי דאָך שוין איצט. און איך — איך פּאָהר מאַרגען אוועק.

פֿיאַדאָר. איהר פּאָהרט אוועק? און איהר וועט מיך איבערלאָזען אליין.

אַנפֿיסאַ. וואָס האָט דאָס צו טהאָן מיט אייך? איך פּאָהר דער-פאַר, ווייל איך דאַרף פּאָהרען, ווייל איך בין מיעד, ווייל איך האָב זיך פּערבענקט, ווייל מיר האָט דערעסען, ענדליך, אייער שטאָרט, אייער טאַטאַרינאָוו, אייער גאַנצעס לעבען. וואָס פאַר אַ שייכות האָט דאָס צו אייך?

פֿיאַדאָר. איהר וועט אוועקפּאָהרען איצט, איצט, ווען אַלע האָבען מיך פּערלאָזען — איצט? איהר האָט פּערגעסען וואַרשיינליך, איהר האָט פּערגעסען, וואָס עס טהוט זיך אַרום מיר, זאָנסט וואָלט איהר, די גרויסמוטהיגע, דאָס ניט געזאָגט. איהר האָט געזעהען היינט מיינע דורכפאַלען: ליידגע פּלעטצער — דאָרט האָבען געדארפט זיין מיינע פֿריינד, און זיי זיינען ניטאָ — זיינען אוועק.

אַנפֿיסאַ. איהר אליין האָט זיי אָבעשטויסען.

פֿיאַדאָר. אַך, הערט אויף! דאָס האָט אזוי געדארפט פּאַסירען. איך קאָן זיך ניט אריינקוועטשען אין דעם ענגען שפּאַלט, וועלכען זיי האָבען פאַר מיר געלאָזען. איך קען ניט!

אנפּיסאַ. איהר האָט זיי בעל־דיגט.

פּיאָדאַר. איך בין ניט שולדיג! די, וואָס פערלאַנגען פיעל, האָבן זייער אייגענע געזעצע. איך בין ניט שולדיג. אָבער מיר טהוט עס וועה, מיר פערדריסט אויף זיי... און די איינזאַמקייט זויגט מיין בלוט. העלף מיר, אנפּיסאַ! גיב מיר די מעגליכקייט, אז אין מיין האַנד זאָל זיך דערפיהלען אַ אנדערע, אַ קרעפטיגע, אַ דרייסטע, אַ וואַרהייטליכע האַנד. גיב! (כאַפט אָן אנפּיסאַ פאר'ן האַנד).
אנפּיסאַ. לאָזט מיר אָב! (דרייסט אַרויס די האַנד). וואָס טהוט זיך מיט אייך, פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש? איהר הויבט אָן צו ווערען... גראַב.

פּיאָדאַר. איך לייעב אייך.

אנפּיסאַ. ניין, איהר זענט איינפאַך געוואָרען גראַב. ערשט נעכט טען... אזא זאַנפטער... אזא ערעלער האָט איהר אויסגעזעהען אזוי ווי איהר וואָלט צו מיר געווען נאָהענט, ווי אַ פרויענצימער. איהר האָט דאָך געוויינט נעכטען, ווען איך האָב געשפּיעלט... יאָ, יאָ, געוויינט ווי אַ פרוי.

פּיאָדאַר. איך האָב געוויינט אויס לייעבע צו דיר, אנפּיסאַ. און היינט. אַך, מיין גאָט! אָהן אַ היטעל, ביז די קניע אין שנעע געלאָפּען, געלאָפּען און גערופּען זי — גערופּען זי — און זי זיצט דאָרט — אין ווינקעלע — מיט דעם טויגעניכטס. ווי האָט איהר דאָס געוואָגט!
אנפּיסאַ. איהר ווערט אונאַנשמענדיג, פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש. איך פאָהר מאָרגען אַוועק.

פּיאָדאַר. זאָג מיר: יאָ. געה אַרויס צו זיי צו אַלעמען און זאָג, אז דו לייעבסט מיר.

אנפּיסאַ. איך פאָהר מאָרגען אַוועק.

פּיאָדאַר. און איך... אליין?

אנפּיסאַ. מיט אייך בלייבט אייער פרוי.

פּיאָדאַר. אַ שלעכטער שפּאַס, אנפּיסאַ פאוולאָוונאַ.

אנפּיסאַ. (בעז). אַך, מיין גאָט! אָבער פערשטעהט דאָך, אז איך האָב איינפאַך, אז איך האָב איינפאַך — אייך ניט לייעב.
פּיאָדאַר. (מיעד און אונטערטעניגליך). יאָ? אזוי הייסט דאָס. גוט! נו, געהט־זשע אַוועק — וואָס־זשע שטעהט איהר, האָט איהר דען ניט אַלעס געזאָגט? וואָס־זשע קוקט איהר אזוי אויף מיר —

איך בין אייך אבשטויסענדיג? אפשר אַ גאָט'ס רחמנות איז מיר?
 נו, וואָס שטעהט איהר? האָט איהר דען נישט אַלעס געזאָגט?
 אַנפֿיסא. (קורץ.) אַלעס. (געהט שנעל אָב. פֿיאָדאָר איז אַנגאָווייטש,
 געהט זיך דורך איבער'ן צימער, שטעלט זיך אָב, טראַכט וועגען עפעס,
 זיפצט שטאַרק, גיט אַ וואָרף אַ שנעלען בליק איבער'ן צימער, ווי
 קומענדיג צו זיך און וויל אַרויסגעהן. דערמאָהנט זיך אָבער — און
 צוגעהענדיג צו דער אַלטינקעס שטוהל, דראָהעט ער איהר לאַנג און
 שטרענג מיט'ן פינגער.)

פֿיאָדאָר. שווייג. (קענטיג ווי די שפּיזלאַך ציטערען אין דער באַר
 בינאָס'ס הענט. פֿיאָדאָר איז אַנגאָוויטש געהט אָב. פון הינטערען פאַר
 ראַוואַן ערשיינט אַלעקסאַנדראַ פּאַוולאָוואַ, אַ בלייכע, אַ צוטראַגע-
 נע, פערשפּיעלעט שנעל איהר לייבעל, און אַזוי ווי אַ בלינדע געהט
 זי פון ווינקעל צו ווינקעל.)

אַלעקסאַנדראַ. אַה, מיין גאָט! וואָס-זשע איז דאָס אַזוינס, באַר
 בינקא. וואָס-זשע וועל איך טהאָן, אויב ער וועט זיך דערוויסען, אַז
 איך בין דאָ געווען און האָב אַלעס געהערט. וואָס וועל איך איהם זאָ-
 גען, ער וועט נישט גלויבען, אַז איך האָב דאָס געטהאָן אונגערען. שווייג,
 באַבינקא, שווייג! באַבינקא, טהייערע באַבינקא, די פיס ברעכען זיך
 ביי מיר הינטער, איך וועל באַלד פּאַלען, באַבינקא... (עס קומען צו-
 לויפּען זעהר פרעהליכע ניגאָטשקא און דער גימנאַזיסט פעטיאַ.)
 ניגאָטשקא. סאַשא, סאַשא, וואו ביסט דו? פעדיאַ זוכט דיך.
 שנעלער, באַלד איז אַבענדיברויט!

אַלעקסאַנדראַ. איך בין אַהער גאָר וואָס אַריינגעקומען, איך בין
 געווען אין קינדער-צימער.

ניגאָטשקא. עס איז שוין באַלד צוועלף דער זייגער!
 אַלעקסאַנדראַ. אַזוי גאָר, און איך האָב גאָר נישט געדינקט, אַז
 עס איז שוין באַלד צוועלף. איך בין געווען אין קינדער-צימער. ווי
 זאָנדערבאר — שוין באַלד צוועלף.

ניגאָטשקא. (פּערוואַונדערט.) וואָס איז עס מיט דיר, סאַשא?
 אַלעקסאַנדראַ. איך בין געווען אין קינדער-צימער, וואָס זאָל
 מיט מיר זיין, וואָס איז דאָ אַזוי זאָנדערבאר? איך בין די גאַנצע
 צייט געווען אין קינדער-צימער.

ניגאָטשקא. (געהמט זי פאר'ן האַנד.) קום, קום!

אלעקסאנדרא. יא, געוועהנליך, קום, און ווי קאן דאס דען אנ-
דערש זיין? געוועהנליך קום. און איהר געהט אויך מיט אונז, פעטיא,
אָדער איהר בלייבט דאָ?

פעטיא. (לאַכט). דאָ? מיט דער באַבינקא?

אלעקסאנדרא. נה, יא אײך האָב געוואָלט זאָגען... (זײ געהען
אױס, איבערלאָזענדיג די טהיר אָפּען. די באַבינקא הערט אױף שטױ-
קען און הערט זיך צו, צילעגענדיג די האַנד צום בלוטלאָזען אױער.
עס הערען זיך אױסגעשרעהען, געלעכטער, שטיקער אָכגעריסענע מױס
און געזאָנג, דערנאָך ווערט שטיל און אין דער שטילקױט הערט זיך
דייטליך און הילכיק, ווי דער זייגער שלאָגט צוועלף. און דערויף ענט-
פערט דער קליינער זייגערעל אין באַבינקא'ס צימער, ווי אַ הימפּע-
דיגע קליינע עכא, וואָס האָט זיך אױף אַ מינוט פּערשפּעטיגט. יענעם,
ווייטען זייגער האָט די באַבינקא, ווי עס שױנט, ניט געהערט, אָבער
צו דעם קליינעם זייגערעל הערט זי זיך צו אױפּמערקזאָם, בעשטע-
טיגט מיט אַ שוואַכען צושאַקלען מיט איהר קאָפּ די הימפּעדיגע
קלאָנגען און נעהמט זיך ווידער פאַר איהר זאָק. און דאָרט הערט זיך
וויעדער געשפּרעך, געלעכטער און דער דינער קלאָנג פון גלאָז, בע-
גריסונגען, בעזונדערע ניט געלונגענע אױסגעשרײען „הורא“. דער דאָ-
זיגער רויש פון פּערשיעדענע קלאָנגען ווערט אלץ נעהענטער, און די
בעזונדערע פליעסקען פון דעם רויש הערשען זיך דאָ גופא אין באַ-
בינקא'ס צימער. די שטימען: „צו דער באַבינקען, צו דער באַבינקען,
בעגריסען זי. האַלט צו דעם פּיאַניסט ער וועט נאָך צוברעכען די פּיאַ-
נאָ. פעטיא הער אױף“. צוערשט קומען אריין די אלטע אַנאָסאָו'ס,
אלעקסאנדרא פּאָוואָוואָ'ס עלטערען).

אַנאָסאָו. נה, האַלט זיך, באַבושקא, צו דיר געהט אַ גאַנצע מחנה!
דערווייל ביז וואָנען וואָס זיינען מיר געקומען מיט דער אלטער דײך
בעגריסען. זיי געגריסט. לעב זיך דיר, ווען די האָסט שוין אזוי פיעל
דורכגעלעבט, וואָס קאָן מען מיט דיר מאַכען. וואָס פּעדיא האָט דאָס
צוגעבען מיט דעם מױקאַנט: אזוי ווי אַ גוטער מאַן שלאָגט אַ גוטע
ווייב, אזוי האָט ער דאָס צוקלאַפּט די פּיאַנאָ. אין די באַקען, איבער'ן
מאָרדע, פאַר די האָאָר... און אליין קייכט ער פאַר געלעכטער — אַ
בריאה! קענטיג אַ גוטער מענש!

אַנאָסאָווא. אײך האָב אפילו מורא צו קוקען, ווי ער חכמה'ט זיך.

דארטען; באלד וועט ער דאס גאנצע געשוער אנהויבען ברעכען. א גוטער מענטש, וואָלט אין אן אנשטענדיג הויז ניט ערלויבט זיך אזוי אַנצוטרינקען. איך האָב געזאָגט מיין סאַשענקאַ': טאָכטער! וואָלסט איהם בעסער אוועקגעשיקט אין קיך, זאָל ער דאָרט האַקען איבער'ן טיש. ענטפערט זי מיר מען קאָן ניט — אַ גאָסט. וואָס פאַר אַ גאָסט איז ער אַ מוזיקאַנט און נאָך אַ שכור'ער.

אַנאַסאַוו. דאָס זיינען זיי, אַ פרעהליכע חברה. (עס הערט זיך דאָזענטאַל'ס שטימע: „מיינע הערען אַ פאַקעל־צוג! נעהמט ליכט"). עס קומען אריין געסט אַ גאנצע מאַסע אין אונאַרדנונג, וועלענדיג ביל־דען אַ מאַרש מיט פאַקעלען. זיי שטויסען זיך אָן אויף די טרעפלאַך און עס ווערט טומעל און געלעכטער. זיי בעגריסען די באַבינקאַ, קענ־טיג שפאַסחאַפט, אָבער זיי בעגעגענען דאָס אַלטע, גרויע, די געהיימ־ניס פון אַלטקייט, זיי זעהען די בלענדערדע שפּיזלען, זיי הערען דאָס רומפע, אָבער אונרוהיגע שווייגען און טרעטען אָפּ אונבעקוועם אין פערלעגענהייט).

ראָזענטאַל. (שרייט גוטהערציג דער אַלטער אין אויער). באַ־בינקאַ, האָט איהר געהערט, נאָך אַ נייער יאָהר איז אָנגעקומען. פער־שטעהט איהר, אַ נייער יאָהר? זיינען מיר געקומען בעגריסען. אַ נייער יאָהר, נייעס גליק, נו און אזוי ווייטער. און קיין צייהנער וועלען דאָך שוין מעהר ניט אויסוואַקסען, באַבינקאַ.

אַנאַסאַוו. הערט אויף, הערר ראָזענטאַל זי צו בעאונרוהיגען. פון אזא צערטליכען געשריי קאָן זי נאָך שטארבען, איהר לעבען דרייט זיך דאָ ביי איהר צווישען די פינגער. איהר זאָלט נאָך חס חלי־ה ניט אַראַבלאָזען.

גינאַט־שקאַ. (קוישט די אַלטע). לייעבינקע מיינע אַלטינקאַ, אַט האָד־בען זיך צועפענט די טויערען. (דער גימנאַזיסט פעטיא געהט געארמט מיט דעם פּיאַניסט, ביידע שאַקלען זיך. דער פּיאַניסט, אַ יונגער מיט אַ רויטען פנים, מיט שפּריינקעלאַך, מיט לאַנגע צוקודעלטע האָאַר, וועלכע גרייזלען זיך ביי איהם אויפ'ן שטערען און וועלכע ער שארט אָב אויף אזא אופן, ווי ער וואָלט געכאַפט אַ פליעג. ער האָט שוין לאַנג פערלאָרען דאָס לשון און נאָר צייטענווייז קייכט ער ווילר און מאַכט מיט די הענד, אזוי ווי ער וואָלט ברעכען די פּיאַנאָ. פעטיא, וועלכער האָט זיך מיט איהם בעפריינדעט זינגט איהם אויפ'ן אויער).

פעטיא. „צובראכען האָט זי געוויסענלאָז מיין האַרץ און האָט מיר געזאָגט „אדע.“ לאַמיר-זישע דערפאר טרינקען, ווי לאַנג מען קאָן און ווייטער מעג אפילו קיין גראָז ניט וואַקסען.“ (מאכט פערצווייפלט מיט די הענד, דער פיאַניסט קייבט ווילד).

פאַמעראַנצעוו. הער אויף פעטיא, ניט ערנידעריג זיך.
אַנאַסאָוו. אי-אי-אי, ווען אייערע עלטערען וואָלטען דאָס דער-
זעהען.

פאַמעראַנצעוו. (טרויעריג). ביי אונז זיינען ניטאָ קיין עלטערען.
מיר זיינען אונטערגעוואָרפענע.

פעטיא. (שרייט). גינא פאָולאָוואָ! איך ווינש אייך אַ ניי
יאָהר, נייעס גליק. (זינגט). „דער שכל וואַרפט מיר פאָר, אָבער שפּעט,
רעטען קאָן ער מיך ניט...“ (פּיאָדאָר איוואַנאָוויטש, קומט אריין גע-
ארמט מיט דער פרוי, ער שמייכלט, ער זאָגט איהר וואָס אויפ'ן
אויער. מיט דעם זעלבען שמייכל גלייכגילטיג אָבער זעהער לאַנג קוקט
ער אויף אַנפּיסא, וועלכע פיהרט אַ שטילען געשפרעך מיט זעהער אַ
בעשיידענעם יונגען מענשען, וועלכער איז אָנגעטעהאָן אין אַ געריכטס-
מוגדיר).

פּיאָדאָר. וואָס איז מיט דיר סאַשא, ביזט עפעס ניט געוונדן?
אַלעקסאַנדראַ. יא, איך בין זעהר מיער. דו ווייסט...
פּיאָדאָר. (שאַרף). איך האָב ניט לייעב ווען מען איז מיער.
(צערטליך). און צוריק טאָמער וואָלסט דו אפשר צולעגען זיך אויף אַ
וויילע. מיער געוואָרען געבעך מיין שעהנהייט!

אַלעקסאַנדראַ. (זיפצט). יא, אַ שעהנהייט.
ראָזענטאַל. (כאַפט אונטער די לעצטע ווערטער). אָבער ניט אַלע-
מען געפעהלט מיין שעהנהייט. ריכטיג. שטיל, מיינע העררען. און
איהר מאַסעטראָ, הערט אויף אזוי ווילד צו לאַכען — אונזער ציצעריל
קלייבט זיך צו האַלטען אַ רעדע. אויפמערקזאם, אויפמערקזאם.

טאַטאַרינאָוו. מיינע העררען! בעפאָר דער אָנגעזיכט פון דיע-
זער עהרעהאפטער אַלטקייט, בעאונרוהיגט מיך בעזאָנדערס די פראַגע
וועגען צייט, אזוי צו זאָגען, וועגען דער פליעסיגקייט פון דער צייט
און אין שיכות דערצו אויף די פראַגע וואָס איז אזוינס דער ניי-יאָהר,
צוליעב וועלכען...

ראָזענטאַל. (קרימט איבער). אויף גרונד פון דאָס אויבען דאר-
געלייגטע...

טאַטאַרינאָוו. (נאָך שטרענגער און לאַנגזאַמער). פאַר דער בע-
געגענונג פון וועלכען מיר האָבען זיך דאָ פערזאַמעלט אונטער דעם
גאַסט־פריינדליכען דאָך פון פּיאָדאָר איוואַנאָוויטש. דער נייער יאָהר...
ראָזענטאַל. און נעהמענדיג אין אַנבעטראַכט די קאסאַציאָנע
ענטשיידונג נומער 2240...

טאַטאַרינאָוו. פּיאָדאָר איוואַנאָוויטש, בעט אייער פריינד ער זאָל
אַנשוויגען ווערען, אז ניט בין איך ניט ערב פאַר זיך.

פּיאָדאָר. הער אויף, איוואַן פּעטראָוויטש. דו פאסט דאָך מעהר
פאַר ציוויל פּראָצעסען, און דאָ... דאָ, ברודער, איז אַ קרימינעלע זאַך.
(ער רוקט אָב פון זיך די פרוי, מאַכט עטליכע טריט פאַראויס און
רעדט, קוקענדיג בלויז אויף דער אַלטער. נאָר איין מאָל אָדער צוויי
אין לויף פון דער רעדע גיט ער שנעל אַ בליק אויף אנפּיסאַ). יא, מיינע
העררען. איך וועל ניט זאָגען, אז מיר געפינען זיך, שטעהענדיג פאַר
אַזא עהרענהאַפטען פנים, ווי עס האָט זיך אויסגעדריקט מיין קאַלעגע,
אָבער צו בעווייזען, אז דער דאָזיגער פנים איז וויכטיג, אז דער דאָזי-
גער פנים איז רעטזעלעאַפט און אפילו שרעקליך, וועל איך מיר ערלויב
בען צו זאָגען עטליכע ווערטער.

טאַטאַרינאָוו. נו, איינמאָל ווילסט דו אליין רעדען, דאן איז אן
אַנדער זאך. לאָמיר הערען. מיינע העררען, פּיאָדאָר איוואַנאָוויטש
רעדט.

פּיאָדאָר. (נאַכעסיג, אַביסעל מיט פּעראַכטונג ווייזט ער אָן אויף
דער באַניקאַ). גיט נאָר אויף איהר אַ קוק. קיינער ווייסט ניט כּוּן
וואַנען זי איז געקומען און וואָס זי איז געווען; איך אליין האָב בלויז
דונקעל געהערט עפעס וועגען איהרען אַ מאַן, מיין זיידענס אַ ברודער,
וועלכער איז געשטאָרבן צו פריה. געבוירענווערענדיג צוזאַמען מיט
דיעזע אַלטע, האַלב צופּוילטע ווענט, האָב איך זי געפונען אויך אַזא
אַלטינקאַ, האַלב פּערפּוילטע, אָבער אַ לעבעדיגע. און נאָך אין מיין
קינדהייט האָב איך מורא געהאַט פאַר איהר, פאַר דעם דאָזיגען צי-
טער, און פאַר די עזע אונענדליכע אויגלאַך, וועלכע זי שטריקט אויס.
(שנעל). איך גלויב ניט, אז דאָס איז אַ זאַק.

אָנאַמסאָוו. (אונרוהיג און שלום/מאַכענדיג). נו וואָס רעדסט דו
פּעדיא, אַן אַלטינקע איז אַן אַלטינקע. אויף אַזא'ן אָפ'ן דאָרף מען
דאָך פאַר אונז אַלע אַלטינקע מורא האָבען.
טאַטאַרינאָוו. דו טרעסט אָב פון טהעמאַ, פּיאָדאַר איוואַנאָב-
וויטש.

פּיאָדאַר. ווער איז זי? וואו וואוינט איהר פינסטערע נשמה?
אין וועלכע קראַנקהאַפּטע, נעבעלדיגע און שרעקליכע חלומות, אין וועל-
כע פאַנטאַזיע פון אַלטען וואַנזין דערלעבט די לעצטע טעג איהר פער-
פּוילטער, האַלב־טויטער גייסט, וואָס איז אויסגעמאַטערט געוואָרען
אין געפאַנגענשאַפּט פון לאַנג לעבען? זי איז אַ פּרויענצימער — וואָס
בעדייט דאָס? זי איז אַן אַלטע — וואָס בעדייט דאָס? וועלכע גע-
שטאַלטען זיינען בעהאַלטען אין איהר אַלטען, אָבגענוצטען, לעכערדיגען
זכרון? עס קאָן זיין, אַז דאָרט זיינען בלויז פוסטע קלייניגקייטען,
און עס קאָן זיין, אַז דאָס איז דער רויך פון אַ שוידערליכע גע-
היימנים, פון ביזע טהאַטען, פון שרעקליכע פערברעכען...

אַלעקסאַנדראַ. פּעדיא...

טאַטאַרינאָוו. פּיאָדאַר, הער אויף, עס איז ניט גוט. ניט טאקד
טיש.

פּיאָדאַר. (בעז). שווייג! איך ווייס צום ביישפּיעל, אַז זי פער-
שטעלט זיך פאַר אַ טויבע — צוליעב וואָס? צוליעב דעם, אַז זי זאָל
הערען, אַז זי זאָל וויסען? צוליעב דעם, אַז זי זאָל שווייגען? אָבער
איך, ניט קיין שרעקענדיגער מענש — איך האָב מורא פאַר דער דאָ-
זיגער טויבקייט; איך האָב מורא פאַר דעם דאָזיגען שווייגען, אין
וועלכען עס איז פאַראַן אזוי פיעל אונלייזבאַרע, נאָר הויך־שרייענרע
פאַלשקייט!

אַלעקסאַנדראַ. פּעדיא, איך בעט דיך...

אַנפּיסאַ. וואָלט אפּשר זיין גענוג, פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש?

ראַזענטאַל. בראַוואָ!

פּיאָדאַר. (בעז טרויעריג). ניין, ניט גענוג. די סאַמע וויכטיגע
האָב איך נאָך ניט געזאָגט. זי איז אַ שקלאָוו. און איך האָב מורא
פאַר שקלאָווען — זיי דער'הרג'ענען פון הינטענאַרום! איך האָב מורא
פאַר די דאָזיגע רעטזעל־האַפּטע בעשעפּעניסען, ביי וועלכע די פרייהייט

איז פּעריאָגט געוואָרען ערגעץ אין דער טיעפעניס, אין דער פינסטער־
ניס, אין דרויסען איז געבליבען נאָר כיטריקייט און בעזקייט. (גיט
אַ ציטער). יאָ, שרעקליך זיינען די קלעפּ פון הינטענאָרום.

נינאַטשקאַ.. (הויך). דאָס איז ניט אמת!

אַנאַסאַוו. הער אויף, נינאַטשקאַ, וואוהין קריכסט דו?

נינאַטשקאַ. (נאָך העכער). דאָס איז ניט אמת, ניט אמת, ניט

אמת!

אַנפּיסאַ. (לויפט צו צו איהר). וואָס איז מיט דיר, נינאַטשקאַ.
וואָס איז דיר טהייערינקע. אַט וואָס איהר מאַכט אָן מיט אייערע שעה־
נע ריידערייען, פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש...

פּיאָדאַר. וועגען וואָס איז דאָס, נינאַ?

נינאַטשקאַ. (וויינט). לאָז מיך צורוה. עס איז ניט אמת, אַז מען
שלאָגט דיר פון הינטענאָרום... אין פלייצע... איך וויל נישט, אַז דו
זאָלסט אַזוי דענקען, עס איז שרעקליך אַזוי צו דענקען, איך וויל ניט,
עס איז ניט אמת...

פּיאָדאַר. אָבער ליעבינקע מיינע... ראָזענטאַל, ברענג איהר
וואַסער. איך רעד דאָך דאָס ניט וועגען זיך! נאַרעלע, ווער וועט דאָס
מיר געבען קלעפּ פון הינטען?

נינאַטשקאַ. מיין גאָט, איך קאָן ניט, איך קאָן דאָס ניט הערען,
איך וועל זיך דורכלויפען, איך וועל זיך דורכלויפען אין גאָרטען!
(לויפט ארויס מיט אַ געוויינ דער פּיאַניסט קייכט ווילד פון געלעכ־
טער.)

פּעטיאַ. (אונרוהיג). פאַמעראַנצעוו, ביזט דו מיר אַ פריינד אָדער
ניט? לאָמיר־זשע לויפען נאָך איהר.

פאַמעראַנצעוו. (טרויעריג). הער אויף פּעטיאַ, ער איז גערעכט.
פּעטיאַ. לאָמיר געה! (געהן אָב).

אַלעקסאַנדראַ. (ווערט בלייב און שאַקעלט זיך). אוי, אונטערען
האַרצען... אַ האַנד...

טאַטאַרינאַוו. (גיט איהר די האַנד). נו, דאָס טויג שוין גאָר ניט.
טאַלאַנטפאָל, אָבער דער טייוועל ווייסט וואָס פאַר אַ דומהייט! און
ווידער אַמאָל ניט טאַקטיש.

אנפּיסא. און ביי מיר קומט אויס, אז עס איז אויך ניט טאָר
לאַנטפּאַל, עס איז בלוז... .

פּיאָדאַר. (לייבט). עס איז בלוז? נו רעדט דאָך ווייטער. ווייסט
איהר: עס איז זעהר אַ פאַסקודנע אייגענשאַפט — ניט צו דעררעדען
אָדער זאָגען אלעס און ניט אוועקגעהן. (אן אויגענבליק מעסטען זיי
זיך אָב מיט די בליקען; דערנאָך גיט אנפּיסא בעז אַ כאַפּ פאר'ן האַנד
דעם יונגען מאַן אין געריכטס־מונדיר).
אנפּיסא. קומט!

פ א ר ה א נ ג.

צווייטער אקט

(א שטיקענדער יוני-אבענד. א זאָאל אין קאָסטאָמאַראָוו'ס הויז. אַלע פיער פענסטער צו דער גאס זיינען ווייט צועפענט. הינטער די פענסטער א געדיכטע פינסטערקייט. די גאס, אויף וועלכע עס געפינט זיך קאָסטאָמאַראָוו'ס הויז איז ביים ברעג שטאָרט וואו מען פאָהרט וועניג; און אין דעם דאָזיגען פינסטערען, שטיקענדען אבענד איז זי פוסט און וויסט. בלויז ביים טויער שמועסט שטיל די דיענערשאפט, וועלכע רוהט זיך אויס, און וויילע-ווייז הערט זיך דער קלאנג פון עמיצענס ניט געאייילטע טריט הינטערען פענסטער. פינסטער און שטיקענד איז אויך די זאָאל. עס ברענט בלויז איין לאַמפּ מיט א רויטען אַבא-זשור; אַרום לאַמפּ אויפ'ן דיוואן און אין פאָטעלען זיצען די אַלטע אַנאַסאָוו'ס און אַלעקסאַנדראַ פאַוולאָוואַ. אויפ'ן הינטערשטען געזימס פון איין פענסטער זיצט אנפּיסאַ; זי זעהט זיך כמעט גאָר נישט, און בלויז ווען זי רעדט, הויבט זיך אָן קוים ארויסצוזהען איהר ווייסער פנים אין דער שוואַרצער ראם פון דער נאַכט, מיט איהר שוואַרצען קלייד און שוואַרצע האָאָר).

אַלעקסאַנדראַ. (רעדט מיער און אביסעל קרענקליך). וואָס פאר א שטורעמדיגער זומער: אַלץ שטורעמס און שטורעמס, און אין די דערפער זיינען שרפות. פאָרגעסטערען האָט אין קאָטששאַטאָוו א בליכז דער'הרג'עט א מיידעלע.

אַנאַסאָוו. מסתמא איז אזוי גאָט'ס רצון.

אַנאַסאָוו. (קוקט אויף דער ניט קלאָהרער ליכט פון לאַמפּ). וואָס דארף מען דוכט זיך איינפאַכער: עס ברענט דער לאַמפּ און אַט קאָן איך ניט אַברייסען קיין אויג פונ'ם פייער, בשום אופן ניט. איך

בין אזוי אויסגעמאטערט געוואָרען פון די פינסטערקייט, אז איך האָב שוין קיין כח ניט, ווי איך וואָלט זיך ערשט דערוויסען וואָס איז אזוינס א פינסטערע נאכט.

אַנאַסאַוו. מען דאַרף קעראַסין איינשפאַרען. גיב א קוק אויף די פויגעלאך, זיי לעבען אָהן לאַמפּען און בעקלאָגען זיך ניט.

אַנאַסאַוו. מיר זשאַלעווען ברוך השם גענוג! א גאַנצען זומער זיצען מיר אזוי לעבען פינסטערען פענסטער און דענקען אונזערע ביטערע געדאַנקען. ער וואָלט אליז וועלען א קאַפּיקע איינשפאַרען, אונזער אַלטער.

אַנאַסאַוו. קלאָג נישט!

אַנאַסאַוו. איך קלאָג גאָר נישט. נאָר אַנסטען זיין איך אזוי ביים פענסטער און טראַכט וועגען אונזער שטאַדט־פּערוואַלטונג: פאַר וואָס זאָל מען ניט אוועקשטעלען א שטאַדט לאַמטערנע לעבען אונזער הויז: איך וואָלט געקוקט אויף דער לאַמטערנע וואָלט דאָך ווי ניט ווי זיין א שטיקעלע ליכט אין די אויגען. האָבען זיי גאָר אווקעגעשטעלט די לאַמטערנע הינטערען ווינקעל, ווער דאַרף זי דאָרט!

אַנאַסאַוו. מסתמא דאַרף מען. דו מיינסט, אז דיר אליין נאָר איז איינגענומען ליכטיגקייט!

אַנאַסאַוו. זיין איך דאָס אזוי און טראַכט, ערשט פּלוצלונג דער־זעה איך ווי עפעס א פאַרבייגעהער, גאָט זאָל איהם געבען געזונד, האָט א ריב געטהאָן א שוועבעלע, א פאַפּיראַס האָט ער דאָס מסתמא פער־רויכערט. און עס איז מיר אזוי אנגענעהם געוואָרען, און איך האָב זיך אזוי דערפרעהט מיט דעם פייערל: גאָט פּערגעסט אונז ניט, האָב איך געטראַכט, ער דערמאָהנט אונז וועגען מאָרגענדיגען טאָג.

אַנאַסאַוו. אזוי איז בעסער! אָט וואַרט, אַלטע, באַלד וועט זיין דיין געבורט־טאָג וועל איך דיר א גאַנצע קעסטעל שוועבעלאך שענ־קען, וועסט מאַכען אזא פייערווערק, אזוי ווי די איליומינאַציע אין שטאָדטישען גאָרטען.

אַלעקסאַנדראַ. מאַמא, פאַר וואָס קומט איהר ניט אָפטער צו אונז, מען קאָן זיך אייך גאָר ניט דערופּען.

אַנאַסאַוו. פּרוב אקאָרשט רעדען מיט איהם.

אַנאַסאַוו. ניין, טאָכטערעל, דו לאָר אונז בעסער ניט איין. ביי דיר איז דיין אייגענעם לעבען, יונג, פּרעהליך, זאָרגלאָז, און ביי אונז

איז אונזער לעבען — ווי אויף דער עלטער, און צו וואָס זאָלען מיר דיר דערעסען מיט אונזערע טרויעריגע פנים'ער? אונזער פנים איז זעהר מרה-שחורה'דיג, סאָשינקא. אז גאָט האָט געוואָלט עס זאָלען דער-טרונקען ווערען מיינע דריי שיפען און איך זאָל ווערען באַנקראַט...

אַנאַסאַוואָ. דו ביזט נאָך דאן געווען אַ יונג מיידעל, סאָשינקא. איך געדענק ניט האָסט שוין דאן געענדיגט גימנאַזיע אָדער נאָך ניט? אלעקסאַנדראַ. יאָ יענעם פריהלינג האָב איך געענדיגט. ווי אזוי געדענקט איהר דאָס ניט, מאַמינקא?

אַנאַסאַוואָ. ביי מיר האָט זיך אלץ צופלאַנטערט. אפילו זיך אליין קוים וואָס איך געדענק.

אַנאַסאַוואָ. און פון דעמאָלט אָן שפּאַר איך יעדע קאָפּיקע, איך זאָל קאָנען בעפריידיגען מיינע העררען קרעדיטאָרען. געוויס, איך וואָלט געקאָנט ניט צאָהלען — אַ האַלב שטאָדט לאַכט פון מיר: אַט איז אַן אַלטער נאָר זאָגען זיי, בלייבט אליין אָהן אַ טראָפען בלוט, און שטאָפט אָן די בייכער גוטע מענשען. אפילו די העררן קרעדיטאָרען אליין וואונדערען זיך, ווען איך ברענג זיי יעדען ערשטען אַ פינפער-ריל, און אַמאָל, אז גאָט העלפט, אויך אַ צעהנערעל. שפיי דערויף זאָגען זיי, פאל פאליטיש, מיר האָבען שוין לאַנג וועגען אייערע חובות פער-געסען, אָבער איך קאָן זיך דאָס ניט ערלויבען און זאָג זיי בלויז גאנץ שטיל: ערלויבט נאָר אַ קוויטעלע, אז איהר האָט ערהאַלטען.

אלעקסאַנדראַ. פערדיא זאָגט טאָקע, אז איהר האָט שוין לאַנג גע-דארפט אויפהערען, עס איז דאָך ווירקליך קאָמיש.

אַנאַסאַוואָ. ניין, ניט קאָמיש. די זאך איז, אז איך לייעב אָרענט-ליכקייט. וועמען האָט גאָט געשטראָפט? מיך, פאָול פאָולאָו דער זוהן פון אַנאַסאַוואָ. טאָ ווער-זשע דאָרף ליידען? איך. פאָוועל פאָוולאָו, בן אַנאַסאַוואָ. פאר יעדען מענשען — הער זיך צו אנפיסא צו מיינע ווערטער, וואָרים איך רעד פון ריינעם האַרצען און פון דער נשמה... אַנפיסא. (שטיל). איך הער.

אַנאַסאַוואָ. יעדער מענש האָט זיין אייגענע אָרענטליכקייט. און זי איז ניט נאָר פאר דעם העררען גובערנאַטאָר, נאָר אפילו פאר דעם העררן מיניסטער פון ערד-אַרבייט און האַנדעל. און אויב אפילו אַ גר-טער הונד פערשטעהט אויך זיינע פפליכטען און וועט קיין מאָל ניט

נעהמען ווי לאנג מען ערלויבט איהם ניט, טאָ וואָס־זשע בין איך, דער
סוחר, ערגער פון אַ הונד, וואָס?

אַנאַסאַוואָ. דערפאר האָט די גאַנצע שטאָרט רעספעקט פאר פאוול
פאוול־אוויטש.

אַנאַסאַוואָ. וואָס מיר שטאָרט? די גאַנצע גובערניע רעספעקטירט
מיר. אפילו די פויערים אויפ'ן מאַרק בעמערקען מיר און גריסען
העפליך.

אַנאַסאַוואָ. נו פויערים!

אַנאַסאַוואָ. און דו, אלטע, בעקלאָגסט זיך נאָך. אין אַסטראָג
איז פאראן גענוג קעראַסין, אָבער ווי צו מאַכען, אז אָהן יענעם קע־
ראָסין זאָל ליכטיג זיין, דאָס קאָן בלויז מעגליך זיין ביי אונז. אַך, וועניג
אַרענטליכע מענשען זיינען פאראן אויף דער וועלט! און גאָט דער
אויבערשטער האָט דאָס דערפיהלט, האָט ער גענומען מיינע טעכטער
און האָט זיי איינגעאַרדענט. בלויז אויף דיר, אַנפּיסאַ, האָב איך זעהר
רחמנות: דו ביזט אַ קלוגע, אַ שעהנע און זעהר אַ אַרענטליכע —
וועגען דיר סאָשינקאַ קאָן איך דאָס ניט זאָגען — און לעבען לעבסט
דו אזוי, אז ניט פאר גאָט און ניט פאר'ן טייוועל.

אַנפּיסאַ. ווי איך קאָן אזוי לעב איך טאַטינקאַ. איהר ווייסט
אליין, וואָס דאָס לעבען איז אזוינס.

אַנאַסאַוואָ. איך ווייס טאָכטעריל, איך ווייס. דו האָב קיין פער־
איבעל ניט, איך און די מאַמע אכטען דיר זעהר. ווער האָט דיר דער
ערשטער געזאָגט: וואָרף אוועק דעם לומפ, ווען ער איז אפילו אַ
טשינאָוויק פון פינאַנץ מיניסטערום?
אַנפּיסאַ. איהר פאָטער.

אַנאַסאַוואָ. נו זעהסט דו. האָסט דו זיך צוגעהערט צו מיינע
ווערטער סאָשינקאַ?

אַלעקסאַנדראַ. צוגעהערט, ווי דען. איהר האָט דאָס זעהר ריכ־
טיג געזאָגט: אַנפּיסאַ איז זעהר אַן אַרענטליכע. וועגען זיך רעד איך
ניט, וואָס בין איך אזוינס? אָבער זי איז זעהר אַן אַרענטליכע. אָפען
גערעדט — נאָך אזא פרויענציעמער וועט מען צווישען אונז ניט גע־
פינען פיעליכט.

אַנפּיסאַ. (פרעהליך). נו, הער אויף, סאָשא! עס איז פשוט
איך... דו אליין ביזט זעהר אַ גוטע...

אַנאַסאַוואָ. יא, דו האָסט אומזיסט בעליידיגט סאַשינקאַן מיט דיין אָרענטליכקייט, וואָס דארף מען מעהר ווי איך בין גוט, אָבער סאָ שא, זי איז אזוי גוט, אז עס איז שוין צו נאַריש.

אַנאַסאַוואָ. נו איז דאנקען גאָט! דאָס הייסט, אז אלע זיינען גוטע מענשען, איינער בעסער פאר'ן צווייטען. אזוי גוט, אז יעדערער מען זיך שוין געהען צו זיך אהיים.

אַלעקסאַנדראָ. זיין נאָך אַ וויילע, עס איז דאָך נאָך פריה. פערדא וועט זיך אפשר באַלד אומקעהרען פון גאָרטען.

אַנפּיסאַ. איז ער געפאָהרען מיט נינאָטשאַ?

אַלעקסאַנדראָ. יא, זיצט פאַפּאַ, מיר איז אומעטיג אליין.

אַנאַסאַוואָ. וועסט זיך דאָ זיצען מיט דער שוועסטער, און אונז איז צייט צו געהן שלאָפּען. גיב איבער פיאַדאָר איוואַנאָוויטשען מיין האַרציגען גרוס און זאָג איהם, אז מיר דאנקען איהם ווי טאָג אזוי נאָכט פאר נינאָטשאַ, וואָס ער האָט גענומען צו זיך אַלס אַ יתומה, וואָרים ביי אַזעלכע עלטערען ווי מיר זיינען, באַנקראַטירטע בעלי חובות, זיינען די קינדער יתומים. אַ מתנה'לע האָב איך פאַר איהם אָנגעגרייט, אַ ציר גאַרען-שפיץ פון מעש-שאַם אויפ'ן מערקעל געקויפט. זעהר וואויל גע-מאַכט, מיט אַ נאָקעטער פרויענצימער — די אַלטע וויל דערויף אפילו ניט קוקען, אָבוואָהל דאָס איז אַ פרויענצימער מיט'ן גאַנצען אָרענט-ליכען פאַסאָן... אָבער וועגען שששא. (זיי געהען אָב און אַלעקסאַנדראָ פאוולאָוואַ בעגלייט זיי. אין דער צייט פון ווייטערען געשפרעך, וועל-כער קומט פאַר אין פאָדער-צימער, געהט אַנפּיסאַ אַרום האַסטיג הין און צוריק איבער'ן צימער און כאַפט זיך אייניגע מאָל פאר'ן קאָפּ).

אַנאַסאַוואָ. נו, ווי טאָכטעריל, באַלד?

אַלעקסאַנדראָ. שוין דער זיעבעטער מאָנאַט.

אַנאַסאַוואָ. אי וועל איך זיך דאָס אָנטרינקען ביי דיר אויפ'ן מזל טוב, אי וועל איך זיך דאָס צוהוילען. און יענעם מוזיקאַנט זאָלסט דו איינלאָדען, ער איז שוין גאָר אַ פרעהליכער יונג. ווען ער גיט אַ קנאַק!... ווארט, אַלטע, וואָס בעהאַלטסט דו עס דאָס הינטערען יאָ-קעל? גנבה ניט, איך וועל רופּען אַ גאָרדאָוואָי.

אַנאַסאַוואָ. דאָס האָט מיר.... מיר האָט דאָס סאַשא געגעבען אַ ליכט אויף יעדען פאַל. אַ שטיקעלע ליכט נאָר!

אַנאַסאַוואָ. עה, ניין. גיב אָב צוריק. ביי איהר ברענען דאָרט גאַנץ

צע מנורות, און זי שלעפט א שטיקעלע ליכט! עה, עה, עך! א פנים
גאט האט נאך ניט אנגעריהרט קיין פרויענצימער; וויפיעל מען זאל
זיי ניט קארמאָווען, און איהר ציהט אלץ אין וואַלד.

אלעקסאַנדראַ. דאָס האָב איך איהר געגעבען. פאפא.

אַנאַסאַוו. דו ביזט א גוטע. א שטיקעלע ליכט... ד. ה., אז איבער
א שטיקעלע ליכט וועלען זיי דערנאָך פאָדערען... (דאָס געשפרעך
הערט אויף. אלעקסאַנדראַ פאַוּלאָוונאַ קומט אריין צוריק.)

אלעקסאַנדראַ. (לאכט.) האָסט דו דיר א געשיכטע! דער אלטער
איז אזוי אין כעס געוואָרען פאַר וואָס די מאַמע האָט גענומען ביי מיר א
שטיקעלע ליכט, אז ער האָט זיך אפילו געזעגענען ניט געוואָלט. ער
סטראַשעט, אז ער וועט מעהר ניט געהען אהער.

אַנפּיסאַ. איך האָב געהערט.

אלעקסאַנדראַ. און די דאָמע וועט איצט ציטערען דעם גאַנצען
וועג זי זאל חלילה ניט אריינפאלען, וואָרים זי האַלט אין האַנר פער-
קוועטשט א רובעל. (צערטליך.) וואָס איז מיט דיר אַנפּיסאַטשקאַ,
ביזט אזוי טרויעריג.

אַנפּיסאַ. אזוי, דער קאָפּ טהוט מיר וועה.

אלעקסאַנדראַ. איז דיר ניט איבעל? זעה איך האָב מורא פאַר
אזעלכע קאָפּ שמערצען.

אַנפּיסאַ. (פרעהליך.) פון וואָס זאל מיר זיין איבעל? אַבוואָהל
עס פאַסירט, אז ווען מען ליידעט פון מיגרען...

אלעקסאַנדראַ. דאָס זאָג איך דאָך, אז ווען מען ליידעט פון מיג-
רען. זאָנדרבאַר, ווען איך בין געווען שוואַנגער מיט וויעראַטש-
קאַ, האָט מיר אזוי געאיבעלט, אז איך האָב ניט געוואוסט וואו אהין
צו טהאָן זיך, און איצט איז דאָס אַריבער גאַנץ אונבעמערקט. ווי אזוי
קומט עס?

אַנפּיסאַ. איך ווייס ניט, ווירקליך, שוין אזוי לאַנג ווי איך בין
געווען אין אומשטענדען, אז איך האָב שוין אלעס לאַנג פערגעסען. מיר
האָט דוכט זיך אויף געאיבעלט.

אלעקסאַנדראַ. (לאכט.) נו, געוויס, פון וואַנעט זאָלסט דו ווי-
סען? דו לעבסט ווי אן עהרליכע אלמנה... אָבער ווען איך וועל דיך
חתונה מאַכען וועסט דו זיך וויעדער דערמאָהנען. (ערנסט.) אָבער אַט
וואָס שוועסטער, פערגעס ניט דיין פערשפרעכען.

אנפיסא. (אנרוהיג). וועלכען?

אלעקסאנדרא. דעם דאזיגען. האסט דו שוין פערגעסען? אך, דאס איז ניט גוט שוועסטער. איך האב זיך אויף דיר אזוי פערלאָזען, איך האב דיר אימער אזוי געגלויבט — פאר א הייליגע האב איך דיך דאך געהאלטען, איך שווער דיר ביי גאט.

אנפיסא. אבער וועגען וואָס רעדסט דו דאָס?

אלעקסאנדרא. (לאַכט). און א געפאטערען וועל איך ביי דיר זיין? געדענקסט דו ווי דו האסט געזאָגט: ווי נאָר דאָס צווייטע קינד וועט געבוירען ווערען, דאן מוז איך דיך, סאַשא, אונבעדינגט מכבד זיין צו זיין געפאטערען.

אנפיסא. (לאַכט). האב איך דיר דען דאָס פערשפראַכען? איך האב דאָס אין גאַנצען פערגעסען, דו ווייסט דאָך, ווי ווייט איך בין פון דעם אלעם.

אלעקסאנדרא. יעדערער ווייסט.

אנפיסא. אָט זאָגסט דו — חתונה מאַכען, און איך ווען איך דער-מאָן זיך וועגען מיין אונגליקליכער הייראַטה, ווערט מיר אזוי טרויעריג, אזוי פערדרוסליך... בלינד בין איך געווען. עס איז פאַראַן אַ שפּריכ-וואָרט: ווען גאָט וויל איינעם אונגליקליך מאַכען נעהמט ער ביי איהם אַב פריהער דעם שכל. ביי אונז אלע ווייבער האָט ער אויף פריהער אַבגענומען דעם שכל, זאָל זיך יעדע אויסדרעהען ווי זי קאָן.

אלעקסאנדרא. (הויך). און דעם סמאָליענסקער אָפיציער גע-דענקסט דו?

אנפיסא. (צושראָקען). שששא, שטיל, (שטרענג). און קיין מאָל זאָלסט דו דאס מיר ניט דערמאָהנען, הערסט? דאס האט קיין מאָל ניט פאַסירט. איך געדענק קיין זאך ניט און דו דארפסט אויך פער-געסען. קיינער טאָר ניט וויסען פון מיין שאַנדע.

אלעקסאנדרא. (מיט חרטה). אַך, מיין גאָט, וואָס האָב איך דאָס געטהאָן? איך האָב געמיינט, אז דאָס איז דאָך די פערגאַנגענהייט, און דערצו רעד איך דאך דאס ניט צו א פרעמדען, זאָנדערן צו אן איי-גענעם...

אנפיסא. דו האָסט דען דערצעהלט?

אלעקסאנדרא. יא, פּעריאַן. (פויעז). אנפיסא, וואָלסט פרובירען עפעס צולעגען צום קאַפּ, מען קאָן קריעגען אין אפטייק. מישקא וועט

צולויפען. (געהט צו צום פענסטער און שרייט). מישא, מישא.

אַנפֿיסא. ניין, מען דארף ניט. עס איז שוין אריבער. דאָס איז פון הייסען וועטער. היינט איז געוועזען אזא שטיקענדער טאָג. (טרינקט וואַסער און רעדט שפּאַסאַהאַפּט). נו וואָס־זשע האָט געזאָגט דיין טרייער מאַן, האָט ער זיך געוואונדערט?

אַלעקסאַנדראַ. שטעל זיך פאַר — ניט זעהר שטאַרק! ער האָט זיך נאָר צולאַכט און האָט געזאָגט...

אַנפֿיסא. נו גענוג, גענוג וועגען דעם, עס איז ניט אינטערעסאַנט. אַה, ווי היים עס איז!

אַלעקסאַנדראַ. יאָ, וואָלט כאָטש אַ ווינטעל געווען. אַה יאָ, איך פערגעס זיך אלץ דיר צו זאָגען: ביי מיר ליגט אַ טהייל פון דיין טואד לעט, נעהם דאָס זיי אזוי גוט.

אַנפֿיסא. וואָס? פון די וועש איבערגעבליבען?

אַלעקסאַנדראַ. ניין. (לאַכט). שטעל זיך פאַר וואָס פאַר אַ צור פאל: אונזער קאַטיאַ האָט דאָס געפונען אין פּעדיאַ'ס קאַבינעט. געדוהנליך, האָט זי דאָס געבראַכט צו מיר. נו זאָלסטו דו דאָס צונעהמען, פערגעס ניט.

אַנפֿיסא. (לאַכט). דאָס קאָן ניט זיין, וואָס רעדסטו דו! וואָס פאַר אַ דומהייטען!

אַלעקסאַנדראַ. פאַר וואָס קאָן ניט זיין? דו ביזט געזעסען אין קאַבינעט, האָסט גענעהט און אימיצער האָט דיר אַ רוף געטהאָן, האָסטו דו פערגעסען. דאָרט זיינען אַביסעל די שפיצען אָבגעריסען, זיי ניט אויפגערעגט! איך האָב דאָס אזוי קאַטיאַ'ן ערקלעהרט. וואָרים אז ניט ווייסט דו דאָך, וואָס די דיענסטען זיינען אין קיך — עס וועלען זיך אָנהויבען אַלערליי ריידערייען. (שטרענג). אויב דו וועסט דעם צווייטען מאָל דארפֿען וואָס טהאָן פאַר אַן אַרבייט, דאן קום בעסער אריין צו מיר אין צימער. מען דארף דאָך ניט פערגעסען, אז דאָס איז אַ קאַבינעט פון אַן אַדוואָקאַט, דאָרט קומען אריין קליענטען, זייטיגע מענשען און עס פאַסט ניט, ווען עס וואַלגערט זיך פלוצלונג אויף די דילען...

—אַנפֿיסא. געוויס, געוויס. פיגדאָר איזוואָנוויטש האָט ליעב אָרדנונג. איך האָב איבערהויפּט זעלטען בעגעגענט אַ מענשען, וועלכער זאָל פון איין זייט זיין אזוי נאַכלעסיג, אזוי אומגעלומפערט, ווי דיין

פערדא, און פון דער אַנדערער זייט... אָה, וואָלט כאָטש געווען א שטורעם אָדער וואָס!... ווייסט דו וואָס, צו זאָלען מיר זיך אפּשר ניט דורכגעהען א וויילע דרויסען, דאָ אַרום הויז? מיר זיינען זיך פערזעסען ביידע, אזוי ווי אַלטע ווייבער. ווען איך האָב געוואָהנט אין סמאָלענסק, איז דאָרט אויך פאַראַן א גאָרטען, דער לאַפּאַטינסקער גאָרטען רופט ער זיך...

אַלעקסאַנדראַ. וואָס-זינע, געה, אז דו ווילסט, און איך וועל וואַרטען אויף פערדא'ן. ער איז געוואָרען אזוי ליכעליך אין דער לעצטער צייט, אז איך ווייס ווירקליך ניט, ווי דיר צו דאַנקען. (לאַכט). נו, וואָס בין איך יעצט? א שוואַנגערע, ניט קיין שעהנע, עס איז מיר מיאוס אויף זיך אליין אין שפיגעל א קוק צו טהאָן, און ער קושט מיך, ווי אַ כלה. פאַרגעסטערען ביי נאַכט האָב איך זיך זאָגאר צושראָקען. ווער האָט דאָס געקאָנט אַרײַנגעהען, האָב איך געטראַכט?

אַנפּיסאַ. נו?

אַלעקסאַנדראַ. ווילסט איך זאָל דיר אַלעס דערזעהלען, וואָס פאַר אַ נייגעריגע דו ביזט! (מיט אָפּענעם שפּאַס). איך דענק, אז דו ווייסט גאַנץ גוט אליין, וואָס עס קומט פאַר צווייטען אַ מאַנספּערזאָן און אַ פּרויענצימער, ווען זיי ליכענען איינער דעם צווייטען.

אַנפּיסאַ. אָבער ער...

אַלעקסאַנדראַ. (ארויסרופּענד). וואָס ער? ליכעט ניט? (שוויי-גען. קוקען איינע אויף די אַנדערע).

אַנפּיסאַ. (מיט געזונקענער שטימע). הייס.

טאַטאַרינאַוו. (זיין שטימע הערט זיך פון הינטערען פענסטער).

קאָן מען אַריין? איך דאַרף נאָר אויף איין מינוטעלע.

אַלעקסאַנדראַ. (רייסט אָב פּערדרוסליך איהר בליק פון אַנפּיסאַ). וועלכער ניט גוטער האט איהם געבראַכט. (אין פענסטער, מיט אַ געדעכטער). קומט אַריין, קומט אַריין, איז אַ פּעטראָוויטש, זעהר גערן. מיר זיצען דאָ מיט אַנפּיסאַ ווי צוויי טרויסטלאָזע אַלמנות. (צו אַנפּיסאַ). אַ ליכענער מענש, איך האָב איהם זעהר ליכע. ביזט דו גערן, וואָס ער איז געקומען?

אַנפּיסאַ. (לאַכט) ער איז שוין אָבער צו לאַנגווייליג. ראָזענטאַל

האט וועגען איהם זעהר ריכטיג געזאָגט... (עס קומט אַריין טאַטאַרינאַוו, זיי בעגעגענען איהם מיט פרייד, אָבער ער איז טרויעריג).

אלעקסאנדרא. וואָס זייט איהר עפעס אזוי טרויעריג, איזאן פערטראוויטש. (אונרוהיג). האָט וואָס פאסירט?

טאַטאַרינאַוו. ניין, עפעס ניט געזונד. מיין מאָגען איז עפעס ניט אין אָרדנונג, מען דארף מאַרגען אַריבער צום דאָקטאָר. מען האָט מיך אין רעסטאָראַן אָנגעקאָרמעוועט מיט עפעס אַ מין פאַסקודסטווע. אַנפּיסאַ. פון וואַנעט קומט איהר?

טאַטאַרינאַוו. פון וואַנען, פון שטאָדטישען גאָרטען. מיר זיינען דאָרט געזעסען מיט פּיאָדאָר איזאָנאָוויטש, ער האָט בייער געטרונקען, און איך קיין זאך ניט. נו, געוויס, ראָזענטאַל. אָבער (לויפט היצוג אַרום איבער'ן צימער) אָבער איך וועל דאָס מעהר ניט דולדען. זאָל זיין אפילו, אז פּיאָדאָר איזאָנאָוויטש איז אַ זשעני, אָבער איך וועל דאָס ניט דולדען. אזא אױסגעלאָסענער חברה־מאַן... דער דאָזיגער לומפּ ראָזענטאַל...

אלעקסאנדרא. וואָס ווידער?

טאַטאַרינאַוו. (שטעלט זיך אָב). איהר ווייסט דאָך דעם הונד אין גאָרטען, דער הונד וואָס בלאָנדזשעט דאָרט אַרום, אַלע קענען איהם, דרעהט זיך שטענדיג אַרום אונטער די פיס. זשוטשקע רופט מען איהם.

אלעקסאנדרא. איך ווייס ניט.

טאַטאַרינאַוו. אָך, מיין גאָט, אַלע קענען איהם. אָבער ווייסט דער טייוועל פון וואַנען ער האָט זיך גענומען. דרעהט ער זיך היינט אַרום אונזער טיש, און ראָזענטאַל גיט אַ זאָג שטילינקערהייט צו פּיאָדאָר איזאָנאָוויטש: זעה, ווי טרויעריג טאַטאַרינאַוו איז היינט. נו, איהר ווייסט דאָך, איך בין ניט געזונד, האָט עס מיר אױסגעוויזען זיך זאָגאַר אַנגענעהם, וואָס אזא הולטאַי האָט אויך אַ מענשליכעם האַרץ. אָבער הערט וואָס עס איז געווען! דאָס איז טאַטאַרינאַוו איבער דעם אזוי טרויעריג, זאָגט ער ווייטער, ווייל ער ווייסט ניט אויף זיכער ווער איז זוטשקאַ'ס פאָטער און ער קאָן איהם ניט רופען נאָכ'ן פאָטערס נאָמען. אה? ווי געפעהלט עס איך? (ביידע פרויען לאַכען). איהר לאַכט? אַזעלכע בעזויפּענע וויטצען וועלען אימער האַכען ערפאָלג, אָבער דאָס, וואָס איך וויל איהם אפילו די האַנד ניט דערלאַנגען, וואָס איך בין אַ מיטגליעד פון דעם אַדוואָקאַטען־ראַטהע...

אַנפּיסאַ. (מיט אַ פריעדענס טאָן). אַה הערט אויף, טהייערער,

אויך אן עסק, פאר אייך. מאלע וואָס אַ פלױדערזאָק רעדט נאַרישקייט טען, אין דער ווירקליכקייט איז ער דאָך גאָר ניט קיין בייזער, זאָגאר אַ גוטער מענטש.

טאַטאַרינאַוו. איך וועל איהם אָנקלאָגען אין אונזער אַדוואָקאַטען געזעלשאַפט.

אַלעקסאַנדראַ. פערקלאָגט איהם טאָקע. זאָל ער קריגען וואָס איהם קומט. נו, און פּעדיאָ?

טאַטאַרינאַוו. דאָרט איז די דאָזיגע, די בערנעס.

ביידע פרויען. ווער, בערנעס?

טאַטאַרינאַוו. בערוהיגט אייך, אלעס איז אַריבער גלאַט. איך האָב דאָס אייך טאָקע געוואָלט דערצעהלען, עס איז גאָר פערקעהרט. מעג איך רעדען? איבעריגענס איהר זייט דאָך ביידע...

אַלעקסאַנדראַ. יא, ביידע. רעדט.

טאַטאַרינאַוו. נו זיצען מיר אזוי ביים טיש און נינא פאָר-לאָוונאַ איז אויך געווען מיט אונז. פלוצלינג קומט צו די דאָזיגע בערנעס און געהט צו גלייך צום טישעל — שטעלט זיך פאָר די פרעכט הייט? — זי שאַקעלט אזוי מיט איהר היטעלע און זאָגט: פיאָדאָר אינאָנאָוויטש, איך בין צופעליג געבליבען אליין, קאָנט איהר מיך אפשר בעגלייטען אהיים? נינא פאָוולאָוונאַ איז זאָגאר בלייב געוואָרען, און איך...

אַלעקסאַנדראַ. אָך, נו גיכער שוין דערצעהלט דאָך.

טאַטאַרינאַוו. (טריאומפירענד). און פיאָדאָר אינאָנאָוויטש האָט איהר אָנגענומען ביי דער האַנד, אָט אזוי, און האָט זי גאָר פשוט אָב-געפיהרט פון טיש, ווי מען פיהרט א קינד אדער א הונד; ער האט איהר געזאָגט עפעס אַ פאָאר ווערטער, און זי איז אוועק אליין, ווי זי איז געקומען. אָבער ווען איהר וואָלט זעהען, ווי זי איז אוועק!

אַלעקסאַנדראַ. (לאַכט) איך שטעל זיך פאָר!

אנפּיסאַ. (טרויעריג). איך האָב אויף איהר רחמנות.

אַלעקסאַנדראַ. (מיט פערדרוס). אויף איהר? דו ביזט דאָך

גאָר... פון זינען, אנפּיסאַ.

טאַטאַרינאַוו. איך וועל אייך זאָגען דעם אמת: אין מיר האָט זיך אויך ערוועקט רחמנות צו איהר — אזוי שטאַלץ ווי זי איז געקור מען, און ווי געפאלען... ווי רחמנות'דיג זי איז אוועק. און אַבוואָקאַט

פיאדאָר איוואנאָוויטש איז געווען גאנץ העפליך... (פון הינטער'ן פענסטער הערען זיך אונרוהיגע שטימען).

נינאָטשקאָ. (אין פענסטער) סאַשא, דו ביזט דאָ? — סאַשא, דו ווייסט, פאָמעראַנצעוו האָט זיך דאָך דערשאָסען.

אַלעקסאַנדראָ. (כאַפט זיך פאר'ן ברוסט). אָך, מיין גאָט, וועל-כער פאָמעראַנצעוו שוין וויעדער?

פעטיאַ. מיין חבר, דער גימנאַזיסט. געריינקט איהר ניט ער איז ניי יאָהר אַבער געווען ביי אייך. האָט זיך אריינגעשאָסען גלייך אין האַרצען.

טאַטאַרינאַוו. אָבער ווען האָט דאָס פאַסירט, ווען? ערשט ניט מעהר ווי מיט אַ שטונדע צוריק, ווי איך בין ארויס פון גאָרטען.

נינאָטשקאָ. נאָר וואָס איהר זייט אוועק, קומט צולויפּען פעטיאַ און זאָגט...

אַלעקסאַנדראָ. קומט אריין, פעטיאַ אין הויז, דערצעהלט.

פעטיאַ. איך קאָן ניט, אַלעקסאַנדראָ פאָולאָוונאַ. מיר, אַלע גימ-נאַזיסטען, האָבען בעשלאָסען צו זיצען לעבען איהם די גאַנצע נאַכט.

אַנפּיסאַ. פעטיאַ, איז דאָס אויס ליעבע?

פעטיאַ. (בעלעהרענט). איז דען נאָר איין ליעבע פאראן אויף דער וועלט, אַנפּיסאַ פאָולאָוונאַ? עס איז פאראן אויך אַנדערע פער-שלאָסענע פראגען.

נינאָטשקאָ. ער האָט ניט געגלויבט אין ליעבע.

אַנפּיסאַ. גוטע בלומען זאַמעלט פון זיינעטוועגען צונויף. בלומען...

נינאָטשקאָ. (וויינט). מיר האָבען שוין אזוי אויך אַלע ראָזעס אין גאָרטען אָבגעריסען. דיאָדיאָ פּעדיאַ האָט אונז אויך געהאַלפּען רייסען בלומען.

אַלעקסאַנדראָ. ווי אינגעלש דאָס איז! וואו איז איצט פּעדיאַ?

פעטיאַ. ער איז געפאָהרען צו דעם פאָליצמייסטער.

נינאָטשקאָ. ער האָט מיר געהייסען ווארטען אויף איהם לעבען האָספיטאַל. בין איך דאָס נאָר אויף אַ מינוטעלע אריינגעלאָפּען אַהער זאָגען. מיר וועלען באַלד זיין צוריק מיט איהם. (געהן אָב).

אַנפּיסאַ. (צו די אָבגעהערע). בלומען קלייבט איהם אָן.

טאַטאַרינאַוו. (קנייטשט זיך). וואָס פאר אַן אונאַנגענעםליכ-

קייט. און וואָס טהוט זיך דאָס אזוינס מיט די יונגע, א פנים ער האָט דעם ערזאמען ניט אויסגעהאלטען?

אלעקסאנדראַ. איך האָב היינט עפעס אזא מין פאָרגעפיהל... (אנפיסא וויינט ביטערליך).

טאָטאַרינאָוו. וואָס איז מיט אייך, אנפיסא פאָולאָוונאַ? בער-רוהינט זיך דאָך.

אלעקסאנדראַ. (אונצופריעדען). וואָס איז דאָס נאָך פאר א קאָד מעדיע, אנפיסא?

אנפיסא. עס איז גוט אז מען שטאַרבט יונגער הייד... (וויינט). אלעקסאנדראַ. (וויינט אויך). נו, אָט האָסטו מיך אויך צונומען.

איך היט זיך אלץ און היט זיך ניט אויפצורעגען זיך, און דו...

אנפיסא. נו, שוין, שוין. אזוי, עס האָט זיך מיר דערמאָהנט. (שמייכלט דורך טרעהרען). וואָס פאר א קאָמישער אינגעל ער איז געווען. אין לייעבע האָט ער ניט געגלויבט, אלץ די פערפלוכטע פראָב-לעמען... ווי גוט איז צו שטאַרבן יונגער הייד.

טאָטאַרינאָוו. אַה יא, איך האָב גאָר פערגעסען! דאָס איז זעהר וויכטיג! איך האָב דאָס אייך געוואָלט דערצעהלען, האָבען זיי איר בערגעשלאָגען אין מיטען. דאָס איז א זאך, וואָס האָט צו טהאָן מיט פיגאָדאַר אייוואַנאָוויטש'ען און איך האָב מורא, אז עס איז זעהר ערנסט. די זאך איז...

אלעקסאנדראַ. וואָס נאָך, מיין גאָט? איז נאָך אפשר וועניג דאָס, וואָס איז פאָראַן?

טאָטאַרינאָוו. ווען מיר זיינען מיט פעדיאָן דורכגעגאנגען איר בער דער טעראַסע, האָבען מיר בעגעגענט סטאָווראָווסקי. און אָבּוואָהל זינט דער פאל האָט געטראָפען אין געריכט, זיינען זיי מעהר ניט בער קאנט איינער דעם אנדערען און דערלאנגען זיך אפילו ניט די הענט, פון דעסטוועגען האָט פיגאָדאַר איהם בעגריסט, א שאַקעל טהאָנדיג מיט'ן קאָפּ פשוט פון העפליכקייט וועגען. און סטאָווראָווסקי האָט ניט געענטפערט. עס קאָן זיין, אז ער האָט ניט געזעהן, איך ווייס ניט. אָבער פיגאָדער האָט מיך אָפגעפיהרט אין א ווינקעל, איהר ווייסט דאָך, דאָרטען איז דאָ אזא פינסטערער ווינקעל, און אליין איז ער ווייס ווי פאפיער, און ער זאָגט צו מיר רוהיג: „גיט איבער סטאָווראָווסקי", זאָגט ער, אז אויב ער וועט נאָך אַמאָל ניט ענטפערען אויף מיינער

א בעגריסונג, — וואָרים איך וועל דעם צווייטען מאָל איהם ווידער בעגריסען, — דאָן וועלען מיר געהן אויף א דועל, אדער איך וועל איהם איינפאך דערשיסען, ווי א הונד". איהר הערט! ער האָט צו מיר זאָגט גערעדט „איהר". נאָר איהר זאָלט גאָט בעהיט ניט דערצעהלען פיאַדאָר רען, אז איך האָב דאָס אייך געזאָגט.

אַלעקסאַנדראַ. (צוטראָגען). וואָסזשע וועט יעצט זיין?
טאַטאַרינאַוו. איך ווייס ניט. נאטירליך, וועל איך פאַרנעמען אלע מיטלען איינצורעדען סטאָוראָוסקי'. אָבער פאַר אַן ערפּאָלג קאָן איך ניט קאווינען: ער איז אַ שרעקליך זעלבסטליעבענדער מענטש און וועט זיך געוויס שטעלען דיבאָם — איהר דארפט זוכען הויפטזעכליך צו ווירקען אויף פיאַדאָר'. איהר, אנפּיסא פאָולאָוואַ, האָט אויף איהם אזא שטאַרקען איינפלוס...

אַלעקסאַנדראַ. יא, אנפּיסא, זיי א גוטע. איך בעט דיך!
אַנפּיסא. איך ווייס ניט... געוויס, איך וועל פרובירען. בערוהיג זיך, סאַשאַטשאַ!... (זי וויל איהר אַ גלעט טהאָן איבער'ן פלייצע, אָבער יענע קעהרט זיך אָב גאנץ אָפען).

טאַטאַרינאַוו. מען דארף שוין געהן. איך וואָלט דאָ נאָך געזען סען אַ וויילע, אָבער די אלע געשיכטען האָבען מיך אזוי צונומען, אז קוים וואָס איך האָלט זיך אויף די פיס. אַדיע. (שוין פון פאָדער-צימער). און די באַבינקא שלאַפּט נאָך ניט? ווען איך בין פערביי געגאנגען איהר צימער, זעה איך, אז עס ברענט נאָך פייער דאָרט.
אַלעקסאַנדראַ. זי שלאַפּט ניט. זי איז ביי אונז אזוי ווי אַ סאָוואַ די גאנצע נאכט מיט אָפענע אויגען.

טאַטאַרינאַוו. אַדיע.

אַלעקסאַנדראַ. אַדיע. נו און איך וועל אויך געהן שלאַפען, איך אויך קוים וואָס איך האָלט זיך אויף די פיס. און דו געהסט זיך ניט לעגען שלאַפען?

אַנפּיסא. נין, איך וועל ווארטען.

אַלעקסאַנדראַ. עס קען זיין, אז פעדיא האָט נאָך קיין אַבענד-ברויט ניט געגעסען, וועסט דו, אזוי גוט זיין, אויפועקען קאטיא'ן און הייסען איהר וואָס אָנוואַרעמען.

אַנפּיסא. גוט. (אַלעקסאַנדראַ געהט אַוועק). סאַשאַ, סאַשאַ...

ווילסט זיך מיט מיר ניט צוזעגענען?

אלעקסאנדרא.. אף, ענטשולדיג, טהויערע, איך האב זיך גאר פערגעסען. (געהט צו און שטעלט איהר אונטער די באק.)
אנפיסא. גוטע נאכט. (קויט אונבעקוועם די אונבעוועגליכע באק.)

אלעקסאנדרא. זאלסט אבער ניט פערגעסען וועגען עסען אָנוואַר רעמען. (אנפיסא בלייבט אליין. געהט זיך דורך איבער צימער, הערט זיך צו ביים פענסטער, געהט דערנאָך צו צום טיש און קוקט זיך צו אויפמערקזאם ביי די ליכטיגקייט פונ'ם לאַמפּ צו דער גרויסען רינג אויף דעם קליינעם פינגערל פון איהר לינקער האַנד. אימיצער געהט פערביי הינטערען פענסטער, פייפענדיג דעם מאַרש „הינטערען צוויי קעפיגען אַדלער“. אנפיסא געהט צו צום פיאַנאַ, געהמט עטליכע אַקאָרד דען. זעצט זיך און הויבט אָן שפיעלען.)

אלעקסאנדרא. (פון טהיר.) דו הויבסט שוין וויעדער אָן מיט דיין מוזיק, אנפיסא. געוויס, איך פערשטעה דיין צושטאַנד, אבער דו דאַרפסט דאָך אויך פערשטעהען, אז דאָ איז אַ פאַמיליען הויז, און אז אלע שלאָפען שוין, און אז איך אליין, ענדליך, גענויטהיג זיך זעהר אין רוהע. מוזיק, סענטימענטען אלערליי... דאס ווערט איינפאַך אונז ערטרגליך. (אנפיסא הויבט זיך אויף, הערט זיך צו צו דער חוזה מאַכערענדער און גראַבער רעדע פון דער שוועסטער; געהט דערנאָך היין און צוריק איבער'ן צימער און צולאַכט זיך. צום הויז פאַהרט צו אַ איזוואָזטישק. עס הערט זיך פיאָדאָר איזוואָנאָוויטש'עס שטימע און דער גלעקעל. עס קומען אריין פיאָדאָר איזוואָנאָוויטש און נינאַטשקא.)
פיאָדאָר. (פערבייגעהענדיג.) אָה, דאס זייט איהר? סאַשא שלאָפט שוין? ברענט פייער פאר מיר אין קאַבינעט?

נינאַטשקא. א גוטע נאכט, אַנקעל פּעדיאַ.
פיאָדאָר. (צערטליך.) א גוטע נאכט, מיידעלע. (ער געהט צו זיך אין קאַבינעט. נינאַטשקא וויל אויך אַרויסגעהען, אזוי ווי זי וואָלט ניט בעמערקען אנפיסא.)

אנפיסא. נינאַטשקא. (יענע מאַכט זיך, ווי זי הערט ניט און געהט.) נינאַטשקא. (העכער.) נינאַטשקא, ווארט דאָך אַ מינוטעלע.
נינאַטשקא. (שטעלט זיך אָב.) אף, דאס ביזט דו? וואס פער-לאנגסט דו? נאָר... נאָר מאַך דאס שנעלער, זיי אזוי גוט, איך בין היינט זעהר מיעד, איך פיהל ניט גוט... .

אַנפּיסאַ. (צערטליך, אבער אונענטשלאָסען, מיט א בעטענדער שטימע.) איך האב דיר געוואָלט... נו, ווי איז דאָרט צוגעגאנגען, דערצעהל. אַריבער יונג, איך האב אויף איהם אזוי רחמנות. איך האב איהם, דוכט זיך, בלוז איין באל געזעהען כאַלד נאָך דעם ווי איך בין געקומען צופאַהרען, אבער ביי מיר איז עפעס געבליעכען אין געדעכט גיס זיין פנים. (שמייכלעלט.) איך האב זיך זאָגאר צואווייגט, ווען איך האב זיך דערוואוסט פון זיין טויט.

נינאַטשקאַ. (קאלט און אונפערטרויערליך.) דו האָסט זיך צור וויינט?

אַנפּיסאַ. (שמייכלענדיג.) פאר וואס מיינסט דו עפעס, אז איך קאָן ניט וויינען? דאס האט פאסירט אזוי אונערווארטעט און אזוי שרעקליך און... מיר פערדריסט איינפאך פאר איהם.

נינאַטשקאַ. יא, געוויס. (בייז.) ער איז געווען א גוטער מענטש. אַנפּיסאַ. יא, זעהר א גוטער. און דערצו, נינאַטשקאַ, האב איך אויך זעהר פיעלע אייגענע יסורים, און איך בין איצט... גרינג אויף טרערען.

נינאַטשקאַ. אזוי? א גוטע נאכט, איך בין מיער.

אַנפּיסאַ. (מיט ניט ענטשלאָסענעם פאָרוואורף.) דו הערסט, ניר נאָטשקאַ; איך האב זעהר פיעל אייגענע יסורים און איך בין איצט... גרינג אויף טרערען. (קעהרט זיך אָב.)

נינאַטשקאַ. יא, איך הער. גוטע נאכט.

אַנפּיסאַ. דו ווילסט אפילו מיט מיר ניט רעדען? זאָג, וואס האב איך דיר געטהאָן?

נינאַטשקאַ. גאָר נישט.

אַנפּיסאַ. פאר וואס-זשע האָסט דו זיך אזוי צו מיר? (שטרענג.) דאס איז ניט גוט, נינאַ! דו ביזט נאָך א קליין מיידעלע אין פערגלייך מיט מיר, דו ביזט דאָך נאָך גאָר א קינד, און ענדליך, דו ביזט דאָך מיינע א שוועסטער; און ווען איך געה צו דיר מיט א צועפענטען הארץ און בעט פון דיר א טראָפעלע מיטגעפיהל, קעהרסט דו זיך אָב פון מיר. איך בין דאָך אזוי עלענד, נינאַטשקאַ.

נינאַטשקאַ. דו? דו עלענד? (לאכט.) אָך, אַנפּיסאַ, וואס פאר א... שלעכטע דו ביזט!

אַנפּיסאַ. זאָלסט ניט וואַגען אזוי צו רעדען!

נינאַטשקאַ. פאַר וואס זאָסט דו א ליגענען? פאַר וואס רעדסט דו צו מיר וועגען שוועסטער ליעבע, וועגען מיטגעפּהל, וועגען דיין עלענדר זיין? דערמאָן זיך, האָסט דו ווען עס איז מיט מיר געפרובט אָנהויבען רעדען? האָסט דו ווען מיט מיר גערעדט? בלויז היינט.

אַנפּיסאַ. ווען איך בין געקומען צופּאָהרען...

נינאַטשקאַ. (מיט פּעראַכטונג.) אָה, ווען דו ביזט געקומען פּאָהרען! דאָן ביזט דו געווען א קייזערטע, דאָן ביזט דו געווען א הייליגע, דאָן האָסט דו געטראַכט בלויז וועגען דעם, ווי צו שאַפּען פרייד פאַר מענשען און — צו לערנען זיי. דו — לערנען — אַנדערע! יא, ווען דו ביזט געקומען צופּאָהרען, האָסט דו מיט מיר גערעדט, און איך האב דיך שיעור ניט ליעב בעקומען, אזוי ווי זיי אלע — די אַב־גענאַרטע.

אַנפּיסאַ. (האַלט זיך צוריק.) דו ביזט נאָך גאָר א מיידעלע! דו וויסט נאָך ניט וואס לעבען איז, וואס יסורים זיינען, און דו ערלויבסט זיך שוין צו אורטהיילען מענשען. אָה, א גוטע פרויענצימער וועט פון דיר ארויסקומען, זעהר פיעל שמחה וועסט דו ברענגען מענשען.

נינאַטשקאַ. האָסט דו געבראַכט שמחה?

אַנפּיסאַ. זאָלסט ניט וואַגען אזוי צו רעדען מיט מיר.

נינאַטשקאַ. שטיי! אַנקעל פּעדיא וועט דערהערען. (לאַכט.) ווי דו האָסט זיך צושראַקען! ביזט גאָר ניט געווען אזא פייגלינג, ווען.... דו ביזט געקומען צופּאָהרען.

אַנפּיסאַ. זעה, נינאַ, שלעפּ אויף זיך ניט ארויף קיין אונגליק. עס קאָן זיין, אז איך בעצאָהל דאס איצט דערפאַר, וואס איך האב צו שטרענג געאורטהיילט מענשען, איך האב צו פיעל געפאָדערט. איך האב זיך געווענדעט צו דיר, ווי צו א שוועסטער...

נינאַטשקאַ. צו א שוועסטער! ... צו וואס זאָסט דו ליגענעם, פערשטעה איך ניט, וואס פאַר א שוועסטער בין איך דיר? קוקט מען אזוי אויף א שוועסטער, ווי דו האָסט געקוקט די גאַנצע צייט אויף מיר? געוויס, דו אליין זעהסט ניט דיינע אויגען, אבער איך זעה זיי דאָך. איך האב איצט מורא פאַר א דונקעלען ווינקעל. ווי איך דערזעה נאָר א פינסטערען ווינקעל, אזוי קוקען אויף מיר ארויס פון דאָרטען דיינע אויגען, קוקען מיט אזא האַס, מיט אזא ביטערקייט... איך זעה איצט אפילו אין שלאָף דיינע אויגען, און איך כאַפּ זיך אויף פון

זייער בליק יעדען מאָל מיט עפעס א געפיהל, אז דו האָסט מיר שוין—
ערמאָרדעט.

אַנפֿיסאַ. (גראָב.) דו ביזט פון זינען אראָב!
נינאַטשקאַ. ניין, איך בין פון זינען ניט אראָב. צו וואס טראָגסט
דו סם אויף דיין פינגער?
אַנפֿיסאַ. דאס איז נישט אמת.

נינאַטשקאַ. זאָגסט דו דאָך וויעדער א ליגענען: דו האָסט אליין
געוועזען, ווי עס עפענט זיך דאס רינגעל. צו וואס טראָגסט דו גיפט
אויפֿן פינגער? אזוי טהוען דאָך בלויז — מערדער.

אַנפֿיסאַ. דאס דאָזיגע גיפט איז — פאר מיר.
נינאַטשקאַ. ניט אמת, דאס איז פאר אנדערע.
אַנפֿיסאַ. (בייז.) פאר מיר זאָג איך דיר.
נינאַטשקאַ. פאר דיר? פאר וואס-זשע ליגעסט דו איצט ניט...

אין איין רייהע מיט פאָמערעאנצעווען?
אַנפֿיסאַ. נינא! וואס רעדסט דו?

נינאַטשקאַ. איבעריגענס... ער איז געווען אן עהרליכער.
אַנפֿיסאַ. (מיט שרעק.) וואס פאר אן אכזר דו ביזט, נינא, ווי
משוגע הארט הערציג דו ביזט.

נינאַטשקאַ. (כאפט זיך מיט די פינגער פאר די שלייפען.) אַך,
ליגענען, און ליגענען, און ליגענען! (פון קאכניעט קומט ארויס פיאָדאָר
איוואַנאָוויטש.)

פיאָדאָר. וואס איז דאס? איהר שלאָפט נאָך ניט?
אַנפֿיסאַ. ניין, סתם אזוי. פיאָדאָר איוואַנאָוויטש, ווילט איהר
וואס עסען, איך וועל הייסען וואס אָנוואַרעמען.

פיאָדאָר. ניין. נינאַטשקאַ, מיידעלע, פאר וואס געהסט דו ניט
שלאָפען? אַרימע מיידעלע מיינע. (ער קושט זי.) געה, מיידעלע, געה
שלאָפען. ביי דיר זיינען איצט די אויגען ווי ביי דעם שטומהייט אין
וואַלד. (צו אַנפֿיסאַ, פערבייגעהענדיג.) האָסט דו געהערט וועגען דעם
גימנאַזיסט? (צו נינאַטשקאַ.) ווען איך וואָלט געווען דיינע א ניאנקע,
וואָלט איך דיר דערצעהלט איצט א שטילינקע מעשה'לע וועגען אנדערע
גליקליכערע לענדער, וואו מען ערמאָרדעט ניט זיך און ניט קיין
אנדערע, וואו מיט ראָזען בעציערט מען די לעבעדיגע, און ניט די
טויטע. גאָלדענע חלומות וואָלט איך ארויפגעהויכט אויף דיין הערצעל,

מיט גאַלדענע חלומות, ווי מיט א קרוין, וואָלט איך בעקראַנצט דיין קעפּעלע... (שמייכלט.) ווען איך וואָלט געווען דייןע אַ ניאָנקע.

נינאַטשקאַ. (שטיל.) בעגלייט מיך צו מיין צימער.
פיאַדאַר. דו האָסט מורא? נו, קום, לאָמיר געהען. ווילסט דו, וועל איך דיר געהמען אויף די הענד?

נינאַטשקאַ. (אונטערטהעניגליך.) אויף די הענד — ניין, מען דאַרף ניט. (זיי געהען אָב. אנפּיסא קוקט זיי נאָך צושראַקען, מאַכט א טריט צו דער טהיר, פון וואָנען זיי זיינען ארויס, גיעט זיך אבער א קעהר צוריק, געהט שנעל הין און צוריק איבער'ן צימער, פאַרטשע-פענדיג מעבעל. ברעכט די הענד.)

פיאַדאַר. (אריינקומענדיג.) אַרימע, אַרימע מיידעלע. פאַר וואס שלאָפסט דו ניט, אנפּיסא? שוין צייט. עסען וויל איך ניט. אַדיע. (ניט א קוש לייכט איהר באַק און געהט צום טהיר פון קאַבינעט.)

אנפּיסא. (הייזעריג.) און דאס איז אלעס?
פיאַדאַר. און וואסזשע נאָך. מען דאַרף געהען שלאָפּען.
אנפּיסא. (הייזעריג.) און דאס איז אלעס?

פיאַדאַר. (ווייך.) איך בין מיעד. היינט איז פאַר מיר געווען זעהר א שווערער טאָג.

אנפּיסא. פאַר וואסזשע דערצעהלסט דו מיר ניט וועגען דעם שווערען טאָג? דו געהסט אוועק, פאַר וואסזשע רופסט דו מיך ניט צו זיך?

פיאַדאַר. צו מיר, היינט? (בייז.) דו האָסט פּערגעסען וועגען טויט.

אנפּיסא. וואס? (כאַפט פּערשטעהען.) ווי עקעלהאַפט. ווי עקעל-האַפט און בלויו וועגען דעם האָסט דו געקאַנט טראַכטען. (געהט שנעל איבער'ן צימער, ברעכענדיג די הענד.) פיאַדאַר, איך קאָן מעהר ניט. פיאַדאַר, וואס טהוסט דו מיט מיר? איך קאָן דאס מעהר ניט אויסהאַלטען.

פיאַדאַר. (זעצט זיך צו ניט גערן.) נו, וואס וועסט דו נאָך זאָגען, אנפּיסא. רעד. וויפיעל איז דער זייגער? צו וואָלט ניט געווען בעסער אפשר אַבלייגען דאס אויף מאָרגען? איך בעט דיר. (פּערמאַכט מיט'ן האַנד די אויגען.) איך האב דאָך איהם געזעהען, אנפּיסא. און נאָך איצט פאַר מיינע אויגען דער דאָזיגער קליינינקער, וועקסענער, געלער

פנים'על, א פנים פון א יונגען בחור'על, וועלכער האט פלוצלינג גע-
וואַנט צו ווערען א מאַן. ווי האט ער דאס געוואַנט?

אַנפּיסאַ. (שטיל.) פּיאָדאַר, איך קאָן מעהר נישט אויסהאַלטען.
פּיאָדאַר. (הויבט זיך אויף און געהט.) ווי האט ער געוואַנט?
האט גענומען און געטראָגן דאס, פון וואס עס טרוימט יעדער מענש...
יא, וועניגסטענס איין מאָל אין לעבען האט דאָך געטרוימט יעדערער
פון אונז וועגען זעלבסטמאָרד. און מיר אלע זיינען געוואָרען קליינינקע,
און ער איז אויסגעוואַקסען ווי א ריעז. און זיין ריעזיגער שאַטען האט
זיך געלעגט אויף אונז, מיט זיינע טויטע אויגען קוקט ער אריין גלייך
אין אונזער נשמה. וואס קוקט ער? וואס וועל איך איהם ענטפערן?
נו, געוועהנליך — מיר, לעבעדיגע, האבען איהם געבראַכט בלומען...
עפעס רויטע ראָזען, גראַזען, און אפילו צווייגעלאַך האבען מיר געריסען
אין דער פינסטערניס. איך האב אויך געריסען. און זיי, די צושראַקענע
און בעגייסטערטע קינדער, זיי האבען מיך מעהר ניט רעספעקטירט —
זיי האבען רעספעקטירט בלויז איהם. נו... דו הערסט מיך ניט?

אַנפּיסאַ. פּיאָדאַר, זאָג: דו לייעבסט מיך מעהר ניט?
פּיאָדאַר. אַך, אַנפּיסאַ. (ויפצט און זעצט זיך.) נו, איך לייעב.
נו, וואס האט פאַסירט, זאָג. אדער הער בעסער אויף... מען דאַרף
ניט, אַנפּיסאַ.

אַנפּיסאַ. געדענקסט דו, פּיאָדאַר, וואס דו האָסט פערשפּראָכען,
ווען איך האב זיך דיר אָבגעגעבען? אז דו וועסט מעהר ניט זיין נאָר
הענט צו דיין פרוי — געדענקסט דו? (פּיאָדאַר שאַקעלט מיט'ן קאָפּ
אויף יא.) פרעהט עס מיך. הייסט דאס, עס איז ניט אמת, אז דו ביזט
פאַרלעצטע נאכט געווען ביי איהר?

פּיאָדאַר. (לאנגזאַם.) ניין, עס איז אמת. איך בין געווען.
אַנפּיסאַ. (כאַפט זיך פאַר'ן האַלז.) יא, געווען? און איך האב
געמיינט, אז זי האט א לייעגען געזאָגט — — — הייסט דאס, אמת:
געווען. ווערזשע בין איך איצט, פּיאָדאַר? דו האָסט מיך אָנגערופען
דיין פרוי — א פרוי אדער א ליובאַווינצאַ?

פּיאָדאַר. צו וואס אזוי שאַרף? איך האב דאס ניט געזאָגט.
אַנפּיסאַ. ניט געזאָגט? ווייסט דו, ווי אזוי זיי פעהאַלטען זיך
צו מיר — — — זיי אלע, אלע, די גוטע סאַשא און די ריינע מידעלע,
אויף וועלכער דו האָסט געוואַלט ארויפהויכען גאָלדענע חלומות? מען

העצט מיך ווי א הונד, וואס איז פערלאפען אין א פרעמדען הויף. די ניאנקע לאָזט מיך ניט ארויף אין קינדער-צימער, די דיענסט קאטיא פעהאסט מיך, דיין קוטשער יערעמעי בענעהמט זיך מיט מיר שוין גאָר פאמיליאַר... און איך? איך דרעה זיך אויס, איך שמייכל, איך שלינג דעם פעהגיפטעמען, בעשפייטען שטיקעל ברויט — האָסטו דו געזעהען ווי סאַשא דערלאנגט מיר דעם טעלער צו מיטאַג? פּיאַדאַר. (קאלט.) יא, איך האב געזעהען. און... איך האב זיך געוואונדערט.

אַנפּיסאַ. פון וואס?

פּיאַדאַר. וואס דו נעהמסט ניט דעם טעלער און ווארפסט ניט סאַשא'ן אין קאַפּ.

אַנפּיסאַ. ווילסטו דאס? זאָג, ווילסטו דאס?

פּיאַדאַר. (שטיל.) איך ווייס נאָר איינס, אז דו קאָנסט דאס ניט טהאָן. און צו קאָן מען ניט, אַנפּיסאַ, רעדען אָהן געשרייען, איך בעט דיך, און אין אלגעמיין אָהן די דאָזיגע... פאמיליען-סצענעס. (ווייך.) איך בעט דיך, אַנפּיסאַ. איך בין היינט מיעד און אויסער דעם. (ער האלט זיך צוריק א צוטראָגענער.) איין לומפ האט מיך בעליידיגט. נאטירליך, דאס זיינען נאָרישקייטען.

אַנפּיסאַ. יא, איך ווייס. סטאַווראָוסקי. און ער איז געווען גערעכט.

פּיאַדאַר. (דראָהענר, אבער אלץ נאָך איינגעהאלטען.) אַנפּיסאַ, איך בעט דיך...

אַנפּיסאַ. יא, יא, ער איז געווען גערעכט. און דאס האט געמוזט זיין זעהר שעה, ווען דו האָסט זיך פערנייגט, און ער...

פּיאַדאַר. (הויבט זיך אויף.) איך געה אוועק.

אַנפּיסאַ. (שרייט.) גיין, גיין.

פּיאַדאַר. וואס ווילסטו דו? דו פערשטעהסט אליין ניט, וואס דו רעדסט. ער איז געווען גערעכט. דאס זיינען העררען, וועלכע זיינען מיר פשוט מקנא; דאס זיינען העררען, וועלכע קאָנען ניט פערדייהען פאר וואס איך פערדיען צעהנדליגע טויזענדער, פאר וואס דאס פוב-ליקום מאכט מיר אַוואַציעס...

אַנפּיסאַ. (כמעט ניט ווילענדיג.) יא, מען האט דיר געשריען —

ארויס!

פיאָדאַר. (לאַנגזאַם.) יא ? א נוטע נאכט, אנפּיסאַ.
 אנפּיסאַ. פּעדיא, איך וועל מעהר נישט, ווארט. געה ניט אוועק.
 איך ווייס אליין ניט, וואס איך רעד. אבער איך בין אזוי אונגליקליך,
 אזוי אונגליקליך. גאָט מיינער, וואס טהוט איהר אלע מיט מיר.
 פיאָדאַר. מיר... מיר האט דאס דערעסען. וואס ווילסט דו,
 אנפּיסאַ ? דו ווילסט דעם אמת, יא ?

אנפּיסאַ. יא... אויב גאָר דו קענסט... זאָגען דעם אמת.
 פיאָדאַר. אויב גאָר איך קאָן ? (גראָב.) נו, איך דאַרף דיך מעהר
 נישט האבען. פערשטעהסט ? איינפאַך, איך דאַרף דיך ניט.

אנפּיסאַ. (כלייד ווערענדיג.) אזוי רעדט מען בלויז צו קנעכט.
 פיאָדאַר. אַך, הער אויף די דאָזיגע נעבעכקע ווערטער ! אין אל-
 געמיין, צו וואס זאָגסט דו ליגענע ? פאר וואס האָסט דו מיר ליגענע
 געזאָגט וועגען דיין שטאַלץ — דו ביזט גאָר ניט שטאַלץ. פאר וואס
 האָסט דו מיר ליגענע געזאָגט, אז מען קאָן גאָר צו דיר ניט צוקומען —
 דו ביזט אויף אזוי צוגענגליך, ווי אלע. איך געדיינט, ווי איך בין ארומ-
 געלאָפּען אין גאָרטען, ביז די קניע אין שנעע, אָהן א היטעל און האב
 דיך גערופּען, און דו ביזט געזעסען דאָרט, אין א ווינקעל, מיט דעם
 דאָזיגען טויגעניכטס. ווי האב איך דאס דיך דעמאָלט ניט פערשטאַנען.
 אנפּיסאַ. פיאָדאַר, דו וועסט הרטה האבען אויף דייע ווערטער.
 פיאָדאַר. (לאַכט.) א ליובאַוויצאַ !... נו, יא, א ליובאַוויצאַ.
 איך האב געוואָלט, אז דו זאָלסט ווערען א פרוי, אבער דו האָסט בלויז
 געקאָנט ווערען א ליובאַוויצאַ... ווי אלע די סאַשאַס, ליזאַס...
 אנפּיסאַ. אזוי. בלויז א ליובאַוויצאַ ? וואס-זשע האב איך גע-

זאָלט טהאָן, זאָג ?

פיאָדאַר. איך ווייס ניט.

אנפּיסאַ. ניין, דו זאָג ! דרעה זיך נישט אויס ! וואס-זשע האב
 איך געוואָלט טהאָן. נו, זאָג !

פיאָדאַר. פון וואנען זאָל איך וויסען, וואס עס דאַרף טהאָן די
 פרויענצימער, וועלכע איך לייעב ? דאס איז אזוינס, וואס מען קאָן
 ניט אויסלערנען.

אנפּיסאַ. ניין, זאָג ! דו האָסט איצט קיין רעכט ניט צו שווייגען.
 וואס איך האב ניט געוואָרפּען קיין טעלער דער אונגליקליכער שוואַנגע-
 רער פרויענצימער אין קאָפּ אריין ? דאס, וואס איך האב אויס לייעב

צו דיר זיך ערנידערעגט, האב געדולדעט, ווען מען האט אויף מיר גע-
שפיגען, האב זיך פערגעסען רויט צו ווערען, האב זיך אליין פער-
האסט — דאס, וואס איך האב געגלויבט אין דיין ערלעקייט, אין דיין
פערשטעהען, אין דיין מענשליכער קראפט, אין דיין עהרליכקייט...

פיאדאָר. ווארט. אבער צו וואס... צו וואס האָסטו דו לעגען
געזאָגט וועגען דעם דאָזיגען אָפיציער אין סמאָלענסק? דו האָסט גע-
זאָגט, אז עס איז קיין זאך נישט געווען...

אַנפֿיסאַ. (געשטיקט.) דאס איז געווען מיין שאַנדע. דאס איז
געווען אן אירטהום, פאר וועלכען איך בין בעשטראַפֿט.

פיאדאָר. (שפּאַסחאַפֿט.) און דו האָסט מורא געהאַט, אז איך וועל
ניט פערשטעהען קיין אירטהום? און דאס רופסטו דו — געגלויבט
אין מיר? אַך, אַנפֿיסאַ, פאר וואס זאָגסטו דו לעגען? האט דיר דער
אָפיציער ניט אוועקגעוואָרפֿען?

אַנפֿיסאַ. ניין, אבער ער האט מיך בעלידיגט.

פיאדאָר. (לאַנגזאַם.) פאר וואס-זשע האָסטו דו איהם ניט גע-
טויט, אַנפֿיסאַ? דו האָסט איהם געדארפֿט טוידטען. (הויבט אויף
מיט פעראַכטונג איהר האַנד, אויף וועלכער עס איז דער רינג און
ווארפט זי דערנאָך אָב.) פאר וואס-זשע טראָגסטו דו דאן דאס דאָ-
זיגע?

אַנפֿיסאַ. דאן האב איך עס נאָך ניט געטראָגען. (פיאדאָר לאַכט.)
דאן האב איך נאָך דאס ניט געטראָגען.

פיאדאָר. און איצט טראָגסטו דו? ניט אזוי שרעקליך, אַנפֿיסאַ.

אַנפֿיסאַ. ביזטו דו געווען ביי דיין פרוי נאָך דעם, ווען דו האָסט
זיך דערוואוסט וועגען דעם אָפיציער?

פיאדאָר. ניין, פריהער. איך בין פריהער אויך געווען ביי איהר.
(הויבט פלוצלינג אָן פערשטעהען און לאַכט.) אַך, אזוי. דאס הייסט,
ווען דאס וואָלט געווען דערנאָך, וואָלטען מיר, לויט דייענע חשבונות,
געווען קוויט, און דו וואָלטסט מיר פערצייהען, און עס קאָן זיין —
וואָלטסט מיר אויך אויף ווייטער ערלויבען צו זיין ביי סאַשא'ן? (לאַכט.)
ניט שלעכט. ווייסטו דו וואס? פאָהר אוועק, אַנפֿיסאַ.

אַנפֿיסאַ. דו לאַכסט?

פיאדאָר. איך לאַך ניט. פאָהר אוועק, אַנפֿיסאַ.

אנפֿיסאַ. דו... דו ביזט איינפאך — א לומפ. (וויינט, פערדע' קענדיג דאס געזיכט מיט די הענד.)

פיאָדאַר. זאָגט דאס אָפּען פאר אלעמען, אנפֿיסאַ פאָולאָוונאַ, און דאָן — וועל איך אייך גלויבען... פאָהרט אוועק.

אנפֿיסאַ. (האַלט איין די טרערען.) איך פאָהר ניט.

פיאָדאַר. ניין? איהר בלייבט דאָ?

אנפֿיסאַ. יא. איך בלייב דאָ. איהר האט געזאָגט: ווען סאַטא וועט האבען דאס קינד, פאָהר איך אוועק מיט דיר. איהר זייט געווען הומאן, איהר האט ניט געוואָלט שעדיגען אייער שוואַנגערע פרוי...

פיאָדאַר. (בייז.) וויעדער א ליעגען! דאס האט איהר גע'טענה'ט צו מיר וועגען איהר שוואַנגערשאפט, איהר האט דאס געפאָדערט בע' העלטנים, פערשטעלענים, פינסטערקייט.

אנפֿיסאַ. (מיט פערשטעלטער ווייבקייט.) איהר קאנט מיך שלאָ' גען. איהר זייט דאָך — שטאַרקער.

פיאָדאַר. שווייגט!

אנפֿיסאַ. שטיל. אייך קאן דערהערען אייער שוואַנגערע פרוי.

פיאָדאַר. (שווער אטהעמענדיג.) גענוג! בלייבט, אויב איהר ווילט. איך געה שלאָפען. (ער הויבט זיך אויף.)

אנפֿיסאַ. (אַלץ ניט גלויבענדיג, אז ער געהט אוועק.) זייט דאָ מיט מיר נאָך איין מינוטעלע.

פיאָדאַר. ניין.

אנפֿיסאַ. (צושראָקען.) איין מינוט בלויז. איך האב נאָך ניט אלעס געזאָגט. בלויז איין מינוט.

פיאָדאַר. ניין.

אנפֿיסאַ. האב מיטלייד מיט מיר. אַך, מײן גאָט, אויף איהר האָסט דו געוואָלט אָנהאַלטען גאָלדענע חלומות, וועסט דו דען מיך... מיך... אזוי לאָזען אליין. פערצייהע מיר!

פיאָדאַר. פאַלש!

אנפֿיסאַ. בעדיאָ, האב מיטלייד מיט מיר. איין מינוט... א מינוטעלע...

פיאָדאַר. (געהענדיג.) פאַלש!

אנפֿיסאַ. (בערצווייפעלט.) פיאָדאַר, אויב דו געהסט אוועק, וועל איך זיך גלייך טויטען.

פיאָדאָר. מיט דעם דאָזיגען גיפט, וואס אויפ'ן פינגער? פאַלש, פאַלש, פאַלש! (ער געהט צום טהיר און קוקט זיך ניט אום. אַנפּיסאַ געהט נאָך איהם, שטרעקט צו איהם אויס די הענד, וואַנט אבער ניט איהם אָנצוריהרען.)

אַנפּיסאַ. פעדיאַ... פיאָדאָר... דאס איז דאָך האַרצלאָז! האב אויף מיר רחמנות... איך שטאַרב. פעדיאַ, וועסטו דו מיר דען פער-לאָזען? (פיאָדאָר עפענט די טהיר פון קאַבינעט, שווייגנדיג שטויסט ער פון זיך אָב אַנפּיסאַ און געהט אריין אין טהיר. עס גיט א קלונג דער שליסעל.)

אַנפּיסאַ. (פאַלט אויף די קניע לעבען פערשלאָסענער טהיר.) פעדיאַ, פעדיאַ, האב רחמנות אויף מיר. דאס קאָן ניט זיין. (קלאַפט שטיל מיט'ן פינגער אין טהיר.) פעדיאַ, פיאָדאָר איוואַנאָוויטש, לאָזט מיר אריין. איהר הערט ניט? פעדיאַ, אוי, איך האב מורא! אוי, איך בין איינע אליין! איך האב דאָך ניט וואוהין צו געהען, פעדיאַ. האב זשע דו אויף מיר רחמנות... (בעגיסט זיך מיט טרערען און פאַלט אויף די דילען.)

פאַרהאַנג.

דריטער אקט

(אבענד. טויף-פייער.)

די סצענע שטעלט מיט זיך פאָר קאָסטאַמאַראָוו'ס עס-צימער. עס ווערען געמאַכט די לעצטע צוגרייטונגען צום מאָהלצייט, וועלכער וועט זיין באלד נאָך דער טויף-צערעמאָניע. אַרום טיש פאַדען אַרום די דיענסט קאַטיאַ און אַ לאַקוי, וועלכער איז איינגעלאָדען געוואָרען פאַר דעם דאָזיגען אַבענד; ער איז אַ בלאָטיגער מענש מיט ניט קיין גע-רעזירטער פיזיאָנאָמיע. די טויף-צערעמאָניע קומט פאַר אין קינדער-צימער, מיט אַ צימער ווייטער פון עס-צימער, און פון דאָרט הערט זיך דאָס געשפרעך פון פיעלע שטימען און צייטענווייז געלעכטער.

אין די צימערען איז זעהר ליכטיג און עס זעהט אויס ווי עס וואָלט געווען פרעהליך.

ווען דער פאָרהאַנג געהט אויף זיינען אין עס-צימער נאָך צוויי מענשען: פיאָדאָר איוואַנאָוויטש, וועלכער שפּרייזט אַרום איבער'ן צימער, פערטראַכטערהייט, די הענד פערלייגט הינטער די פאלדען פון זיין פראַק, און טאַטאַרינאָוו. דער לעצטער שטעהט אין אַ בייזלי-כער פאַזע, נאָר אין דער זעלכער צייט אויך ווי מיט אַ מין געבעט, און לאַנגזאַם קעהרט ער דעם קאָפּ אין די ריכטונגען, וואָס פיאָדאָר איוואַנאָוויטש, וועלכער הערט איהם ניט, שפּרייזט אַרום. ביידע אַד-וואָקאַטען זיינען אין פראַקען מיט עהרענצייכענס.)

טאַטאַרינאָוו. פעדיאַ, איך פערזיכער דיך, אז דו האָסט קיין רעכט ניט אזוי צו פערנאַכלעסיגען דיין געזונד. דו הערסט?
פיאָדאָר. איך הער.
טאַטאַרינאָוו. און הויפטזעכליך ניט פערנאַכלעסיגען דיין טא-

לאנט, וועלכער הויבט שוין אָן צו בלאַקירען און פערלירט דעם קאָליר, פעריא.

פיאָדאָר. דו זעהסט עס?

טאַטאַרינאַוו. ניט בלויז איך, אויך אנדערע זעהן. פיאָדאָר, פאָלג מיך. נו, ווען דו וואָלסט געווען א געבוירענער אלקאהאָליקער, ווי דער דאָזיגער... ראָזענטאַל, וואָלט איך דיך געלאָזט צורוח: טרינק און ווער רואינירט! אבער דו ביזט דאָך א געזונטער מענש, און דיין גאַנצע משפּחה...

פיאָדאָר. דאס האט מיר דערעסען. הער אויף! און איך טרינק גאָר ניט אזוי פיעל, אז עס זאָל ווערטה זיין וועגען דעם צו מאַכען אזא רעש. ווי אומגעלומפערט דאס איז אלעס!

טאַטאַרינאַוו. (טרויעריג, ביזליך.) דו שפיעלסט אין קארטען.

פיאָדאָר. יא, איך שפיעל. וועגען דעם האָסט דו ניט וואס צו בעאונרוהיגען זיך: איך געווינ אימער.

טאַטאַרינאַוו. וואס-זשע קומט דערפון ארויס? דו געווינסט, הייסט דאָך דאס, אז אימיצער פערשפיעלט. דו מיינסט אוראי, אז דאס איז העלדיש, און ביי מיר קומט אויס, אז דאס איז בלויז כאַראַקטערלאָזיגקייט. אפילו די דאָזיגע טרויעריגע געשיכטע מיט סטאַוויראָוסקי...

פיאָדאָר. געפעלט דיר ניט?

טאַטאַרינאַוו. אַך, פיאָדאָר אייוואַנאָוויטש, פיאָדאָר אייוואַנאָ-וויטש! דו מיינסט דאָך גאָר ניט, וואס דו רעדסט! און איך פער-שטעה אין אלגעמיין ניט, ווי אזוי דו, פיאָדאָר אייוואַנאָוויטש, מיט דיין הויכען בעגריף וועגען פערזענליכקייט, מיט דיין געוואלדיגען טאלאַנט, זאָלסט זיך אַראָבלאָזען אזוי נידעריג, צו שלאָגען א מענשען...

פיאָדאָר. איך האב געוואָלט זעהען, ווי וועט סטאַוויראָווסקי האַנדלען.

טאַטאַרינאַוו. נו, וואס?

פיאָדאָר. (קוועטשט מיט די פלייצעס.) גאָר נישט.

טאַטאַרינאַוו. און איך מוין, אז ער איז געווען פאָלשטענדיג גע-רעכט, וואס ער האט זיך געווענדעט צום שוטץ פון געזעץ און ניט פון קולאַק. מיר, אלס די טרעגער פון....

פיאָדאָר. וויפיעל איז דער זייגער? עס האט דערעסען, אייוואָן
פעטראָוויטש. הער אויף. שוין הונדערט מאָל געהערט!
טאַטאַרינאַוו. וועסט זיך, אז מען וועט דיר אויסשליסען!
פיאָדאָר. שוין דאס אויף געהערט.

טאַטאַרינאַוו. פערדא, גיב א טראכט וועגען דער פרוי. (אלעק-
סאַנדראַ פאָולאָוואָנא, וועלכע האט עטליכע מאָל אריינגעקוקט אין
טהיר און געהערט דעם געשפרעך, ווינקט צו טאַטאַרינאַוו'ן אויפ'ן
מאן, בעטענדיג ער זאל אַנטשוויגען ווערען. זי האט מורא.)
פיאָדאָר. (שטעלט זיך אָב.) נו? וואס נאָך דאָרט וועגען דער
ווייב.

טאַטאַרינאַוו. אזוי. גאָר נישט. נו, ווייסט דאָך, ווי געוועהנט-
ליך....

פיאָדאָר. אָך, ווי דו האָסט מיר דערעסען! און ווי אזוי האב איך
דיר געקאנט דולדען די גאנצע צייט, פערשטעה איך ניט. אפנים דו
ביזט שוין אויך פאר איינס מיט אלע אנדערע.

אַלעקסאַנדראַ. (אומיסטנע הויף.) קאַטיאַ! קאַטיאַ! צעהל איך
בער, וויפיעל סערוויזען זיינען דאָ. קאָנסט דו צעהלען? (זי געהט אונט-
טער צום מאן, לייגט איהם די האַנד אויפ'ן פלייצע. ער שטעלט זיך
אָב אין אונצופריעדענהייט. אַלעקסאַנדראַ פאָולאָוואָנא האט זיך נאָך
ניט אין גאנצען ערהאַלט פון קימפעט, איז מאָגער און שמייכעלט
מיט א רחמנות'דיגען שמייכעל.)

פיאָדאָר. נו, ווי איז דאָרט? וועט עס נאָך לאַנג דויערען?
אַלעקסאַנדראַ. אזוי, איך האב געוואָלט א וויילע לעבען דיר זיין,
צולאַשטשען זיך... איך בין מיעד. יא, שטעל זיך פאָר, וואס פאר א
געשיכטע, פערדא! זיי האבען פערגעסען אָנווארעמען די וואסער,
וואס מען דאַרף צום טויפען, איך גיב א פֿרוב מיט דער האַנד — קאַלט
ווי אייז. זיי האבען געוואָלט פאַרפריהרען דאס קינד.

טאַטאַרינאַוו. מען דאַרף צוגיסען זודיגע וואסער.

אַלעקסאַנדראַ. מען גיסט צו! אבער עס דויערט דאס אָנווא-
רעמען! אזא גרויסער בעקען, אז אן ערוואקסענער וואָלט זיך געקאנט
דערטרינקען. און דער גלח איז שוין געקומען צופאַהרען און ווארט;
דאס איז אזוי אונאנגענעהם. איהר זאָלט אבער ערגעץ ניט אוועקגע-

הען, איוואן פעטראָוויטש... און דאס קינד וועט איהר ניט פער-
לירען?

טאַטאַרינאַוו. איך וועל זיך געבען די מיה ניט צו פערלירען. ווי
זאָנדערבאר: א מיטגליעד פון אַדוואָקאַטען ראַטה און פּלוצלינג א
געפאַטער — דאס זיינען אלץ אייערע קאַפּריזען, אַלעקסאַנדראַ פּאַוו-
לאָוונאַ.

אַלעקסאַנדראַ. שווייגט, שווייגט. (אונענטשלאָסען.) און דו
וועסט אַהין ניט געהען, פּעדיאַ?

פּיאַדאַר. ניין, איך ליעב עס ניט. איך האב דאָך שוין געזאָגט.
אַלעקסאַנדראַ. נו, ליעבענקער, נו, טהייערער! איך בעט דיך.
דאס וועט דאָך אין גאַנצען דויערען נאָר אייניגע מינוטען, שטעה כאַטש
א וויילע אין טהיר.

פּיאַדאַר. ניין, ניין. און ניט ערגער זיך דערפון! דאס איז דאָך
אונערטרעגליך, פאַר יעדער קלייניגקייט גלייך טרערען, היסטעריקע.

אַלעקסאַנדראַ. (שמייכלט דורך טרערען.) איך — ניין, קיין
זאָך ניט. וואס דוכט זיך דיר? פון וואַנעט קומט צו מיר היסטעריקע,
וואס רעדסט דו? ווי געפּעלט אייך, איוואן פעטראָוויטש, איך און
היסטעריקע... און טאַנצען וועט איהר, איוואן פעטראָוויטש? א
געפאַטער מוז טאַנצען. (ראַזענטאַל ערשיינט האַסטיג.)

ראַזענטאַל. אַלעקסאַנדראַ פּאַוואָוונאַ, מען רופט אייך.
אַלעקסאַנדראַ. אַף, מיין גאָט, באַלד, באַלד! נו, לאַנגווייליג
זיך ניט דאָ, פּעדיאַ, ראַזענטאַל וועט דאָ מיט דיר זיין א וויילע. (געהט
ארויס. אין טהיר בעגעגענט זי זיך מיט אַנפּיסאַ. זי מיינט איהר פאַר-
זיכטיג אויס, געהמט צונויף דאס קלייד אזוי, אז זי זאָל זיך ניט אָנ-
ריהרען.)

אַנפּיסאַ. דערלאַנגט מיר וואַסער, קאַטיאַ.
קאַטיאַ. דאָרט שטעהט עס, געהמט אַליין.
ראַזענטאַל. (זעהר העפליך.) הער טאַטאַרינאַוו, אויף אייך
ווארט מען דאָרט אויך.
טאַטאַרינאַוו. (קוקט אויף איהם שטרענג און געהט פאַרביי.)
געדענק-זשע, פּעדיאַ.

פּיאַדאַר. אַנפּיסאַ — וואוהין? זיין דאָ א וויילע מיט אונז.

ראָזענטאַל. געוויס, אנפּיסא פאָוילאָוואָנא, זיצט דאָ בעסער מיט אונז. איך וויל טאָקע אָבהאַלטען דאָ א קאָנסיליאַום.

אַנפּיסאַ. (שמייכלעכט.) איהר זייט דען קראַנק?

ראָזענטאַל. געפעהרליך קראַנק. ניטאָ קיין געלד. (אלע דריי זענען זיך אויף דעם גרויסען טערקישען דיװאַן. אנפּיסא רוקט זיך אָב אביסעל צום ברעג.)

ראָזענטאַל. פערדא, דו, אלס פסיכאָלאָג, און איהר, אנפּיסא פאָוילאָוואָנא, איינפאָך אלס די קלוגסטע פרויענצימער — העלפט מיר מיט אייער געניטע עצה. (קוקט אויף דעם לאַקעי, ניט א זאָג פלוצלינג.) וואָרט, וואס איז דאס פאר א פרצוף? (שפרינגט אויף און געהט צו צום לאַקעי.) אלעקסעי?

פיאָדאָר. (שטיל.) אנפּיסא, אנפּיסא! (אנפּיסא ענטפערט ניט.) אלעקסעי. יא, מיין הער, אלעקסעי.

ראָזענטאַל. פון שאַטאָפּלערי? שוין לאַנג אוועק פון דאָרט? לאַקעי. יא, מיין הער, צוויי יאָהר.

ראָזענטאַל. און פון דעמאָלט אָן האָסט דו זיך ניט רעזירט? אבער וואס פאר א זכרון ביי מיר איז צום טייוועל. (מונטער.) פערדא, האָסט דו דערקענט דעם דאָזיגען פרצוף? דאס איז דאָך אלעקסעי, פון שאַטאָפּלערי. געדיינקסט?

פיאָדאָר. ניין.

ראָזענטאַל. מען האט איהם מסתמא משלח געווען פאר זיין שכור'ן, און דער פראַק איז דאָך ביי איהם אויף אויף פראַקטאט. וואָרט, וועגען וואס האב איך אָנגעהויבען רעדען, איך האב זיך פערגעסען? אָה, יא: פאר וואס זיינען ביי דיר אלץ מיידלעך?

פיאָדאָר. וועלכע מיידלעך? וואס שווייגסט דו, אנפּיסא?

ראָזענטאַל. וואס הייסט? עס זיינען געווען צוויי, און איצט א דריטע. אָט די וואס מען טויפט איצט, איז דאָך אויך א מיידעלע? ווי רופט מען זי?

פיאָדאָר. איך ווייס ניט.

ראָזענטאַל. א משונה/דיגער מענש. וויזשע וועסט דו זי רופען? מען דארף דאָך עפעס רופען מיט א נאָמען? איך רעד שוין ניט וועגען פאטער'ס נאָמען, פאר מאַנכע איז דאס א צו גרויסער וואוילטאָג, אבער אזוי מיט א וועלכען עס איז פערקירצטען נאָמען, צום ביישפיעל,

נאדיא, ליוואטשקא. אבער דאך ערקלער מיר, פאר וואס זיינען ביי דיר אלץ מיידלעך?

פיאדאָר. אזוי ווערען זיי געבוירען.

ראָזענטאַל. ניין, ניט אזוי. לויט מיין פערשטאנד, בעדייטעט עס, אז ביי דיר, פערדיא, איז אויסגעלאָשען געוואָרען, גאנץ איינפאך, די מענער קראפט, און דו קאָנסט קיין בעסערעס ניט פראָדוצירען, ווי נאָר מיידלעך. איך וואָלט דיר אַן עצה געגעבען, פערדיא...

פיאדאָר. הער, אנדערע אנדעיאטיש, זיי א פריינד, ברענג מיר די פאפיראָסען פון קאבינעט. דוכט זיך, דאָרט אויפ'ן טיש ליגעט דער פאָרמסיגאר, און אויב ניט, גיב א זוך אין שאַפּע.

ראָזענטאַל. איך ווייס. אַך, ווי פאר דיר איז נויטהיג אַבצורע-
זירען זיך, אַלעקסע. (ער געהט ארויס. קאטיא איז בעשעפטיגט ארום
טיש און קוקט אונטער פון דער זייט אויף פיאדאָר'ן מיט אנפּיסא,
וועלכע רעדען צווישען זיך שטיל.)

פיאדאָר. פאר וואס קוקסט דו אויף מיר אזוי, אנפּיסא? מיר
טהוט וועה פון דיין בליק.

אנפּיסא. וויזשע זאָל איך אנדערש קוקען? לעהרען מיד.

פיאדאָר. איך בין פערביינקט, אנפּיסא.

אנפּיסא. (גלייכנילטיג.) יא?

פיאדאָר. דו ווילסט מיט מיר ניט רעדען? דאס איז שלעכט —
פאר וואס האָסט דו זיך געענדערט, אנפּיסא? מיר טהוט וועה, איך בין
פעראומערט, און דו פערלאָזט מיד.

אנפּיסא. איך זעה דאך דיך כמעט קיין מאָל ניט. דו זיצט קיין
מאָל אין דער היים ניט.

פיאדאָר. ביי מיר איז איצט זעהר פיעל ארבייט, נו, און... דו
ליעבסט מיד ניט מעהר, אנפּיסא?

אנפּיסא. און דו? (שמייכלט.)

פיאדאָר. מיט מיר קומט פאָר עפעס זאָנדערבארעס. ביי מיר זיי-
נען די אויערען אזוי ווי פערשטאָפט מיט וואַסע... מען רעדט, און
איך הער קיין זאך ניט. עפעס קרומעס האט זיך אריינגעקליעבען אין
מיין לעבען. פאָרגעסטערען האט מען מיד אויסגעשלאָסען אלס מיט-
גליער פון קלוב איבער סטאָווראָוסקי'ס פאטש. און באַלד וועט מען

מיד אויך מסתמא אויסשליעסען פון ארוואקאטען-שטאנד. איך שפיעל
אין קארטען, איך טרינק.
אַנפֿיסאַ. אומזיסט.

פיאָדאָר. (קרימט זיך.) און דאָ נאָך דער טאטארינאָוו... אַך,
ניטאָ קיין ערגערע זאָך, ווי אנשטענדיגע מענשען! ער געהט ארום
ארום מיר און פערקלעהרט פון אלע זייטע אזוי ווי א לעכערדיגער
הויז. דו שמייכעלסט. דאס וואס איך רעד, איז גאָר קיין ווייטץ ניט.
אַנפֿיסאַ. דאס איז פלאַך, פיאָדאָר איוואנאָוויטש... און גע-
מאטערט.

פיאָדאָר. פלאַך? פריהער האט איהר אנדערש געדיינקט, אַנ-
פֿיסאַ פאָוולאָוואָ. און צו וואס זיינען נויטהייג די הילכדיגע ווערטער?
זאָג איינפאָך: איך בין ביזן, דערפאר ווייל איך ליעב, און ער ליעבט
ניט. (ער לאַכט, גענעצט און רעדט הויך.) אַך, אוועקפאַהרען פון דאָ-
נעט, ווען עס וואָלט מעגליך געווען.

אַנפֿיסאַ. (שמייכעלט.) מיט מיר?

פיאָדאָר. (פערוואונדערט.) וואס הייסט מיט דיר?

אַנפֿיסאַ. יא, מיט מיר, איך ווארט דאָך.

פיאָדאָר. אַך, יא! (שמייכעלט.) דו ווארטט נאָך אַלץ? שטעל
זיך פאַר, אז איך האב שוין גאָר פערגעסען. מיינסט דו דאס ווירקליך
ערנסט און — דו ווארטסט טאקע?
אַנפֿיסאַ. איך ווארט.

פיאָדאָר. און דו מיינסט, אז איך וועל מיט דיר פאַהרען? וואו-
היין, קיין אמעריקא, אויף די סאַנדוויטשען אינזלען?
אַנפֿיסאַ. אפשר וועסט דו פאַהרען.

פיאָדאָר. (גראָב.) ניין. איך וועל מיט דיר ערגעץ ניט פאַהרען,
אַנפֿיסאַ. (לאַכט.) איבעריגענס, ווארט נאָך איין יאָהר — עס קאָן
זיין, אז דאן וועל איך פאַהרען.

אַנפֿיסאַ. (לאַכט אויך.) וואס מיינסט דו, איך וואָלט געווארט.
אבער דו וועסט דאָך — אָבנאַרען! (שווייגען.)

פיאָדאָר. (גערייצט.) קאטיא, הערט אויף צו קלאפען מיט'ן גע-
שיער. און אין אלגעמיין, געהט ארויס פון דאנען. (קאטיא געהט
ארויס.) דו שמייכעלסט וויעדער. דיין שמייכעל געפעלט מיר ניט.
וואס נאָך פאר א פאַלשקייט גרייטסט דו צו, אַנפֿיסאַ? נו, גיב דאָך

א קוק אויף מיר, דיינע אויגען זיינען וואַהרהייטליכער איידער דיין מויל. (ער קוקט און רוקט זיך אַביסעל אָב צוריק.) אזוי, אזוי! אָף, וויפילעל בייזקייט אין זיי איז פאַרהאַן! און יסורים. בייזקייט און יסורים. וואס פאר א זאָנדערבאַרע צונויפפיהרונג... וואָרט! (גיט א כאַפּ אַנפֿיסאַ'ס האַנד, בויגט זיך צו נאָהענט, כמעט צו די סאַמע אויגען.)

אַנפֿיסאַ. (ווייל אַרויסרייסען די האַנד.) לאָז אָב!
פּיאָדאַר. ניין!... איך האב זיך דערמאָהנט, דאס איז געווען אין וואָלד. איך האב מיט א שטיין צוריקט א שלאַנג, א קלייניקע גיפטיגע שלענגעל. איך ווייס אלליין ניט פאר וואס, אויס נייגעריגקייט עפעס האב איך זיך אוועקגעלייגט אויף דער ערד און האב זיך מיט מיינע אויגען איינגעקוקט נאָהענט אין איהרע אויגען... אָט אזוי.

אַנפֿיסאַ. לאָז אָב!
פּיאָדאַר. (האַלט פעסט איהר האַנד.) אָט אזוי. און איך האב גע-
קוקט, און גערעדט מיט איהר, און זי האט מיר געענטפערט. איך האב איהר, דוכט זיך, איבערגעבראַכען דעם קרייז.
אַנפֿיסאַ. דעם קרייז.

פּיאָדאַר. יא, יא, דעם קרייז. און זי איז געשטאַרבען... ווי דו. און זי האט געוואָלט אַריינלאָזען אין מיר איהר גיפט, אבער האט ניט געקאָנט... ווי דו. און איך האב זיך געוויצעלט מיט איהר: זעה, ווי שעהן איז אין וואָלד, ווי בלוי דער הימעל איז, ווי הייס די שטיינער. זעה, ווי נאָהענט איך בין צו דיר, קוש מיר מיט דעם גיפט פון דיינע ליפּען — דו קאָנסט ניט? (צערטליך.) דו שטאַרבסט, אַנפֿיסאַ?

אַנפֿיסאַ. (מיט שווערקייט.) ניין.
פּיאָדאַר. ביי דיר איז איבערגעבראַכען דער קרייז. דו שטאַרבסט? דיינע אויגען פערציהען זיך מיט א גרויען טומאַן... דו שטאַרבסט? אַנפֿיסאַ. (בייגט אויס איהר נאָקען.) צושמעטער מיר דעם קאָפּ. איך שטאַרב.

פּיאָדאַר. (פּאָלגט איהר נאָך מיט די אויגען, רעדט שטיל און זאָנפט.) ניין. דו האסט מיר, אַנפֿיסאַ? אין דיינע אויגען צינדען זיך אָן פייערלאַך, רויטע... און אויך געלע... דאס איז וואַנזיגן, אַנפֿיסאַ? דו שטאַרבסט, יא? דיר טהוט זעהר וועה, זאָג? (דריקט שטאַרק אַנפֿיסאַ'ס האַנד און זי שרייט אויס פון וועהטאָג. פּיאָדאַר

שטויסט איהר אָב און לאַכט. ער רעדט צום אריינגעהענדיגען ראָד
(זענטאל).

פּיאָדאַר. הערט, ראָזענטהאַל. איך האב איינגערעדט אנפּיסא
פּאָולאָוונאַ צו בלייבען ביי אונז נאָך אויף א יאָהר. פרעהט עס דיך?
ראָזענטהאַל. עס פרעהט מיך זעהר. אבער שלאָג מיך ניט איבער,
אז ניט וועל איך וויעדער פּערגעסען. ניטאָ דאָרט קיין פּאַרטסיגאַר,
און אין שאַפּע זיינען ניטאָ קיין פּאַפּיראַסען...

פּיאָדאַר. דער פּאַרטסיגאַר איז ביי מיר.

ראָזענטהאַל. אָ, איך פּערשטעה, האָסט פשוט פּאַרטגעזעצט
דעם פּראָצעס אונטער פּערמאַכטע טהירען. אבער ווארט, שלאָג מיך
ניט איבער (זעצט זיך און נעהמט פאר די הענד פּיאָדאַר און אנפּיסא).
וועלכע קאַלטע הענד ביי אייך זיינען. אָט וואס איך וועל אייך זאָנען,
מיינע פּריינד — איך בין קאַפּוט! די געשעפטען זיינען צוקאַלעטשעט;
געלדער, וועלכע קליענטען האבען מיר אָנגעטרויט...

פּיאָדאַר. מיאוס. דיין צוקונפט, ראָזענטהאַל, איז אין טורמע.

ראָזענטהאַל. (מיט שמחת). אַהא! איך האב דאָך געזאָגט, אז
איך בין רואינירט. און טרעפט וואס איך האב צוגעטראַכט אין מיינע
שלאַפּלאָזע נעכט....

פּיאָדאַר. נעהם ביי מיר. וויפּיעל דאַרפסט דו, א רובעל דריי
הונדערט?

ראָזענטהאַל. צוויי הונדערט. ניין. קיין מאָל ניט. איך נעהם
הלאות בלוז ביי שזנאים. פּערשטעהט איהר שוין, מיינע פּריינד,
מיין גלענצענדען געדאַנק, וועלכער האט מיט א שטראַהלענדער ליכט
טיגקייט בעלויכטען מיינע שלאַפּלאָזע נעכט? וועמען בין איך א ביר
טערער פיינד; ווער האסט מיך אזוי, אז ס'כאַפט איהם אָן אפּילו
לייב־שמערצען? — טאַטאַרינאָוו. ערגאָ — ביי וועמען דאַרף איך
ליהען געלד? — ביי טאַטאַרינאָוו'ן. ערשטענס אלס א פיינד דאַרף
ער זיך דאָך ווייזען גרויסמוטהיג, און דוקא מענשליך, אָפּענהערציג
ווענד איך זיך צו זיין גרויסמיטהיגקייט; און צווייטענס, דו וויסט,
ער גנב'ט דאָך ביינאַכט אוועקעס ביי די שכנים... טאַטעלעך, שוין
געענדיגט, זיי געהען שוין. (אונרוהיג). פּעדיא, ווי מיינסט דו, מיין
האַרץ, וועט ער נותן'ען? (עס קומען אריין אלעקסאַנדראַ, נינאַטשאַ,

דער גימנאזיסט פעטיא, עפעס א יונגער אדוואקאט און טאטארינאוו.
דער לעצטער שמייכלט אין פערלענעהייט.)

אלעקסאנדרא. פערדא, פערדא, געה אריין, מיין לעבען, אויף
איין מינוט! דער גלח פאָהרט אַוועק — דארפסט נעהמען אָבשיער.
ווי אַלעמשיקא האט געוויינט, האט זיך אין גאַנצען צושלובצעט. אַזא,
דו ביזט דאָ, אנפּיסא? דער טאַטע האט זיך אַלץ אויף דיר נאָכגע-
פרעגט.

פיאָדאָר. (געהט ארויס פרעהליך.) נו, לאָמיר געהען, לאָמיר
געהען! טאטארינאוו, הער אויף צו שיינען אזוי אונערטרעגליך! (אַנ-
פּיסא געהט ארויס לאנגזאַם. נינאַמשיקא קוקט איהר נאָך מיט א קאַל-
טען און שטרענגען בליק.)

ראָזענטהאַל. (נאָך אנפּיסא.) שאַרלאָטאַ קאַרירדע!
נינאַמשיקא. (הויך.) זי איז געווען א — מערדערין?
טאטארינאוו. ווי האב איך דאס ווירקליך? עפעס א מערקוויר-
דיגער שרעקליכער געפיהל.

נינאַמשיקא. אבער איהר פערשטעהט שוין, אז איהר זייט איצט
מיין געפאַטער, אז פאר אייך איז שוין פערבאָטען מיט מיר ווען ניט
איז חתונה צו האבען...

טאטארינאוו. (אַלץ שמייכלענדיג.) איך האב דאס גאָר קיין
מאָל ניט געוואָלט... ניין, ווירקליך, א שרעקליך זאָנדערבאַרעס גע-
פיהל: אַזא קלייניקע קינד.

פעטיא. איהר האט זיך געהאַלטען ווי עס דאַרף צו זיין, אינוואן
פעטראָוויטש.

אדוואָקאַט. מען מוז אייך געבען קרעדיט: איהר זייט עהרענ-
האַפט ארויס פון דער שווערער לאַגע. איך האב זיך אביסעל דער-
שראָקען, ווען איהר האט גענומען די עופה'לע פאר די פיסלאַך.
טאטארינאוו. נו, גאָר א נייעס, איך האב גאָר קיין פיסלאַך ניט
געזעהען.

ראָזענטהאַל. (בעשיידען.) דאס איז געווען א נויטהווענדיגע בע-
וועגונג.

אדוואָקאַט. אבער ווען איהר האט, ווי א געבוירענער אַקראַבאַט,
א קעהר געטהאָן דאס קינד ארום פינגער, ווי איהר וואָלט איהם ארויס-
נעהמען פון דער קעשענע פון אייער וועסט.

נינאָטשיקאָ. (לאַכט.) אבער ער האט איהם ווירקליך דאָך שיעור
ניט אראָבגעוואָרפֿען פון די הענד.

ראָזענטהאַל. (ערנכט.) מיינע העררען, מיינע העררען, דאָ איז
לחלוטן ניטאָ פון וואס צו לאַכען. הערר טאטאָרינאָוו, מעג איך אייך
בעטען צו שענקען מיר עטליכע מינוט פאר א קורצען... פראָפעסיאָ-
נעלען געשפרעך?

טאטאָרינאָוו. (נאָך אלץ שמייכלענדיג, אבער שטרענג.) איך
שטעה צו אייער דיענסט. (זיי געהען אָב אָן א זייט.)

ראָזענטהאַל. הערר טאטאָרינאָוו, איך ווייס, אז איהר זייט מין
פיינד און אז איהר האסט מיך אָהן א שיעור. און איך ווייס, אז אן
אנדערער אויף אייער פֿלאַטי, וועמען מענשליכע אינטערעסען זיינען
ניט טהייער, און וועלכע האבען ניט אזא ברייטען בליק — וואָלט מיך
שיקען צום טיוועל. אבער אייער גרויסמוטה דוקא אלס א פריינד,
פערפליכטעט אייך, אזוי צו זאָגען... צו קאָנט איהר מיר ניט געבען
צוויי הונדערט מיט פינף און צוואַנציג רובעל אַקוראַט אויף צוויי וואָ-
כען? פאר צוויי וואָכען קאָן איך, ליידער, ניט... היינט איז ביי אונז
פרייטאג...

טאטאָרינאָוו. דאָנערשטאג.

ראָזענטהאַל. יא, געוויס, דאָנערשטאג. איז הייסט עס...

טאטאָרינאָוו. גיין.

ראָזענטהאַל. (זעהר פֿערוואונדערט.) אבער פאר וואס? (עס
קומען אריין די אלטע אַנאַסאָווס און עטליכע געסט.)

אַנאַסאָוו. נו, דאנקען גאָט. די טויפע אָבגעפראוועט און בע-
גלייט, און קיינעם ניט בעליידיגט. וואו איז דאס דער געפאטער? ..
אוי, א געפאטער.

ראָזענטהאַל. אבער פאר וואס?

טאטאָרינאָוו. גיין.

ראָזענטהאַל. זאָנדערבאר... און איך האב געמיינט, ווירקליך,
איך האב געמיינט, אז איהר וועט געבען.

טאטאָרינאָוו. גיין.

אַנאַסאָוו. (געהט אונטער צו טאטאָרינאָוו און גלעט איהם איי-
בער'ן פלייצע, וואס עס מאכט יענעם שמייכלען ברייט.) נו, געפא-
טערעל טהייערער, לאָמיר אויסטרינקען פאר דעם ניי-געבוירענעם.

אבער א צווייטען מאָל כאַפט ניט די עופה'לע פאַר די פיסלאַך, ווי אַ הונגעריגער הונד כאַפט אַ בייַן. ער איז דאָך אַ קלייניגקער, דאַרפסט דו איהם נעהמען פאַרזיכטיג. (אין עס-צימער קומען אריין די לעצטע געסט — צוזאַמען, אויסער די קרובים, זיינען דאָ ביי אַ צעהן מענ-שען. פיאָדאָר אינאָנאָוויטש איז אויך מיט זיי, זעהר אַן אויפגערג-טער. ער לאַכט אָפּט זעהר הויך; דערנאָך ווערט ער אַנטשווועגען און שווייגט טיעף ביז וואָנען אימיצענס אַ ווייטן אדער אַ פראַגע רופט אין איהם ניט ארויס אַן אָנפאַל פון אונאַטירליכער און בייזער שמחה.)

פיאָדאָר. מיינע העררען, איך בעט צום טיש! איבעריגענס, איין מינוט געדולד, איך האב גאָר פערגעסען: די בעל הבית'טע בעט אונז ענטשולדיגען, זי זויגט דאס מיידעלע, זי וועט גלייך קומען. ראָזענ-טהאַל, וועלען מיר אויסטרינקען, איך מיט דיר? ווי מיינסט דו? ראָזענטהאַל. (טרויעריג.) איך מיינ, אז מיר וועלען אויסטרינקען. (שטיי.) ער האט דאָך אַבסאָלוט ענטזאגט דער פאָדלעז. אוי, האב איך שונאים.

פיאָדאָר. וואו איז ניקאַטשאַ, איך וויל מיט איהר זיצען. ער האט ענטזאגט, זאָגסט דו (קוקט אויפּמערקזאַם אויף ראָזענטהאַל'ן). אבער ווייסט דו, מיינ טהייערער, איך האב דאס נאָר וואס דערפיהלט: דו בעאונרוהיגסט זיך אומזיסט — דיר וואָלט אַ ארעסטאַנטסקע כאַ-לאַט זעהר, זעהר געפאַסט.

ראָזענטהאַל. (בעליידיגט.) נו, וואס נאָך פאַר אַ דומהייטען! פיאָדאָר. (בייז איינגע'עקשן'ט.) ניין, איך מיינ ערנסט. (גיט איהם אַ קעהר און לאַכט.) דיר וועט זעהר גוט קליידען אַן ארעסטאַנט-סקע קאַלאַט, ווי האב איך דאס פריהער ניט בעמערקט. אינאָנאָוויטש, ווייסט דו וואס פאַר אַן ענטדעקונג איך האב געמאַכט: ראָ-זענטהאַל'ן וועט וואונדערליך פאַסען...

ראָזענטהאַל. (הויך.) פיאָדאָר אינאָנאָוויטש, הער (מיט געבעט) אבער צו וואס שרייסט דו? דו זאָגסט דאס אויס פריינדשאפט, און זיי קאָנען זיך דערמיט בענוצען מיט זייערע אינטערעסען. דו ווייסט דאָך, וויפיעל שונאים איך האב...

טאַטאַרינאָוו. דו האָסט מיר גערופען, פיאָדאָר אינאָנאָוויטש? פיאָדאָר. (קוקט זיך אין איהם איין און צולאַכט זיך פלוצלינג.)

אבער דאס איז דאך וואונדערבאר, מיין טרויערע, אויפן מענטש
ווייטש, אויס מען זאל דאך קומען אין אים קאכטעם, שווער דאך דער,
אז דאס וואלט אויף דער געזעצט, און ווי דו וואלט אין אים גע-
בירען געווארען.

טעטערנעך, וואס מיר א קאכטעם? דאך מיר דאך אין מיין
קאכטעם געזעצט, דאך מיר א קאכטעם דערנאך, מיין דאך אין דעם.

דערנאכטעם (בערנעמאס) צו געט ארויסגעווארן! מיין בירער

פערדע, דאס איז צו קאכטעם, ווי דער די געזעצט ערנענענען....

האלט דאך אויף דיר נישט מער! (אין טור דאס פאר א בערנעמאס.)

ניגאטשקע און אנדערע בירערען איבער די געזעצט, די באשולדיגט.

די אלטע איז יום טוב'דיג קאכטעם, ווי געזעצט לאנגזאם, אבער

עס גלייבט דאך עפעס נישט אין איר שוויכטע און אין איר טויכט

קייט.)

פירער. (צויראקען) וואס איז דאס? צו וואס ווי דאס?

צו וואס האט איר דאך געבראכט צו בירערען?

פירער. (צויראקען) דאך, די באשולדיגט, דער, די באשולדיגט!

מיין גאט, ווי אלט זי איז!

אנאטאלי. נא, דאס איז די געזעצט איבערדעס! דאך איבער

זעהן דאס זי אויך, ווי זי וואלט אויף איבערדעס איבערדעס געבראכט

זיין צום פאטער.

פירער. צו וואס דאס איר דאך געבראכט צו בירערען? וואס פאר

אן אומגעלומפערקייט? ניגאטשקע, דאך איר.

ניגאטשקע. דאך איר. (צו וואס איר די אלטע איבערדעס)

הערדענען ביים קאכטעם. די אלטע איבערדעס איבערדעס איבערדעס

נישט בערנעמאס און א וויילע דעם די אלטע איבערדעס איבערדעס

אויבערדעס דער עס אויס, מיר ווי אלע, וועמען זי דאס געזעצט,

וועמען זי דאס געזעצט, וועמען זי דאס געזעצט אין וועמען זי דאס

איבערדעס, וועמען דאך איבערדעס די אלטע איבערדעס איבערדעס

פירער. מיט איר א געזעצט.

ניגאטשקע. וואס איז מיט דאך, איר. (אונדזער.) פאר

וואס ביזט דו צוויי קאכטעם: ביזט נישט געווען?

פירער. צו וואס דאך איר דאך געבראכט דער? איך דאך דאך

געזאגט, צו מען זאל זי ערנען נישט ארויסלאזען פון איר צימער!

נינאטשקא. (פערוואנדערט). די באכינקא? וואָס רעדסטו, אנקעל פּעדיא, דו האָסט דאָס קיין מאָל נישט געזאָגט. פּיאָדאַר. און אנפּיסא?

נינאטשקא. וואָס אנפּיסא? אנפּיסא האָט דאָך דאָס געזאָגט, אז מען דאַרף די באכינקא בריינגען אַהער, אז דאָס איז נויטהווענדיג. און סאַשע האָט אויך געזאָגט — איך פּערשטעה דיך נישט. פּיאָדאַר. (שפּאַסחאַפט). און דו?

נינאטשקא. פאַר וואָס ביזט דו אין כּעס, אַנקעל פּעדיא? ווען עס איז געווען וויעראַטשקא'ס טויפּע איז דאָך אויך די באכינקא גע-קומען און געזעסען מיט אונז צוזאַמען דעם גאַנצען אַבענד.

פּיאָדאַר. (אונפּערטרויט). ווירקליך? עס קאָן זיין. איך האָב פּער-געסען. אָבער פון דעסטוועגען האָב איך דאָס פון דיר נישט ערוואַרט, נינא. איבעריגענס... (לאַכט). מיינע הערן, צום טיש. די בעל הבית'טע קומט גלייך אַריין, און מען טאָר די אַלטינקא נישט לאָזען אַליין צווישען די ליידריגע שטוהלען, אויף וועלכע עס קאָנען זיך אויסזע-צען... דער טייוועל ווייסט ווער. שנעלער פּערנעהמט די פּלעטצער. נינא, דו וועסט זיך זעצען מיט מיר. (קוקט אונרוהיג איהר אין די אויגען). ביזט דו מיינער אַ פּריינד, נינא?

נינאטשקא. (צושראָקען און כּמעט וויינענדיג). וואָס איז מיט דיר? געוויס, בין איך דינע אַ פּריינד.

פּיאָדאַר. דומהייטען! נישטאָ ביי מיר קיין פּריינד! טאַטעלע, זייט אזוי גוט, וואָס לאָזט איהר זיך בעטען? טאַטאַרינאַוו, צו לעבען מיר!

ראָזענטאַל. און איך מיט אייך, אנפּיסא פּאַוּלאָוונאַ. ביט'ן, אייער האַנד. איהר האָט געהערט: ער האָט דאָך מיר ענטזאגט דער פּאָדלעץ, אַכסאַלוט ענטזאגט. פאַר וואָס זייט איהר אזוי טרויעריג? אנפּיסא. ניין, איך בין פּרעהליך. (שמייכעלט).

ראָזענטאַל. נו, דאַנקען גאָט. פּעדקא איז ביין, ווי אַ טייוועל, און איך... (אַלע צוזעצען זיך פּרעהליך. אנפּיסא און ראָזענטאַל זע-צען זיך כּמעט אַנטקעגען פּיאָדאַרען. טומעלריג. עס קומט אַריין אַלעקסאַנדראַ. מען בעגריסט זי מיט פּריינד און מען טרינקט פאַר איהר געזונדהייט).

פיאדאָר. און מיר זיינען ווייטער צוזאמען, אנפיסא. דו שמייר
כעלסט שוין וויעדער?

אנפיסא. יא, וויעדער מיט דיר. איך ליעב צו קוקען אויף דיר,
ווען דו ביזט פֿרעהליך... אזוי ווי היינט.

פיאדאָר. דאָס האָסט דו געבראכט די אלטע? (אן אויסברוך
פון געלעכטער פֿרעהילכט די ווייטערע ווערטער).

ראָזענטאַל. (צום לאַקעי, אלעקסעי, געדענקסט דו שאַטאָ
פֿלערי?

לאַקעי. ווי זשע דען?

ראָזענטאַל. געדענקסט, ווי מיר פֿלעגען דאָרט... אה?
טאַטאַרינאַוו. אלעקסאַנדראַ פֿאוולאַוואַ, זיי מאַכען פון מיר אלע
חוזק. דאָס איז אייער שולד.

אלעקסאַנדראַ. (שמייכלט שוואַך). אַה, איהר זיינט געווען אזוי
צויבערליך.

אַנאַסאַוו. דאָס איז גאָר ניט קיין אָרדנונג, טאַכטעריל: דו האָסט
היינט געדארפט זיצען לעבען דיין מאַן. נאַטירליך דו האָסט זיך צו
עס'קען אזוי ווי אַ בעל הבית'טע....

אלעקסאַנדראַ. דאָרט איז דער פֿלאַטיץ פֿערנומען. (טאַטאַרינאַוו
און ניקאַטשקא מאַכען אַן אונענטשלאָסענע בעוועגונג צו לאָזען פֿאַר
איהר אַ פֿלאַטיץ).

פיאדאָר. ניט געריהרט זיך פון אָרט. איהר איז דאָרט אויך גוט,
— ניט אמת, סאַשא? אנפיסא, פֿאַר דיין געזונד. מיינע הערן! ער-
לויבט מיט אויסצוטרינקען פֿאַר דער געזונדהייט פון מיין בעסטען און
טרייעסטען פֿריינד... אנפיסא פֿאוולאַוואַ. (אלע טרינקען, קלאַפֿען
י גלעזלאַך מיט אנפיסא, אָבער עפעס קאַלט און אונפֿערטרויליך.
אנפיסא הויבט אויף דעם בעכער זעהר ערנסט, און גיט נאָר איין
מאָל לייכט אַ שמייכל, ווען ניקאַטשקא קעהרט אָב איהר געלעזעל מיט
אַפֿענער פֿינדשאַפֿט. פֿיאדאָר אייוואַנאָוויטש בעמערקט דאָס, קלאַפֿט
ניקאַטשקא אויפ'ן פֿלייצע און לאַכט).

טאַטאַרינאַוו. אָבוואָהל איך האָב אויסגעטרונקען מיט פֿערנע-
ניגען פֿאַר אנפיסא פֿאוולאַוואַ'ס געזונדהייט ווייל איך שעץ און רעס-
פעקטיר זי, פון דעסטוועגען וואָלט איך וועלען פֿאַרשלאָגען אַ פֿאַסענ-
דען טאַסט פֿאַר דעם פֿאַל. מיינע הערן! ...

ראָזענטאַל. פעדיא, פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש, וואָס איז דאָ אַזוינס? איך האָב נאָך דאָס ערשטע גלעזעל ניט אויסגעטרונקען ווי עס דארף צו זיין, און הערר טאַטאַרינאָוו הויבט שוין אָן צו ציהען די רעדע. נאַטירליך, ווייל זיין אָראַטאָרישער טאַלאַנט רייסט זיך דרויסען...

פּיאָדאַר. ריכטיג. האָב אַ וויילע געדולד, איוואַן פעטראָוויטש, און נעהם זיך אָן מיט כחות. וואָס טהוטסט דו, דו טרינקסט סאָדאַ וואָס ער? ווייסט, דעריין איז פאַראַן עפעס עקעלאַפּטעס, דו וואָלסט שוין בעסער געטרונקען מענשליכעס בלוט. טאַטאַרינאָוו. ווי געפעהלט ער איך, וואָס פאַר אַ... נעראָ. (געלעכטער).

פעטיאַ. (שכור'לאך). אָה, וואָס פאַר אַ גרויסער קינסטלער עס געהט פערלאָרען.

ראָזענטהאַל. (מיט פאַטהאַס). פעדיא, מען דארף רעספעקטירען דעם צווייטענס איבערצייגונגען. הערר טאַטאַרינאָוו איז אַ וועגע-טאַריאַנעץ. (ער לאַכט פּרעך).

פעטיאַ. וועגעטאַריאַנסטוואָ — איז צוכע'צסטוואָ! איך טרינק פאַר אייער געזונד, נינא פאַולאָוונאַ!

טאַטאַרינאָוו. (עמפּערט) פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש, אויב איהר רעספעקטירט ניט די געזעצען פון גאַסט-פּריינדשאַפט, דאן...

פּיאָדאַר. (מיט פּעראַכטונג). הער אויף! איך ווייס דאָך, אז דו ביזט אַ מאַרטירער און ליידסט שטענדיג פון אַ שלעכטען מאָגען, אָבער דייע איבערצייגונגען פערקויפסט דו ניט.

ראָזענטאַל. אויך וויכטיג! איך וואָלט אפילו אַ קאָפּיקע ניט געגעבען פאַר אַזעלכע איבערצייגונגען. וואו טהוט מען זיי אַהין, מען וועט דאָך זיי אויפפּרעסען.

פּיאָדאַר. היט דיין טאַשען-טוך, אנפּיסאַ. ראָזענטהאַל, איז דאָס אמת, אז אויף דייע טיכלאַך זיינען פערשיעדענע ערליי בוכשטאַ-בען?

אנפּיסאַ. (מיט פּעראַכטונג). הערט זיך ניט צו צו איהם, אנדרעי איוואַנאָוויטש, דאָס איז אזא — שפּאַס.

ראָזענטאַל. און זעהר אַ נאַרישער שפּאַס. פאַר אייער געזונד-הייט!

אנאָסאָוואָ. און דו טרינקסט שוין דאָס דריטע גלעזעל, אלטער.
זעהסט ווי ער האָט זיך צוהוילעט!

אנאָסאָוואָ. און איך וועל נאָך אַ פיערטע אויסטרינקען. פערדאָנ!
סא, ווייסט דו, מיר האָבען זיך דאָך איצט אויסגעגלייכט: ביי מיר
זיינען דריי טעכטער און ביי דיר זיינען דריי. זאָג מיר וועלכע...

ראָזענטאַל. דאָס איז אַ שפּיעל פון דער נאָטור!

אנאָסאָוואָ. נו, אַ שפּיעלכעל ניט אַ שפּיעלכעל, נאָר דאָס איז
אַלץ ווי גאָט וויל, הערר ראָזענטהאַל. נאָר אַט וואָס איך פערשטעה
איצט ניט: וועמעס טעכטער וועלען גערעטענער זיין — דיינע אָדער
מיינע?

פּיאָדאָר. (מיט אָפּגענער אַבלאָכונג). אָהן שום צווייפּעל, אייערע
גערעטענער. איינע איז אַ שעהנהייט. שעהם זיך ניט, סאָשא, דאָס איז
דאָך אַן אמת. די צווייטע (ער קוקט אויף אנפּיסאַ). די צווייטע... אַ
שעהנהייט קאָן איך זי ניט אַנרופּען — דו בעליידיגסט זיך דאָך ניט,
אנפּיסאַ? — די צווייטע... קלוג — פעסט — וואַהרשיינליך....

אנפּיסאַ. צו ניט גענוג אפּשר, פּיאָדאָר אינאָנאָווייטש?

פּיאָדאָר. ניין, נאָך ניט גענוג, אנפּיסאַ פאַוּלאָוואָ.

אנאָסאָוואָ. גענוג, גענוג. דו רעדסט עפעס אַזעלכע זאַכען, פער-
דינקאַ, אז עס איז אינפאַסטיג פאַר אַ זייטיגען מענשען. האָסט געלויבט,
נו און גענוג, וואָרום אַזוי איז דאָך דאָס פאַר אונז, עלטערען, ניטאָ
וואוהין די אויגען אַהינצוטראָגן.

טאַטאַרינאַוואָ. יא מיינע העררן, אַזוי ווי דער געשפרעך איז ווער-
גען קינדער (שטעלט זיך אויף). מיינע העררן! היינט האָב איך גע-
האַט די עהרע אַלס טויה־פּאָטער צו האַלטען אויף מיינע הענר אַ קליי-
ניקע בעשעפעניס, וואָס איז געווען אַ מיידעל.

ראָזענטאַל. געווען? איך דיינק, אז אויך געבליבען.

טאַטאַרינאַוואָ. מיינע העררן! עס קאָן זיין, אז איך בין ווירקליך
געווען אַ שלעכטער געפאָטער און האב שלעכט געהאַלטען די עופּה'לע,
אָבער גלויבט מיר אויף מיין עהרע: איך האָב געפּיהלט אַזאַ ציטערניס,
אז איך האָב עס געקאָנט אין גאַנצען פערלירען. איך שווער אייך!
איך האָב געמיינט, אז אַט דריק איך צו מיין פראַק אַ קלייניקע מיין-
דעלע, אַזאַ קלייניקע, אז זי האָט גאָר קיין געוויכט ניט — אָבער וואָס
וועט מיט איהר זיין, ווען זי וועט אויסוואַקסען? און אַזוי טרויעריג

איז מיר געוואָרען. איך שווער אייך! אַט טויפט מען זי איצט, אזוי ווי מען וואָלט זי צוהעפטען צו עפעס אַ גרויסע בעוועגונג פונ'ם מענשליכען געוויסען. און ווען זי וועט אויסוואקסען און דארפֿען לייַדען בעליידיגונגען. און ווער? מיר, די זעלבע מאַנסלייט, וועלכע האָבן בען זי געטויפט, ד. ה., וועלכע האָבען אין איהר אַ נשמה ארויסגע'רופען. (שפּאַסחאָפּטע אַפּלאָדיסמענטען).

אַנאַסאַווא. אמת, טאַטעלע, בעליידיגונגען. אַנאַסאַוו. נו, דו דאָרט ווער אַנשוויגען! אויך אַ בעליידיגטע. פּיאָדאָר. דאָס איז דאָך ווירקליך אַן אידעע, איוואָן פּערטראָוו ווייטש: מיידלאַך דאָרף מען ניט טויפען. טאַטאַרינאַוו. איך האב ניט דאס געמיינט, דו האָסט מיר מסתמא ניט פּערשטאַנען.

פּיאָדאָר. ניין, דאס האָסט דו אליין ניט פּערשטאַנען וואס דו האָסט געזאָגט.

ראָזענטהאַל. דאס פאַפירט מיט איהם אָפּט. פּיאָדאָר. הער אויף צו זיין אַ לץ, ראָזענטהאַל! יא, דו האָסט דאס געמליך געזאָגט; דאס איז דער געדאַנק פון דיין גרויסאַרטיגער רעדע: מיידלאַך דאָרף מען ניט טויפען.

אַנאַסאַווא. הערט נאָר, ווי געפּעהלט עס אייך. וואָס זשע זייַען מיר, אינזעקטען, פליגעלאַך, וואס. אפילו פליגען דאָרף מען דאָך אויך...

פּיאָדאָר. אויב מיר, מאַנסלייט, זיינען חיות, טרעפט אָבער אַמאָל אויך, אז מיר זיינען מענשען און שאַפען גאָט. און ביי ווייבער איז גיטאָ קיין גאָט, און אַלע ווייבער די שלעכטע און די גוטע, אויב מען קאָן מאַכען אַן אונטערשייד — איך אליין ווייס ניט פון אזא אונטער'שייד — אַלע ווייבער שטעהן אויסערהאַלב דער רעליגיעזן. טויפען אַ פּרויענצימער איז אַן אונזין, אַ בייזער שפּאַס געגען איהר גופא.

שטימען (עמפּערט). ניט אמת! וואָס פאַר אַ דומהייטען! און די מאַטריערינס?

אַדוואָקאַט. די ערשטע וואָס האָט געפּאָלגט נאָך מאַחמעדען איז געווען זיין פרוי.

אַנאַסאַוואַ. נאָדיר גאָר נאָך מאַחמעדען. איינער בעסער פאַר'ן אנדערען!

פעטיא. רענאן זאגט, אז פרויען האָבען בעשאַפּען קריסטענ-
טהום.

פיאָדאָר. דומהייטען! אין דעם קריסטענהוט, אזוי ווי אין אלעם,
האָבען זיי אויסגעפרעסען, אויסגעגריזשעט זיין אידעאליסטישע יאָדרע
און האָבען נאָר איבערגעלאָזען די שטאַלעכז. נארט זיך ניט אָב, מיינע
העררן. אפילו אין קריסטענטהום גופא זיינען די פרויען געבליבען געט-
צענדיגענער און וועלען אזוי אימער בלייבען.

אדוואָקאַט. געטצענדיגענעריי איז אויך א רעליגיעזן.
נינאָטשקא. און די מאַרטירערנס, אָנקעל? דאָס איז דאָך ניט
אמת, זיי זיינען דאָך געשטאָרבען פון קריסטוס'עם וועגען.
פיאָדאָר. אָבער ניט פאַר'ן קריסטענטהום. דאָס אלעס איז פאַלש,
נינאָטשקא.

אַנפֿיסאַ. (בלייך ווערענדיג.) איהר קרויצציגט די פרויענצימער,
פיאָדאָר אייוואַנאָוויטש.

פיאָדאָר. און אליין הענגען מיר אויף די זייטען פון קרויזן אזוי
ווי מערדער, ניט אזוי אפשר? זעהר א גערעכטע פערטהיילונג פאַר
די ראלען! מיינע העררן, הערט נאָר, וואָס פאַר אַ ריהרענדעם בילד
עס שילדערט פאַר אונז אַנפֿיסאַ פאָולאָוונאַ...
שטימען. גענוג! גענוג!

אַנפֿיסאַ. איך בעט אייך מיך ניט צו ריהרען, פיאָדאָר אייוואַנאָ-
וויטש. דאָס איז פלאַך! (אַנפֿיסאַ'ס שטימע איז אזוי שניידענדיג, אז
אלע ווערען אַנשוויגען).

פיאָדאָר. וואָס האָט איהר אזוינס געזאָגט, אַנפֿיסאַ פאָולאָוונאַ?
אַנפֿיסאַ. איך האָב געזאָגט, אז איהר זאָלט ניט וואַגען מיך
אַנצוריהרען, פיאָדאָר אייוואַנאָוויטש.

פיאָדאָר. (ברייטליך.) און אויב איך וועל וואַגען און ריהרען?
אַנפֿיסאַ. דאן... אַט וואָס. (וואַרפט אַ גלעזעל פיאָדאָר'ן אין
פנים.) לומפ! לומפ, לומפ, לומפ! (טומעל. פיעלע שפּרינגען אויף
פון טיש. נאָר די באַבינקא בלייבט אונגעווענליך.)
פיאָדאָר. (הויבט זיך אויף לאַנגזאַם און ווישט מיט'ן סאַלפעט-
קע זיין פנים.) איהר זייט פון זינען אַראָב, איהר זייט פון זינען
אַראָב!

אַנאָסאָווא. אוי וועה מיר, וואָס איז דאָס אזוינס.

אנאסאוו. (שרייט). וואָס ערלויבסט דו עס זיך, אַה? ביזט דאָ משוגע, וואָס? מיט דיר מאַכט מען שפּאַס, און דו...
 אַנפּיסאַ. (גיט אַ טופּע מיט'ן פּוס). שווייגט, פּאָטער!

אַלעקסאַנדראַ. הערט אויף, הערט אויף, טשעפעט זי ניט.
 אַנאָסאָוו. ניין, איך וועל ניט אויפהערען! מיט איהר מאַכט מען שפּאַס און זי — אַרויס, אַרויס פון דאַנען, דו אונדאַנקבאַרע!
 מען האָט דיר געגעבען אַ היים, געלאָזען וואו צו זיין...
 אַנפּיסאַ. אַך, ווערט דאָך אַנטשוויגען, פּאָטער! ווייסט איהר דען ניט... מיין גאָט, דאָס ווייסען דאָך אַלע, אז איך בין זיין לויב באַווייזע, אַ פּערפּאַלענע פּרויענצימער, ערגער פון אַ גאַסען מיידעל... דאָס... דאָס בין איך... (ביי קאַטיאן פאַלט אַרויס אַ טעלער פון האַנד און זי לויפט אַרויס מיט אַ הויכען געוויין).

אַלעקסאַנדראַ. (שרייט). דאָס איז ניט אמת! זי זאָגט ליגען, אָבער פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש, פּיאָדאַר איוואַנאָוויטש... (דער טור מעל וואַקסט. דער אַלטער אַנאָסאָוו מיט אַ פּערשטיקטען אָטהעם פּערשטעהט גאָר ניט, זיין קאָפּ ציטערט).
 אַנאָסאָוו. וועמעס ליובאַוויצאַ? ניין, דו זאָג גלייך! אַך, דו... פּעריאַ, פּערשטאַפט איהר דאס מויל.

אַנאָסאָוו. (וויינט). איז זי דיינע אַ פרוי אָדער ניט?
 אַנפּיסאַ. פּרעגט איהם! אַך, פּערדאָרבענער מענש וואָס דו ביזט.

פּיאָדאַר. נו יא, דאָס איז אמת. הערט אויף שרייען, פּאָטער!
 (צו אַנפּיסאַ) און דו... אַרויס, אַרויס פון דאַנען.
 אַנפּיסאַ. איך? פון דאַנען? דאָס זאָגסט דו מיר, דו, פּערדאָר-בענער מענש? ניין, דו אַרויס פון דאַנען. דאָס איז מיין הויז! מיט טרעהרען האָב איך דאָס אויסגעקויפט, מיט בילערע יסורים האָב איך דאָס געקויפט. איך האָב בלוט דאָ פּערגאַסען. דאָס איז מיין הויז! טרעהרען פּערגיסען וועל איך דאָ בלייבען. אויף די קניע וועל איך פאַר לען פאַר מיין שוועסטער, פאַר אַלע, ווער עס האַסט מיך, ווער עס פּעראַכטעט מיך. אַך, ערמאַרדעט מיך. איך קאָן מעהר ניט. סאַשא, סאַשא...
 אַלעקסאַנדראַ. אַרויס פון דאַנען פּערפּלוכטע!
 נינאָטשקאַ. היים איהר ענטשוויגען ווערען, אָנקעל פּעריאַ.

פיאדאָר. (ניט קוקענדיג רוקט ער אָב נינא'ס האַנד און קוקט אויף אנפּיסא). אזא ביזט דו? נו, נו! שטער ניט, נינא.
אָנאַסאַוו. דערלעבט. דערלעבט... קאָפּיקע צו קאָפּיקע...
פּעדקא דו פּעדקא!...

ראָזענטהאַל. (רוקט אנפּיסא'ן אַ גלאָז מיט וואַסער). נעהמט וואַסער, וואַסער. אנפּיסא פּאַוולאָוונאַ. דאָס שאַדט ניט, נו זאָלען זיי געהן צום טייוועל.

אנפּיסא. סאַשאַ... סאַשאַ... אַך, וואָס בין איך איצט? וואָס בין איך? (צופיהרט די הענד). מיין גאָט, אַ צוטראַטענע שלאַנג. דעם קרייץ האַט מען איהר איבערגעבראַכען, זי שטאַרבט, יאָ. גיט אַ קוק אויף איהם, גיט אַ קוק! ער מאַכט דאָך אויף די דאָזיגע מיידעלע, די מיידעלע... פאַר אַ ליובאַוויצע...

פיאדאָר. (הויף). ניט וואַר! ניט וואַר! אנפּיסא.
אָנאַסאַוו. (אַ צוטומעלטער כאַפּט פאַר די הענד די טעכטער און שטויסט זיי צום טהיר). שווייג, פּעדיא! אַ היים, אַ היים. קיין איין מינוט... קיין איין מינוט דאָ אין דעם פּערפּלובטען הויז... סאַשאַ, געה!...

אַלעקסאַנדראַ. (איינגעשפּאַרט). איך וועל ניט געהן! דאס איז ניט אמת! דאס טראַכט זי אַלץ אויס.

אָנאַסאַוו. (טופּעט מיט ביידע פיס). סאַשקאַ, איך וועל דיר פּער-שעלטען... סאַשקאַ, איך וועל דיר פּערפּלובען! סאַשקאַ... (די מעהרסטע צאָהל געסט צוגעהן זיך. פון אנפּיסא'ן האָבען זיך אַלע אָב גערוקט און זי שטעהט אליין דעם פנים פּערדעקט מיט די הענד).
ראָזענטהאַל. (ניט וויסענדיג וואָס צו טהאָן). אנפּיסא, נו, אנפּיסא פּאַוולאָוונאַ.

אנפּיסא. שאַנדע, שאַנדע, שאַנדע. (נינאַטשקאַ וויינט. דער גימל נאָזיסט פּעטיא פיהרט זי ארויס פון צימער).

פּעטיא. דאָס איז דאָך דער טייוועל ווייסט וואָס אַזוינס! איהר וועט מיר מוזען ענטפּערען... פאָדלעך!

פיאדאָר. (ראַנגעלט זיך מיט טרעהרען). און מיר איז אויך אַ שאַנדע. איך שעחם זיך אויך, אנפּיסא, טהייערסטע דו מיינע. נו וואָס זשע-שטעה איך, אַה? וואָס זשע-שטעה איך. אַך, דער טייוועל זאָל איך אַלעמען נעהמען — ארויס, ארויס פון דאָנען! קיין סאַלע.

זאל דאָ פון אייך ניט בלייבען. עי, דו, אלטער פאנטאָפּעל, נעהם צו!
נויף דינע און טראָג זיך — ארויס!

טאַטאַרינאַוו. פיאַדאַר איזאָנאָוויטש.

אַנאַסאַוו. וואָס? מיך? דו — מיך? אַך דו, הונד דו איינער.
פיאַדאַר. אַה-אַ, איהר, גוטע פריינד? בריונג מיך ניט
צו קיין נסיון, איזאָנאָוויטש. מיט גוטען בעט איך דיך — געה.
(געהט צו שנעל צו אַנפּיסא און אומאַרמט זי שטאַרק). אַנפּיסא!
אַנפּיסא. ווי אונטערשטעהסט דו זיך? לאָז אָב! הער אויף, איך
וועל פאַטשען.

פיאַדאַר. אַך, ניין, אַנפּיסא! זעה, איך האָב זיי ארויסגעטריי-
בען, זעה. דאָס הויז איז איצט דינסט, אַנפּיסא! זאָל זיי אַלעמען דער
טייוועל נעהמען! אַנפּיסא!

אַנפּיסא. דו זאָגסט ליגען, דו מאַכסט זיך לוסטיג איבער מיר.
אַנאַסאַוו. וואָס, וואָס, אונז? סאַשקאַ, נינקאַ, אָה, גאָט
מיינער, מאַמעלאַך מיינע. אַך, וואָס איך האָב דערלעבט.
פיאַדאַר. דאָס איז דיין הויז, אַנפּיסא! און אויב דו וועסט
מיך ארויסיאָגען, וועל איך... וועל איך ביים שוועל זיך דאָ אוועק-
לייגען און וועל פון טהיר ניט אוועק; אין פענסטער וועל איך קלאַ-
פען — עפען, אַנפּיסא. זעהסט דו דען ניט ווי מיין האַרץ האָט זיך
צועפענט! פערציהע מיר.

אַנפּיסא. (פערטהיירדיגט זיך שוואַך). גאָט מיינער, גאָט מיינער,
וואָס טהוסט דו מיט מיר... געה אוועק פון מיר, האָב מיטלייד מיט
מיר, פּעדיא! (פיאַדאַר אומאַרמט זי, קושט און מורמעלט).
אַלעקסאַנדראַ. ער קושט זי! מאַמינקאַ, מאַמינקאַ, ער קושט
זי!

אַנאַסאַוו. נו זאָל ער, זאָל ער, זאָל ער.
אַנאַסאַוו. שנעל, די מינוט... ברענג אַ איזוואָזשיק... סאַש-
קאַ, נעהם די קינדער... קיין מינוט ניט וואַרטען... טפּו! איך וועל
אייך ערנעהרען... אַן אלטער... איך וועל וויעדער פערקריכען אין
חובות... הערן קערדיטאַרען, געהט אריין אין דער לאַגע...
טאַטאַרינאַוו. לאָמיר געהן, אַלעקסאַנדראַ פאולאָוואַ.

אַלעקסאַנדראַ. ניין. איך וועל שטאַרבן.
ראַזענטאַל. (צו טאַטאַרינאַוו). זי וואַרפט איהם מיט אַ גלעזעל

אין פנים, און ער טרייבט נאָך אונז אַרויס. דאָס איז פּסיכאָלאָגיע!
 אויף ווידערזעהן, פעדיא. . . (שטיל) — און נאָהענט צוגעהן צו דיר
 וועל איך ניט. קאָנסט נאָך אַיינבלייסען! דאָס איז אַ ביסעל פּסיכאָ-
 לאָגיע! אַ פרעכטיגער סקאָנדאַל! אָבער איצט האָט מען שוין
 געוויס די קאַלאָשען פערביטען. (לאַכט מונטער) ווען נור אַ סקאָנדאַל
 פערבייט מען מיר די קאַלאָשען! (ער געהט אַוועק. דער אַלטער אַנאָ-
 סאָו שפּייט, קרעכצט און שטויסט אין טיהר פריהער די פרוי, דערנאָך
 אַלעקסאַנדראַ פאַוּלאָוואַ.)

אַנאַסאַוו. (גיט זיך אַ קעהר צוריק, אין טיהר) איך וועל זיך
 מיט דיר דערפאַר אָברעכענען. צום גובערנאַטאָר. . . אַך, דו הונד
 איינער, טפוי!

(זיי געהען אַלע אַרויס. עס בלייבען בלויז פּיאָדאַר מיט אנפּיסאַ,
 און די באַבינקע, וועלכע זיצט אַלץ אונבעוועגליך ביים פּוסטען טיש.)
 אנפּיסאַ. לאָמיר אַוועקפּאַהרען פון דאָנען.

פּיאָדאַר. יא, לאָמיר אַוועקפּאַהרען. אָבער וואָס איז דאָס מיט
 אונז געווען, אנפּיסאַ? דו פארשטעהסט דאָס? פערצייהע מיר אויב
 דו קאָנסט.

אַנפּיסאַ. (שטיל וויינענדיג) און דו. . . האָב אויף מיר רחמנות,
 אויב דו קאָנסט, האָב רחמנות. איך בין עלענד, פעדיטשקאַ, איך האָב
 ניט ווער עס זאָל זיך אַיינשטעלען פאר מיר אויסער דיך.

פּיאָדאַר. אַך, וואָס פאַר אַ שאַנדע! מיין גאָט, וואָס פאַר אַ
 שאַנדע! וואָס איז דאָס מיט מיר געווען, וואו איז מיין האַרץ געווען,
 וואו זיינען מינע אויגען געווען?

אַנפּיסאַ. מיר איז שרעקליך, פעדיא. מען דאַרף היינט ניט שלאָ-
 פען! דו וועסט אַיינשלאָפּען און דו וועסט ווידער אַלעס פערנעסען.

פּיאָדאַר. ניין, אַלעס איז געוואָרען אַנדערש. גיב אַ קוק, ווי
 ריין ווי ליכטיג, אנפּיסאַ! (דערזעהט די אַלטע און שרעקט זיך)
 אנפּיסאַ, זעה, זעה! דאָס איז זי, די אַלטע! נאָך וואָס איז זי דאָ,
 איצט? איך האָב דאָך אַלעמען אַרויסגעיאָגט!

פאַר האַנג.

פערטער אקט

(שפעטער אָבענד. פּיאָדאָר אַיוואַנאָוויטשעס קאַבינעט. פּיאָדאָר אַיוואַ-
נאָוויטש און אַנפּיסאַ דאַרפּען מאָרגען אָבפּהרען און אין צימער איז
פּאָלשטענדיגע אונאַרדנונג. פון שרייב־טיש זיינען אַרויסגענומען געוואָר-
ען אַייניגע טיש־קעסטלאך מיט פּאַפּיערען און בריעף און זיי שטעהען
אויף אַ פּאַטעל, אויף דער שאַפּע. אַ גאַנצער בינטעל פּראָצעסען אין
בלויזען אומשלאָג ליגען אויפֿ'ן טיש. וואו נים וואו אויף די שטוהלען
וואַלגערען זיך פּיאָדאָר אַיוואַנאָוויטשעס קליידער, וועלכע זיינען אָנ-
געגרייט געוואָרען אַיינצופאַקען ; דאָ אויף דר'ער שטעהט אויך אַן
אָפּענער טישמאָדאָן.)

לעבען טיש שטעהט טאַטאַרינאָוו און צולעגט פּאַפּיערען ; פּיאָדאָר
אַיוואַנאָוויטש גיט איהם איבער זיינע עסקים פאַר'ן אָבפּאַהרען. פּיאָדאָר
אַיוואַנאָוויטש אַליין געהט אום הין און צוריק איבער'ן צימער, שטעלט
זיך אָב ווילע ווייז און הערט זיך צו צו דער מוזיק. — דאָס שפּיעלט
אין נעקסטען פינסטערען צימער אַנפּיסאַ. די מוזיק איז זעהר טרויעריג.

טאַטאַרינאָוו. און וואו איז די פּאָלמאַכט ?

פּיאָדאָר. וועלכע פּאָלמאַכט ?

טאַטאַרינאָוו. פון דעם קוונעצאָוו־פּראָצעס.

פּיאָדאָר. דאָרטען דאָך, אין די פּאַפּיערען.

טאַטאַרינאָוו. ניטאָ דאָ.

פּיאָדאָר. הייסט עס, אז אין טיש. טהו אַ קוק אין לינקען טיש־

קעסטעל. (זיי שווייגען.)

טאַטאַרינאָוו. געפונען. געלעגען צווישען די בריעף.

פּיאָדאָר. (גלייכניכטיג) אַהא !

טאַטאַרינאָוו. און קיין קאָפּיע פון דער געריכטס־ענטשטיידונג

איז טאקי ניטא? פיאָדאָר איוואַנאָוויטש, דו טהוסט מיר אָן אַ גרויסע
עהרע איבערגעבענדיג מיר דיינע עסקים, אָבער איך קאָן זיי דאָך ניט
נעהמען אין אזא אונאָרדנונג.

פיאָדאָר. וועלען מיר מאַרגען געפינען.

טאַטאַרינאַוו. אלס מיטגליעד פון אַרוואַקאטען-ראַטה מאַך איך
דיר די בעמערקונג.

פיאָדאָר. זיי ניט בייז. דאָס האָב איך פאַר דער לעצטער צייט
פּערנאָבלעסיגט . . . זאָג נאָך אַ דאנק וואָס דוין פיאָדאָר איוואַנאָ-
וויטש האָט זיך ניט פּער'שיכור'ט! וואַרט! (שטעלט זיך אָב און
הערט זיך צו). וואָס שפּיעלט זי דאָס? דאָס ליעד אָהן ווערטער! יא,
יא, דאָס ליעד אָהן ווערטער. זאָג מיר, איוואַן פּערנאָוויטש: שטערט
דיר גאָר ניט די מוזיק? ווי קאַנסטו הערען דאָס, וואָס אַנפּיסא
שפּיעלט איצט, און גריבלען זיך דאָרט אין די פּאפּיערען? אַ זאָג-
דערבאַרער מענש ביסטו. ווען אונזער גאַנצען טעגליכען הויז, אונזערע
גורדנע געשפּרעכען, דאָס בריאָזשגען פון רעדער, דאָס שאַרען פון שטיר-
פּעל איבער די הילען, — ווען דאָס אַלעס שניידט דורך איין אַקקאָרד
אָדער בלוז אַ שטיקעל מעלאָדיע, ווען אפילו געשפּיעלט מיט קינ-
דערשע, ניט-קענענדיגע הענד, רייסט עס מיך גלייך ענטשיעדען
אווועק פון דער ערד. ווי זאָל איך עס דיר זאָגען? אזוי ווי אַלעס איז
בעריגע, און איך גופא, און מיין גאנץ לעבען, אַלעס איז נור סתם
אזוי; און דער אמת און די אייביגקייט, און דער ווירקליכער איך —
איז דאָ, אין די קלאַנגען.

טאַטאַרינאַוו. לעבען מיין צימער, פּעדיא, אין האַטעל, וואָהנט
אַ מוזיקאַנטין. איז ווען איך וואָלט ביי יעדער אַקקאָרד זיך אַברייסען
פון דער ערד, וואָלט איך מיך שוין לאַנג געמאַכט פאַר אויס אַרוואַקאט.
פיאָדאָר. געדענקסטו מיין רעדע אין קאזאַרינאָוואַ'ס פּראָצעס?
ווי אַלע האָבען דעמאָלט געוויינט?

טאַטאַרינאַוו (מיט פּרייד). אפילו דער פּראָקוראָר האָט געוויינט!
פיאָדאָר. יא, דער פּראָקוראָר האָט געוויינט. און ווייסט דו פאַר
וואָס דאָס אַלעס איז פאַרגעקומען? דערפאַר ווייל אַקוראַט אין
מיטען פון מיין רעדע האָט אויפ'ן הויף אונטערען פּענסטער צושפּיעלט
זיך אַ שאַרמאַנקע. און ווען איך האָב דערהערט דאָס שפּיעלען, האָב
איך פּלוצלונג אזא רחמנות דערפיהלט פאַר דיעזער פּרוי און עס האָט

זיך אזוי צועפענט פאר מיר איהר טרויעריג לעבען . . . (שטעלט זיך אָב) וואָס שפּיעלט זי דאָס ? אָהן ווערטער, אָהן ווערטער, אין גאַנצען איז זי אָהן ווערטער. (טרויעריג) ווייסטו, אַ גאַנצען טאָג היינט שווייגט זי. טאַטאַרינאַוו. (קורץ) זי ערגערט זיך. פעדיא . . . וואָלסט אויף איהר . . . נו . . . געדארפט רחמנות האָבען. (פיעלדייטיג) מיר גע- פעלט ניט די גאַנצע געשיכטע. איך זעה דעריין קיין זינען ניט. אַ מענש פאָהרט — וואוהין, צו וואָס ? ווייס אליין ניט.

פיאָדאָר. פאָהרט ? (לאַכט מונטער) יא, יא, פאָהרט. אַך, ליע- בענקער אייוואַן פעטראָוויטש, אַ דאַנק וואָס דו האָסט מיך דערמאָהנט. דו קוק ניט דערויף וואָס איך בין דעם גאַנצען אָבענד עפעס ווי ניט- פרעהלאָף — היינט אין דער פריה בין איך אַרומגעשפרונגען אין הויז ווי אַ אינגעל. אַנפּיסא איז ערגעץ אוועק ; דעם אַלטען טייוועל, די באַבע, האָב איך פאַרשלאָסען — מיר זיינען דאָך מעהר ניט געבליבען ווי דריי אין הויז, אפילו די דינערשאַפט איז זיך דאָך צולאָפּען — און איך בין געווען פריי, מונטער און גליקליך, ווי נאָך קיינמאָל ניט אין לעבען. האָב זאָגאַר געשטימט, אויף מיין עהרען-וואָרט ! האָב גענו- מען, איך ווייס אליין ניט צוליעב וואָס, און האָב צובראַכען אַ סטאַטועט- קע. (לאַכט אין פערלעגענהייט) דערנאָך האָב איך גענומען אַ שטיק שערבעל או האָב אַ וואָרף געטהאָן אין אַ פערבייגע הענדען. דער רוח ווייסט וואָס !

טאַטאַרינאַוו (זיפצט זיך אָב). דו ביסט אַן אונפעראַנטוואָרט- ליכער מענש.

פיאָדאָר. הער אויף ! דאָס זאָנדערבאַרע דערביי איז דאָס : איך האָב אַ קוק געטהאָן אין קינדער-צימער, מיט דעם וואונש זאָגאַר די געפיהלען צו ערוועקען, פערגיסען אַן עראינערונגס-טהרער — און נאָרנישט. דו פאַרשטעהסט ? איך קוק אויף די לידיגע בעטלאַך און נאָרנישט — זיי זיינען דאָך נאָך קליינע מיידעלאַך און איך ליעב זיי, אָבער . . . צו וואָס דאַרפען זיי מיר ? ביסט אַ זאָנדערבאַרער מענש, אייוואַן פעטראָוויטש. פאַרוואָס האָסטו ניט חתונה ?

טאַטאַרינאַוו. צו שפעט. (אין נעקסטען צימער ווערט שטיל). פיאָדאָר. דעם גאַנצען טאָג היינט שווייגט זי. ליעבסט דו דעם בין השמשות, אייוואַן פעטראָוויטש ?

טאַטאַרינאַוו. שטער מיר ניט. איך ענדיג גלייך.

פיאדאָר. פריהער האָב איך ליעב געהאַט דעם בין השמשות. אָבער היינט ... מיך האָב פּלוצלונג אָנגעכאַפּט אזא פערדרוס וואָס די זונן געהט אונטער, אז מיר האָט זיך פּערוואַלט לויפּען נאָך דער זון לויפּען, לויפּען, כדי בלויז ניט ארויסצוגעהן פון אונטער איהר ליכטיג-קייט. די זונן איז אונטערגעגאַנגען, און פון דער אנדערער זייט איז ענטשטאַנען די נאַכט — איך האָב היינט, דוכט זיך, דערזעהן איהר פנים. זי איז נאָך געווען ווייט, און דאָ... איז פּלוצלונג געוואָרען פינסטער הינטערען דיוואן. פּלוצלונג האָט זיך צושוואמען די טהיר, ווי די נאַכט וואַלט דורך איהר דורכגעהן. פּלוצלינג איז פּערשוואונדען דער זייגער און די ווייזער אויפ'ן ציפּערבלאַט ... איך ליעב ניט אונזער הויז, איוואן פעטראָוויטש. היינט איז עס פוסט, ווי א קבר, וועלכער ערווארט זיין ברמינן.

טאַטאַרינאַוו. האָט געפונען א פּערגלייך! האָט אליין אלעמען צויאָגט, און איצט בעקלאָגט ער זיך. (אנפיסא שפיעלט ווידער). פיאדאָר. (געהט שנעל ארום). מאָרגען, הייסט עס פאָהר איך. קיין פעטערסבורג.

טאַטאַרינאַוו. פעטערבורג, פעטערבורג ... און וואס וועסט דו דאָרטען טהאָן אין פעטערבורג, וואַלט איך וועלען וויסען.

פיאדאָר. אויף צוויי יאָהר וועל איך זיך ענטזאגען פון פראקטיקע און וועל בלויז ארבייטען. דאָס מיינט איהר בלויז, מיינע פריינד, אז איך בין א פוילער. אָבער איך קאָן ארבייטען ווי קיינער פון אייך קאָן ניט. און ווען איך וועל זיך אויסלערנען, וועל אַראָבואַרפען פון זיך דעם אונגלייכען פראָווינציאַליזם, די קלאָגערדיגע אַדוואָקאַטסקע פראזען ... וועל איך אָננעהמען א גרויסען קרימינעלען פראָצעס. זאָל דאָס זיין וועגען ליעבע, וועגען אייפּערזוכט, וועגען אימיצענס שרעק ליכען טויט, וועגען אימיצענס טרויעריגער און פינסטערער נשמה. (פערמאַכט די אויערען). אָך, זי שטערט מיר! פערשטעהסט דו, איי וואָן פעטראָוויטש וואָס דאָס בעדייט: ארייננעהמען אין די הענד זיין ציטעריגע נשמה, זיין צושראָקענעם און אונפּערטרויליכען געוויסען, ארייננעהמען זיין שעהנהייטס געפיהל, דאָס גרעסטע געפיהל, וועלכע ערשיינט אליין בלויז אלס דער קוואַל פון אלע רעליגיאָנען, פון אלע רעוואָלוציאָנען און אומוועלצונגען — און אויף אלעס דעם בעפעסטטיגען דעם אייגענעם א יך, דעם אייגענעם ווילען און הערשערליכען גע-

דאנק. (ער לאכט). ווי האָט עס אימיצער געזאָגט: זאָלען זיי פער-אכטען, אָבער זיך בויגען.

טאַטאַרינאָוו. דאָס האָט עפעס אימיצער אַ גענעראַל געזאָגט. פּיאָדאַר. דו פערשטעהסט עס ניט, איזאָן פּעטראָוויטש. און איך געדענק און וועל ניט פּערגעסען, ווי דאן נאָך די דאָזיגע געשרייען: אַרויס! נאָך דעם גאַנצען האָס און זאָגאַר עקעל, וועלכען איך האָב אַרויסגערוּפּען, האָבען די געשוואָרענע פון דעסטוועגען אַרויסגעטראָגען אַ בעפרייאונגס ווערדיקט! איך געדיינק מיט וואָס פאַר אַ פּעראַכטונג אויף מיר האָט געקוקט דער עלסטער פון די געשוואָרענע און ווי ער האָט דורך די צייהנער איבערגעלעזען — ניין ניט שולדיג... אַך, זי שטערט מיר.

טאַטאַרינאָוו. און די קוויטאַנציע פעהלט נאָך. דאָס געלד איז אַריינגעטראָגען געוואָרען און די קוויטאַנציע איז נישטאָ. דערצו, ווען עס איז שוין געקומען צו רייד וועגען דעם, וויל איך עפענען דינע אויגען אויף ראָזענטאַל'ען.

פּיאָדאַר. נו, וואָס נאָך? גאָט ווייסט דיך וואָס דו ביזט פאַר אַ מענש, איזאָן פּעטראָוויטש, וואָלסט דו ווייניגסטענס רויבערען... פּרוביר אַמאָל! פאַר וואָס זאָלסט דו ווירקליך ניט חתונה האָבען? טאַטאַרינאָוו. איך רעד ערנסט. פּיאָדאַר איזאָנאָוויטש. דו פאַהרסט איצט אַוועק, דארף איך דיר דאָס זאָגען. דו ווייסט, וואָס דער דאָזיגער ראָזענטאַל דערצעהלט? ערשטענס, דערצעהלט ער, אז דיין שווער האָט דיר געכטען אַ שפיי געטהאָן אין צורה און אז דו האָסט איהם דערפאַר אויסגעריסען אַ האַלבע באָרד. פּיאָדאַר. עזעל!

טאַטאַרינאָוו. און צווייטענס... דו געדענקסט די רכילות ווער-גען די פּעטובאָוסקי געלדער? נו, פון דער דאָזיגער סוחר'טע, גע-דיינקסט דו? דו האָסט זיך דאן געצאָפּעלט און געוואָרפּען, ווי אַ משוגע'נער. דאָס האָט ער...

פּיאָדאַר. ווירקליך, ראָזענטאַל? דאָס איז אַ לומפ! פאַר וואָס האָסט דו עס מיר פריהער ניט דערצעהלט?

טאַטאַרינאָוו. איך האָב ניט געוואָלט מאַכען קיין סקאַנדאַלען. נו הייסט עס געענדיגט. נאָר מאָרגען אין דער פריה וועל איך צו דיר וויעדער קומען פּעריא, נאָך אויף אַ שטונדען צוויי אַרבייט איז גע-

בליבען. (אין פערלעגענהייט). וואָס קוקסט דו אזוי אויף מיר? איך געפעהל דיר?

פיאָדאָר. ליעבער! פעהראַלט זיך צו מיינע ווערטער, ווי צו די ווערטער פון א פריינד. וואָרף אוועק דיין נאָרישע אייגענליעכע — נעהם ענדליך ביי מיר געלד.

טאַטאַרינאַוו. (רויט ווערענדיג). ניין, ניין, ניין. ניט רעד גאָר וועגען דעם.

פיאָדאָר. (צערטליך). דו עסט דאָך גאָר ניט, זאָנדערבארער מענטש, דו נעהרסט זיך דאָך מיט שאַלעביז פון קירבעס. נו, ליעבינקער, נו איך בעט דיך! טהו מיר די טובה, ביי מיר זיינען דאָך שטיפערישע געלדער — דו ווייסט דאָך!

טאַטאַרינאַוו. (נאָך רויטער ווערענדיג). איך עס גוט, דאָס זאָגט ליגענס דיין ראָזענטהאַל. ניין, ניין, ניין. רעד ניט צו מיר וועגען דעם. וואָרום איך וועל אוועקגעהן און וועל מעהר ניט קומען. דו קאָנסט דאָ אפילו שטארבען. איך האָב ניט לאַנג אזא פראָצעס געוואונען...

פיאָדאָר. (לאַכט). אי זאָנסט דו ליגען! ... נו, זאָל זיין. אבער ניט פערגעס, אז אויב דו וועסט זיך נויטיגען... איך קאָן דאָס מעהר ניט אויסהאַלטען! (געהט צו צו דער פינסטערער טהיר פון זאָל און רעדט זעהר שניידיק). אנפּיסא! שפּיעל, זיי אזוי גוט, עפעס אנדערעס! (מיט אונצופריעדענהייט). דו שפּיעלסט, אזוי ווי דו וואָלסט אימניצען מקבר זיין. (פויעז. אנפּיסא קומט אריין, אביסעל בלייב פון דער פינסטערקייט און שווייגענדיג קושט זי פיאָדאָר'ן). נו, וואָס טהייערסטע? דו ווילסט ניט שפּיעלען? וואָס ביזט דו שוין וויעדער אזוי בלייב און דייע אויגען זיינען אזוי ווי אונטערגעלאָפען? איז דיר ניט גוט? אנפּיסא. ניין, גוט. וועט איהר באַלד ענדיגען? טאַטאַרינאַוו. מיר ענדיגען שוין.

פיאָדאָר. זיץ מיט מיר, אנפּיסא. וואס פאַר קאַלטע הענד ביי דיר זיינען. (אונצופריעדען). איך ליעב ניט קיין קאַלטע הענד! נו וואָס קוקסט דו אזוי? דאָס איז ניט גוט, אנפּיסא. דו דארפסט זיך פרעהען, און דו נעהמסט אויך פון מיר אוועק די פרייד.

אנפּיסא. ניין, איך פרעה זיך. נאָך וואָס איז היינט ניגאָטשקא געקומען?

פיאָדאָר. מיט א צעטעלע פון מיין פרוי, ד. ה. פון סאַשאן. איך

האָב ניגאָטשקאָ ניט געזעהן, דער קומטשער האָט מיר דעם צעטעלע אי-
בערגעגעבען. זי שרייבט, אז איך זאָל זי ניט פערלאָזען. אַ זאָנדער-
בארע שוועסטער איז ביי דיר, אנפּיסא.

אַנפּיסא. סאַשא איז זעהר אונגליקליך.

פּיאָדאַר. (אונצופריעדען). נו, געוויס, אונגליקליך. איהר זייט
אלע אונגליקליך, ווען אַ מאַנספּערזאָן געהט אַוועק פון אייך. נו, נו
זיי ניט אין כעס (קוישט זי). איך שפּאַס.

אַנפּיסא. פון אַזעלכע שפּאַסערייַן טהוט זעהר וועה. זיי זיינען
אַמאָל אַזוי עהנליך אויף אַן אמת... דו אליין פּרעהסט דאָך זיך אויך
ניט, ווען מען נעהמט זיי אָן פאַר אַן אמת.

פּיאָדאַר. (לאַכענדיג). וועלכע דומהייטען. דו גלויבסט מיר ניט?
(אַנפּיסא גלעט זיינע האָר און שווייגט). נו? גלויבסט ניט?

אַנפּיסא. (שמיכלענדיג). פאַר וואָס פּערגעסט דו? דו האָסט
דאָך אליין לייעב אַמאָל, אז מען זאָל דיר ניט גלויבען.

פּיאָדאַר. (שמיכלענדיג). ווי גוט דו קענסט מיר שוין.

אַנפּיסא. (אומעטיג מיט אַ בעזונדער אונטערטעניגליכקייט).
ניין. איך ווייס קיין זאַך ניט. איך האָב דאָך דאָס ערשט גאָר וואָס בע-
מערקט, אז דו שערסט אונטער דיין באָרד, איך האָב געמיינט, אז זי
איז אַזוי...

פּיאָדאַר. (שמיכלענדיג). פון דער גאַטור?

טאַטאַרינאַוו. אַלזאָ אום ניט צו פּערגעסען: צוויי בילעטען ערש-
טע קלאַסע קופּעי ביז פּעטערסבורג. אין אַ רויכער-וואַגאָן, געוועהנליך
איז ריכטיג אַזוי? (נעהמט צונויף פאַפירען). נו, און דערנאָך... איך
בין פּערמאַטערט געוואָרען ווי אַ פּערד אין דייןע אויגועישע שטאַלען.

אַנפּיסא. קאָן דאָס זיין, אז מיר וועלען ווירקליך פּאַהרען?

פּיאָדאַר. האָסט דו איינגעפאַקט די זאַכען?

אַנפּיסא. (פּערוואַנדערט). ניין. ווען געהט אָב דער צוג, אינוואן

פּעטראַוויטש?

טאַטאַרינאַוו. גלייך אום צוויי. אומזיסט האָט איהר ניט איינ-
געפאַקט די זאַכען, איהר דאַרפט זיך צו איילען.

אַנפּיסא. יאָ, יאָ, איך וועל איינפאַקען. וואָס קוקסט דו אַזוי
אויף מיר, פּעדיא? דו שמיכלעכט אָדער ניין? (שטיל) וואָס איז
טהייערסטער, דו טראַכסט וועגען עפּעס שלעכטעס?

פיאָדאַר. (לאַנגזאַם). איך טראַכט.

אַנפֿיסאַ. וועגען וואָס?

פיאָדאַר. וועגען דאָס נעכטיגע. צו האַבען מיר ניט געמאַכט א טעות, אַנפֿיסאַ? נעכטען בין איך געווען אזוי ווי אין אַ טשאַד און קוים איך געדענק, וואָס איך האָב גערעדט. אָבער היינט ווען איך קוק זיך צו, זעה איך, אז מיר האָבען אַ טעות געמאַכט, אַנפֿיסאַ. אין דער ווירקליכקייט האָט זיך דאָך קיין זאך ניט געענדערט. דיין נעכטיגער אויסברוך...

אַנפֿיסאַ. פעדיא, מען דאַרף ניט! אין גאָטעס ווילען, מען דאַרף ניט!

פיאָדאַר. דיין נעכטיגער אויסברוך איז געווען אַן איינפאַכער צופאַל, איינער פון יענע שעהנע צופעלע, וועלכע טרעפּען ביי אַ פּרויענציימער. און היינט האָסטו מיך דערזעהען קלאָהר און האָסטו פערשטאַנען, אז אין דער ווירקליכקייט... ליעב איך זיך ניט... נו וואָס-זשע לאַכסטו דו ניט, אַנפֿיסאַ? (ער כאַפט איהר אָן פאַר די הענט). וואָס זשע לאַכסטו דו ניט, אַנפֿיסאַ, איך מאַך דאָך שפּאַס! טאַטאַרינאַוו. אַ סוף.

אַנפֿיסאַ. (הויבט זיך אויף). וואָס, וועלכער סוף? פעדיא, מען דאַרף ניט, איך בעט זיך! איך בעט זיך, מען דאַרף ניט. ווען דו וואָלט וויסען, וואָס דו טהוסט מיט מיר. (שוידערט אויף).

פיאָדאַר. (שאַרף). איך שפּאַס דאָך!

אַנפֿיסאַ. יא, יא, אָבער אום גאָטעס ווילען מען דאַרף ניט! אום גאָטעס ווילען, פעדיא. (טאַטאַרינאַוו אויס איידעלקייט געהט אָב צום פענסטער).

פיאָדאַר. (בייז). עס איז ניט וואַר, אז איך דאַרף מען זאָל מיר ניט גלויבען! איך דאַרף מען זאָל מיר גלויבען און דו בעליידיגסט מיך מיט דיין ניט גלויבען. זאָגען דעם אמת אין פנים אריין — דאָס איז בלויז האַלב; מען דאַרף נאָך קאָגען גלויבען, ברייט גלויבען, גרויס-מוטהיג גלויבען, ווי עס גלויבט אַ מאַנספּערזאָן.

אַנפֿיסאַ. (פרעסט זיך צו זיין ברוסט אויס שרעק). אַך פעדיא, ווען דו וואָלט וויסען, וואָס דו טהוסט מיט מיר! אַך, ווען גאָט וואָלט דיר געעפּענט די אויגען — דו וואָלט אזוי ניט גערעדט מיט מיר. אוי, בעהאַלט מיך!

פיאדאָר. (אונרוהיג און צערטליך). נו, וואָס איז מיט דיר? נו, בעהאַלט זיך, בעהאַלט זיך. . . . דו אונרוהיגע נשמה. (קושט איהר קאָפּ). דיינע געדאַנקען קוש איך דאס, דוין אונרוהיגקייט קוש איך. (עס הערט זיך אַ קלונג פון גלעקעל). ווער האָט דאָס געקאָנט קומען? מיר ווייזט זאָגאַר אויס זאָנדערבאַר, אז מען קלינגט אָן צו מיר. מען האָט געדאַרפט אַברייסען דאָס גלעקעל. אַנפּיסאַ. (אונרוהיג). פּעדיאַ, נעהם קיינעם ניט אויף. איך בעט דיר.

פיאדאָר. (פעררעכטיגט). פאַר וואָס עפעס? אייוואן פּעטראָ-וויטש, זיי אַ פריינד, עפען די טהיר: איך וויל אליין ניט געהן, ווער ווייס ווער דאָרטען קען זיין. (טאַטאַרינאָוו געהט ארויס). פאַר וואָס ווילסט דו ניט, אז איך זאָל וועמען אויפנעהמען? דו האָסט פאַר עפעס מורא?

אַנפּיסאַ. ניין, יאָ. איך האב מורא. פיאדאָר. (שמייכלט פּערוואַלקענט). אַ זאָנדערבאַרער אַבענד איז ביי אונז! . . . אַה, הער ראַזענטאַל.

אַנפּיסאַ. (מיט פרייד). אַנדערע אנדערעוויטש! (ראָזענטאַל געהט שנעל צו אַנפּיסאַ, טאַטאַרינאָוו געהט ביז צו צו זיין פּלאַץ).

פיאדאָר. פאַר וואָס האָסט דו איהם אריינגעלאָזען?

טאַטאַרינאָוו. ער איז דורכגעגאַנגען.

ראָזענטאַל. דו בייזערסט זיך נאָך אלץ? ווי נאַריש. אייער הענטעלע, אַנפּיסאַ פּאַוואָלעוואָ. ווי פיהלט איהר נאָך נעכטיגער האַמפּע-ריי? אָבער איהר זייט אַ כוואַט. כנאמנות אַ כוואַט. איך האָב זיך נעכטען פּערליעכט קוקענדיג אויף אייך!

פיאדאָר. אומזיסט גיסט דו איהם די האַנד, אַנפּיסאַ. ראָזענ-טאַל, געהט ארויס, זייט אזוי גוט, אדער איך וועל אייך גיבען האַלדז און נאַקען.

ראָזענטאַל. וואָס? ניין, דו מיינסט דאָס ערנסט? ביזט דו פון זינען אַראָב? פיאדאָר אייוואָנאָוויטש. נו, נעכטען, פון כעס, פער-שטעה איך נאָך, אָבער היינט? וואָס האָב איך דיר אזוינס געטהאָן, זאָג מיר איך בעט דיר, דו ביזט ווירקליך פון זינען אַראָב. איך פאָדער פון דיר, ענדליך, פיאדאָר אייוואָנאָוויטש, ערקלעהר מיר.

פיאָדאָר. (פאַרעכטליך). דאָס האָט איהר פערשפרייט וועגען מיר רבילות וועגען פעטוכאָוועס געלדער.

ראָזענטאַל. אַך, דאָס? נו איך. מיין גאָט! פעדיא, דו ביזט אַ קלוגער מענטש. פערשטעהסט דו דען ניט אַן איינפאַכע וואַרהייט, אז אויב מען זאָל דאָ קיין ליגען ניט זאָגען — דאַרף מען דאָך מאַרגען שוין דערווערגען זיך אָדער ווערען אַ וועגעטעריאַנער. דער טייוועל ווייסט דיך, פיאָדאָר, דו ביזט אַ גרויסער מענטש, און דו קוקסט אויף אַזעלכע פוסטע זאַכען, אויף אַזעלכע אונטוירדיגע קלייניגקייטען. און דאָס וואָס איך לייעב דיך, (דורך טרערען) וואָס איך האב ביי דיר קיין איין מאָל קיין קאָפּיקע... ניט גענומען, דאָס זעהסט דו ניט. ניט גוט, פעדיא, זאָל דיר גאָט מוחל זיין!

אַנפּיסאַ. (שטיל צו פיאָדאָר אינאָנאַווייטש). נו, לאָז איהם, פעדיא, ער איז דאָך ניט קיין בייזער.

פיאָדאָר. (אויף אַזוי שטיל). דו פרעהסט זיך מיט איהם? ווייסט דו, וואָס מיר איז אונאַנגענעםהער פון אַלעס? דאָס וואָס ער האָט דיך געלויבט. (צו ראָזענטאַלען). נו, נו זאָל זיין. אָבער דו פון דעסטוועגען געה ארויס, זיי אַזוי גוט: איך בין היינט מייער, און אין אלגעמיין בין איך ניט אויפגעלייגט.

ראָזענטאַל. נו, דאָס זיינען גאָר אנדערע רייד. איך וועל מיט פער-נעניגען אַוועקגעהן! הייסט עס, מיט דעם קוריערסקי צוג?

אַנפּיסאַ. יא, דוכט זיך.

ראָזענטאַל. (כאַפט זיך פאַר'ן קאָפּ). אָבער אַ בוקעט וועל איך אייך בריינגען! ווייסט דו, איך האָב דאָך שוין בעקומען געלד. נו וועל איך אייך דאָס בריינגען אַ בוקעט.

פיאָדאָר. צו וואָס איז דאָס גאָך? ניט נויטיג, מען דאַרף ניט. ראָזענטאַל. דו ווילסט מאַכען אַ שטילינקען ויכרח? ניט גוט, פעדיא; קיין צבועק דאַרף מען ניט זיין, איך האָב דאָס פון דיר ניט ערוואַרט. און דעם בוקעט וועל איך דאָך ניט דיר בריינגען, גאָר איהר... דער מוטהיגער, דער מאַנהאַפּטער העלדין! (ער קושט איהר האַנד).

פיאָדאָר. (מיט פעראַכטונג). נו, גענוג, הער אויף.

ראָזענטאַל. איך בעט דיך, מאַך ניט אַזאַ גולנ'ישען פנים. ווייסט דו פון וואַנען דאָס קומט? דאָס איז דערפאַר, וואָס דו עסט אַלץ

פליישיגעס. לערן זיך אָב פון טאַטאַרינאָווען! ביז וויעדערזעהן, אַנפיר
סא פאָולאָוונאַ. (געהט אָב.)

טאַטאַרינאָו. (הויבט זיך אויף, עמפערט). אזא באַראַקטערלאַך
זיגקייט, פּיאַדאַר איוואַנאָוויטש, פערפפליכטעט מיך...

פּיאַדאַר. (קריכט זיך). אַך, ווי עקעלהאַפט! איין מינוט בלויז
איז דאָ אַ מענש געווען, און עס איז געוואָרען אזוי פאַסקודנע, אַז קיין
זאך ווילט זיך שוין מעהר ניט, אי פאַהרען ווילט זיך ניט, אי פיהלען
ווילט זיך ניט. אַנפּיסאַ, פאַר וואס האָסטו איהם ערלויבט צו קושען
דיין האַנד?

אַנפּיסאַ. אבער דאס איז דאָך איינפאַך העפליכקייט.
פּיאַדאַר. העפליכקייט. העפליכקייט! מיר איז לאַנגווייליג יט
דיר, אַנפּיסאַ.

טאַטאַרינאָו. נו, נו זיי ניט אין בעס, טהייערער, עס איז ניט
ווערט! דו ביזט איינפאַך מיער — לאָזט איהם זיך גוט אויסרוהען;
אַנפּיסאַ פאָולאָוונאַ. הייסט עס מאָרגען אום עלף, פריהער וועסטו דו
ניט אויפשטעהן. אדיע, אַנפּיסאַ פאָולאָוונאַ.

פּיאַדאַר. אדיע, טהייערער. אַ דאַנק דיר...
טאַטאַרינאָו. נו, נו! ... (שטיל אין טהיר). פּיאַדאַר איוואַנאָו
וויטש, וועט זיך דיר ניט אויסווייזען צו סענטימענטאַל, אויב איך
וועל... איך וועל... נו ווי איז דאָס... דאָס דאָזיגע... וועל דיך
אַ קויש טהאָן. זאָג דעם אמת. (זיי צוקוישען זיך). עפעס איז מיר אונז
רוהיג מיין האַרץ... אָבער דו, פערדיא, זיי אן איידעלמאַן... אַה,
אַה?

פּיאַדאַר. (ווייך). איך וועל זיך געבען די מיה, איוואַן פעט-
ראָוויטש.

טאַטאַרינאָו. נו אַ דאַנק דיר, נו אַ דאַנק דיר דערפאַר. וואָרום
אזוי איז מיר אַלץ אונרוהיג געווען מיין האַרץ. אדיע! (געהט אָב.)
פּיאַדאַר איוואַנאָוויטש קוקט זיך אום און געהט ארום איבער'ן צימער.
פּיאַדאַר. זיינען מיר איינע אליין. (אַנפּיסאַ שווייגט). וויפיעל איז
דער זייגער? איך בין מיער געוואָרען. (ער קלינגט).

אַנפּיסאַ. קאַטיא איז נישטאָ.
פּיאַדאַר. אַך, איך האָב זיך גאָר פערגעסען. ווער'זשע איז אין
הויז: דו, איך און די אַלטע? אן אנגענעמענעס הויז. צו קאַנסט דו

מיר ניט דערלאנגען דעם ליקער, אנפיסא, ער שטעהט דאָרט ערגעץ... איבעריגענס, ווארט. פאר וואָס שווייגסט דו אַליין? לעבסט דו מיך, אנפיסא?

אנפיסא. (שמיכלענדיג.) ניין.

פיאָדאָר. ניין, ניין ניט שפּאַס! דו האָסט זיך צולאַכט בין איך געבליבען אין פערלעגענהייט: איך קען דאָך דיך ניט. פערשטעהסט דו וואָס פאַר אַ שרעק דאָס איז: איך קויש דיך, אומאָרם דיך, איך רעד צו דיר און קען דיך גאָר ניט. ביזט דו אַזאַ אָדער אַן אַנדערע. (צופיהרט מיט די הענט.) — איך ווייס ניט.

אנפיסא. דו זעהסט מיך.

פיאָדאָר. יא. אָבער אַזוי ווי איך וואָלט דיך זעהן אויך בלויז צום ערשטען מאל. ווי זאָנדערבאַר: דו פרוזירסט זיך קיין מאל ניט, אנפיסא?

אנפיסא. (שמיכלענדיג.) ניין. און דו, שערסט שטענדיג אונטער דיין באָרד?

פיאָדאָר. יא. און ביי דיר זיינען געדיכטע ברעמען, אנפיסא.

אנפיסא. און דו נעהמסט אָפט אַרויס די אַוהר, נאָר דו קוקסט ניט.

פיאָדאָר. און ביי דיר אויפ'ן פינגער איז גיפט.

אנפיסא. (בעהאַלט די האַנט.) און דו הויבסט אויף אָפט די האַנט צום שטערען...

פיאָדאָר. דו געהסט שטענדיג אָנגעטהאָן אין אַ שוואַרצע קלייד. ווער ביזט דו, אנפיסא?

אנפיסא. (שמיכלענדיג.) ווער זייט איהר. פיאָדאָר אייוואַנאָ-וויטש? (ביידע לאַכען משונה'דיג און רייסען מיט אַמאָל איבער דעם געלעכטער.)

פיאָדאָר. (בייזלעך.) אַ זאָנדערבאַרעם שפּיעל! אָבער איך וויל רעדען ערנסט. דעם גאַנצען טאָג היינט שווייגסט דו, אנפיסא. עס קאָן זיין, אַז דו בעמערקסט עס ניט, אָבער דעם גאַנצען טאָג שווייגסט דו, אנפיסא.

אנפיסא. ווירקליך? הייסט עס... איך טראַכט.

פיאָדאָר. (פערדעכטיגט.) עפעס שרעקליכעס?

אנפּיסא. (ניט א ציטער). פאר וואָס שרעקליכעס? פאר וואָס שרעקליכעס?

פיאַדאַר. דערפאר וויל איך קען דיר ניט. איך האָב היינט גע-
זעהן, ווי דו ביזט פערטראכטערהייך דורכגעגאנגען ערגעץ איבער'ן
צימער. ביי דיר איז אזא שטילער טריט, און דו ביזט אזא זאָנדערבארע
געווען, אז דו האָסט מיר אויסגעזעהען ווי א שוואַרצער שטן. וואוהין
ביזט דו דאָס געגאנגען?

אנפּיסא. צו דער באַבינקא.

פיאַדאַר. נאָך וואָס?

אנפּיסא. איך בין געגאנגען זי אַנקאַרמענען.

פיאַדאַר. איך וואָלט זי ניט געקאַרמעט. איך וואָלט איהר גע-
לאָזט אויסגען פון הונגער. וויפיעל איז דער זייגער? מיין נאָט, ערשט
בלויז עלף א זייגער. אָבער וואָס זשע שווייגסט דו, אנפּיסא? דאָס
ווערט דאָך אונערטרעגליך.

אנפּיסא. איך ווייס אליין ניט, פערדא.

פיאַדאַר. איך וועל אוועקגען!

אנפּיסא. (האַסטִיג). נו גוט, נו הער! יא, עס איז אמת, אז איך
שווייג — אָבער ווייסט דו, פון ווען אָן דאָס איז? זינט יענע נאכט,
ווען איך בין געשטאנען דאָ פאר דער פערשפארטער טהיר און האָב
דיר גערופען. אזוי ווי איך וואָלט אין יענער נאכט ארויסגעזאָגט אלע
ווערטער, וועלכע זיינען פאראן און ביי מיר איז שוין ניט געבליבען
מעהר קיין איין וואָרט. אויב דו ווילסט, קאָן איך רעדען, אָבער ...
צווינג מיר ניט, פערדא, איך וועל זאָגען ניט דאָס.

פיאַדאַר. איך געה אוועק!

אנפּיסא. נו גוט, נו הער! נעכטען האָב איך דאָך געשריען, יא?
דעם דאָזיגען געשריי הער איך נאָך איצט, ער שטעהט אין מיינע
אויערען. אָבער דאָס האָט געשריען אימיצער אַן אנדערער, און איך
— האָב געשוויגען.

פיאַדאַר. (אריינטראכטענדיג זיך, אונרוהיג). דו בעשליסט עט-
וואָס דאַרטען, ביי דיר טיעף בעשליסט זיך עטוואָס? עס קען זיין, אז
עס האָט זיך שוין בעשלאָסען? נו, זאָג דאָך!

אנפּיסא. איך ווייס ניט. יא, עס קאָן זיין איך וואָרט די גאנצע

צייט.

פיאדאָר. אויף וואָס?

אַנפֿיסאַ. איך ווייס ניט.

פיאדאָר. ניין, דו ווייסט! רעד! דו מוזט זאָגען. דו הערסט!

אַנפֿיסאַ. איך ווייס ניט.

פיאדאָר. אַ ליגען. (כאַפט זי פאַר די הענד און קוקט אריין אין

איהרע אויגען). רעד! איך וועל דיר דאָס ניט ערלויבען. איך וועל דיר

צווינגען צו רעדען!

אַנפֿיסאַ. ניין, ניין, ניין פרעג ניט. מיר איז שרעקליך. איך ליעב

דיך. (קושט אין קאָפּ פֿיאדאָר'ן, וועלכער לאָזט זיך ניט.) איך ליעב

דיך, איך ליעב דיר, איך ליעב דיר. אוי, נעהם מיך אַרום.

פיאדאָר. (צושראָקען און צערטליך.) נו וואָס איז מיט דיר, וואָס

איז מיט דיר?

אַנפֿיסאַ. (בעהאַלט איהר קאָפּ אויף זיין ברוסט). דו האָסט אויף

מיר געקוקט... אזוי ווי נעכטען... ווען דו האָסט וועגען דער שלאַנג...

וועגען דער שלאַנג... אוי, מען דארף ניט, פּעדיא. נעהם מיך אַרום

שטאַרקער. איך האָב מורא. לאָז מיך ניט. (עס הערט זיך אַ קלונג פון

גלעקעל, אַנפֿיסאַ שרייט אויף.) אי! וואס איז דאס!

פיאדאָר. וואס איז מיט דיר, וואס איז מיט דיר? דאס איז דאך

דאס גלעקעל, בערוהיג זיך. איך האב ניט געדיינקט, אז דו ביזט אַזא

ציטערדיגע. דו האָסט אויף מיר אויך אַרױפגעיאָגט אַ שרעק. דאס איז

דאך גאָר אַן אונזינן. איך זיץ מיט דיר, אזוי ווי קליינע קינדער, און

מיר שרעקען איינער דעם אַנדערען.

אַנפֿיסאַ. געה ניט אַוועק. (וויעדער אַ קלונג פון גלעקעל.)

פיאדאָר. מען קלינגט. נו, ווארט דאָ אליין אַ מינוטעלע, און

איך וועל געהען עפענען. ווער קאָן דאס זיין?

אַנפֿיסאַ. (נעהמט איהם אַרום שטאַרקער.) געה ניט אַוועק.

פיאדאָר. אבער מאַך זיך ניט קינדערש, אַנפֿיסאַ. געוויס אַ טע-

לעגראַמע. איך געה גלייך אריין צוריק. נו? (קוקט זיך אום אויף אַנפֿי-

סאַ און געהט אַרויס. אַנפֿיסאַ בעהאַלט דעם קאָפּ אין ווינקעל פון

דיוואַן, נאָר ווען זי דערהערט ניגאָטשקאַ'ס שטימע, הויבט זי זיך

אויף און קוקט אויף דער טהיר מיט ברייט-צופענטע אויגען.)

ניגאָטשקאַ. (הינטער דער טהיר.) און איך האב געמיינט, אז

איהר, אז דו שלאָפסט שוין... האב איך געוואָלט אוועקגעהען. ווער איז ביי אייך אין הויז? בלוז... אייגענע?

פיאָדאָר. (אויך פון יענער זייט טהיר.) יא, בלוז אייגענע... און דו האָסט קיין מורא נישט צו געהן ביינאָכט אליין? א מוטהיג מיי-דעלע. (זיי קומען אריין. ווען ניןאָטשקא דערזעהט אנפֿיסא, בלייבט זי שטעהען ביים שוועל.)

פיאָדאָר. קום דאָך אריין, ניןאָטשקא, קום אריין. (אביסעל אונט-בעקוועם.) דאס איז ניןאָטשקא, אנפֿיסא.

נינאָטשקא. איך דארף רעדען מיט דיר, אָנקעל פעדיא. אבער מיט דיר איינעם אליין.

פיאָדאָר. דו קאָנסט רעדען פאר איהר. דו ווייסט דאָך...

נינאָטשקא. ניין, איך קאָן דאס רעדען בלוז מיט דיר אליין.

אנפֿיסא. (אביסעל פרעמד איהר שטימע.) פיאָדאָר אינאָנאָ-

וויטש, ערלויבט מיר צו בלייבען דאָ.

פיאָדאָר. יא? (א וויילע אונענטשלאָסען.) נאָרישקייטען, אַנ-

פֿיסא, בלוז אויף איין מינוט. געה אריין אַהין... און פאר איין וועגס

גרייט מיר אָן לינקער. אויף איין מינוט בלוז. (מיט זאָנדרעבארער אונט-

טערטהענגיקייט געהט אנפֿיסא ארויס אין דער אָפענער טהיר פון

זאָל. ביידע פערבלעבענע הערען זיך צו צו איהרע ערווייטערענדע

טריט און וואַרפען זיך מיט פרייד איינער אין אנדערענ'ס אָרעמס.)

פיאָדאָר. (צוטומעלט.) ווי בין איך גערן, וואס דו ביזט געקור-

מען. איך ווייס נישט, וואס מיט מיר איז היינט!... צו די נערווען

האבען זיך איינפאַך צושרויפט אדער דאס דאָזיגע פוסטע הויז...

נאָר אבער אזא פרייד!...

נינאָטשקא. ניין איך בין אויך אזוי גערן. איך... איך קאָן נישט

לעבען אָהן דיר... (ער אומארמט ניןאָטשקא, קושט זי, און אייניגע

צייט שטעהען זיי אזוי ארומגענומען, ווי פערליעבטע.)

פיאָדאָר. ליעבסטע דו מיינע! דו גאָלדענער חלום מיינער!

האָסט קיין מורא נישט געהאַט אליין? אָה, ווי בין איך גערן, וואס דו

ביזט געקומען.

נינאָטשקא. (קושט איהם.) ליעבער, ליעבער, ליעבער. (פיאָ-

דאָר זעצט אוועק ניןאָטשקא'ן אויפ'ן דינאָן און אונבעמרקט פאר

איהם אליין שטעלט ער זיך פאר איהר אויף די קניע.)

פיאדאָר. נו, וואס, קינדעטשקע, וואס האָסט דו געבראכט? (שמייכלט.) וויעדער א צעטעלע? ווי גערן איך בין, וואס דו ביזט געקומען.

נינאָטשקא. יא, יא. (דערלאנגט א בריעף.)

פיאדאָר. (רייסט דעם בריעף.) וואס פאר א זאָנדערבארע זי איז ווירקליך... און דו האָסט קיין מורא נישט געהאט בינאכט איינע אליין? אָך, מיידעלע, מיינע ליבעענקע...

נינאָטשקא. (לייגט פאָרויכטיג די האַנד אויף זיין אַקסעל.) און אין פאָל, אויב דו וועסט צורייסען דעם בריעף, נישט געקעזענערהייד, האט זיי געהייסען איבערגעבען דיר, אז זי איז אין קיין זאך נישט שולדיג, אז זי בעט דו זאָלסט איהר פערצייהען, און ווי נאָך דער פאָפּא וועט זי ארויסלאָזען, וועט זי גלייך קומען צופאָהרען צו דיר. און דאס, וואס דו פאָהרסט אוועק... נישט אליין — דערוין גלויבט זי נישט. די גאנצע צייט ווייט זי אזוי, אז עס איז אונערטרעגליך צוצוועהען. און דער פאָפּא האט איהר פערשפּאַרט מיט'ן קינד און פערשלאָסען די טהיר, און ער שטעהט לעבען טהיר, טופעט מיט די פיס און נאָך ער שעלט זי און פלוצט זי. ער ווייס שוין גאָר נישט וואס ער טהוט. האט ערגעץ בעקומען געלד און האט אָנגעקויפט גאָט ווייס וואס: סאָר דינקעס, עפעס פיש אַזעלכע, פרוכטען — אַלץ פאָר'ן קינד. און מיר האט ער געקויפט צייג אויף א קלייד. עפעס א מין גרינע צייג. וועגען דיר וויל ער נישט הערען. איך האב געפרובט וואס זאָגען, האט ער מיך אויך פערשלאָטען.

פיאדאָר. א רחמנות אויף דעם אַלטען. איך האב זיך געגען איהם פערשולדיגט. אבער עס איז אַלץ איינס.

נינאָטשקא. געוויס איז רחמנות. אבער פאר וואס זאָנסט דו, אז עס איז אַלץ איינס? אזוי זאָגען בלויז יענע, וועלכע גרייטען זיך צו מעהר נישט צו לעבען.

פיאדאָר. ווי בין איך גערן, וואס דו ביזט געקומען! געה נישט אוועק, נינאָטשקא. (קושט איהר האַנד.) נעבאָך פערפרוירען געוואָרען, ליבעענקע? (אין דער פינסטערער טהיר פון זאָל ערשיינט אויף אַן אויגענבליק אַנפּיסא. קוקט אויף זיי מיט א טויטען פנים און פער-שווינדעט באלד אָהן רויש.)

נינאָטשקא. ניין, איך געה נישט אוועק. איך האב דיר נאָך צו

זאָגען ... אבער איך קאָן ניט ריידען ווען דו שטעהסט אזוי. דאס איז זעהר ערנסט.

פיאָדאָר. (פערוואונדערט.) ווירקליך, ווי איך האב זיך אוועק געשטעלט? (הויבט זיך אויף.) אויב איך וואָלט געווען גענייגט איצט צו וויצלען זיך, וואָלט איך געזאָגט: דאס איז דער שיקזאָל.

נינאַטשקאַ. און עס קאָן זיין, אז דאס איז גאָר קיין ווייטץ ניט. אבער, איך בעט דיך, אָנקעל פּעדיאַ, געה אָב נאָך אביסעל ווייטער. דאס איז זעהר ערנסט. (קוקט זיך אום.) אַנפּיסאַ איז דאָרט ניטאָ?

פיאָדאָר. (הערט זיך צו.) ניין, ניטאָ. זי איז געוויס אוועק צו דער ... אַלטינקער. ווייסט דו, אין גאַנצען הווּ זיינען מיר בלויז דריי: איך, זי און די אַלטע. א משונה/דיג הווּ! נו, איז וואס-זשע, נינאַטשקאַ?

נינאַטשקאַ. (אויפּשטעהענדיג.) איך ליעב דיך, אָנקעל פּעדיאַ. פיאָדאָר. מען דאַרף ניט, נינאַטשקאַ! איך וויל ניט קיין ליעבע. נינאַטשקאַ. ניין, איך ליעב דיך, אָנקעל פּעדיאַ. און איך בין שוין ניט קיין מיידעלע, איך ווייס, וואס איך רעד. דו קאָנסט האַנדלען ווי דו ווילסט, אבער איך בין געקומען, אום דיר דאס צו זאָגען און אָט האב איך געזאָגט. און דו דאַרפסט מיר ענטפּערען איינפאַך — נינאַטשקאַ, איך האב דיך ניט ליעב. דאן וועל איך (האַלט צוריק טרע-רען) — אוועקגעהען.

פיאָדאָר. אבער איז דאס ווירקליך אמת, נינאַטשקאַ? ווייסט דו דען, וואס דאס איז אזוינס ליעבע? דאס מאַכסט דו נאָך די ער-וואַקסענע, און דיר דוכט זיך ...

נינאַטשקאַ. אַך, אָנקעל פּעדיאַ, אָנקעל פּעדיאַ, דו קאָנסט מען-שען נאָך זעהר וועניג. איך האב דאָך אבער פריהער געפיהלט, אז דו וועסט מיר ניט גלויבען, אז דו וועסט לאַכען; דו ביזט געוועהנט געוואָרען צו זעהען מיך א קליין מיידעלע און דו האָסט איינפאַך ניט געמערקט, ווי איך בין אויסגעוואַקסען. און איך וואָלט אפשר גאָר ניט געגאַנגען אויב איך וואָלט אויף דיר ניט רחמנות האָבען. ... און אויב איך וואָלט ניט מורא האבען, אז דו זאָלסט ניט אונגליקליך זיין. ליעב בער, גוטער אָנקעל פּעדיאַ, פאָהר ניט מיט איהר! איך האב פאַר איהר מורא.

פיאָדאָר. נינאַטשקאַ, דו ווייסט ניט, וואס דו רעדסט.

נינאָטשקאָ. דאס ווייסט דו ניט, און איך ווייס, איך ווייס.
פאָהר ניט מיט איהר, פאָהר ניט מיט איהר. נו... נעהם מיד, אויב
דו ווילסט. איך בין ריין — איך שווער דיר, מיד האט נאָך קיין איין
מאָנספערזאָן ניט א קוש געגעבען — און איך וועל דיר אָבעבען אלעס,
וואס עס איז נאָך פאָרהאן אין מיין נשמה. אָך, דו האָסט נאָך פון קיין
ליעבע ניט געוואוסט, אָנקעל, דו האָסט נאָך קיין ליעבע נישט גע-
קענט! (לאַנגזאָם שטעלט זי זיך אויף די קניע און לייגט צונויף די
הענד ווי אין א געבעט). נעהם מיד, פעדיאָ.

פיאָדאָר. (פערדעקט דאס געזיכט מיט די הענד און געהט איבער'ן
צימער). שווייג, שווייג!

נינאָטשקאָ. איך שווייג.

פיאָדאָר. און דו וועסט פאָהרען מיט מיר?

נינאָטשקאָ. איך וועל פאָהרען.

פיאָדאָר. מאָרגען?

נינאָטשקאָ. ווען דו ווילסט.

אַנפּיסאַ. (אין טהיר). איהר האט נאָך ניט געענדיגט?

נינאָטשקאָ. (שפרינגט אויף האַסטיג פון די קניע, געהט אָב).

פיאָדאָר. אָך, דאס ביזט דו? יא. געענדיגט. באַלד, איין מינוט
בלויז. (אַנפּיסאַ געהט אָב. פיאָדאָר אומאַרמט שנעל נינאָטשקאָ, דער-
שטיקט זי כמעט אין זיינע אַרעמס).

פיאָדאָר. ניין, ניין. דו ווייסט ניט וואס דו רעדסט, נינא. אבער...

אבער... קום צוגעהן מאָרגען פריה, הערסט? דאס איז אַלץ נאָריש-
קייט, אבער ווייסט דו, מיידעלע — — — איך האב נאָר וואס בלויז
נאָך פיעלע, פיעלע מאָנאַטען אויפגעאַטהעמט מיט א פולער ברוסט.

נינאָטשקאָ. מיין גאָט, ווי גערן איך בין. מיין גאָט, ווי גערן איך
בין. דו ווייסט דאָך ניט, אָנקעל פעדיאָ — איך האב היינט שוין אַנ-
געהויבען איינצופאַקען מייןע זאַכען!

פיאָדאָר. (שטופענדיג זי). נו, געה, געה. (קושט זי). געה, געה,
אבער דו זאָלסט... זאָלסט קומען. (זיי געהען אוועק אין דער ריכ-
טונג צום פאָדערצימער. עס ערשיינט אַנפּיסאַ, שטעלט אויפ'ן טיש א
פלאַש ליקער און א גלעזעל. איהרע בעוועגונגען זיינען זעהר רוחיג,
פינקטליך, אבער עפעס זאָנדערבאַר רעגעלמעסיג און כמעט מעכאַניש
אויסגערעכענט. אוועקשטעלענדיג די פלאַש, געהט אַנפּיסאַ צו דעם

לאָמפּ און בעקוקט אויפּמערקזאַם דעם רינג, עפענט איהם אויף, קוקט זיך גוט איין און פערמאַכט. דערנאָך בעקוקט זי איהר האַנד מיט דער געוועהנליכער קאָקעטישער ווייבליכער בעוועגונג.

פיאָדאָר. (קומט אריין, רעדט אביסעל אין פערלעגענהייט.) וואס פאר א מוטהיגע מיידעלע, געהט איינע אליין ביינאַכט. וויעדער א ברעף פון סאַשא'ן.

אַנפּיסאַ. איך האב אלעס געהערט. איך בין געווען אין יענעם צימער און האב אלעס געהערט.

פיאָדאָר. (מיט א געמאַכטען כעס.) דו האָסט אונטערגעהערט? אַנפּיסאַ. ניין, איך האב נישט אונטערגעהערט. איז דאס אמת, אז דו פאָהרסט מאָרגען מיט נינאַ'ן?

פיאָדאָר. וועלכע נאַרישקייט, ווי שעהמסט דו זיך נישט, אַנפּיסאַ. דאס מיידעלע האט גאָט ווייס וואס אָנגעהערט אין אונזער הויז, און זי אַמט נאָך איינפאַך ווי אַן אַבעזיאַנאַ...

אַנפּיסאַ. ניין, זי ליעבט דיך.

פיאָדאָר. דו דיינקסט אזוי?

אַנפּיסאַ. יא. אבער דו ליעבסט זי נישט. דו ליעבסט קיינעם נישט.

פיאָדאָר. (שמייכלענדיג.) און דיך?

אַנפּיסאַ. מיר — ליעבסט דו. און איך בין זעהר גערן, וואס דו פעהראַלטסט זיך אזוי צו נינאַטשאַ'ס ווערטער. דו טאָהרסט מיט איהר נישט פאָהרען. דו ווילסט לעבען, אבער דו קאָנסט נישט, און אויב דו וועסט פאָהרען מיט נינאַ....

פיאָדאָר. (אונגעדולדיג.) דו וויעדערהאַלטסט דאס וויעדער! איך האב דאָך דיר געזאָגט, אז דאס איז נאַרישקייט, נאַרישקייט, נאַרישקייט! קייט! גיב מיר א קוש, אַנפּיסאַ! (ער קושט זי.) ווי שעהן דו ביזט. ליעבסט דו מיר?

אַנפּיסאַ. איך ליעב.

פיאָדאָר. (אומאַרמט זי קרעפטיג.) ווי שעהן דו ביזט! דו ביזט אין גאַנצען ווי א שוואַרצער פייער, וועלכער ליכט נישט, אבער ער ברענט... ער צינדעט... אָה, ווי ער צינדעט! געדענקסט דו, אַנפּיסאַ? (נעהמט זי ארום אלץ שטאַרקער און קוקט אריין אין איהרע אויגען.) אַנפּיסאַ!

אַנפֿיסאַ. (קושט איהם און ציהט זיך צוריק אין דער זעלבער צייט.) ניין, ניין, מען דארף ניט.

פֿיאַדאַר. אַנפֿיסאַ!

אַנפֿיסאַ. ניין, ניין, מען דארף ניט! לאָז מיר אָב! דו ביזט מיער. מען דארף ניט, איך וויל ניט. (רייסט זיך ארויס און אטהעמט שווער.) פֿיאַדאַר. (טרויעריג ביז.) דו ווילסט ניט?

אַנפֿיסאַ. אַך, וואס פאר א מענטש דו ביזט, פערדא! נו, זיי ניט אין כעס, ליעבער. איך האב דאך דיר אזוי ליעב! אבער איך בין מיער. און מיר איז זעהר ניט גוט. און וואס איז מיט דעם ליקער? איך האב דאך געבראכט. אַט שטעהט ער אויפ'ן טיש. (גיסט אָן.) נו, נו! טרינק אויס. דו דארפסט זיך אויסרוהען, פערדא, דו ביזט אזוי מיער.

פֿיאַדאַר. (א טראכט טהוענדיג, גוטמוטיג.) און זאָל זיין. יא, איך בין מיער.

אַנפֿיסאַ. דו דארפסט איינשלאָפֿען.

פֿיאַדאַר. יא, איך דארף איינשלאָפֿען. (טרינקט און לאכט.) יא, איך דארף איינשלאָפֿען.

אַנפֿיסאַ. פון וואס לאכסט דו?

פֿיאַדאַר. אזוי, מיר איז ווירקליך פרעהליך געוואָרען פון איהר נאָווייטעט. בעדיינקט נאָך, זי שווערט מיר: מיר האט נאָך קיין איין מאַנספּערזאָן קיין מאָל ניט א קוש געטהאָן.

אַנפֿיסאַ. קיין איין מאַנספּערזאָן ניט.

פֿיאַדאַר. יא! קיין איין מאַנספּערזאָן! גיס מיר אָן נאָך. איך וויל היינט טרינקען בלוז פון דיינע הענד.

אַנפֿיסאַ. רוה זיך אויס, רוה זיך אויס, מיין ליעבער, דו ביזט מיער.

פֿיאַדאַר. (פון עפעס שמייכלענדיג.) יא, איך וועל זיך אויסרוהען, איך בין אזוי מיער.

אַנפֿיסאַ. לייג זיך צו צו מיר אויף די קניע. איך וועל זיך זעצען, און דו לייג אוועק דיין קאָפּ אויף מיינע קניע און איך וועל דיר זינגען א ליעד אזוי ווי נעכטען.

פֿיאַדאַר. נעכטען איז געווען גוט. אבער מיר ווילט זיך געהן, ביי מיר זיינען אזוי פיעל געדאַנקען, ביי מיר זיינען אזוי פיעל פלענער, איך האב פלוצלינג די וועלט דערזעהן, די גאַנצע וועלט — די גרינע,

די רויטע, די בלויע. לאָמיר טרוימען, אַנפּיסאַ!
אַנפּיסאַ. לאָמיר טרוימען! אבער לייג זיך צו.
פיאַדאַר. וויפּיעל איז דער זייגער? אָה, שוין צוועלף! (קלאַפּט
מיט דעם קולאַק איבער'ן טיש.) די צייט געהט, די צייט געהט! נים
מיר אָן נאָך. נו, שנעלער! איך פאַהר, איך פאַהר, און פון
דעסטוועגען — בין איך מיער. איך בין מיער.

אַנפּיסאַ. לייג זיך צו. אָט אזוי! איז דיר בעקוועם?
פיאַדאַר. (לייגט זיין קאָפּ צו אַנפּיסאַ אויף די קניע.) יא, גוט.
ביי דיר זיינען אביסעל האַרט די קניע, אבער דאס איז גוט. איך ליעב
וואס דו ביזט אזא... האַרטע, טרוקענע און הייסע, ווי קראַפּיווע.
(לאַכט.) ווי קראַפּיווע! לאָמיר טרוימען, אַנפּיסאַ, פון עפעס ליכטיג-
נעס. (מיט טיעפער וואַהרהייטליכקייט.) קיינער ווייסט דאָך ניט —
און אפילו דו ווייסט אויך ניט ווי מיער איך בין, ווי אויסגעמאַטערט
איך בין, ווי צייטענווייז האַס איך דאס לעבען... און זיך.

אַנפּיסאַ. זשאַלעווע ניט דאס לעבען. עס איז אזוי טרויעריג,
אזוי פינסטער און אזוי שרעקליך. ווער אורטהיילט אונז?
פיאַדאַר. פון וואַנען געהט זיך מיין ביינקשאַפּט? איך בין,
דוכט זיך, גליקליך, איך שאַף אליין מיין לעבען — אבער פון וואַנען
קומט די דאָזיגע אכזרזישע, ניט אַבטרעטענדע ביינקשאַפּט? לאָמיר
טרוימען, אַנפּיסאַ, טראַכטען וויל איך ניט. עפעס שעהנעס הויבט זיך
אויף פאר מיינע אויגען, און דאס קנוילט זיך שטיל, ווי דער בלויער
טומאן פאר זונען אויפגאַנג. עפעס ליעדער הער איך, אַנפּיסאַ, וואונ-
דערליכע בוימער בעדעקען זיך מיט בלומען פאר מיינע אויגען. האָסט
דו ליעב דעם עפעלבוים ווען ער בליהט?

אַנפּיסאַ. איך ליעב רויטע ראָזען.
פיאַדאַר. ניין, ניין... דעם עפעלבוים, ווען ער בליהט? עפעס
פויגלען פליהען איבער מיר און זייערע ווייסע פליעגלען פינקלען אין
דער זוגן. איך טרוים, אַנפּיסאַ. זאָג מיר די דאָזיגע ווערטער, וועלכע
זינגען מיר וועגען אַן אַנדער וועלט.

אַנפּיסאַ. (שטיל.) פריינד, האַרציגער פריינד מיינער.
פיאַדאַר. (וויעדערהאלענדיג.) פריינד, האַרציגער פריינד מיי-

נער....

אַנפּיסאַ. ווער וועט ענטפערען דעם אונרוהיגען האַרצען?

פיאדאָר. (וויעדערהאַלענדיג.) ווער וועט ענטפערען דעם אונזר-
הינען הארצען? ...

אַנפֿיסאַ. א ים פון ליעבע לייכט פאַר איהם אין דער אויבניגקייט
— עס לייכט די געווינשטע רוהיגקייט.

פיאדאָר. עס לייכט די געוואונשטע רוהיגקייט. פאַר וואס האָסט
דו א ציטער געטהאָן, אַנפֿיסאַ? עס לייכט די געווינשטע רוהיגקייט.
ווארט, דוכט זיך, אז איך זעה זי. דאס גאַנצע לעבען זוך איך צו דער-
מאָהנען זיך אויף דיעזער געשטאַלט און איך קאָן ניט, איך מאַטער
זיך. און איצט...

אַנפֿיסאַ. די געשטאַלט פון א פרויענצימער?
פיאדאָר. ניין, ניין. איך ווייס ניט וועמעס געשטאַלט דאס איז.
אבער נאָר וואס זי האט זיך אויף איין אויגענבליק אָנגעבליקט איבער
מיר און מיר איז געוואָרען אזוי גוט. (אונרוהיג.) אבער דו האָסט זי
דערשראָקען, אַנפֿיסאַ. איך קאָן זיך וויעדער ניט דערמאָהנען, וועלכע
אויגען ביי איהר זיינען, איך האב זיי געזעהען.

אַנפֿיסאַ. בלויז, קלאָרע און דער בליק איז אונאומפּאַסבאַר.
פיאדאָר. ניין, זיי זיינען גיכער שוואַרצע.

אַנפֿיסאַ. ניין, ניט שוואַרצע. (גיט א ציטער.) זי האט דיך גע-
רופען?

פיאדאָר. וועגען וועמען רעדסט דו? מיך האט קיינער ניט גע-
רופען. (הויכט זיך אויף, שפאַרט זיך אָן אויף דעם עלענבויגען און
הערט זיך צו אונרוהיג.) איז דאָרט פאַרהאַן אימיצער? דו שווייגסט
וויעדער, אַנפֿיסאַ?

אַנפֿיסאַ. (גלעזט זיינע האָאַר.) ניין, טהייערער. איך רעד די גאַנ-
צע צייט, הערסט דו דען ניט? שלאָף רוהיג און פערטרויליך. איך וועל
דיך ניט נאַרען. דאס האב איך דיר דערצעהלט וועגען דעם ווייסען
עפּעל-בויס, וואס בליהט. שלאָף איין, מיין קינד, און איך וועל דיר
זינגען יענע נאַרישע ליעדעלע, וואס איך האב פאַר מיין אינגעלע גע-
זינגען. (פּלוצלינג צוואוויינט זיך.)

פיאדאָר. וועגען וואס? מען דאַרף ניט וויינען.
אַנפֿיסאַ. אזוי, איך האב זיך דערמאָהנט! מען דאַרף ניט וויינען.

אַך, מען דאַרף ניט וויינען! ליעבער מיינער, טהייערסטער מיינער,
מיין איינציגע און אייביגע ליעבע. (זינגט שטיל.) לוי-לוי-לוי-לוי-לוי

ליו. (גיט א ציטער.) ליו-ליו-ליו-ליו. ליעבענקער מיינער. דו שלאָפסט?

פיאָדאָר. וואָרט, שטער ניט.

אַנפֿיסאַ. ניין, איך וועל מעהר ניט שטערען. ליו-ליו-ליו-ליו-ליו... ליעג, איך וועל דעם לאָמפּ פּערלעשען.

פיאָדאָר. ניין, מען דאַרף ניט, עס איז גוט אזוי.

אַנפֿיסאַ. איך וועל אָנצינדען א ליכט. (אַנפֿיסאַ שטעהט אויף פּאַרוזיכטיג, פיאָדאָר בלייבט ליגען אויף דעם רוקען, זיינע אויגען פּערמאַכט. אין דער צייט פון ווייטערען געשפּרעך פּערלעשט אַנפֿיסאַ דעם לאָמפּ און צינדט אָן א ליכט. זי עפענט דערנאָך דאס רינגעלע און שיט אריין די גיפּט אין גלעזעל. איהר האַנד ציטערט לייכט.)

פיאָדאָר. (שלעפּעריג.) נו, וואס איז מיט דיר, וואס טהוט דו דאָרט? איך וויל שלאָפּען.

אַנפֿיסאַ. באַלד, מיין ליעבער! איך וועל דיר אָנגיסען ליקער.

פיאָדאָר. איך וויל מעהר ניט.

אַנפֿיסאַ. דו וועסט אפשר אויסטרינקען.

פיאָדאָר. נו, געהיזשע.

אַנפֿיסאַ. באַלד. (פּאַרוזיכטיג שטעלט זי דאס גלעזעל אויף דעם טישעל לעבען דיוואַן און זעצט זיך אויף דעם פּריהערדיגען פּלאַטץ.) אַנפֿיסאַ. דו זעהסט זי וויעדער?

פיאָדאָר. ניין, ניין, שטער ניט, שווייג! אדער בעסער זינג,

אַנפֿיסאַ.

אַנפֿיסאַ. באַלד. טרינק נאָר אויס.

פיאָדאָר. איך קאָן ניט.

אַנפֿיסאַ. נו, איינע, בלויז איינע. מעהר דאַרף מען ניט.

פיאָדאָר. אבער אז איך וויל ניט!

אַנפֿיסאַ. טרינק אויס. (הויבט אויף זיין האַנד און כמעט איבער געוואַלד שטעלט אין איהר אריין דאס גלעזעל.)

פיאָדאָר. וואס פאַר א שלעכטע דו ביזט. (הויבט זיך אויף אויפ'ן עלענבויען, רעדט פּויל.) פאַר וואס האָסט דו מיר געשטערט, אַנפֿיסאַ? מיר איז געווען אזוי גוט. וויפּיעל איז דער זייגער? הייסט עס, מיר פּאָהרען?

אַנפֿיסאַ. נו, טרינק דאָך, טרינק.

פיאדאָר. גלייך. איך האב פערגעסען זאָגען אייוואָן פעטראָוויטש'ן
אז ער זאָל קומען וואס פריהער. ער האט, דוכט זיך, געוואָלט קומען
עלף אונדזער.

אַנפֿיסאַ. מיין גאָט, טרינק דאָך, טרינק דאָך שוין!
פיאדאָר. וואס איז מיט דיר? איך האב דאָך דיר געזאָגט, גלייך.
(קוקט זיך איין אין אַנפֿיסאַ פערדעכטיג.) ווארט, ווייז די אויגען!
אַ—אַ—אַ—אַ! (קוקט מיט שרעק אין די אָכגעשטעלטע אויגען
און אין דער זעלבער צייט טראָגט ער צו דאס גלעזעל צום מויל און
טרינקט. שפרינגט אויף, ווי ער וואָלט אויפגעהויבען ווערען פון וויל-
דער קראפט, פעהרסט זיך און כריפעט, מאכענדיג אייניגע זאָנדער-
בארע שפּרונגען איבער'ן צימער און פון איין שפּרונג ווארפט ער שיעור
ניט אנידער אַנפֿיסאַ, און פאלט א טויטער. אַנפֿיסאַ קוקט, בעשיצענ-
דיג זיך מיט אויסגעשטרעקטע הענד און ווען פיאדאָר אייוואָנאָוויטש
פאלט, לויפט זי אָב אין ווייטען ווינקעל. שרייט ווילד מיט א רייסענ-
דען געשריי, ווי מען קען נאָר שרייען אין א פוסטען הויז. אין דער
פינסטערער טהיר ווייזט זיך די אלטע; טאפענדיג די פריטאָלקע,
דערקלייבט זי זיך ביז צום פוטעל און זעצט זיך אין איהם.—פּויע.)
באַבינקאַ. געשטאַרבען, יאָ?

אַנפֿיסאַ. דוכט זיך, געשטאַרבען. איך ווייס ניט. איך האב מורא
צו צוגעהן.

באַבינקאַ. אזוי, אזוי. (געהט צו און קוקט.) וואָלסט איהם צו-
דעקען. עס איז ניט גוט אזוי.

אַנפֿיסאַ. איך ווייס ניט מיט וואס. ווען עס זאָל זיך ערגעץ געפיר-
נען א לאַקען. אבער איך האב מורא צו צוגעהן.

באַבינקאַ. (זעצט זיך אויף פריהערדיגען פלאַטץ.) גיב א קוק
אין טשעמאָדאָן, אין טשעמאָדאָן גיב א קוק. זיין טשעמאָדאָן?

אַנפֿיסאַ. זיינער. אין טשעמאָדאָן מוז זיין. אָט. (ווארפט שנעל
ארויף אויפ'ן טויטען א לאַקען, אבער די צונומענע פיס און איין געלע
האנד בלייבען אָבעדעקט.)

באַבינקאַ. מיט ראַטען-גיפט?

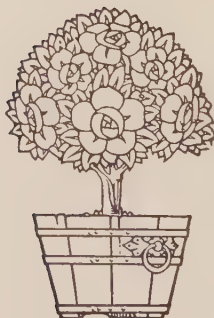
אַנפֿיסאַ. ניין, מיט ... ציאַנדאָלי

באַבינקאַ. אזוי, אזוי. איך ווייס ניט, איך האב ניט געהערט.
וויפיעל איז דער זייגער?

אַנפֿיסאַ. איך ווייס ניט. דער זייגערעל איז ביי איהם אין קע־
שענע. (קלאַפּט מיט די צייגער.) באַבינקאַ, מיך שוידערט.
באַבינקאַ. אזוי, אזוי. נו, שוידערט עס. נו, שוידערט עס.
אַנפֿיסאַ. באַבינקאַ, מיך שוידערט. וואס איז צו טהאָן? וואס־
זשע איז צו טהאָן?

באַבינקאַ. אזוי, אזוי. ניטאָ וואס צו טהאָן, אלעס אָבגעטהאָן.
שווייג. (ביידע פרויען זיצען און קוקען אָהן אויפהער אויף דעם ווייסען
פלעק פון לאַקען. אין דער דונקעלהייט דוכט זיך, אז דער ווייסער פלעק
ריהרט זיך. — עס טאָנט.)

פאַרהאַנג.

ואהבת לרעך

(א קאמישע פאָרשטעלונג אין איין בילד.)

א ווילדער פלאץ אין די בערג.

אויף א זעהר משופע'דיגען פעלז, אויף א קליינינקען קוים בע-
מערקבארען ארויסגערוקטען שפיץ פון דעם דאָזיגען פעלז, שטעהט
עפעס א מענש אין א פערצווייפעלטער פאָזע. ווי אזוי ער קומט אהין,
איז שווער צו ערקלעהרען — אָבער ניט פון אויבען, ניט פון אונטען
איז מעגליך צו איהם צו-צוקומען: דאָס זעהט מען פון די לייטערס,
שטריק און שטאַנגען, וועלכע געפינען זיך דאָ און וועלכע ווייזען, אז
מען האָט שוין אלעס געפרופט טהאָן אום צו ראטעווען דעם אונבעקאנ-
טען, אָבער אלעס איז געווען אָהן ערפאָלג.

א פנים, ווי דער אונגליקליכער געפינט זיך שוין לאנג אין אזא
פערצווייפעלטער לאַגע: אונטען האָט שוין בעווייזען צו פערזאמלען
זיך א בעדייטענדע מאַססע פון פערשיעדענע ערליי מענשען. דאָ זיי-
נען געווען הענדלער מיט קיהלענדע געטראַנקען, און אפילו א גאַנצער
קליינער בופעט האָט דאָ ניט געפעהלט, אַרום וועלכען עס האָט זיך
געצאפּעלט א פערשוויצטער פעהראַוועטער לאַקעי — ער אליין האָט
ניט געקאָנט בעווייזען צו ערפילען אלע בעשטעלונגען. דאָ געהן אַרום
הענדלער מיט פאָסט-קארטען, מיט קארעלען, מיט סאווענירען און
מיט כל המינים שמאטעס. עפעס איין סוביעקט זוכט צו פעהראַנדלען
א שילדקרעטענעם קעמעלע, וועלכעס איז גאָר ניט קיין שילדקרעטענע.
און פון אלע זייטען הערען ניט אויף צו שטראָמען אַהער טורים-
טען, צוגעצויגענע פון'ם קלאַנג, וואָס איז פארשפרייט געוואָרען ווע-
גען א קאטאָסטראָפּע, וואָס וועט זיך דאָ אָבשפּיעלען: ענגלענדער,
דייטשען, רוסען, פראנצויזען, איטאליענער א. ז. וו. מיט אלע זייערע
נאַציאָנאַלע אַכונדערונגען אין כאַראַקטער, מאַנירען און קאָסטימומען.
כמעט אלע טראָגען אַלפּען-שטעקענס, בינאָקלען און פאָטאָגראַפישע

אפאראטען. די געשפרעכען געהן אָן אויף אלערליי לשונות, וועלכע מיר איבערזעצן פאר דער בעקוועמליכקייט פון די לעזער.

ביים צופוסען פון פעלז, דאָרט, וואוהין דער אונבעקאנטער דארף אראָבפאלען, שטעהן צוויי פאָליציי־סערזשאַנטען און טרייבען פונאַר דער דאָס יונגוואַרג און צאמען אַרום דעם פלאץ מיט אַ דינער שטריקעל.

עס איז טומעלדיג און פרעהליך.

פאָליציסט. אוועק פון דאנען, טויגעניכט! ער וועט נאָך אראָבפאלען דיר אויפ'ן קאפ — וואָס וועלען דערנאָך דיין טאטע און מאמע זאָנען?

אינגעל. וועט ער אראָבפאלען אהער?

פאָליציסט. אהער.

אינגעל. און ווי אז ער וועט אראָבפאלען ווייטער?

2טער פאָליציסט. דער בחור'ל איז גערעכט: פון פערצווייג' לונג קאָן ער אַ שפרונג טהאָן, אריבערפליהען אריבער דער שטריק און וועט נאָך אָנמאכען אונאַנגענהמליכקייט פאר די צוקוקער. ער וועגט אוראָי ניט ווייניגער פון פיער פוד.

1טער פאָליציסט. אוועק! וואוהין קריכסטו, מיידעלע? מאַדאַם, דאָס איז אייער טאָכטער? איך בעט אייך, נעהמט זי צו, וואָרים באַלד וועט דער יונגער מענש אראָבפאלען.

דאָמע. ווי, שוין באַלד? אַך, מיין גאָט! און מיין מאן איז נאָך ניטאָ!

מיידעלע. ער איז אין בופעט, מאַמאַ.

דאָמע. (פערצווייפּעלט). נו, געוויס, אימער אין בופעט. גיב איהם אַ רוף, נעלי, זאָג, אז גלייך פאלט ער. שנעלער! שנעלער! שטימען. עי, קעלנער! — גארסאָן! — לאַקעי! — ביער! — ניטאָ קיין ביער — וואָס? — ניטאָ קיין דאָס? אַ שעהנער בופעט. . . — מען וועט באַלד בריינגען — איילט זיך דאָך צו! — קעלנער! — גארסאָן!

פאָליציסט. אינגעל, דו ביסט שוין וויעדער דאָ!

אינגעל. איך האָב געוועלט אַבראמען יענעם שטיין.

פאָליציסט. צו וואָס?

אינגעל. איהם זאל אזוי ניט וועהטהאן, ווען ער וועט אראָב-
מאלען.

2טער פאָליציסט. דער בחור'ל איז גערעכט : די שטייגער
דארף מען אוועק נעהמען, און מען דארף אין אלגעמיין אַבראמען
דעם פלאץ. איז דאָ ניטאָ ערגעץ קיין זאָמער אָדער אָפילקעס ?
(עס קומען צו צוויי ענגעלשע טוריסטען. זיי בעקוקען דעם אונז-
בעקאנטען אין זייערע בינאָקלען און בייטען זיך איבער מיט בעמער-
קונגען).

1טער טוריסט. נאָך גאָר אַ יונגער.

2טער טוריסט. אונגעפעהר ווי אלט ?

1טער טוריסט. אַ יאָהר 28.

2טער טוריסט. ניט מעהר ווי 26. ער זעהט אויס עלטער פון

שרעק.

1טער טוריסט. לאָמיר וועטען.

2טער טוריסט. צעהן געגען הונדערט. פארשרייבט.

1טער טוריסט. (פארשרייבט און ווענדעט זיך צום פאָליציסט).

זאָגט מיר געפעליגסט, ווי אזוי איז ער געקומען אַהין ? פאר וואָס
געהט מען איהם ניט אַראָב ?

פאָליציסט. מען האָט שוין פרובירט, אָבער אַהן ערפאָלג.
אלע לייטערס זיינען צו קורץ.

2טער טוריסט. איז ער שוין לאנג דאָ ?

פאָליציסט. צוויי מעת-לעת.

1טער טוריסט. אַהאָ ! וועט ער צו אבענד אַראָבפאלען.

2טער טוריסט. איך וועט הונדערט געגען הונדערט, אז ער

פאלט ארונטער אין צוויי שטונדען ארום.

1טער טוריסט. פארשרייבט דעם וועט ! (ער שרייט צום
אונבעקאנטען). ווי פיהלט איהר זיך דאָרט ? וואָס ? איך הער ניט.

אונבעקאנטער. (קוים הערבאר). שלעכט.

דאָמע. אַך, מיין גאָט ! און מיין מאַן איז נאָך אַלץ ניטאָ.

מידעלע. (צולויפּענדיג). דער פאפא האָט געזאָגט, אז ער

וועט ניט אָנווערען, ער שפיעלט עפעס מיט אַ הערר אין שאַכמאַט.

דאָמע. אַך, מיין גאָט ! זאָג איהם, נעללי, אז איך פאָדער.

אלענפאלס . . . וועט ער גיך אַראָבפאלען, הערר סערזשאַנט ?

ניין, נעללי, געה דו בעסער, און איך וועל אָבהיטען דעם פלאץ פאר'ן פאפא. (א הויכע דארע דאממע, וועלכע האָט אן אונגעוועהנ' ליך זעלבסטשטענדיגען און קאמפּלּוסטיגען אויסזעהען, האמפּערט זיך מיט א טוריסט איבער'ן פלאץ. דער טוריסט איז קליין געוואקסען, א שוואכער און שטילער).

טוריסט. דאָס איז דאָך אָבער מיין פלאץ, מאדאם, שוין צוויי שטונדען, אז איך שטעה דאָ.

קאמפּלּוסטיגע דאממע. און וואָס אַרט עס מיך, וויפיעל איהר שטעהט דאָ. איך וויל דאָ שטעהן, פערשטעהט איהר ? פון דאנען וועל איך זעהען גוט, איהר פערשטעהט ?

טוריסט. (שוואַך) אָבער פאר מיר וועט דאָך אויך זיין בעסער פון דאנען צו קוקען.

קאמפּלּוסטיגע דאממע. זאָגט, איך בעט אייך ! און איהר פערשטעהט דען דאָ עפעס ?

טוריסט. וואָס איז דאָ פאראן צו פערשטעהן ? א מענש דארף אַרונטערפאלען, און דאָס איז אלעס.

קאמפּלּוסטיגע דאממע. (קרימט איהם איבער). א מענש דארף אַרונטערפאלען, דאָס איז אלעס ! געזעהן אביסעל ! האָט איהר אפשר ווען געזעהן, ווי א מענש פאלט אַרונטער ? ניין ? נו, און איך האָב שוין געזעהן גאנצע דריי אַרונטערפאלענדיג : צוויי אקראַבאַטען, איין שטריק-געהער און דריי לופט-פליהער.

טוריסט. הייסט דאָך דאָס זעקס.

קאמפּלּוסטיגע דאממע. (קרימט איבער). הייסט דאָך דאָס זעקס ! וואָס פאר א גרויסער מאדים איהר זייט צו חשבונ'ען ! און דאָס האָט איהר ווען געזעהן, אז אין א זוועריניץ זאָל מען פאר אייך אין די אויגען צורייסען א פרוי ? אהא ? וואָס וועט איהר זאָגען דערצו ? דאָס איז דאָך עס ! און איך האָב געזעהן ! זייט זשע מוחל און רוקט זיך אָב.

(דער טוריסט טרעט אָב, קוועטשענדיג מיט די אקסלען א בע-ליידיגטער, און די מאָגערע דאממע צוועצט זיך זיעגרייך אויף דעם עראָבערטען שטיין. זי צולייגט אַרום זיך איהר האַנד-בייטעל, נאָז-טיכלעך, מיאטנע קאָנפּעקטען, א פלעשעלע טראָפּענס ; זי נעהמט אַראָב די האַנד-שווה, ווישט אויס די גלעזלעך פון בינאקל און קוקט

זיך צו בעקוועם צו די ארומיגע. זי ווענדעט זיך צו יענער דאמע, וועלכע ווארט אויף דעם מאן פון בופעט.)

קאמפלוסטיגע דאמע. (גענעדיג). איהר וועט דאך אזוי מיער ווערען שטעהענדיג, מיין פריינד. איהר וואלט זיך בעסער זעצען. דאמע. אך, רעדט שוין בעסער גאר ניט! ביי מיר זיינען די פיס פער'הלש'ט געווארען.

קאמפלוסטיגע דאמע. די איצטיגע מאנסלייט זיינען אזוי פרעך, וועלען קיין מאל ניט אבטרעטען זייער פלאץ פאר א פרויענ-צימער. און מיאטנע קאנפעקטען האט איהר גענומען מיט זיך? דאמע. (דערשראקען). ניין. מוז מען דאס האבען?

קאמפלוסטיגע דאמע. ווען מען דארף קוקען א לאנגע צייט ארויף, דאן מוז מען אנהויבען פיהלען איבעל. און שמעק'טראץ פענס האט איהר? ניין? מיין גאט, ווי לייכטזיניג מענשען זיין נען! מיט וואס זשע וועט מען אייך אבמינטערען, ווען ער וועט ארונטערפאלען? און עטהער האט איהר אויך ניט? וועה איז מיר! אויב איהר זיט אליין אזא . . . ווי זשע איז ביי אייך ניטא אימיר צער, וועלכער זאל דאס אלץ בעזארגען פאר אייך? דאמע. (צושראקען). איך וועל זאגען מיין מאן. ער איז אין בופעט.

קאמפלוסטיגע דאמע. אייער מאן איז א טויגעניכטס! פאליציסט. וועמעס זשאקעט איז דאס? ווער האט עס אהער א ווארף געטהאן די דאזיגע שמאטע?

אינגעל. דאס האב איך. איך האב דאס א ווארף געטהאן דעם זשאקעט, ער זאל זיך אזוי ניט אבשלאגען ווען ער וועט ארונטער-פאלען.

פאליציסט. נעהם צו! (עטליכע טוריסטען האמפערען זיך פאר א בעקוועמערען פלאץ).

1 מער טוריסט. איך האב זיך דאך דא געוועלט שטעלען.

2 מער טוריסט. איהר האט ערשט געוועלט, און איך האב זיך שוין געשטעלט.

1 מער טוריסט. איהר האט זיך ערשט געשטעלט, און איך בין שוין דא געשטאנען פון צוויי מעת-לעת.

2טער טוריסט. פאר וואָס זשע זייט איהר אוועקגעגאנגען און האָט דאָ אפילו אייער שאַטען ניט איבערגעלאָזען ?

1טער טוריסט. וואָס זשע ווילט איהר, צום טייוועל, איך זאָל דאָ שטעהן און שטארבען פאר הונגער ?

הענדלער. שילדקעטענע קעמעלעך !

טוריסט. (אויפגעבראכט) וואָס ?

הענדלער. אמת'ע שילדקעטענע.

טוריסט. געה צו אלדע רוחות !

פאָטאָגראַף. אום גאָטעס ווילען, מאַדאם, איהר האָט זיך דאָך אוועקגעזעצט אויף מיין אפאָראַט.

דאָמעלע. אַד, וואָס רעדט איהר ? וואו איז אן אפאָראַט ?

פאָטאָגראַף. אָט איז ער דאָך אונטער אייך !

דאָמעלע. אָבער איך בין אזוי מיעד ! פוי, וואָס פאר א

שלעכטער אפאָראַט ביי אייך איז. איך קוק וואָס מיר איז אזוי אונ-
בעקוועם צו זיצען, דאָס איז דערפאר ווייל איך זיץ אויף אייער
אפאָראַט.

פאָטאָגראַף. (א פערצווייפעלטער). מאַדאם !

דאָמעלע. און איך האָב געמיינט, אז דאָס איז א שטיין. איך

זעה, עס ליגט עפעס אזעלכעס, קלעהר איך מיר : איז דאָס אזא
שטיין — פאר וואָס זשע איז ער אזוי שוואַרץ ? ערשט דאָס איז גאָר
אייער אפאָראַט.

פאָטאָגראַף. (אויס פערצווייפלונג) מאַדאם, מאַדאם, אום

גאָטעס ווילען ! . . .

דאָמעלע. אָבער צו וואָס איז ער אזא גרויסער ? פאטאגראפיר

שע אפאָראַטען זיינען קליינינקע, און דאָס איז אזא גרויסער. אויף
מיין עהרענ-וואָרט, אז איך האָב גאָר ניט חושד געווען, אז דאָס זאָל
זיין אן אפאָראַט. וואָלט איהר מיך געקענט אָבפאָטאָגראַפירען ? איך
וואָלט אזוי געוועלט אַראָבנעהמען מיין בילד דאָ צווישען די בערג,
אין אזא פאָזע.

פאָטאָגראַף. ווי אזוי זשע קאָן איך אייך אַראָבנעהמען, אז

איהר זיצט אויפ'ן אפאָראַט !

דאָמעלע. (שפרינגט אויף א צושראָקענע). ווי ? ער נעהמט

אראָב און איך זיין אויף איהם ? פאר וואָס האָט איהר עס מיר נישט געזאָגט ?

שטימען. קעלנער, ביער ! פאר וואָס דערלאנגט איהר נישט קיין וויין ? שוין אזוי לאנג בעשטעלט. — וואָס פערלאנגט איהר ? — גלייך, גלייך ! — איין מינוט. קעלנער ! — גארסאָן ! — צאהן בערשטלעך ! —

(עס קומט צו שנעל, מיט אימפעט אַ טוריסט אַרומגערינגעלט מיט אַ גרויסער פאמיליע).

טוריסט. (שרייט). מאַשא ! מאַשא ! פעטער ! וואו איז מאַשא ? אַך, מיין גאָט, מאַשא וואו איז ?

גימנאַזיסט (אָנגעבלאָזען). זי איז דאָ, טאטע.

טוריסט. וואו איז זי דאָ ? מאַשא !

פרייליין. דאָ בין איך, פאפא !

טוריסט. וואו זשע ביסטו ערגעץ (קוקט זיך אום). אַך, דו ביסט דאָ ! אז דו שטעהסט דוקא הינטערן רוקען ? וועלכער מענש שטעהט עס אזוי ? קוק דאָך, קוק ! וואוהין קוקסט דו, מיין גאָט ! אהער !

פרייליין. איך ווייס נישט וואו, פאפא.

טוריסט. ניין, דאָס איז דאָך נישט צום אויסהאלטען ! באַדינקט נאָר, זי האָט דאָך אפילו אַ בליץ אין איהר לעבען נישט געזעהען : שטעלט אויס אַ פאָאָר אויגען, קוקט, קוקט, און ווי עס גיט נאָר אַ בליאַסק — פערמאכט זי זיי שוין גלייך. און זי האָט קיין מאָל קיין בליץ נישט געזעהען. מאַשא, איך זאָג דאָך דיר, דו וועסט וויעדער פערשפעטיגען און גאָר נישט זעהן. אהין קוק — זעהסט ? גימנאַזיסט. זי זעהט, טאטע.

טוריסט. זעה, וואוהין איך קוק, פאָלג נאָך נאָך מיר. (פלוצ-לונג מיט טיעפען רחמנות). אַך אַרימער יונגער מענש ! ניין, באַ-דיינקט נאָר, וועט ער טאקע פון דאָרט אַרונטערפאלען ? וואָס פאר אַ רחמנות ! גיט אַ קוק, קינדער, ווי בלייך ער איז : זעהט איהר, קוים וואָס ער האָלט זיך.

גימנאַזיסט. (אָנגעבלאָזען). ער וועט היינט נישט אַרונטערפאל-לען, טאטע.

טוריסט. דומהייטען. ווער האָט עס דיר געזאָגט ?

מיידעלע. טאטע, זעה, מאשא האָט שוין וויעדער צוגעמאַכט די אויגען.

גימנאַזיסט. טאטע, לאָז מיך צוועצען זיך. איך שווער דיר, אז ער וועט היינט ניט אַרונטערפאלען. מיר האָט דער שווייצער גע- זאָגט. איך האָב שוין קיין כח ניט צו שטעהען אויף די פיס! פון איין-דער-פרייה ביז אויף-דער-נאַכט שלעפסט דו אונז אַרום איבער אלערליי גאלערעען. . . .

מיידעלע. פאפא, מאשא פינטעלט שוין וויעדער מיט די אויגען.

גימנאַזיסט. איך קאָן מעהר ניט. נאָר איך זעה שרעקליכע חלומות. מיר האָט זיך היינט ביינאַכט וויעדער גע'חלומ'ט גאַרסאָ- נעס און גאַרסאָנעס.

טוריסט. פעטיא !

גימנאַזיסט. און איך בין שוין אויסגעדארט געוואָרען, מעהר ניט געבליבען ווי הויט און ביינער. איך קאָן מעהר ניט, טאטע. גיב מיך בעסער אוועק לערנען א פאַסטוך צו זיין, חזירים פאַשעווען בעסער. . . .

טוריסט. סאַשקא !

גימנאַזיסט. ווען ער וואָלט, לכל הפחות, אויף אן אמת אַרונ- טערפאלען, איז דאָך דאָס אָבער א ליגען. מען זאָגט דיר א ליגען און דו גלויבסט. איינער קוקט זיך אלץ איין וואָס בעדעקער זאָגט. אייער בעדעקער איז אויך א ליגנער.

מאַשא. טאטע, קינדער, ער הויבט אָן פאלען !

(דער אונבעקאַנטער אויבען שרייט עפעס. עס ווערט א טומעל. שטימען שרייען: „קוקט, קוקט, ער פאלט אַרונטער.“ מען הויבט אין דער הויך די בינגאָקלען; עטליכע פאַטאָגראַפּען הויבען אָן מיט אימפעט קנאַקען זייערע אַפּאַראַטען; די פּאָליציסטען ראַמען ענער- גיש אָב א פּלאַץ אויף אַרונטער צו פאלען.)

פאַטאָגראַף. פוי, צום טייוועל! פאַר וואָס האָב איך זיך. . . פאַרפּלוצטע אונגעדולדיגקייט! פון היילעניש קומט קיין גוטס ניט אַרויס.

2טער פאַטאָגראַף. קאַלעגע, ביי אייך איך דאָך דער אָביעקטיוו פערמאַכט.

פאטאגראף. אף, צום טייוועל !
שטימען. שטש ! שטיל ! ער קלייבט זיך ארונטערצופאלען
— ניין ער זאגט עפעס. — ניין, ניין. ער פאלט ! — שטש, שטיל !
אונבעקאנטער. (שרייט שוואך). ראטעוועט ! . . .
טוריסט. אף ארימער יונגער מענש ! מאשא ! פעטיא !
דא האט איהר א טראגעדיע : דער הימעל איז קלאהר, דער וועטער
שעהן, און ער דארף איצט ארונטערפאלען און גע'הרג'עט ווערען
אויף טויט. פארשטעהסטו, מאשא, ווי שרעקליך דאס איז ?
גימנאזיסט. איך פארשטעה.

טוריסט. און דו, מאשא, פארשטעהסט ? בעקלעהר נאך, אט
איז דער הימעל, אט ויצען מענשען און עסען, אלעס איז אזוי אנ-
גענעהם, און ער מוז נעבעך ארונטערפאלען און גע'הרג'עט ווערען.
וואס פאר א טראגעדיע ! פעטיא, געדינקסט דו האמלעט ?
מידעל. (זאגט אונטער). האמלעט, דער פרינץ פון דענע-
מארק, אין עלסינאָר.

פעטיא. אין העלסינגפארס, איך ווייס. וואס קריכט איהר צו
מיר, טאטע ?
סאשאקא. טאטע, וואלסט בעסער הייסען דערלאנגען פוטער-
ברויטלעך !

הענדלער. (געהיימניספול). שילדקערמענע קעמעלעך. אמת'ע.
טוריסט. גע'גנב'עטע ?
הענדלער. וואס רעדט איהר מיין הער !
טוריסט. (בייז). אז ניט גע'גנב'עטע, ווי זשע קענען זיי זיין
אמת'ע ?

קאמפפלוסטיגע דאמע. זיינען זיי דאס אלע אייערע קינדער ?
טוריסט. יא, מאדאם. א פאטערס פפליכט. . . אזוי ווי
איהר זעהט, נאך זיי פראטעסטירען : די אייביגע מלחמה צווישען
ג. לערען און קינדער, מאדאם. דא איז אזא שרעקליכע טראגעדיע,
אז דאס הארץ ווערט פארדריקט פון וועהטאָג. . . דו הויבסט שוין
וויעדער אָן פינטלען מיט די אויגען, מאשא ?

קאמפפלוסטיגע דאמע. איהר זייט פאלשטענדיג גערעכט :
קינדער דארף מען פארהארטעווען. אבער פאר וואס רופט איהר דאס
עפעס א שרעקליכע טראגעדיע ? יעדער דאך-ארבייטער, ווען ער

פאלט אראָב, פאלט ער פון א סך א העכערען פלאץ. נו ווי הויך וועט דאָ זיין — הונדערט, צוויי הונדערט פוס ? און איך האָב גע-
זעהען ווי א מענטש איז אַרונטערגעפאלען גלייך פון הימעל.

טוריסט. (מיט ענטציקונג). וואָס רעדט איהר ! סאָשא, קינד-
דער, הערט נאָר. גלייך פון הימעל !

קאמפפלוסטיגע דאמע. נו יא. א לופט־פליהער איז אַרונטער-
געפליגען פון די וואַלקענס און טרראַך אויף דעם בלעכענעם דאָך.
טוריסט. וואָס פאר א שרעק !

קאמפפלוסטיגע דאמע. דאָס הייסט א טראגעדיע ! צוויי
שטונדען נאָך אַנאנד האָט מען אויף מיר געגאָסען וואַסער, אום אָב-
צומינטערען מיך. זיי האָבען מיך שיער ניט דערטרונקען, די לומד-
פען ! פון דעמאָלט אָן פיהר איך מיט זיך שמעק־טראָפּענס.

(עס ערשיינט א וואַנדערענדע טרופע איטאליענער — זינגער
און מוזיקאַנטען. דער קורצער, דיקער טענאָר, מיט א געלען בער-
דעל און מיט גרויסע וואַסערדיגע, נאָריש־פער'חלומ'טע אויגען,
זינגט מיט גרויס מתיקות. א מאָנערער הייקער מיט אַקליין היטעלע
פון א רייסע־דייטער, זינגט מיט א הייזעריגען באַריטאָן ; דער
באַס איז עהנליך אויף א וואַלד־גזלן און שפיעלט פאר איינע הוצאות
אויף אויף א מאַנדעלין ; אן אויסגעדראָטע מיידעל מיט א פידעל
פארקאטשעט אַזוי די אויגען, אַז עס זעהן זיך בלוז די ווייסלעך.
זיי שטעלען זיך אויס און זינגען : סול מאַרע לומשיצא . . . סאַנטאַ
לומשיא, סאַנטאַ לומשיא).

מאָשא, קינדער, זעהט : ער הויבט אָן צו מאַכען מיט
די הענר.

טוריסט. זאָל דאָס זיין די ווירקונג פון דער מוזיק.
דאמע. זעהר מעגליך. אין אַלגעמיין טהוען זיך די אלע זאכען
מיט מוזיק. אָבער אַזוי, וועט ער אַרונטערגעפאלען שנעלער, ווי מען
דאַרף. עי, איהר, מוזיקאַנטען, אוועק פון דאנען ! אוועק, זאָגט
מען אייך !

(א הויכער טוריסט מיט וואַנצעס פאַרדרעהט ארויף קומט אונטער
מיט נאָך עטליכע נייגעריגע און זשעסטיקולירט היציג).
הויכער טוריסט. דאָס איז דאָך א שרעקליכער סקאַנדאַל. פאר

וואָס ראַטעווען זיי איהם ניט ? מיינע העררען, איהר האָט אלע גע-
הערט, ווי ער האָט געטריען : ראַטעוועט מיר, ראַטעוועט מיט.
נייגיריגע (אין איין כאָר). אלע, אלע האָבען מיר גע-
הערט.

הויכער טוריסט. זעהט איהר ! און איך אליין האָב געהערט
גאנץ קלאהר די דאָזיגע ווערטער : ראַטעוועט מיר. פאר וואָס זשע
ראַטעווען זיי איהם ניט ? דאָס איז דאָך אַ רציחה ! פאָליציסטען !
פאָליציסטען ! פאר וואָס ראַטעוועט איהר איהם ניט ? וואָס טהוט
איהר דאָ ?

פאָליציסט. מיר ראַמען אָב דעם פלאַץ, וואו ער דארף אַרונטער-
פאלען.

הויכער טוריסט. אה ! דאָס איז גוט פון אייך. אָבער פאר
וואָס ראַטעוועט איהר איהם ניט ? איהר מוזט איהם ראַטעווען. דאָס
איז אייער פפליכט פון מענטשען-ליעבע. איין מאָל בעט זיך אַ מענש,
אַז מען זאָל איהם ראַטעווען, דאן מוז מען איהם ראַטעווען. בין
איך ניט גערעכט, מיינע העררען ?

נייגיריגע. (אין כאָר). ריכטיג, זעהר ריכטיג ! מען מוז
איהם ראַטעווען.

הויכער טוריסט. (היצוג). מיר זיינען דאָך ניט קיין געצען-
דיענער, מיר זיינען דאָך קריסטען. מיר דארפען ליעבען דעם נעקס-
טען. איין מאָל בעט ער זיך מען זאָל איהם ראַטעווען, דארפען פאָר-
גענומען ווערען אלע מיטלען, וועלכע נור די אַדמיניסטראַציען האָט.
פאָליציסטען, האָט איהר פאָרגענומען אלע מיטלען ?

פאָליציסט. אלע.

הויכער טוריסט. אלע ביז איינעם ? מיינע העררען, אלע
מיטלען זיינען פאָרגענומען געוואָרען איהר הערט, יונגער מענש —
אלע מיטלען זיינען פאָרגענומען געוואָרען אום אייך צו ראַטעווען.
איהר הערט ?

אונבעקאַנטער. (קוים הערבאַר). ראַטעוועט ! . . .

הויכער טוריסט. (צוטראָגען). מיינע העררען, איהר הערט :
ער האָט וויערער אַ געשריי געהאָן — ראַטעוועט. פאָליציסט, איהר
האָט געהערט ?

א נייגעריגער. (שעהמעוויג). לויט מיין מיינונג, מוז מען איהם ראטעווען.

הויכער טוריסט. אזוי זאג איך דאָך ! שוין צוויי שטונדען, ווי איך רייד וועגען דעם. איהר האָט געהערט, פאָליציסט ? דאָס איז סקאָנראַלעז !

נייגעריגער. (א ביסעל דרייסטער). לויט מיין מיינונג, וואָלט מען זיך געדארפט ווענדען צו דער העכערער אדמיניסטראַציאָן. אַלע. (אין כאָר). יא, יא, דאָס איז עמפּערענד ! מען דארף מאַכען אן אנקלאַגע. די רעגירונג טהאָר ניט פערלאָזען איהרע ביר- גער אין אזא געפאהר. מיר צאָהלען אַלע שטייערען. מען מוז איהם ראטעווען.

הויכער טוריסט. און וואָס טענה איך דען ? געוויס דארף מען געהן מאַכען אן אנקלאַגע . . . הערט, יונגער מענש, איהר צאָהלט שטייערען ? וואָס ? איך הער ניט.

טוריסט. פעטיא, קאטיא, הערט, וואָס פאַר אַ טראַגעדיע ! אַך, אַרימער יונגער מענש ! איהר הערט ? ער דארף באַלד אַראָב- שלידערען זיך און דאָ מאַנט מען ביי איהם נאָך שטייערען פאַר זיין וואָהנונג.

קאטיא. (א מיידעלע אין ברילען, רעדט וויסענשאַפטליך). קאָן מען דאָס דען אַנרופען מיט'ן נאָמען וואָהנונג, פאפא ? דער בעגריף וועגען אַ וואָהנונג איז . . .

פעטיא. (קנייפט זי). חניפה'שניצע דו ! מאַשא. פאפא, קינדער, קוקט. — ער הויבט שוין וויעדער אָן צו פאלען.

(אין דער מאַססע ווערט וויעדער אונרוהיג ; עס הערען זיך וויער- דער געשרייען און די פאָטאָגראַפּען בעוועגען זיך מיט אימפּעט).

הויכער טוריסט. מען מוז זיך צואוילען. מיינע העררען, מען מוז איהם ראטעווען אום יעדען פרייז ! ווער געהט מיט כיר ? נייגיעריגע. מיר אַלע, מיר אַלע !

הויכער טוריסט. פאָליציסט, האָט איהר געהערט ? קומט מיינע העררען.

(זיי געהן אָב זשעסטיקולירענדיג היציג. אין בופעט ווערט לע- בעריגער ; עס הערט זיך קלאנגען פון ביער-גלעזער אין דער אָנהויב

פון א הויכער דייטשעשער ליעד. דער לאקעי לויפט אָב אין א זייט, קוקט א פערצווייפעלטער אויפ'ן הימעל און ווייטט אָב מיט זיין סאלפעטקע דעם פארשוויצטען פנים. עס הערען זיך צאָרנדיגע פאָר דערונגען : קעלנער, קעלנער !

אונבעקאנטער. (גאנץ הויך.) קעלנער, צו קאנט איהר מיר ניט דערלאנגען סאָדע-וואַסער ?

(דער קעלנער גיט א ציטער, קוקט מיט שרעק אויפ'ן הימעל, זוכט אָב מיט די אויגען דעם אונבעקאנטען, מאכט זיך אזוי ווי ער וואָלט ניט הערען און געהט אוועק. וויעדער ווילדע קולות : קעל-נער, ביער !)

קעלנער. באַלד, באַלד ! די מינוט ! באַלד, גלייך !
(עס קומען צו צוויי שיכור'ע פון בופעט).

דאָמעי. אַך, אַט איז מיין מאַן ! אַהער, גיכער אַהער !
קאַמפּפלוסטיגע דאָמעי. וואָס פאר אַ לומפּ.
שיכור. (מאכט מיט'ן האַנד). עי, איהר דאָרט, אויבען. —
ווי, איז דאָרט זעהר שלעכט ? אה ?
אונבעקאנטער. (גאנץ הויך). שלעכט, זעהר שלעכט. עס האָט דערעסען.

שיכור. און אויסטרינקען קאָן מען ניט ?

אונבעקאנטער. וואו אויסטרינקען, ווען אויסטרינקען !

2 מער שיכור. וואָס פלוידערסט דו, ווי זאָל ער קאָנען טרינקען ? אַ מענש דארף שטאַרבן, און דו טומעלסט איהם אַ קאָפּ מיט אַזעלכע רייצענדע זאַכען. הערט, מיר טרינקען די גאַנצע צייט פאר אייער געזונד. דאָס קאָן דאָך אייך ניט שאַדען ?

1 מער שיכור. וואָס רעדסט דו נאַרישקייט, ווי קאָן דאָס איהם שאַדען ? דאָס קאָן איהם נור צוגעבען מוטה. הערט ! בנאמנות, אז מיר האָבען מיטלייד מיט אייך, אָבער איהר קוקט אויף אונז ניט. מיר געהן גלייך צוריק אין בופעט.

2 מער שיכור. גיב אַ קוק, וואָס פאר אַ מאסע מענשען עס האָט זיך אָנגעקליבען !

1 מער שיכור. קומט, ווארים אז ניט וועט ער דאָ אַראָבפאלען און זיי וועלען נאָך דעם דעם בופעט פארשליסען.

(עס ערשיינט אַ נייע רעדעל טוריסטען, אָנגעפיהרט פון אַ עלטער

גאנטען הערר — א קאַרעספּאַנדענט פון די וויכטיגסטע אייראָפּעאישע צייטונגען. מען בעגלייט איהם מיט העפליכע קוקען און מורמלען און מיט ענטציקונג; פיעלע לויפען אַרויס פון בופעט אום צו זעהן איהם, און אפילו דער קעלנער גיט זיך א לייכטען נייג, שמייכלט א גלייכליכער און טראַגט זיך ווייטער, צופלעסענדיג עפעס אויפ'ן וועג).

שטימען. א קאַרעספּאַנדענט ! א קאַרעספּאַנדענט ! זעהט, א קאַרעספּאַנדענט !

דאַמע. אַך, מיין גאָט — און מיין מאַן איז וויעדער נישטאָ. טוריסט. פעטיא, מאַשא, מאַשא, קאַטיא, זעהט — דאָס איז א הויפט־קאַרעספּאַנדענט. איהר פאַרשטעהט ? דער סאמע וויכטיגסטער, וואָס ער שרייבט אָן, דאָס וועט זיין.

קאַטיא. מאַשענקע, דו קוקסט שוין וויעדער נישט אַהין. סאַשקאַ. איהר וואָלט בעסער געהייסען דערלאנגען פוטער־ברויטלעך, איך קאָן מעהר אזוי נישט וואַרטען ! א מענשען דארף מען געבען עסען . . .

טוריסט. וואָס פאַר א טראַגעדיע ! פאַרשטעהסט דו מיין קינד, מאַשענקאַ. פאַרשטעהסט דו ווי שרעקליך דאָס איז : אזא שעהנער וועטער, און דער הויפט־קאַרעספּאַנדענט. נעהם אַרויס דעם נאָטיץ־ביכעל, פעטיא, נעהם אַרויס און פאַרשרייב.

פעטיא. איך האָב דאָס ביכעל פאַרלוירען, פאַפא.

קאַרעספּאַנדענט. וואו זשע איז ער דאָס ?

שטימען. אָט, אָט, אָט, איז ער ! אביסעל העכער, נאָך העכער ! אביסעל נירדיגער ! ניון העכער !

קאַרעספּאַנדענט. ערלויבט נאָר, ערלויבט נאָר, מיינע הערר־רען, איך וועל שוין אַליין געפינען. אַהא, אָט איז ער ! דאָס איז אביסעל א לאַנע . . .

טוריסט. צו ווילט איהר נישט א ביינקעל ?

קאַרעספּאַנדענט. איך דאנק אייך. (ער זעצט זיך). יא, דאָס איז א לאַנע ! זעהר, זעהר אינטערעסאַנט. (נעהמט אַרויס זיין נאָטיץ־ביכעל און ווענדעט זיך צו די פאָטאָגראַפּען העפליך). האָט איהר איהם שוין פאָטאָגראַפירט, מיינע העררען ?

1 מער פאטאגראף. יא, ווי דען, ווי דען! מיר האָבען צו ערשט אַראָבענומען אן אלגעמיינעם בילד פון'ס פלאץ . . .
2 מער פאטאגראף. די טראגישע לאגע פון דעם יונגען מען-שען . . .

קאַרעספּאָנדענט. יא, זעהר, זעהר אינטערעסאנט.
טוריסט. הערסט, סאַשקא: אַ קלוגער מאן, דער הויפט-קאַרעספּאָנדענט, און ער זאָגט אויך, אז עס איז אזוי אינטערעסאנט. און דיר ווילט זיך גאָר — פוטער-ברויטלעך! באַלדוואן!
סאַשקא. מסתמא האָט ער זיך אָנגעגעסען צו זאט . . .
קאַרעספּאָנדענט. מיינע העררען, איך בעט אייך האַלט זיך אין אָרדנונג.

אַ שטימע. עי, דאָרט, אין בופעט, שטיל, אָרדנונג!
קאַרעספּאָנדענט. (שרייט ארויף). ערלויבט מיר פאַרצושטעלען זיך: הויפט-קאַרעספּאָנדענט פון דער אייראָפּעאישע פרעסע, געשיקט אַהער לויט דעם ספּעציעלען אויפּטראַג פון דער רעדאַקציע. איך וואָלט געוועלט פאַרשלאָגען אייך אייניגע פראגען וועגען אייער לאגע. ווי רופט מען אייך? אייער נאָמען, אייער געזעלשאַפטליכע כען שטאַנד און אייערע יאָהרען? (דער אונבעקאַנטער מורמעלט עפעס.

קאַרעספּאָנדענט. (אין פערלעגענהייט). איך הער גאָר נישט. איז ער דאָס די גאַנצע צייט אזוי?

שטימען. יא, מען קאָן קיין זאך ניט הערען.
קאַרעספּאָנדענט. (פערשרייבענדיג עפעס). גוט, זעהר גוט! זייט איהר אונפּערהייראט? (דער אונבעקאַנטער פלאפעלט עפעס). ווי, איך הער ניט. פאַרהייראט? יא? וויעדערהאַלט! אונפּער-הייראט? יא?

טוריסט. ער זאָגט, אז ער איז נאָך אונפּערהייראט.
2 מער טוריסט. איהר מאַכט אַ טעות! ער זאָגט יא פער-הייראט.

קאַרעספּאָנדענט. מיינט איהר ווירקליך אז ער איז פאַרהייראט? נו, לאָמיר פאַרשרייבען: פאַרהייראט. וויפּיעל קינדער האָט איהר? וואָס? איך הער ניט! וויפּיעל? דוכט זיך, אז ער זאָגט דריי? הם, לאָמיר פאַרשרייבען יעדענפאַלץ פינף.

טוריסט. אַך, וואָס פאַר אַ טראַגעדיע! פינף קינדער. באַ-
דיינקט נאָר!

קאַמפּפּלוסטיגע דאַמע. ער זאָגט אַ ליגען.
קאַרעספּאַנדענט. (שרייבט). ווי אזוי איז דאָס אייך אויסגע-
קומען צו זיין אין אזא לאַגע? וואָס? איך הער ניט. העכער!
זאָגט איבער נאָך אַמאָל. (צום פּובליקום). וואָס האָט ער אזוינס גע-
זאָגט? ער האָט אזא שוואַכע שטימע.
1טער טוריסט. מיר דוכט זיך, אז ער שרייט דאָס ער האָט
פאַרבלאָנדזשעט.

2טער טוריסט. ניין, ער ווייסט אלײן ניט, ווי אזוי דאָס האָט
געטראָפּען, אז ער איז אויף אזא מסכנ'עם פּלאַץ.
שטימען. ער איז געווען אויף געיעג! — ער האָט געקלעטערט
אויף די פעלזען — ניין ער איז איינפאַך אַ נאַכט-וואַנדער.
קאַרעספּאַנדענט. ערלויבט נאָר, ערלויבט נאָר, מיינע הער-
רען — יעדענפאַלס איז ער דאָך-ניט פון הימעל אַראָבעפאַלען. איבער-
ריגענס... (פערשרייבט שנעל). אונגליקליכער יונגער מענש...
די העלע שיין פון דער פּולער לבנה... ווילדע פעלזען... דער
פאַרשלאָפּענער שווייצער... האָט ניט בעמערקט זיין אוועק-
געהן...

1טער טוריסט. (שטיל צום צווייטען). אָבער איצט איז דאָך
גאָר נייַמאַנד. ווי קאָן זיין אַ פּולע לבנה.

2טער טוריסט. אַך, וואָס מיינט איהר, דאָס פּובליקום פאַר-
שטעהט עפעס אַסטראָנאָמיע, וואָס?

טוריסט. (ענטציקט). מאַשא! דו הער זיך צו — דאָ האָסטו
פאַר זיך אַ קלאָהרען ביישפּיעל פון דער ווירקונג פון דער לבנה אויף
לעבעדיגע אָרגאַניזמען. אָבער וואָס פאַר אַ שרעקליכע טראַגעדיע:
ארויסגעהן אין אַ לבנה נאכט שפּאַצירען און פּלוצלונג פאַרקריכען אזוי,
אז ניט אַראָבעצוקריכען און ניט אַראָבצונעהמען!

קאַרעספּאַנדענט. (שרייט). ווי פּיהלט איהר? איך הער ניט!
העכער! אַך אזוי! יא, דאָס איז אַ לאַגע.

דאָס פּובליקום. (פעראינטערעסירט). הערט, הערט, הערט,
וואָס ער פּיהלט. ווי שרעקליך דאָס איז.
קאַרעספּאַנדענט. (פאַרשרייבט, מאַכענדיג בעזונדערע בע-

מערקונגען אויפ'ן קול). דער טויטליכער פחד שמידט די גלידער...
 די פראָסטיגע אימה לויפט איבער ווי אַ שוידער איבערן לייב...
 קיין האַפנונג... פאר זיין גייסטיגען בליק לויפען דורך די בילדער
 פון פאמיליען גליק: דאָס ווייב מאַכט פאַרטיג טערטלעך, פינף
 קינדערלעך מיט אונשולדיגע מלאכים־אויגעלעך דריקען אויס מיט
 זייערע זיסע שטימען צערטליכע געפיהלען... די אלטע באַבינקע
 זיצט אין פאָטעל מיט דער ליולקע... דאָס הייסט דער זיידע מיט
 דער ליולקע און די באַבינקע... דאָס פובליקומס מיטלייד צונעהמט
 זיין הארץ... ער דריקט אויס זיין וואונש פאר'ן טוידט, אז זיין
 לעצטער זיפץ זאָל זיין געדרוקט אין אונזער צייטונג...
 קאַמפּפּלוסטיגע דאמע. וויפיעל ליגען ער זאָגט.
 מאַשא. פאפא, קינדער, זעהט — ער הויבט ווידער אָן צו
 פאַלען.

טוריסט. (בייז). שטער ניש! דאָ איז אזא טראגעדיע, און
 דו... נו וואָס האַסטו אויסגעטאַלעפטשעט אַ פאָאָר אויגען?
 קאַרעספּאָנדענט. (שרייט). האַלט זיך אָן פעסטער! אזוי,
 אזוי! נאָך איין לעצטע פראגע: וואָס וואָלט איהר וועלען זאָגען
 צו אייערע מיטבירגער אַלס לעצטען וואָרט, בעפאָר איהר געהט אַוועק
 אויף אַ בעסערע וועלט?
 אונבעקאַנטער. (שוואַך). אז זיי זאָלען אַלע געהן צו אַלדער
 רוחות.

קאַרעספּאָנדענט. וואָס? אַך יא... (פערשרייבט שנעל).
 די הייסע ליטעכע... דער לעצטער אַדיע... אַ פאַלשטענדיגער
 געגנער פון'ם געזעץ וועגען גלייכבערעכטיגונג פאַר נעגערס... זיין
 לעצטע צוואה איז, אז קיין מאָל זאָלען די שוואַרצע פנים'ער...
 גלח. (לויפט מיט אימפעט, שטופט פאַנאָדער די מאַסע).
 וואו זשע איז ער? אַך דאָרט! אונגליקליכער יונגער מענש! מיי-
 נע העררן, איז דאָ נאָך קיין גייסטליכער נישט געווען? גיין? איך
 דאנק אייך. נישט שוין זשע בין איך דער ערשטער?
 קאַרעספּאָנדענט. (פאַרשרייבט).. אַ העכסט ריהרענדער מאָד-
 מענט... ס'איז ערשינענען אַ גייסטליכער... אַלע זיינען פאַר-
 שטאַרבען אין איין ערוואַרטונג, פיעלע וויינען...
 גלח. ערלויבט נאָר, ערלויבט נאָר, מיינע העררן, די פאַר-

בלאָנרושעטע נשמה וויל שליסען די לעצטע פרידען מיט דעם היי-
מעל . . . (שרייט). ווינשט איהר ניט, מיין זוהן, אָבצוואַגען
וידוי ? צועפענט פאר מיר אייער עברות, און איך וועל באלד געבען
איך אַ כפרה אויף אלע אייערע זינד. וואָס ? איך הער ניט !

קאַרעספּאָנדענט. (פערשרייבט). די שלוכצען האָבען צוטריי-
סעלט די לופט. מיט ריהערענדע ווערטער האָט דער דינער פון גאָט
דערוועקט תשובה און חרטה אין'ם הארצען פון'ם פארברעכער . . .
ד. ה. דעם אונגליקליכען . . . מיט טרעהרען אין די אויגען און מיט
אַ שוואַכער שטימע דאנקט דער אונגליקליכער . . .

אונבעקאַנטער. (שוואַך). אויב איהר . . . וועט ניט אוועק
פון דאנען, שפּרינג איך אַראָב גלייך אויף אייער קאַפּ. איך וועג
זעקס פור.

(אַלע שפּרינגען אָב צושראַקענערהייט און בעהאַלטען זיך איינער
אונטערן צווייטען).

שטימען. ער פאלט, ער פאלט !
טוריסט. (צוטומעלט). מאַשא, סאַשא, פעטיא, קאַטיאַ.
פּאָליציסט. (ענערגיש). פּלאַץ, פּלאַץ, איך בעט איך לאָזט
ריין דעם פּלאַץ !

דאַמע. נעללי, געה לויף גיכער נאָכ'ן טאַטע, זאָג — גלייך
פאלט ער אַרונטער.

פּאָטאַגראַף. (אין פערצווייפלונג). מיין גאָט, און ביי מיר
איז נאָך גאָר דער אַפּאַראַט ניט פאַרטיג אָנגעשטעלט. (צאפּעלט און
בעט זיך טרויעריג, קוקענדיג אַרויף צו דעם אונבעקאַנטען. איין מיר
נוטעלע, איין מינוטעלע, איך ווער גלייך פאַרטיג !
גלח. היילט זיך צו, מיין פריינד, זאַמעלט אייערע קרעפטען
לבל הפחות פאַר די גרויסע עברות. די קלייניקע וועלען מיר שוין
איצט אָבלאָזען.

טוריסט. וואָס פאַר אַ טראַגעדיע.
קאַרעספּאָנדענט. (פאַרשרייבט). דער פערברעכער, ד. ה.
דער אונגליקליכער טהוט עפענטליך תשובה און איז זיך פאַר אַלעמען
מתודה . . . עס שווימען אַרויף שרעקליכע געהיימיניסע . . . דער
מערדער וואָס האָט אויפגעריסען אַ באַנק . . .
טוריסט. וואָס פאַר אַ לומפ !

גלח. (שרייט). פריהער פון אלעם צו האָט איהר ניט געמאָר-
דעט ? צווייטענס, צו האָט איהר ניט גע'גנב'עט ? דריטענס, צו
האָט איהר ניט עובר געווען אויף לאַ תנאף ? . . .
טוריסט. מאַשא, פעטיא, סאַשא, וואַסאַ, פאַרשטאַפּט די
אויערען.

קאַרעספּאַנדענט. (שרייבט). די מאַסע איז אויפגעבראכט . . .
צאָרנדיגע געשרייען . . .

גלח. (מיט איילעניש). פיערטענס, צו האָט איהר ניט גאָט
גע'עסטערט ? פינפטענס, צו האָט זיך אייך ניט געגלויבט אייער
חבר'ס עזעל ? זיין אָקס, זיין שקלאפען, זיין ווייב ? זעקסטענס...
פאַטאַגראַף. (אונרוהיג). מיינע העררן, אַן עזעל.
2מער פאַטאַגראַף. וואו, וואו, וואו, וואו אַן עזעל ? איך זעה ניט.
פאַטאַגראַף. (בערוהיגט). מיר האָט זיך געהערט עפעס.

גלח. איך גראטוליר אייך, מיין זוהן, איך גראטוליר אייך
איהר האָט געשלאָסען שלום מיט גאָט. איצט קאָנט איהר זיך גאָנץ
רוהיג . . . אַך מיין גאָט, וואָס זעה איך ? מיטגליעדער פון דער
זעלען-רעטונגס ארמעע ? פאַליציסטען טרייבט זיי אַוועק פון דאָ-
נעט. (מענער און פרויען פון דער נשמה רעטערישער ארמעע און
פאראנדע מונדירען, מיט מוזיק מאַרשירען צום פלאץ פון דער פאסי-
רונג. בלויז דריי אינסטרומענטען : אַ קעסעל-פּוּק, אַ פידעל און
עפעס אַ משונה קוויטשעדיגער טרומיט).

1מער נשמה-רעטער. (באראבאנעט ווילד און שרייט דורך
דער גאָז). ברידער און שוועסטער . . .

גלח. (שרייט נאָך העכער און נאָך מעהר אין גאָז). ער האָט
זיך שוין מתורה געווען, ברידער. איהר זייט אלע עדות, מיינע העררן.
ער האָט שוין געשלאָסען שלום מיט גאָט.

נשמה-רעטעריכע. (קריכט אַרויף אויף אַ שטיין און רעוועט).
ווי דער דאָזיגער בעל-עברה, אַזוי האָב איך אויך געבלאָנזשעט אין
דער פינסטער און האָב מיסברויכט אַלקאהאָלישע געטראנקען, ווען די
ליכטיגקייט פון וואהרהייט . . .

אַ שטימע. זי איז דאָך נאָך איצט אויך שיכור אַזוי ווי לויט.
גלח. פאַליציסט, איהר האָט אליין געהערט, אַז ער האָט זיך
שוין מתורה געווען און געשלאָסען שלום מיט גאָט.

(דער נשמה־רעטער פויקט מיט אלע כחות, די איבריגע הויבען אָן אַ ליעד זינגען. געשרייען, געלעכטער, פייפערין. פון בופעט הערט זיך אויך געזאנג און מען שרייט און רופט דעם קעלנער אויף אלערליי לשונות. פאָטאָגראפֿען צאפֿלען זיך אין אלע זייטען ווי פאר־טשאַדיטע. עס ערשיינט, רייטענדיג אויף אַן עזעל, אַן ענגלעשע טור־ריסטין; דער עזעל צושטעלט זיינע פאָדערשטע פיס פער'עקשנ'ט וויל ניט געהן ווייטער און פֿעראייניגט זיין שטימע מיט די איבעריגע. ס'ווערט אַביסעל שטילער, די רעטונגס־אַרמע מאַרשירט אַוועק מיט טריאומפֿ; דער גלח נאָך איהר, זשעסטיקולירענדיג מיט די הענד).

ענגלישער טוריסט. ווי אונאַרטיג. דער דאָזיגער מיט־מאַש פובליקום ווייסט גאָר ניט ווי צו האַלטען זיך אַנשטענדיג. צווייטער. לאַמיר אַוועק פון דאנען. ערשטער. וואַרט, נאָך איין מינוט. (שרייט). הערט נאָר פאָלגט מיך, מיין טהייערער: צו וואָלט איהר ניט אַרונטערגעפאלען שנעלער אַביסעל?

צווייטער. וואָס רעדט איהר, סער וויליאם? ערשטער. (שרייט). זעהט איהר דען ניט, אַז אלע שטעהן און וואַרטען דערויף? און אלס אַ דזשענטעלמען, האָט איהר זיי גע־דארפֿט צושטעלען דעם פֿערגעניגען, און זיך בעפֿרייען פון דער ער־נידערונג צו ליידען עפענטליך בעפֿאר די אויגען פון דעם אונגעלומד פערטען המון.

צווייטער. סער וויליאם. טוריסט. (צוטרעטענדיג צום ענגלענדער). ווי ערלויבט איהר זיך דאָס!

ענגלענדער. (שטופט איהם אָב). שליידערט זיך אַראָב גיכער, איהר הערט? אויב אייך פעהלט מוטה, קאָן איך אייך צוהעלפֿען מיט אַ גוטען שאָס. שטימט איהר צו?

שטימען. דער געלער טייוועל איז פון זינען אַראָב! פאָליציסט. (כאַפט דעם ענגלענדער פאר'ן האַנד). איהר האָט קיין רעכט ניט דאָס צו טהאָן. איך וועל אייך אַרעסטירען.

אַ טוריסט. דאָס איז אַביסעל אַ באַרבאַרישער נאַציאָן! (דער אונבעקאַנטער שרייט עפעס. אונטען איז טומעל און

בעוועגונג. שטימען פון אלע זייטען : הערט, הערט, הערט, וואָס ער וויל זאָגען).

אונבעקאַנטער. (הויך). נעהמט איהם צום טייוועל אוועק פון דאנען, ער קאָן נאָך מיך דערשיסען. און זאָגט דעם בעל־הבית, אז גענוג — איך קאָן מעהר ניט.

שטימען. וואָס הייסט דאָס ? וועלכען בעל־הבית ? אונגליק־ליכער, ער איז נעבעך פון זינען אַראָב.

טוריסט. סאַשא, מאַשא, קאַטיאַ, אַ בילד פון וואהנזין. פעטיאַ, דערמאהן זיך אויף האַמלעט.

אונבעקאַנטער. (בייז). זאָגט דעם בעל־הבית, אז מיר ברעכט שרעקליך דער קרייז — איך קאָן מעהר ניט.

מאַשא. פאַפּאַ, קינדער, זעהט, ער הויבט אן צו צאפּלען מיט די פיס.

קאַטיאַ. רופט מען דאָס ניט קאָנוואַלסין, פאַפּאַ ? טוריסט. איך ווייס ניט. מיר דוכט זיך אז קאָנוואַלסין ! וואָס פאַר אַ טראַגעדיע.

סאַשא. קאַטיאַ, דו ביסט אַ בהמה ! מען לעהרנט זי, מען לעהרנט זי, און זי ווייס ניט אז דאָס רופט זיך אַגאַניאַ. און זי טראַגט נאָך ברילען ! איך קאָן מעהר ניט אויסהאַלטען, פאַפּאַ. עס ברעכט מיר דער קרייז.

טוריסט. באַדיינקט נאָר גוט, קינדער, וואָס דאָ טהוט זיך אַזוינס : דאָ באַלד וועט אַ מענש גע'הרג'עט ווערען אויף טויט, און סאַשאַן ליגט גאָר אין זינען איצט, וואָס דער קרייז טהוט איהר וועה.

(עס הערט זיך אַ טומעל עטליכע טוריסטען שלעפען מיט כעס אַ צושראַקענעם הערר אין אַ ווייסען קאַמזייל. ער שמייכעלט, פער־נייגט זיך אין אלע זייטען, צופיהרט מיט די הענר, ווי אַ פערל־וירע־נער און לויפט פאָרווערטס, זייענדיג געשטויסען פון הינטען ; ער זוכט צו פאַרשווינדען צווישען דער מאַסע ; אָבער מען כאַפט איהם און מען שלעפט איהם וויעדער שרייענדיג).

שטימען. אַזוי פּרעך אָבצונאַרען ! דאָס איז דאָך הימעל־שרייענדיג ! פּאָליציסט, פּאָליציסט ! דער מאַן מוז בעשטראַפט ווערען.

טוריסטען. וואָס איז דאָס אזוינס ? ווער אָבגענאָרט ? ווע-
מען אָבגענאָרט ? וואָס איז געשעהען ? מיינע הערערען, א גנב האָט
מען געכאַפט.

דער הערר. (פערנייגט זיך און שמיכעלט). דאָס איז א וויין,
מיינע ליבערע העררן. איינפאך א שפּאַס ! דאָס פובליקום פיהלט
לאנגווייליג, נו האָב איך געוואָלט זיי זאָלען זיך אַמוזירען . . .
אונבעקאַנטער. (וויילד). בעל־הבית ! בעל־הבית !
דער הערר. באַלד, באַלד.

אונבעקאַנטער. וואָס זשע דיינקט איהר איך וועל דאָ שטעהן
און ווארטען ביז משיח וועט קומען ? ! דער אָבמאַך איז געווען ביז
צוועלף א זייגער, און איצט איז שוין וויפיעל ?

הויכער טוריסט. (שרעקליך אויפגעבראכט). איהר הערט,
מיינע העררן ? עס שטעלט זיך אַרויס, אז דער דאָזיגער לומפ, דער
דאָזיגער הערר אין דער ווייסער קאמוזייל האָט געדונגען אן אנדער
לומפ און האָט איהם גאַנץ איינפאך צוגעבונדען צום פעלז.

שטימען. איז ער א צוגעבונדענער ?
הויכער טוריסט. געוויס ! מען האָט איהם צוגעבונדען ער
זאָל ניט קאָנען אַרונטערפאלען. מיר שטעהן דאָ און בעאונרוהיגען
זיך, מיר שטעהן דאָ און האָבען רחמנות, און ער קאָן גאָר ניט אַרונ-
טערפאלען ! . . .

אונבעקאַנטער. אנדערש ווילסטו דו ניט ! פאר 25 קאַרבאָ-
וואַנציעס וועל איך דיר געהן ברעכען האַלז און געניק ! בעל־הבית,
איך קאָן דאָ מעהר ניט שטעהן. איין עוועל האָט מיך גאָר געוואָלט
דערשיסען, דער גלח האָט מיר צוויי שטונדען געהאַלטען אין איין
וידוי זאָגען — דאָס איז ניט געווען אין אונזער אָבמאַך.

סאַשקאָ. האָב איך דיר געזאָגט, פאַפּא, אז דו לאָזט זיך
נאַרען פון אַלעמען. אַלעמען גלויבט ער און שלעפט אונז ניט גענע-
סענערהייד.

בעל־הבית. איך האָב געמיינט צו אַמוזירען . . . דאָס פוב-
ליקום פיהלט זיך לאנגווייליג . . . האָב איך געוועלט מאַכען א שפּאַס
פאר דאָס געהערטע פובליקום . . .
קאַמפּפלוסטיגע דאמע. וואָס איז דאָ געשעהען ? איך פאַר-

שטעה ניט. ווי? ער וועט גאָר ניט אַרונטערפאלען? ווער זשע דען וועט אַרונטערפאלען?

טוריסט. איך פאַרשטעה אויך ניט. וואָס הייסט ער וועט ניט? ער מוז אַרונטערפאלען.

פעטיאָ. אָה, טאַטע, דו פאַרשטעהסט קיין מאָל קיין זאך ניט. מען זאָגט דאָך דיר אז ער איז צוגעבונדען.

סאַשקאַ. ווען מיר זאָגען איהם הערט ער דען! ער וועט דאָך בעסער אַלעמען גלויבען נאָר ניט זיינע קינדער.

פעטיאָ. אויך — א טאַטע!

טוריסט. דאָס מויל האַלט!

קאַמפּפלוסטיגע דאמע. וואָס הייסט עס עפעס ניט מאלען? ער מוז פאלען!

הויכער טוריסט. ניין, איהר בעטראכט נאָר וואָס פאַר אַ שווינע דעל דאָס איז! הערר בעל-הבית, איהר זייט אונז פעראַנטוואָרטליך.

בעל-הבית. דאָס פובליקום לאַנגוויילט זיך. . . . ענטשולדיגט, מיינע העררן. . . . איך האָב געוואָלט טהאָן דאָס בעסטע. . . . עט-

ליכע שטונדען אנגענעהמע אויפגעגונג. . . . געהויבענע שטימונג. . . . מענשען-ליעבענדע געפיהלען. . . .

ענגלענדער. איז דאָס אייער בופעט?

בעל-הבית. מיינער.

ענגלענדער. און דער האַטעל אונטען איז אייערער?

בעל-הבית. יא, מיינער. דאָס פובליקום לאַנגוויילט זיך. . . .

קאַרעספּאָנדענט. (פערשרייבט). א פרעכער שווינדעל. . . .

דער ווירטה פון דעם בופעט, פערלאַנגענדיג צו העכערען די איינ-קונפט פון אַלקאהאָלישע געטראנקען, עקספּלאַטירט די בעסטע מענש-

ליכע געפיהלען. . . . גרויס אונצופריעדענהייט צווישען פובליקום. . . . אונבעקאַנטער. (מיט צאָרן). וועט איהר מיך שוין אַראָב-

נעהמען אַמאָל אַדער ניט, בעל-הבית?

בעל-הבית. וואָס שרייט איהר דאָרט? איהר זייט נאָך אויך

אונצופריעדען? נעהמט מען אייך דען ניט אַרונטער יעדען אויף דער נאכט?

אונבעקאַנטער. עס האָט נאָך מעהר ניט געפעהלט, אז איך זאָל דאָ הענגען נאָך ביינאכט אויך.

בעל־הבית. נו, מענט איהר האָבען געדולד נאָך עטליכע מינוט.
דאָס פובליקום לאַנגוויילט זיך . . .

הויכער טוריסט. ניין, פאַרשטעהט איהר וואָס איהר האָט
דאָ אָנגעמאַכט אזוינס, איהר לומפען ! איבער אייערע געמיינע
צוועקען האָט איהר עקספּלאַטירט די בעסטע געפיהלען, די געפיהר
לען פון ליעבע צום נעקסטען. איבער אייך האָבען מיר איבערגעלעבט
שרעק, רחמנות, ערוואַרטונג, מיטלייד מיט דעם אונגליקליכען —
און וואָס לאָזט זיך אויס ? גאָרנישט ! עס לאָזט זיך אויס אז דער
דאָזיגער לומפּ האָט גאָר געשלאָסען מיט אייך אן אַבמאָך, איז צוגע-
בונדען צום פעלז און ניט בלויז וואָס ער וועט ניט אַרונטערפאלען,
ווי אַלע שטעהן מיט אונגעדולד און ערוואַרטען, נאָר ער קאָן ניט
אַרונטערפאלען, ווייל ער איז צוגעבונדען !
קאמפּפּלוסטיגע דאָמע. וואָס ? ווי ? וואָס הייסט ? ער מוז
אַרונטערפאלען !

טוריסט. פאָליציסט, פאָליציסט !
גלח. (ער קומט צו לויפען מיט אימפעט). וואָס, ער לעבט
נאָך ? אַהא, אָט איז ער. וואָס פאַר אַ שאַרלאַטאַנעם עס זיינען
די העררן פון דער זעלענדרעטערישער אַרמעע !
שטימען. איהר האָט דען נאָך ניט געהערט : ער איז דאָך צור-
געבונדען.

גלח. וואָס ? צוגעבונדען ? צוגעבונדען צום לעבען ? אַך, מיר
זיינען אַלע צוגעבונדען צום לעבען ביז וואַנען עס קומט דער טויט
און בינד אונז אָב. אָבער צוגעבונדען אָדער ניט צוגעבונדען, וירוי
האָב איך מיט איהם געזאָגט און געשלאָסען פריעדען צווישען איהם
און גאָט. דאָס אַלעס וואָס מען דאַרף ! און די דאָזיגע שאַרלאַטאַנעס
פון דער זעלענדרעטערישער . . .

טוריסט. פאָליציסט, פאָליציסט ! איהר מוזט מאַכען אַ פּראָ-
טאַקאָל !

קאמפּפּלוסטיגע דאָמע. (שפּרינגט געגען בעל־הבית). איך
וועל ניט ערלויבען, אז מען זאָל מיך בעשווינדלען. איך האָב שוין
געזעהן ווי פון די וואַלקענס איז געפלויעגן אַ לופט־פליהער און טרראַף
אין דאָך, איך האָב שוין געזעהן ווי אַ טיגער האָט צוריסען אַ פּרוי . . .
פאַטאַגראַף. און איך האָב איבערגעפיהרט אזוי פיעל נענאטי-

ווען, אראַבנעהמענדיג בילדער פון דעם דאָזיגען לומפּ ! איהר וועט מיר פּעראַנטוואָרטליך זיין דערפאַר.

טוריסט. א פּראָטאָקאָל, א פּראָטאָקאָל ! וואָס פאַר אַ גע- מיינער שווינדעל ! מאַשאַ, פּעטיאַ, סאַשאַ, וואַסיאַ, העלפּט מיר רוד- פּען דעם פּאָליציסט אַהער.

בעל־הבית. (טרעט צוריק מיט פּערצווייפלונג). אָבער, מיינע העררן, איך קאָן דאָך איהם ניט צווינגען אַרונטערצופאַלען ווען ער וויל ניט. איך האָב געטהאָן פון מיין זייט אַלעס וואָס איך האָב גע- קענט. מיינע העררן, מיינע העררן ! . . .

קאַמפּפּלוסטיגע דאַמע. איך וועל דאָס ניט פאַרשווייגען ! בעל־הבית. ערלויבט נאָך, מיינע העררן. איך גיב אייך מיין עהרען וואָרט, אַז פּאָלגענדען מאָל וועט ער זיכער אַרונטערפאַלען, אָבער דערווייל איצט וויל ער ניט.

אונבעקאַנטער. וואָס זאָגט איהר, פּאָלגענדען מאָל ?

בעל־הבית. שווייגט דאָרט, זאָגט מען אייך !

אונבעקאַנטער. ווי, פאַר 25 קאַרבאָוואַנצעס ? . . .

גלח. ווי געפּעהלט ער אייך, אַזאַ בעל־העזה ! איך האָב מיט איהם נאָך וואָס אָבגעזאָגט וידוי, שטעלענדיג מיין אייגענעם לעבען אין סכּנות — איהר האָט דאָך געהערט ווי ער האָט געסטראַשעט, אַז ער וועט אַראָבפאַלען מיר אויפ'ן קאָפּ ? און ער איז נאָך אונצופריעד- דען. נואַה ! גנב ! רוצח ! דו, וועלכער גלוסט דעם שכן'ס עזעל . . .

פּאָטאַגראַף. מיינע העררען, אַן עזעל.

2טער פּאָטאַגראַף וואו, וואו, אַן עזעל ? איך זעה ניט.

פּאָטאַגראַף. (בערוהיגט). מיר האָט עפּעס אויסגעוויזען, אַז איך הער אַן עזעל.

2טער פּאָטאַגראַף. איהר זייט אַליין אַן עזעל. איבער אייך

דאַרף איך דרייען די אויגען אין אַלע זייטען.

מאַשאַ. (אונמוטהיג). טאַטע, קינדער, זעהט, דער פּאָליציסט געהט.

(טומעל, בעוועגונג. מאַנכע שלעפּען דעם פּאָליציסט, אַנדערע שלעפּען דעם בעל־הבית, און ביידע שרייען : ערלויבט נאָך מיינע העררען, ערלויבט נאָך).

טוריסט. פּאַליציסט, אָרדנונגס היטער ! דער דאָזיגער מאַן
איז אַ שווינדלער, אַ זשוליק . . .
גלח. אַט שטעהט ער דאָרט, דער נואף, דער רוצח, וואָס
גלוסט זיין חבר'ס עזעל . . .
פּאַליציסט. ערלויבט נאָר, ערלויבט נאָר, מיינע העררען, מיר
וועלען איהם גלייך פרעגען.
בעל-הבית. אָבער איך קאָן דאָך איהם ניט צווינגען אַרונטער-
פאלען, אז ער וויל ניט.
פּאַליציסט. עי, איהר, דאָרט אויבען, יונגער-מאן, קאָנט
איהר אַרונטערפאלען אָדער ניט — זייט זיך מודה.
אונבעקאַנטער. (בייזלעך). איך וויל ניט אַרונטערפאלען.
שטימען. אהא, ער האָט זיך מודה געווען ! דאָס איז אביסעל
אַ שווינדלער !

הויכער טוריסט. מאכט אַ פּראָטאָקאָל, פּאַליציסט. שרייבט
אַ פּראָטאָקאָל : היות ווי . . . א. ז. וו. . . צוליעב די צוועקען
פון האַבען פרנסה . . . עקספּלאַטירט די געפיהלען פון לעבע צום
נעקסטען . . . הייליגע געפיהלען . . . הם . . . ע . . . ע . . .
טוריסט. הערט קינדער, הערט, ווי מען מאכט דעם פּראָטאָ-
קאָל . . . אַ שאַרפער פּראָטאָקאָל . . .
הויכער טוריסט. די הייליגע געפיהלען, וואָס וועלכע . . .
פּאַליציסט. (זיין צונג אַרויסגערוקט פון זיין מויל און ער
שרייבט). די לעבע צום נעקסטען . . . אַ הייליגעס געפיהל, וואָס
וועלכע . . .

מאַשאַ. טאטע, קינדער, זעהט : אַט מאַרשירט אַן אַנאָנסע.
(עס ווייזען זיך עטליכע מוזיקאַנטען מיט טרומייטען און פויקען.
פאַראַוויס געהט עפעס אַ נפש און טראָגט אויף אַ הויכען שטעקען אַן
אונגעהויערע גרויסע פלאַקאַט, אויף וועלכען עס איז אויסגעמאַלט
אַ מענש מורא'דיג בעוואַקסען מיט האָאַר און אונטען די אונטער-
שריפט : „איך בין געווען אַ פליכעוואטער“).

אונבעקאַנטער. איהר זייט צו שפעט, ברידער ! דאָ שרייבט
מען שוין אַ פּראָטאָקאָל ! טראָגט זיך אָב פון דאנען !
דער נפש. (שטעלט זיך אָב, האַלט אַ רעדע אין דער הויך). אַ
פליכעוואטער בין איך געווען פון דעם ערשטען טאָג אָן, וואָס איך

בין געבאָרען געוואָרען און אַ לאַנגע צייט נאָך דעם. יענע שיטערע הערלעך, וועלכע זיינען אויף דעם צעהנטען יאָהר פון מיין לעבען אויסגעוואקסען אויף מיין שאַרבען, זיינען ניט געווען קיין האָאָר, נאָר עפעס דער רוח ווייס וואָס. און ווען איך האָב חתונה געהאַט איז מיין שאַרבען געווען אזוי נאָקעט, ווי אַ קייטלעך, און די יונגע בלח, נעבעך . . .

טוריסט. וואָס פאַר אַ טראַגעדיע. איהר פארשטעהט, קינדער? נאָר וואָס חתונה געהאַט, מיט מזל, אין פּלוצלונג אזא קאַפּ. — הערט זיך צו, קינדער, ווי שרעקליך דאָס איז.

(אַלע הערען זיך צו פאַראינטערעסירטע און אפילו דער פּאָליציסט איז ווי פאַרגליווערט געוואָרען מיט דער פערדער אין האַנד).

דער נפש. (מיט בעגייסטערונג). און עס איז אָנגעקומען יענער טראַגישער מאָמענט אין מיין לעבען, ווען דאָס גאַנצע פאמיליען גליק איז געהאַנגען בוכשטעבליך אויף אַ האָאָר. אַלע מיטלען פאַר האָאָר וואַקסען, וועלכע ווערען דעקאַמענדירט פון שווינדלער, שאַרלאַ-טאַנעס . . .

טוריסט. פעטיא, גיכער, נעהם אַרויס דעם נאָטיץ-ביכעל. קאַמפּלוסטיגע דאַמע. אָבער ווען וועט ער שוין אַרונטער-פאַלען?

בעל-הבית. (זעהר העפליך). אַ צווייטען מאָל, אַ צווייטען מאָל, מאַדאם. איך וועל איהם ניט אַזוי שטאַרק צובינדען . . . און איהר פאַרשטעהט דאָך . . .

פאַרהאַנג.

פאלשקייט

I.

— עס איז פאלש ! — איך ווילס, אז ס'איז פאלש !
— צו וואס שרייבט דו ? איז עס דען נויטהייב, אז מען זאל
אונז הערען ?

און איך דעריין איז זי פאלש געווען, ווארום איך האב גאר
ניט געשריען, נאר האב גערעדט גאנץ שטיל, שטיל ; איך האב
זי געהאלטען פאר דער האנד און גערעדט שטיל, שטיל, און דאס
גיפטיגע ווארט „פאלש“ האט געזשיפעט, ווי א קלייניקע שליינגעל.
— איך ליעב דיך, — האט זי פארטגעזעצט, — און דו דארפסט
גלויבען. איבערצייגט דאס דען דיך ניט ?

און זי האט מיך א קויט געטהאן. אבער ווען איך האב זי גע-
וואלט ארומכאפען און צונויפדריקען זי מיט מינע הענד, איז זי
שוין ניט געווען. זי איז אוועק פון דעם האלבדונקעלען קארידאר,
און איך האב וויעדער געפאלגט נאך איהר אהין, וואו עס האט זיך
פארענדיגט דער פרעהליכער יום־טוב. פון וואנען האב איך געזאלט
וויסען, וואו דאס איז געווען ? זי האט מיר געזאגט איך זאל קומען
אהין, און איך בין געקומען און האב געזעהן, ווי די גאנצע נאכט
האבען זיך ארומגעדריקט פאָארלעך. קיינער איז צו מיר ניט צו-
געגאנגען און קיינער האט מיר ניט אָנגעהייבען ריידען ; א
פרעמדער פאר אלעמען, בין איך געזעסען אין ווינקעל נעבען די מויר-
קאנטען. גלייך איבער מיר איז געווען געריכטעט די לאך פון א גרוי-
סען קופערנעם טרומייט, און פון דאָרט האט גערעוועט אימיצער א
פערשטארטער און יעדע צוויי מינוט האט ער אָבגעריסען און גראָב
געלאכט : הא, הא, הא.

אמאָל פלעגט צו מיר נאָהענט צוקומען א וויסער ווייכער וואָל-

קען. דאָס איז געווען זי. איך ווייס ניט, ווי אזוי זי האָט דאָס גע-
קאָנט צערטלען מיך און לאַשטישען אזוי אונבעמערקט פאר מענשען,
נאָר אויף איין קורצינקער סעקונדע האָט איהר אַקסעל זיך צוגעדריקט
צו מיין אַקסעל, אויף איין קורצינקער סעקונדע האָב איך געזעהן,
אַראָבלאָזענדיג די אויגען, א ווייכע האַלז אין דעם אויסטייט פון
ווייסען קלייד. און ווען איך האָב אויפגעהויבען די אויגען, האָב איך
געזעהן דעם פראָפּיל, אזא ווייכער שטריינגער און וואַהרהייטליכער,
ווי עס איז נאָר ביים פערטראַכטען מלאך איבער דעם קבר פון א פער-
געסענעם מענשען. און די אויגען איהרע האָב איך געזעהן. זיי זיינען
געווען גרויסע, זשערנע נאָך ליכט, שעהנע און רוחיגע. ארומגע-
רינגעלט מיט א בלויען רייפעלע האָט שוואַרץ געבליצט איהר שוואַרצ-
עפעל און וויפיעל איך האָב ניט געקוקט אין איהם, איז ער אַלץ גע-
ווען אזוי שוואַרץ, טיעף און ניט דורכזיכטבאַר. עס קאָן זיין, אז
איך האָב געקוקט אין איהם אזוי ניט לאַנג, אז דאָס האַרץ האָט נאָך
ניט בעוויזען קיין איין מאָל א קלאַפּ צו טהאָן, אָבער קיין מאָל האָב
איך ניט אזוי טיעף און אזוי שרעקליך ניט פערשטאַנען, וואָס עס
בעדייט אונגעהליכקייט, און קיין מאָל האָב איך זי מיט אזא קראַפּט
ניט געשפּירט. מיט שרעק און מיט וועהטאָג האָב איך געפיהלט, אז
מיין גאַנצעם לעבען געהט איבער מיט א דינינקען שטראַהל אין איהרע
אויגען ביז וואַנענט איך בין ניט געוואָרען א פרעמדער פאר זיך
אַליין. בין ניט געוואָרען פוסט און אָהן א קול — כמעט א טויטער.
דאן איז זי עס אַוועקגעגאַנגען פון מיר, אַוועקטראָגענדיג מיט זיך
מיין לעבען, און זי האָט וויעדער געטאַנצט מיט אימיצען א הויכען,
פרעכען און שעהנעם. יעדע קלייניגקייט האָב איך אין איהם גענוי
אויסגעפאָרשט: די פאָרם פון זיינע שיק, די ברייטקייט פון זיינע
אונטערגעהויבענע פלייצעס, די גלייכמעסיגע בעוועגונג פון זיין קאָפּ,
ווען ער פלעגט א טרייסעל טהאָן צו בריינגען אין אָרדנונג אן אַראָבגער-
לאָזענעם שטרייף פון זיינע האָאַר — און ער מיט זיין גלייכגילטיגען,
ניט זעהענדען, בליק, האָט מיך ווי אַדיינגעדריקט אין וואַנד, און
איך בין געוואָרען אזא פלאַטשיגער ניט עקזעסטרענדער פאר די אוי-
גען, אזוי ווי די וואַנד.

ווען מען האָט אָנגעהויבען צו לעשען די ליכט, בין איך צו איהר
צוגעגאַנגען און געזאָגט:

— צייט צו פאָהרען. איך וועל אייך בעגלייטען.

נאָר זי איז פערוואונדערט געוואָרען.

— אָבער איך פאָהר דאָך מיט איהם — און זי האָט מיר געוויזען אויף דעם הויכען און שעהנעם, וועלכער האָט אויף אונז ניט געקוקט. און אָבפיהרענדיג מיך אין אַ לעהרען צימער, האָט זי מיך אַ קוש גע-טאָן.

— דו ביסט פאַלש — האָב איך געזאָגט שטיל, שטיל.

— מיר וועלען זיך היינט זעהן. דו מוזט קומען, — האָט זי גע-ענטפערט.

פון הינטער די הויכע דעכער האָט געקוקט דער גרינער, פראַסטי-גער אין דערפריה, ווען איך בין געפאָהרען אַהיים. און אויף דער גאַנצער גאס זיינען געווען בלוז מיר צוויי : דער איזוואָזשיק און איך. ער איז געזעסען, איינגעגראָבען און בעהאַלטען דעם פנים, און אַהינטער איהם בין איך געזעסען, איינגעגראָבען און בעהאַלטען דעם פנים ביז די סאַמע אויגען. און ביי איהם זיינען געווען זיינע געדאַנ-קען, ביי מיר מיינע, און דאָרט הינטער די דיקע ווענד זיינען גע-שלאָפען טויזענדער מענשען, און ביי זיי זיינען געווען זייערע חלומות און געדאַנקען. איך האָב געטראכט וועגען איהר און וועגען דעם, ווי פאַלש זי איז ; איך האָב געטראכט וועגען טויט, און מיר האָט זיך געדוכט, אז די דאָזיגע שימערענדיג בעלויכטענע ווענד האָבען שוין געזעהן מיין טוידט און דערפאַר זיינען זיי אַזוי קאַלט און גלייך. איך ווייס ניט, וועגען וואָס האָט געטראכט דער איזוואָזשיק. איך ווייס ניט, פון וואָס עס האָבען געטרוימט די, וואָס זיינען בעהאַלטען אונ-טער די ווענד. אָבער אויך זיי האָבען דאָך ניט געוואוסט, וועגען וואָס איך טראכט און פון וואָס איך טרויס.

און אַזוי זיינען מיר געפאָהרען איבער די לאַנגע און גלייכע גאַ-סען, און דער פריהמאָרגען האָט זיך אויפגעהויבען פון אונטער די דעכער, און אלעס ארום איז געווען אונבעוועגליך און ווייס. אַ פוכי-גער קאַלטער וואָלקען האָט זיך גענעהענטערט צו מיר, און גלייך מיר אין אויער אַריין האָט אימיצער אַ פערשפאַרטער געלאכט :
חא, חא, חא.

II.

זי האָט אַ ליגען געזאָגט. זי איז ניט געקומען, און איך האָב אומזיסט אויף איהר געוואַרט. אַ גרויער, גלייכער פערגליווערטער האַלב־חושך האָט זיך אַראָבעלאָזט פון פינסטערן הימעל, און איך האָב ניט געוואוסט, ווען דער בין־השמשות איז אַריבערגעגאנגען אין אבענד, און דער אבענד איבערגעגאנגען אין נאכט, און האָב גע־מיינט, אז דאָס איז אַלץ געווען איין לאַנגע נאכט. איך בין געגאנגען הין און צוריק אַלץ מיט די זעלבע גלייכמעסיגע איינהאַרט־געטריט פון לאַנגען וואַרטען. איך בין ניט צוגעגאנגען נאָהענט ניט צו דעם הויכען הויז, אין וועלכען עס האָט געוואָהנט די געליעבטע מיין־נע, ניט צו דער גלעזערנער טיהר פון'ם הויז, נאָך איך בין אַלץ מיט די זעלביגע גלייכמעסיגע טריט אַרומגעגאנגען אויף דער אנטקעגענדיגער זייט — הין און צוריק, הין און צוריק. און געהענדיג פאָר־ווערטס האָב איך ניט אַראָבענומען די אויגען פון דער גלעזערנער טיהר, און אומקעהרענדיג זיך צוריק, האָב איך זיך אָפט אָבער־שטעלט און אומגעדריעהט דעם קאָפּ, און דאן האָט דער שנעע מיט שאַרפע נאָדלען געשטאָכען מיין געזיכט. און אזוי לאַנג זיינען געווען די דאָזיגע שאַרפע קאלטע נאָדלען, אז זיי האָבען דורכגעדרונגען ביז'ן סאַמע האַרץ. און האָבען איהם געשטאָכען מיט דער ביינקשאַפט און מיט דעם כעס פון אונמעכטיגען וואַרטען.

פון דעם ליכטיגען צפון צו דעם דונקעלען דרום האָט זיך פריי געטראָגען די קאלטע לופט, האָט געשפּיעלט פייפּענדיג אויף די פּער־אייזטע דעכער און אַראָברייסענדיג פון דאָרט, האָט ער געהאַקט מיין פנים מיט די שאַרפע קלייניקע שנעעלאַך און האָט געקלאַפט דראָבע אין די שוויבען פון די פוסטע גאַס־לאַנטערנעס, וואו איינ־זאם, ציטערענדיג פון קעלט, האָט זיך געבויגט דער געלער פלאם. און איך האָב רחמנות געהאַט אויף דעם עלענדען פלאם, וואָס האָט געלעבט בלויז ביינאכט, און איך האָב געמיינט, אז דאָס גאַנצע לעבען וועט זיך אזוי ענדיגען אויף דער דאָזיגער גאַס, און איך וועל מעהר ניט זיין, און בלויז די שנעעלאַך וועלען זיך אַרומטראָגען אין דעם ליידדיגען חלל, און דער געלער פלאם וועט אַלץ ציטערען און

בייגען זיך — אין עלענד און אין קעלט. איך האָב אויף איהר גע-
ווארט און זי איז ניט געקומען. און מיר האָט זיך געדוכט, אז דער
עלענדער פלאם און איך, מיר ביידע זיינען עהנליך איינער צום
צווייטען, נאָר מיין לאַנטערנע איז ניט געווען לעהר : אין יענעם
שטח, וועלכען איך האָב אויסגעמאַסטען מיט מיינע טריט, האָבען
זיך ווילע ווייז בעוויזען מענשען. זיי זיינען אונגעהערט אַרויסגע-
וואקסען הינטער מיין פלייצע, גרויסע און פינסטערע, האָבען זיך
בעוועגט פערביי מיר, און גרויהענדיג ווי געשפענסטער, זיינען זיי
פלוציניג פערשוואונדען הינטער דעם שאַרפען ווינקעל פון דעם וויי-
סען בנין. און וויעדער זיינען זיי אַרויסגעקומען פון הינטער דעם וויי-
סעל, האָבען זיך אויסגעגלייכט מיט מיר און זיינען לאַנגזאַם צוגאַנג-
גען אין דעם גרויען חלל, וועלכער איז געווען פול מיט דעם אָהן
רויש בעוועגליכען שנעע. איינגעהילטע, פאַרמלאָזע, שווייגענדע,
זיינען זיי געווען עהנליך איינער צום צווייטען און צו מיר, און מיר
האָט זיך געדוכט, אז עהנדליגע מענשען געהן אַזוי הין און צוריק,
אַזוי ווי איך ; זיי ווארטען, ציטערן און שווייגען, אַזוי ווי איך,
און טראכטען וועגען עפעס זייער אייגענעס, געהיימיספולעס און
טרויעריגעס. איך האָב געווארט אויף איהר, און זי איז ניט געקו-
מען. איך ווייס ניט, פאַר וואָס איך האָב ניט געשריען און האָב
ניט געוויינט פון וועהטאָג ; איך ווייס ניט, פאַר וואָס איך האָב
געלאכט און געפרייט זיך און צונויפגעדריקט די פינגער אַזוי, ווי
זיי וואָלטען געווען נעגעל, און ווי איך וואָלט אין זיי געהאַלטען דאָס
קליינינקע גיפטיגע, וואָס זשיפעט, ווי אַ שליינגעל : פאַלשקייט !
זי האָט זיך געקנייטשט און געפרעהט אין מיינע הענד און האָט גע-
ביסען מיין האַרץ, און פון איהר גיפט האָט געשווינדעלט מיין קאַפּ.
אַלעס איז געווען פאַלש. עס איז פערשוואונדען די מחיצה צווישען
דער צוקונפט און געגענווארט, צווישען געגענווארט און פערגאַנגענ-
הייט. עס איז פערשוואונדען די מחיצה צווישען יענער צייט, ווען
איך האָב נאָך ניט געלעבט, און דער צייט, ווען איך האָב אָנגעהוי-
בען לעבען, און איך האָב געמיינט, אז איך האָב געלעבט תמיד. —
אָדער האָב קיין מאָל ניט געלעבט. און תמיד, ווען איך האָב נאָך
ניט געלעבט און ווען איך האָב אָנגעהויבען לעבען, האָט אַלץ זי גע-
הערשט איבער מיר, און מיר איז געווען משונה צו דיינקען, אז ביי

איהר איז פארהאן א נאָמען און א קערפער, און אז אין איהר על-
זיסטענץ איז פארהאן אן אָנהויב און א סוף. זי האָט ניט געהאט
קיין נאָמען, און אימער איז זי געווען יענע, וועלכע איז פאלש,
יענע, וועלכע צווינגט אייביג צו ווארטען און קומט קיין מאָל ניט.
און איך ווייס ניט פאר וואָס, נאָר איך האָב געלאכט, און די שאַר-
פע נאָדלען האָבען זיך אַרײַנגעשניטען אין מיין האַרצען, און גלייך
מיר אין אויער אַרײַן האָט געלאכט אימיצער א פערשפארטער :
הא, הא, הא.

עפענענדיג די אויגען האָב איך דערזעהן די בעלויכטענע פענס-
טער פון א הויכען הויז, און זיי האָבען צו מיר שטיל גערעדט מיט
זייער בלויזע און רויטע צונג.

— דו ביסט אָבגענאָרט פון איהר ; אין דער מינוט, וואָס דו
בלאָנדזשעסט דאָ אַלײַן, וואַרטסט און לײדסט, איז זי — א שעהנע,
א בונטע, א פאַלשע — זי, געפינט זיך איצט דאָ און הערט זיך
צו צו דאָס, וואָס עס מורמעלט איהר דער הויכער און שעהנער מאַן,
וועלכער פעראַכטעט דיך. ווען דו וואָלסט זיך אַרײַנרײסען אַהער און
טויטען זי וואָלסט דו גוט געטהאָן, ווארים דו וואָלסט דאָס געטויט
די פאַלשקייט.

איך האָב שטאַרקער צונויפגעדריקט די האַנד, אין וועלכער עס
איז געווען א מעסער, און לאַכענדיג געענטפערט :
— יא, איך וועל זי טויטען.

נאָר טרויעריג האָבען אויף מיר געקוקט די פענסטער און טרויע-
ריג האָבען זיי מיר געזאָגט :

— אָבער דו וועסט זי קיין מאָל ניט טויטען. קיין מאָל ניט,
ווארים די וואפע אין דיין האַנד איז אויך אַזוי פאַלש, ווי פאַלש עס
זיינען איהרע קוסען.

די שטומע שאַטענס פון די וואַרטענדע זיינען שוין לאַנג פער-
שוואונדען און אין דעם קאַלטען חלל זיינען געבליעבען בלויז איך
און די העלענדע צונגען פייער, וואָס האָבען זיך געטרייסעלט פון קעלט
און פערצווייפלונג. ניט ווייט אויף דעם קירכען-טורעם האָט אָנגע-
הויבען צו שלאָגען דער זייגער און דער דומפער מעטאַלישער קלאנג
האַט געציטערט און געוויינט אַרױספליהענדיג אין חלל און פערליע-

רענדיג זיך אין דער מאַססע שנעלעך, וואָס האָבען זיך וואַהנזיניג גערעהט אין אַ וויכער.

איך האָב אָנגעהויבען צו ציילען די קלעפּ פון זייגער און האָב זיך צולאכט : עס האָט געשלאָגען פופּצעהן. דער קירכען-טורעם איז געווען אַן אלטער, און דער זייגער איז געווען אַן אלטער און הגם ער האָט ריכטיג געוויזען די צייט, אָבער געשלאָגען האָט ער אָהן אַ חשבון, אַמאָל אזוי פיעל, אַז דער אלטער גרויער שמש איז אַרויפגעקראָכען אויבען און מיט די הענד צוגעהאַלטען דעם טרייסעלדיג שלאָגענדיג האַמער'ס.

פאר וועמען האָבען געפאלשעוועט די דאָזיגע טרייסעלדיגע, אל' טע, טרויעריגע קלאַנגען, וועלכע זיינען אַרומגעכאַפט געוואָרען און פערשטיקט געוואָרען פון דעם פראַכטיגען חשך ? אזוי צרה'דיג און נוצלאָז איז געווען די דאָזיגע ניט נויטהיגע פאַלשקייט.

און מיט דעם לעצטען פאַלשען קלאַנג פון זייגער האָט אַ קלאַפּ געטהאָן די גלעזערנע טהיר, און אויף די טרעפּ איז אַראָפּגעגאַנגען אימיצער אַ הויכער. איך האָב געזעהן בלוז זיין פלייצע, אָבער איך האָב זי דערקענט, וואָרים ערשט נעכטען האָב איך זי געזעהן, אַ שטאַלצע און פעראַכטענדרע. און זיין גאַנג האָב איך דערקענט ; ער איז געגאַנגען פיעל לייכטער און זיכערער אלס נעכטען ; אזוי בין איך שוין ניט איין מאָל אַרויס פון דער דאָזיגער טהיר : אזוי געהן מענטשען, וועלכע זיינען נאָר וואָס געקוסט געוואָרען פון אַ פרויענציי- מער'ס פאַלשע ליפּען.

III.

איך האָב געסטראַשעט, איך האָב געפאָדערט, קריצענדיג מיט די ציוהן :

— זאָג מיר אויס דעם אמת !

און מיט אַ פנים קאלט ווי שנעע, מיט וואונדערליך אויפגעהוי- בענע ברעמען, אונטער וועלכע עס האָט אַלץ אזוי אונליידענשאַפט- ליך און רעטהעזעלאַפּט פינסטער געגלאַנצט דער ניט דורכזיכטיגער שוואַרצ-עפּעל, האָט זי מיך געפרעגט :

— אָבער בין איך דיר דען פאַלש ?

זי האָט געוואוסט, אז איך קען ניט בעווייזען איהר פאלשקייט, און אז אלע מיינע שווערע, מאַסיווע בנינים, וועלכע עס בויט אויס מיין פאָרשענדער געדאנק, קאָנען צופאלען פון איהר איין וואָרט — נאָך איין פאלשען וואָרט. איך האָב אויף דעם דאָזיגען וואָרט גע- וואָרט — און דאָס דאָזיגע וואָרט איז אַראָבגעקומען פון איהרע ליפען און האָט געפינקעלט פון אויבען מיט די קאָלירען פון אמת און איז געווען פינסטער אין זיין סאַמע טיפּעקייט.

— איך ליעב דיר. בין איך דען ניט אין גאַנצען דיינע ?

מיר זיינען געווען ווייט פון שטאָרט, און אין די פינסטערע פענסטער האָט געקוקט דאָס שנעע בעדעקטע פעלד. אויף דעם שנעע- פעלד איז געווען חשך, און ארום איהם איז געווען חשך. א געדיכ- טער, אונבעוועגליכער, שווייגענדער חשך, אָבער דאָס פעלד האָט געשיינט מיט זיין געהיימיניספולע ליכטיגקייט, ווי דער פנים פון א טויטען אין פינסטערניס. איין ליכט בלויז האָט געברענט, אין דעם גרויסען, הייס-אָנגעהיצטען צימער, און אויף דעם רויטליכען פלאם האָט זיך געזעהן די בלייכע אַבלייכטונג פון דעם טויטען-פעלד. — ווי טרויעריג דער אמת זאָל ניט זיין, איך וויל איהם וויסען. עס קאָן זיין אז איך וועל שטאַרבען, ווען איך וועל זיך דערוויסען, אָבער דער טויט איז בעסער איידער ניט וויסען דעם אמת. אין דיינע קושען און אין דיינע אומאַרמונגען פיהל איך פאלשקייט. איך זעה די פאלשקייט אין דיינע אויגען. זאָג מיר דעם אמת. . . און איך וועל אויף אימער אוועקגעהן פון דיר — האָב איך גערעדט צו איהר.

אָבער זי האָט געשוויגען, און איהר בליק, א קאַלטפאָרשענ- דער, האָט דורכגעדרונגען טיעף אין מיר, האָט אויסגעקעהרט מיין נשמה און האָט זי בעקוקט מיט אַ משונה'דיגע נייגעריגקייט. און איך האָב זיך צושריען :

— ענטפער, אָדער איך וועל דיר ערמאָרדען !

— ערמאָרד ! האָט זי רוהיג געענטפערט : — עס איז אַמאָל אזוי אומעטחיג צו לעבען. אָבער קאָן מען דען מיט סטראשונקעס דערשלאָגען זיך צו ווארהייט ?

— און דאן האָב איך זיך אויף די קניע געשטעלט. צונויפ- דריקענדיג איהרע הענד, וויינענדיג, האָב איך פון איהר רחמנות געבעטען — געבעטען זאָגען דעם אמת.

— ארעמינקער ! — האָט זי געזאָגט, לייגענדיג איהרע האַנד אויף מיינע האָר — אַרעמינקער.

— האָב אויף מיר רחמנות — האָב איך זיך געבעטען — איך וויל אזוי וויסען דעם אמת.

און איך האָב געקוקט אויף איהר ריינעם שטערן און האָב גע-
דיינקט, אז דער אמת איז דאָרט הינטער דאָס דאָזיגע דינע ווענטעל.
און מיר האָט זיך וואַהנזיניג געגלויבט אַראָברייסען דעם שאַרבען, כּדי
צו דערזעהן דעם אמת. און אָט דאָ הינטער דער ווייסער ברוסט,
קלאַפט אַ האַרץ. — און מיר האָט זיך וואַהנזיניג געגלויבט מיט די
נעגעל די ברוסט צוצורייסען. און לבל הפחות איין מאָל דערזעהן
דאָס נאָקעטע מענשליכע האַרץ. און דער שאַרפער פלאם פון'ם דער-
ברענענדיגן ליכט איז אונבעוועגליך געל געוואָרען, און דונקלער ווע-
רענדיג זיינען זיך צוגאנגען די ווענד, און עס איז געווען אזוי טרויער-
ריג, אזוי עלענדיג, אזוי אימה'דיג.

— אַרעמינקער ! — האָט זי גערעדט — אַרעמינקער.

דער געלער פלאם האָט זיך צוקענד אַ צאָפּעל געטהאָן איז געזונ-
קען און געוואָרען בלוז. און דערנאָך איז ער פערלאָשען געוואָרען
— פינסטערקייט האָט אונז אַרומגעכאַפט. איך האָב ניט געזעהן ניט
איהר פנים, ניט איהרע אויגען ; איהרע הענד האָבען אַרומגעכאַפט
מיין קאָפּ און איך האָב שוין קיין פאַלשקייט ניט געפיהלט. צושליע-
סענדיג די אויגען, האָב איך ניט געטראַכט, ניט געלעבט, איך
האָב בלויז איינגעזאָפט אין זיך די פיהלכאַרקייט פון איהרע הענד,
און מיר האָט זיך געדוכט, אז דאָס איז וואַרהייטליך. און אין דער
פינסטערניס האָט שטיל געקלונגען איהר מורמלען, משונה'דיג און
צושראָקען.

— נעהם מיך אַרום. מיך שוידערט.

און ווידער שטילקייט, און ווידער איהר שטימע קוים הער-
באַר, פול מיט פחד, מורמלענדיג :

— דו ווילסט די וואַרהייט — און איך אַליין קען זי דען, ווייס
זי דען ? און וויל איך דען אַליין ניט די וואַרהייט וויסען ? בעשיץ
מיך. אָה, ווי שרעקליך !

איך האָב אויפגעפענט די אויגען. דער בלייכגעוואָרענער חשך
פון צימער איז אין שרעק געלאָפּען פון די הויכע פענסטער און האָט

זיך אָנגעקליבען ביי די ווענד, און האָט זיך פערשטעקט אין די ווינקל לען — און אין פענסטער האָט שווייגזאַם געקוקט עפעס אַ גרויסע, טויטליך-ווייסע. עס האָט אויסגעזעהן, אז אימיצענס טויטע אויגען זוכען אונז און כאַפּען אונז אָן מיט זייער אייזיגען בליק. ציטערענדיג האָבען מיר זיך צוגעדריקט איינער צום צווייטען, און זי האָט געמורד מעלט :

— אָה, ווי שרעקליך !

IV.

איך האָב זי ערמאָרדעט. איך האָב זי ערמאָרדעט, און ווען זי איז געלעגען אַ פלאטשיגע מאַסכע געבען יענעם פענסטער, אונטער וועלכען עס האָט ווייס געלויכטען דאָס טויטע פּעלד, האָב איך זיך געשטעלט מיט'ן פוס אויף איהר טויטען קערפּער און האָב זיך צור לאַכט. דאָס איז ניט געווען אַ געלעכטער פון אַ וואַהניגנען, אָה ניין ! איך האָב געלאַכט דערפאַר, ווייל מיין ברוסט האָט געדאָהעמט ליכט און אינוועניג אין איהר איז געווען פרעהליך, רוחיג און לעהר, און פון האַרצען איז אָבערפאַלען דער וואָרם, וואָס האָט געגריזשעט. איך האָב זי אויפגעהויבען און איינגעקוקט אין איהרע טויטע אויגען. גרויסע אויגען, וואָס זיינען זשעדנע נאָך ליכט, זייער נען זיי אָפּען געבליעבען און האָבען אויסגעזעהן ווי אויגען פון אַ וועקסענער פופּע — אויך אזוי רונד און פערשלייערט, ווי מיט אַ הייטעל פערצויגען. איך האָב זיי געקאָנט אָנריהרען מיט מיינע פינגער, עפּער נען און פערמאָכען, און מיר איז ניט געווען שרעקליך, ווארים אין דעם שוואַרצען, ניט דורכזיכטיגען שוואַרצעפּעל האָט שוין ניט געדלעבט יענער דעמאָן פון פאַלשקייט און חשד, וועלכער האָט אזוי לאַנג, אזוי זשעדנע געזויגט מיין בלוט.

ווען מען האָט מיך געכאַפט האָב איך געלאַכט, און פאַר די מענשען וואָס האָבען מיך געכאַפט האָט עס אויסגעוויזען שרעקליך און ווילד. אייניגע האָבען זיך מיט עקעל אָבעקעעהרט פון מיר און זיינען אָבעגאָנגען אין אַ זייט ; אַנדערע זיינען גלייך און בייז געדאָנגען אויף מיר, מיט פאָרוואָרף אויף זייערע ליפּען ; אָבער ווען אויף זייערע אויגען איז געפאלען מיין ליכטיגער און פרעהליכער בליק,

זיינען זייערע פנים'ער בלייך געוואָרען, און די ערד האָט צוגעשמידט צו זיך זייערע פיס.

— א וואָהנזיגער ! — האָבען זיי געזאָגט, און מיר האָט אויס-געוויזען, אז דאָס דאָזיגע וואָרט טרייבט זיי, וואָרים עס העלפט זיי פערשטעהן די רעטעניש : ווי אזוי איך, א פערליעבטער האָב געקענט ערמאָרדען מיין געליעבטע — און לאַכען. בלויז איינער, א דיקער, א פּרעהליכער מיט רויטע באַקען, האָט מיך אָנגערופען מיט אַן אנדער וואָרט — א וואָרט, וואָס האָט מיר געגעבען א קלאַפּ און פערפֿינסטערט דאָס ליכט אין מיינע אויגען.

— אַרימער מענטש ! — האָט ער געזאָגט מיטליידיג און אַהן כעס, ווייל ער איז געווען א דיקער און א פּרעהליכער — אַרימער מענטש !

— מען דארף ניט — האָב איך א געשריי געטהאָן — מען דארף מיך אזוי ניט רופען !

איך ווייס ניט פאר וואָס איך האָב זיך א וואָרף געטהאָן צו איהם. געוויס איך האָב ניט געוואָלט ניט טויטען איהם, ניט אָנריהרען איהם, אָבער די דאָזיגע צושראָקענע מענשען, וועלכע האָבען אין מיר געזעהן א משוגע'נעם און א מערדער, האָבען זיך נאָך מעהר צושראָקען און האָבען זיך צושריען אזוי, אז מיר איז דאָס ווידער געוואָרען קאָמיש.

ווען מען האָט מיך אַרויסגעפיהרט פון צימער, וואו דער טויר טער קערפער איז געלעגען, האָב איך הויך און האַרטנעקיג ווידער-האַלט, קוקענדיג אויף דעם פּרעהליכען און דיקען מאַן :
— איך בין א גליקליכער ! איך בין א גליקליכער !
און דאָס איז געווען דער אמת.

V.

א מאָל אין מיין קינדהייט האָב איך געזעהן אין זוועריניץ א פאנטהערע, וועלכע האָט איבער'רעש'ט מיין פאנטאזיע און האָט אויף לאַנג געפאָנגען מיינע געדאנקען. די בייזע חיה איז נישט געווען עהנליך צו די אנדערע חיות, וועלכע האָבען זינלאָז גערעמעלט, אָדער בייז געקוקט אויף די בעזוכער. פון ווינקעל צו ווינקעל, איבער

איין און דער זעלבער ליניע, איז זי ארומגעגאנגען מיט מאטער-
 מאטישע גלייכמעסיגקייט; יעדעס מאָל האָט זי זיך אומגעקעהרט
 אויף דעם זעלבען פלאטין, יעדעס מאָל, פערטשעפענדיג מיט דער
 גאָלדיגער זייט דעם זעלבען מעטאלישען שטאַנג פון דער שטייג.
 איהר רויבגעיגער שאַרפער קאָפּ איז געווען אַראָבגעלאָזען און די
 אויגען האָבען געקוקט פאַראַוויס, קיין איין מאָל ניט אַ קעהר טהוענ-
 דיג זיך אין דער זייט. נעבען איהר שטייג האָבען זיך אַ גאַנצען טאָג
 געשטויסען מענשען, האָבען גערעדט, געטומעלט, און זי איז אַליין
 געגאנגען הין און צוריק אויף דער זעלבער ליניע, און איהרע אויגען
 האָבען זיך קיין איין מאָל ניט אַ קעהר געטהאָן צו די קוקענדיגע. ניט
 פיעלע פון דער מאַססע האָבען געשמייכלט; די מעהרסטע האָבען
 ערנסט און פינסטער געקוקט אויף דעם דאָזיגען לעבעדיגען בילד פון
 שווערען אונאויסגענגליך פערטראכט זיין און זיינען אָבגעטראָטען
 מיט אַ זיפּ. און אוועקגעהענדיג האָבען זיי זיך נאָך אַמאָל אומגע-
 קוקט און האָבען געוויפצט — ווי עפעס געמיינשאַפטליכעס וואָלט
 געווען אין זייער שיקזאָל, אין דעם שיקזאָל פון פרייע מענשען און
 דער דאָזיגער אונגליקליכער געפאנגענער חיה. און ווען אין שפעטערע
 יאָהרען האָבען מענשען און ביכער גערעדט צו מיר וועגען אייביגקייט,
 האָב איך זיך דערמאהנט אויף דער פאַנטהערע, און מיר האָט זיך
 אויסגעוויזען, אז איך ווייס שוין די אייביגקייט און איהרע יסורים.
 אין אַזא פאַנטהערע בין איך פערוואנדעלט געוואָרען אין מיין
 געמווערטען שטייג. איך בין אַרומגעגאנגען און געטראכט. איך בין
 אַרומגעגאנגען איבער מיין ליניע אין דער קרום פון שטייג, פון ווייניג
 קעל צו ווינקעל און איבער דער איין קורצער ליניע זיינען געגאנגען
 מייע געדאַנקען, אַזעלכע שווערע, אַז עס האָט אויסגעזעהן, אַז ניט
 אַ קאָפּ, נאָר אַ גאַנצע וועלט טראָג איך אויף מייע פלייצעס. פון
 איין וואָרט בלויז איז די דאָזיגע וועלט בעשטאַנען, אָבער וואָס
 פאַר אַ גרויסעס, פאַר אַ מאַטערענדעס, וואָס פאַר אַ שוידערליכעס
 וואָרט.

פאלשקייט! — אזוי האָט זיך אויסגעשפּראַכען דאָס וואָרט.
 וויעדער איז עס, זשיפענדיג, אַרויסגעקראַכען פון אלע ווינק-
 לען און האָט זיך אַרומגעפלאַכטען אַרום מיין נשמה, אָבער עס איז
 שוין ניט געווען אַ קליינע שליינגעל, נאָר האָט זיך צוואוויקעלט

גרויס, בליטציג — א מאוים'דיגע שלאנג. און גיפטיג געשטאָכען, און געשטיקט האָט זי מיך מיט איהרע אייזערנע רינגען, און ווען איך האָב אָנגעהויבען שרייען פון וועהטאָג איז פון מיין אָפענעם מויל אַרויסגעקומען דער זעלביגער עקעלאָפּטער פייפּענדיגער קלאנג פון א שלאנג, ווי די גאַנצע ברוסט מיינע וואָלט געווען אָנגעפילט, אָנגעד-קאָכט מיט גיפטיגע, קריכעדיגע בראים :

— פאַלשקייט !

און איך בין אַרומגעגאנגען און האָב געטראכט, און פאַר מיינע אויגען האָט זיך דער גרויער, לייכטער פלאסטער פון פאָדלאָגע פער-וואַנדעלט אין א גרויען דורכזיכטיגען תהום. די פיס האָבען אויפגע-הערט צו פיהלען, ווי זיי בעריהרען דעם שטיין, און מיר האָט זיך געדוכט, אז איך שוועב אין דער אונגעהויערער הויכקייט, העכער פון דעם טומאן און דעם חשך.

און ווען פון מיין ברוכט האָט זיך אַרויסגעריסען דאָס פייפּענעדע זשיפּען, האָט זיך פון דאָרט, פון אונטען, פון דעם גרויען, ניט דורכזיכטיגען שליוער, לאַנגזאַם צוגעטראָגען דער שרעקליכער אָב-קלאנג. אזוי לאַנגזאַם און אזוי דומפ, ווי ער וואָלט דורכגעהן דורך יאהר-טויזענדער, און אין יעדע מינוט, און אין יעדע טהיילכעלע פון'ם טומאן, וואָלט ער פערליערען זיין קראפט. איך האָב פערשטאַנ-נען, אז דאָרט, אונטען האָט דאָס דער קלאנג געפייפט, ווי א ווינד, וואָס ווארפט איין בוימער, אָבער אין מיין אויער איז ער אַריין מיט א מאוים'דיגען קורצען שעפצען :

— פאַלשקייט !

דאָס דאָזיגע לומפּיגע שעפצען האָט מיך אויפגעבראכט. איך האָב געטופּעט מיט'ן פוס איבער'ן שטיין און האָב געשריען :

— ניטאָ קיין פאַלשקייט ! איך האָב דער'הרג'עט די פאַלש-קייט.

און איך פלעג זיך אָבקעהרען אין א זייט אומיסנע, ווארים איך האָב געוואוסט, אז זי וועט ענטפערען. און זי האָט געענטפערט לאַנגזאַם, פון דער סאַמע טיעפקייט פון'ם גרונדלאָזען תהום :

— פאַלשקייט !

די זאך דערפון איז, ווי איהר זעהט, וואָס איך האָב געמאַכט אַ מיאוס'ען טעות. איך האָב די פרוי ערמאָרדעט, און די פאַלש-

קייט האָב איך געמאַכט אונשטערבליך. ערמאָרדעט ניט די פרוי
אזוי לאַנג ביז וואַנען איהר וועט דורך געבעט, דורך פייניגען און
דורך פייער, ניט ארויסרייסען פון איהר נשמה דעם אמת.
אזוי האָב איך געטראכט און בין אַרומגעגאנגען אין דעם קרום
פון שטייג פון ווינקעל צו ווינקעל.

VI

פינסטער און שרעקליך איז דאָרט, וואוהין זי האָט דעם אמת און
די פאלשקייט אוועקגעטראָגען — און איך וועל געהן אהין.
ביי דעם סאַמע כסא הכבוד פון דעם שטן, וועל איך זי פאָסען,
און אויף די קניע וועל איך פאלען, און וועל זיך צוואויינען, און וועל
זאָגען :

עפען פאַר מיר דעם אמת !

אָבער גאָט מיינער ! דאָס איז דאָך פאַלש. דאָרט איז דאָך
פינסטער, דאָרט איז דאָך די פוסטקייט פון דורידורות און פון אונז
ענדליכקייט, און ניטאָ זי, ניט דאָרט און ערגעץ ניט. אָבער די
פאלשקייט איז געבליעבען. די פאלשקייט איז אונשטערבליך. איך
פיהל זי אין יעדען אַטאָם פון דער לופט, און ווען איך אַטהעם,
דרינגט זי אריין מיט אַ זשיפען אין מיין ברוסט און רייסט זי און
רייסט !

אָה, וואָס פאַר אַ משוגעת צו זיין אַ מענש און זוכען דעם
אמת ! וואָס פאַר אַ שמערץ !
— ראַטעוועט מיך ! ראַטעוועט !

דער אשמדאי

פראגישעם שוישפיעל אין זיעבען בילדער

פערזאנען, בעטהייליגמע אין דער פארשטעלונג:

עמיצער, שומר פון אריינגאנג.

אשמדאי,

דוד לייזער,

שרה, זיין פרוי,

נחום, { זיינע סינדער,

ראזע, }

איוואן בעזקרציני, { הענדלער,

שיינדעל צימראן,

פאריקעס,

מאנץ-לעהרער,

יונגער הערר,

בלייכער הערר,

קאמערנישמשטיק,

וואנדערער,

אברהם העסין,

וויינענדע פרוי,

פרוי מיט א קינד, { אַרעמע לייט,

שיכור,

שיינדעל'ס מיידעלע,

ליבקע,

כליזמר, בלינדע, פאלק.

ערשטעם בילד.

די ביהנע שמעלט מיט זיך פאָר אַ וויסטען, ווילדען פלאַץ
אַזוי ווי אַן אַרויף-באַרג, וועלכער ערהויבט זיך צו אַן אונבער-
גרענעצטע הויכקייט. אין דער טיעפעניס פון ביהנע, אויף אַ
העלפט פון'ס באַרג, שמעהען מורא'דיג גרויסע, אייזערנע,
פעסט געשלאָסענע טויערן, וועלכע בעצייכענען מיט זיך דעם
סוף פון דער וועלט, אויף וויפיעל דער שכל פאסט אויף. פון
יענער זייט פון די טויערען, וועלכע דריקען די ערד מיט זייערע
אונגעהייערע שווערקייט, וואָהנט, שווייגזאַם און געהיימניס-
פאָל, דער אָנהויב פון יעדעס ז י י י, דער גרויסער שכל
פון וועלט-אַלץ.

ביים צופוסען פון די טויערן, שווער אָנגעלעהנט אויף אַ
לאַנגען שווערט, אין גאַנצען אונבעוועגליך, שמעהט דער
ע מ י צ ע ר, וואָס איז דער שומר פון אַריינגאַנג. איינגעהילט
אין ברייטע בנדים, די אונבעוועגליכע קנייטשען און פאלדען
פון וועלכע זיינען אַזוי ווי שטיין, בעהאַלט ע ר זיין פנים
אונטער אַ פינסטערען דעקטוך, און שמעלט פאָר מיט זיך
גופא די גרעסטע געהיימניס. אַלס איינציג דענקבאַרער איז
ער אַליין נור פאָרגעשמעלט פאַר דער ערד. שמעהענדיג אויף
דעם צווישען גרענעץ פון צוויי וועלטען, איז ער צווייפאַכיג
צונויפגעשמעלט: לפנים אַ מענש, אין עצם אָבער אַ גייסט.
אַלס פערמיטלער צווישען צוויי וועלטען, איז ער אַזוי ווי אַן
אונגעהייערער פאַנצער, וועלכער זאַמעלט אַלע פּיילען, אַלע
בליקען, אַלע בקשות, אַלע אַהנונגען, פאָרווירפּע און לעסטער-
רונגען. אַלס טרעגער פון צוויי יסודות, פעהילט ער זיין לשון
אין שווייגען, אַזוי ווי דאָס שווייגען פון די אייזערנע טויערן
גופא, און אין מענשליכע ווערטער.

אַרומקוענדיג זיך ווילד און צושראָקען, בעווייזט זיך צווי-
שען די שטיינער דער א ש מ ד א י — אַזוי רופט מען דעם

עמיצען, וואָס איז פֿערשלאָסען געוואָרען. צופאלענדיג צו די
 גרויע שטיינער, אליין גרוי, פֿאַרזיכטיג און ביינזאם, ווי אַ
 שלאנג, וואָס זוכט אַ נאָרע, גנב'ט ער זיך שטיל אונטער
 צום ע מי צ ע ן, וואָס איז דער שומר פון אַריינגאנג, טראכט
 מענדיג צו דערשלאָגען איהם מיט אַן אונערווארטעטען קלאפּ.
 אָבער ער שרעקט זיך אליין פֿאַר זיין אייגענער העזה און,
 אויפֿשפּרינגענדיג אויף די פיס, לאַכט ער ווי רייצענדיג זיך און
 בייז. ער זעצט זיך צו דערנאָך אויף אַ שטיין, נאָר אזוי ווי פֿריי
 און אונאַבהענגיג, און וואַרפט קליינע שטיינדלעך צו די פיס
 פון'ם ע מי צ ע ן, וואָס בעוואַכט דעם אַריינגאנג. זייער
 דיג כיטרע, בעהאַלט ער זיין שרעק אונטער דער מאַסקע פון
 שפּאַס און פון לייכטער פרעכהייט. איבער דער שוואַכער ליכט
 טינקייט, וואָס איז גרוי און פֿאַרבלאָז, זעהט אויס דער קאָפּ
 פון דעם פֿערפלוקטען מורא'דיג גרויס; בעזונדער גרויס איז זיין
 שטערען, וואָס איז ווי אַ קופּאָל, און דורכגעשניטען מיט קניי-
 טשען פון פֿרוכטלאָזע געדאַנקען און אונגעלייזטע, צייט יאָהר-
 הונדערטע אויפֿגעשטעלטע פֿראַגען. דאָס שיטער בערדיל פון
 א ש מ ד א י איז אין גאַנצען גרוי; ווייס-גרוי זיינען אויך
 זיינע האָר, וועלכע זיינען אַמאָל שוואַרץ געווען ווי פֿעד און
 איצט זיינען זיי אויפֿגעקודעלט, ווי ווילדע קאָלטונעס, אויף זיין
 קאָפּ. אונרוהיג אין זיינע בעוועגונגען, וויל ער אומזיסט בע-
 האַלטען די שטענדיגע אונרוהיגקייט און אויפֿרעגונג, וואָס צו-
 פרעסט איהם, און זיין אימפעט, וואָס איז אָהן אַ צוועק. אין
 זיין אונמעכטיגען אייפֿער גע-ען דער שטאַלצער אונבעוועג-
 ליכקייט פון'ם ע מי צ ע ן, וואָס איז דער שומר פון אַריי-
 גאנג, ווערט ער אויף אַ ווילדע שטיל, מיט אַ פּאָזע פון שטאַלצע
 גדלות; אָבער אין אַ מינוט אַרום, אַ געמאַטערטער פון יאָגען
 זיך תמיד נאָך עפעס וואָס פֿערשווינדעט, וואַרפט ער זיך און
 קנייטשט זיך אין שטומע בעוועגונגען, אזוי ווי אַ וואָריס
 אונטער'ן פּיאַטע. און אין זיינע פֿראַגען איז ער שנעל, אויפֿגע-
 בראַכט, ווי אַ וויכער, שעפענדיג זיין קראַפט און זיין בייזקייט

אין זיין אייגענעם ארומדרעהען זיך; אבער מיטשלעפענדיג מיט
זיך קליינגקייטען, צופאלט ער אונמעכטיג בעפאךד דער נער
שטאלט פון שווייגענהייט.

אשמדאי: דו שטעהסט נאך אלץ דא אויף דער וואך? און
איך האב געמיינט, אז דו ביזט אוועק. אפילו ביי א הונד אויף א
קייט זיינען דאך אויך פאראן מינוטען, ווען ער רוהט אָדער שלאָפט,
ווען אפילו די גאנצע וועלט זאָל פאר איהם א ווינקעל זיין, און די
אייביגקייט זיין הערר. קען דען די אייביגקייט מורא האָבען פאר
גנבים? אָבער זיי ניט אין כעס; ווי א גוטער פריינד בין איך צו דיר
געקומען און בעט דיר מיט הכנעה: עפען אויף איין רגע די שווערע
טויערן און לאָז מיר א בליק טהאָן אין דער אייביגקייט. דו וואַגסט
ניט? אָבער אפשר האָבען זיך פון אלטקייט צולאָזען די מעכטיגע
טויערן, און דער אונגליקליכער, עהרליכער אשמדאי וועט קענען א
קוק טהאָן אין שמאַלינקען שפאַלט, קיינעם ניט בעאונרוהיגענדיג.
ווייז מיר אַן מיט א צייכען בלויז. שטילינקערהייט, אויף'ן בויך,
וועל איך צוקריכען, וועל א קוק טהאָן און וועל אוועקקריכען צוריק,
און ער וועט ניט וויסען. אָבער איך וועל וויסען און וועל ווערען
א גאָט, וועל ווערען א גאָט, וועל ווערען א גאָט. אזוי לאַנג שוין,
ווי מיר ווילט זיך ווערען א גאָט — א שלעכטער גאָט וואָלט איך דען
געווען? זעה.

(ער שטעלט זיך אוועק מיט גדלות, אָבער צולאכט זיך
באלד. ער זעצט זיך דערנאָך רוהיג אויף א פלאציגען שטיין
מיט די פיס אונטער זיך און נעהמט ארויס שפיעל־ביינדלעך.
ער פלאַפעלט צו זיך אַליין, אָבער אזוי הויך, אז דער עמ"י
צער זאָל איהם הערען, וואָס בעוואכט די טויערן.)
אשמדאי: דו ווילסט ניט, דאָרף מען ניט — שלאָגען וועל
איך זיך מיט דיר ניט. בין איך דען צוליעב דעם געקומען אָהער? איך
האָב פשוט שפאַצירט איבער דער וועלט און בין גאנץ צופעליג
פערגאנגען אָהער — איך האָב ניט וואָס צו טהאָן, שפאַציר איך
אָרום. און אַט איצט וועל איך שפיעלען אין ביינדלעך — איך האָב
ניט וואָס צו טהאָן, וועל איך שפיעלען אין ביינדלעך.

ווען ער וואלט נישט געווען אזוי גדלות'דיג וואלט איך
 איהם אויך איינגעלאדען; אָבער ער איז צו שטאַלץ, צו
 שטאַלץ, און פערשטעהט נישט דעם פערנעניגען פון שפיעל... זעסט,
 אַכט, צוואַנציג — ריכטיג! ביים טייפּעל קומט אלע מאָהל אויס
 ריכטיג אפילו ווען ער שפיעלט עהרליך. דוד לייזער... דוד לייזער...
 (ער ווענדעט זיך צום ע מ י צ ע ו, וואָס בעוואַכט
 דעם אַריינגאַנג, לייכטמוטהיג.)

— דו קענסט אַפּטמאַל נישט דוד לייזער'ן? אוראיי נישט. דאָס
 איז אַן אַלטער קראַנקער, נאַרישער איד, וועמען קיינער קען נישט,
 און אפילו דיין הערר האָט אויף איהם פערנעסען. אזוי זאָגט
 דוד לייזער, און נישט גלויבען איהם קען איך נישט; ער איז אַ נאַרישער,
 אָבער עהרליכער מענש. דאָס האָב איך איהם נור וואָס געוואונען
 מיט די בייגלעך — דו האָסט דאָך געזעהן: זעסט, אַכט, צוואַנציג.
 אויף'ן ברעג ים האָב איך דאָס איין מאָל געטראָפּען דוד לייזער'ן,
 ווען ער האָט אויסגעפרעגט די כוואליעס, אויף וואָס קלאָגען זיי; און
 ער איז מיר געפּעלען געוואָרען, אַ נאַרישער, אָבער עהרליכער מענש;
 און אויב מען זאָל איהם גוט בעניעסען מיט סמאָלע און אָנצינדען,
 וואָלט דאָס געווען נישט קיין שלעכטער פאַקעל פאַר א יום טוב.
 (פלאַפּלענדיג כלומר'שט לייכטמוטהיג, קלייבט ער זיך
 שטילינקערהייט אַריבער צו דעם נאָהענטסטען שטיין צום
 ע מ י צ ע ו.)

— קיינער קען נישט דוד לייזער'ן, איך וועל איהם אָבער מאַכען
 בעריהמט, איך וועל איהם מאַכען מעכטיג און גרויס — אפשר אונז
 שמערבליך אפילו וועל איך איהם מאַכען! דו גלויבסט נישט? קיין
 נער גלויבט נישט דעם קלוגען אשמדאי. אפילו ווען ער זאָגט דעם
 אמת. און ווער ליעבט דען דעם אמת מעהר אלס אשמדאי! אפשר
 דו? שווייגענדיגער הונד, דו רויבער, וואָס האָט גע'גנב'עט דעם
 אמת פון דער וועלט, וואָס האָט מיט אייזען פערצאמט דעם
 אַריינגאַנג...

(וואַרפט זיך מיט צאָרן אויף ע מ י צ ע ו, וואָס בער-
 וואַכט דעם אַריינגאַנג, און מיט אַ קוויטשעריי פון פּוּך און

שמערץ, טרעט ער אָב צוריק בעפּאָר זיין פּירכטערליכער
אונבעוועגליכקייט, און קרעכצט יאָמערליך, צופאַלענדיג מיט
דער גרויער ברוסט צום גרויען שטיין.)

— אָך, ביים אשמדאי זיינען גרוי די האָאר! וויינט, ליעבהאָבער
פּוֹן'ם טייפּעל, קלאָגט און יאָמערט שטרעבער צו וואַרהייט, שעצער
פּוֹן שכל — ביים אשמדאי זיינען גרוי די האָאר. ווער וועט העלפּען
דעם זוהן פּוֹן מאָרגען-שטערען — איינזאַם איז ער אין'ם וועלט-אַלל.
פאַר וואָס, גרויסער, האָסטו אזוי אָנגעשראָקען דעם שרעקליכען
אשמדאי — ער האָט דיר ניט געוואָלט געבען קיין קלאָפּ, ער האָט
גור געוואָלט געהנטער זיין. קען מען צו דיר צוגעהן, זאָג.

(ע מ י צ ע ר, וואָס בעוואַכט דעם אַריינגאַנג, שווייגט,
אָבער דעם אשמדאי הערט זיך עפּעס אין'ם שווייגען. ער
ציהט אויס זיין שלאָנגען-אַרטיגע האַלז און שרייט ליידענ-
שאַפטליך):

— העכער, העכער! — — — דו שוויינסט, אָדער דו געדסט,
איך פערשטעה ניט? ביי דעם פערשאַלטענעם איז שאַרה דאָס
געהער, און אין דיין שווייגען כאַפט ער עפּעס אַ שטאַטען פּוֹן ווער-
טער; אַ דונקעלע בעוועגונג פּוֹן געדאַנקען פיהלט ער אין דיין אונ-
בעוועגליכקייט — אָבער פערשטעהט ניט, געדסטו אָדער דו
שוויינסט? האָסטו געזאָגט: געה צו, אָדער מיר האָט זיך דאָס
בלויז געהערט אזוי?

עמיצער, שומר פּוֹן אַריינגאַנג: געה צו.
אשמדאי: דו האָסט געזאָגט, אָבער איך וואָג ניט. צוגעהן?
עמיצער: געה צו.

אשמדאי: איך האָב מורא.
(אונענטשאַקסען, מיט זיגזאַגען-אַרטיגע בעוועגונגען,
שלעפט ער זיך צו צום ע מ י צ ע ר, לעגט זיך אויפ'ן בויך
און קריכט, יאָמערנדיג פּוֹן פחד און בענקשאַפט):
— אָך, איך, פירסט פּוֹן פינסטערניס, איך חכם, איך מעכטי-
גער, און דו זעהסט, איך קריך אויפ'ן בויך אזוי ווי אַ הונד, און דאָס
איז דערפאַר ווייל איך ליעב דיך, און דעם ברעג פּוֹן דיינע קליידער

וויל איך א קוש טהאן. אבער פאר וואָס טהוט אזוי וועה מיין אלטעם
הארץ, זאָג, אלוויסענדער.

עמיצער: ביי דעם פערשטאלטענעם איז ניטאָ קיין הארץ.
אשמדאי (צורוקענדיג זיך): יא, יא, ביים פערשטאלטענעם איז
ניטאָ קיין הארץ, זיין ברוסט איז שטום און אונבעוועגליך, ווי דער
גרויער שטיין, וואָס אַטהעכט ניט. אַה, ווען ביים אשמדאי וואָלט
א הארץ געווען, דו וואָלט עס שוין לאנג געטויט מיט יסורים, ווי
דו טויטעסט דעם נאָרישען מענשען. אבער ביים אשמדאי איז פאָר-
ראָן דער שכל, וואָס זוכט דעם אמת, וואָס איז מיט קיין זאך ניט
בעשיצט פון דינע קלעפּ—האָב אויף איהם רחמנות... אָט בין איך
ביי דינע פיס, עפען פאר מיר דיין פנים. אויף איין רגע בלוין,
קורץ ווי דער גלאַנץ פון בליץ, עפען פאר מיר דיין פנים.

(קנייטשט זיך שקלאַפיש ביי די פיס פון ע מ י צ ע ז,
וואָס בעוואַכט דעם אַריינגאַנג, ניט וואַנענדיג פון דעסטוועגען
אַנצוריהרען זיינע בגדים. בעמיהט זיך אומזיסט אַראָבלאָזען די
אויגען, וואָס לויפּען אַרום שנעל, קוקען זיך צו, שאַרפּער, בליי-
ציגער, וואָס פינקלען ווי קוילען אונטער'ן גרויען אַש. ע מ י צ
ע ר שווייגט, און אשמדאי זעצט פאָר זיינע פרוכט'אָזע,
צושטעהענדע בקשות):

— דו ווילסט ניט? דאָן רופּ מיר אָן דעם נאָמען פון י ע נ ע ם,
וואָס איז הינטער די טויערן. מיט אַ שטילען קול רופּ איהם אָן, און
קיינער וועט ניט הערען, און בלויז איך וועל וויסען — דער קלוגער
אשמדאי, וואָס ביינקט נאָך'ן אמת. ניט וואָהר אז פון זיעבען
אותיות בעשטעהט זיין נאָמען? אָדער פון זעקס? אָדער פון איינעם?
זאָג. איין אות נור — און דו וועסט רעטען דעם פערשטאלטענעם פון
אייביגע יסורים, און דיר וועט בענשען די ערד, וועלכע איך צורייס
מיט די נעגעל. צו וואָס שרייען? דו וועסט זאָגען שטיל, שטיל,
וועסט בלויז אַן אַטהעם טהאָן, און איך וועל שוין פערשטעהן און
וועל דיר בענשען....

(ע מ י צ ע ר שווייגט, און א ש מ ד א י, נאָך עט-
וואָס קווינקלען, פול מיט צאָרן, קריכט צוריק לאַנגזאַם, ווערט

דרייסטער מיט יעדען טריט.)

— דאָס איז ניט וואָהר, צו איך האָב דיר לעב — — —
דאָס איז ניט וואָהר, צו איך האָב געוואָלט אַ קוש טהאָן דעם ברעג
פון דיינע קליידער — — — איך האָב אויף דיר רחמנות, אויב
דו האָסט דאָס געגלויבט: איך האָב פשוט ניט וואָס צו טהאָן,
שפּאַציער איך איבער דער וועלט — — — איך האָב ניט וואָס צו
טהאָן, פרעג איך אויס, וועמען איך בעגעגען, וועגען דאָס, וועגען
יענעם, וועגען וואָס איך ווייס גאָר אליין... איך ווייס אלעס!

(שטעהט אויף טרייסעלט זיך אָב, ווי אַ הונד, וואָס איז
ארויסגעקראָכען פון וואַסער, און אויסזוכענדיג אַ העכערען
שטיין, שטעלט ער זיך אויף אויף איהם מיט גאָה, אין אַ
פאָזע פון אַן אַקטיאָר):

— איך ווייס אלעס. זייענדיג אַ חכם, בין איך אַריינגעדראָנגען
אין דעם זינען פון יעדע זאך; מיר זיינען בעוואוסט די געזעצע פון
צאהלען, און דאָס בוך פון שיקוצל איז אָפּען פאַר מיר. מיט איין
בליק אומפאַס איך דאָס לעבען; איך בין די אַקס אין'ס קרייז פון
צייטען, וועלכע דרעהט זיך שנעל. איך בין גרויס, איך בין מעכטיג,
איך בין אונשטערבליך און אין מיין שליטה איז אַוועקגעגעבען געוואָרן
רען דער מענש. ווער וועט אונטערשטעהן זיך צו קעמפּפּען מיט'ן
טייפּעל? שטאַרקע דער'הרג'ע איך, שוואַכע צווינג איך צו דרעהען
זיך אין אַ שכור-טאַנץ — אין אַ משוגענעם טאַנץ — אין טייפּעל-
שען טאַנץ. איך האָב פּער'ס'ס'ט אלע קוואַלען פון לעבען; אויף אלע
זיינע וועגען האָב איך אַוועקגעשטעלט פאַסטקעס — גרייכט דען
ניט צו דיר דער קול פון די, וואָס פלוצען? ... פון די וואָס פאַלען
אונטער דער שווערער משא פון דאָס ביזע? ... פון די וואָס געהמען
זיך העזה אומזיסט? ... פון די וואָס ביינקען אָהן אַ סוף און
שרעקליך? ...

עמיצער: איך הער.

אשמודאי (קייכט מיט געלעכטער): דעם נאָמען! רוף אָן דעם
נאָמען! בעלייכט דעם וועג פאַר'ן טייפּעל און פאַר'ן מענשען. אלעס
אויף דער וועלט פערלאָנגט גומעס... און ווייס ניט, וואו דאָס צו

געמינען; אלעס אויף דער וועלט וויל לעבען... און טרעפט נור דעם
טויט. דעם נאָמען! רוף מיר אָן דעם נאָמען פון דאָס גוטע, רוף אָן
דעם נאָמען פון אייביגען לעבען. איך וואָרט.

עמיצער: עס האָט קיין נאָמען ניט יענעס, וועגען
וואָס דו פרענסט, אשמדאי! ניטאָ קיין צאָהל. דורך וועל-
כער מען זאָל קענען אויסרעכענען; ניטאָ קיין וואָג, מיט וועל-
כער מען זאָל קענען אָבוועגען דאָס, וועגען וואָס דו פרענסט,
אשמדאי! יעדערער, וואָס האָט געזאָגט דאָס וואָרט: ליעבע —
האָט אַ ליגען געזאָגט. יעדערער, וואָס האָט געזאָגט דאָס וואָרט:
שכל — האָט אַ ליגען געזאָגט. און אפילו דער, וועלכער האָט אַרויס-
גערעדט דעם נאָמען: גאָט — האָט געלייגט מיט דעם ערנסטען און
שרעקליכען שקר. וואָרום עס איז ניטאָ קיין צאָהל — ניטאָ קיין
מאָס — ניטאָ קיין וואָג — ניטאָ קיין נאָמען ביי יענעס, וועגען
וואָס דו פרענסט, אשמדאי!

אשמדאי: וואוהין זאָל איך געהן? זאָג.

עמיצער: וואוהין דו געהסט.

אשמדאי: וואָס זאָל איך טהאָן? זאָג.

עמיצער: וואָס דו טהוסט.

אשמדאי: שווייגזאם רעדסטו — וועל איך דען פערשטעהן

די שפראך פון דיין שווייגען? זאָג.

עמיצער: ניין, קיינמאָל ניט. מיין פנים איז אָפּען — אָבער
דו זעהסט איהם ניט. מיין שפראך איז הויך — אָבער דו הערסט זי
ניט. מיינע בעפעהלען זיינען קלאָהר — אָבער דו ווייסט זיי ניט,
אשמדאי! און דו וועסט קיינמאָל ניט דערזעהן — און וועסט קיינ-
מאָל ניט דערהערען — און וועסט קיינמאָל זיך ניט דערוויסען,
אשמדאי — אונגליקליכער גייסט, אונשמערבליכער אין צאהלען,
אייביג לעבענדער אין מאָס און אין וואָג, אָבער נאָך ניט געבאָרענער
פאר דעם לעבען.

אשמדאי (געמאטערט): קיין מאָל ניט?

עמיצער: קיין מאָל ניט.

(אשמדאי שפרינגט אויף פון שטיין און צאפּעלט זיך)

וואהנזיניג, א צופרעסענער פון ביינקשאפט. צופאלענדיג צו די שטיינער, נעהמט ער זיי ארום צערמליך און שטויסט זיי אָב מיט כעס; יאָמערט ביטערליך. ווענדעט זיך מיט'ן פנים צו מערב און צו מזרח, צו צפון און צו דרום פון דער ערד; טרייסעלט מיט די הענד אזוי ווי אויפרופענדיג זי צו נקמה און צאָרן. אָבער אָהן לשון זיינען די גרויע שטיינער, עס שווייגט מערב און מזרח, עס שווייגט צפון און דרום פון דער ערד, און מיט גרויזאָמער אונגעוועגליכקייט, שווער אָנגע- לעהנט אויף'ן שווערט, שטעהט ע מ י צ ע ר, וואָס בעוואַכט דעם אַריינגאנג.)

אשמדאי: ערהויב זיך, ערד! ערהויב זיך, ערד, און גורט אָן זיך מיט אַ שווערט, מענש. עס וועט ניט זיין קיין שלום צווישען דיר און'ס הימעל; אַ דירה פון פינסטערנים און טויט ווערט די ערד און דער פירסט פון פינסטערנים וועט האָבען די שליטה איבער איהר—פון היינט אָן און אויף אייביג. צו דיר געה איך, דוד. דיין טרויעריג לעבען וועל איך, ווי אַ שטיין פון שלידער-האַלץ, אַ שליי- דער טהאָן אין שטאַלצען הימעל — און אַ ציטער טהאָן וועלען די יסודות פון די הויכע הימעלען. קנעכט איינער, דוד: מיט דייע לעפצען וועל איך לאָזען וויסען דעם אמת וועגען שיקאָל פון'ם מענשען! (ער ווענדט זיך צו ע מ י צ ע ר, וואָס בעוואַכט דעם

אַריינגאנג):

— און דו! ...

(ווערט שעמעוודיג אַנטשוויגען, זייענדיג אין פערלעגענ-

הייט פון ע מ י צ ע נ ס ניט ריידען. ציהט די גליעדער פון אַ מין פוילקייט, אזוי ווי פון אומעם, און פלאַפעלט, אָבער אזוי הויך, אז ע מ י צ ע ר זאָל איהם הערען):

— און צוריק גערעדט, שפאציער איך דען ניט ארום דערפאר,

ווייל איך האָב ניט וואָס צו טהאָן? בין געווען דאָ, און איצט וועל איך געהן אַהין — זיינען דען ווייניג וועגען פאַראַן ביים פרעהליכען טייפעל, וועלכער לייעבט געזונדען געלעכטער און זאָרגלאָזען שפאָס? זעקס... דאָס הייסט, אז איך בריינג דור'ן עשירות, וועלכע ער האָט

ניט ערווארט. אכט.... דאָס הייסט, אז דוד לייווער היילט קראַנקע און מאַכט לעבעדיג טויטע. צוואַנציג — ריכטיג! דאָס הייסט, אז מיר מיט דוד'ן קומען דאַנקען, מיט דוד לייווער'ן, דעם גרויסען, דעם מעכטיגען, דעם אונשמערבליכען דוד לייווער'ן — — — איך געה.

(א ש מ ד א י געהט אָב.)

שטיל. עס שווייגען די שטיינער, עס שווייגען די שטומע טויערן, וואָס דריקען די ערד מיט זייער שווערטייט אָהן אַ שיעור, עס שווייגט דער פערנלייווער-טער, פערשטיינערטער שומר. שטיל. אָבער צו ניט די טריט פון אַ ש מ ד א י האָבען דאָס אויפגעוועקט אַן אונרוהיגע, טומעלדיגע עכאָ? איינס, צוויי — ס'געהט ווער שווער. איינס, צוויי — האַמעטנע טרעט ווער אַ שווערער; איין טראָט, און געהערע זיינען פיעל. עס שווייגט דער געהערער — און ס'ציטערט שוין די שטילקייט, און עס טרייסעלט דאָס שווייגען. אַ גע פון אונרוה-קלאַנגען, פון אונמעכטיגקייט און פון ציטער-רעדע היגרייסונגען, און מיט אַמאָל צופלאַקערט זיך דאָס שווייגען מיט געלע, הויכע פלאַמען: דאָס אונטען ערגעץ, אין דער אַנגעזעהענער ערדישער ווייטקייט, מיט אַ קופער-קלינג-גענדען, רעבעלישען געשריי, שרייען די לאַנגע טרומיטען, וועלכע מען טראָגט אין די הויך געהויבענע הענד, וואָרום צו דער ערד און צום הימעל איז געווענדעט זייער רוף-געשריי, זייער רעבעלישער יאָמער.

איינס, צוויי — איצט איז שוין קלאָהר, אז דאָס בער וועגט זיך דער המון: זיין מורא'דיגער קול, זיין צונויפגעגאָ-סען-בעזונדערער יאָמער, די רוישיגע, טומעלדיגע רייד; און אין זיינע אונטערשטע שיכטען, אין אַ לאַבירינט פון געבראָ-כענע, דונקעלע איבערגאנגען, ענטשטעהט דער ערשטער, קלאָהרער קלאַנג, באַלד אַ וואָרט, באַלד דער נאָמען: דאָ-אָר-וויד. שאַרפער צייכענט ער זיך אויס, הויבט זיך אויף העכער און איבער די קעפּ טראָגט זיך שוין פליסיג דער קלאַנג — אויף

די פליגלען פון'ם קופערנעם יאָמער, אויף די שווערע קלעפּ
פון די טרעטענדע פיס.

רדאָווייד, רדאָווייד, דאָווייד.

ער ניסט זיך צונויף אין אַקאָרדען. ווערט דאָס געזאָגט
פון מיליאָנען. עס היילכען די טרומייטען — קלינגענדע קולות
— קופער־הייזעריגע, מיעד געוואָרענע — רופען.

הערט זיי דער ע מ י צ ע ר, וואָס בעוואַכט דעם אַרייַן־
נאָנג? מיט יאָמער־געוויין זיינען בעדעקט די גרויע שטיינער —
צו זיינע פיס ערהויבען זיך די ליידענשאפטליכע קלאַנגען —
אַבער אונבעוועגליך איז דער שומר, שווייגענדיג איז ער און
שטום זיינען די אייזערנע טויערן. עס קראַכט דער תהום.

מיט איין קלאַפּ, וואָס צושפאַלט די ערד, גיט זיך אַ ריס
דאָס קופערנע רעווען און געשרי, און פון די ברוך־שטיקער,
אזוי ווי אַ שטראָם פון די פעלזען, וואָס אַ בליץ האָט צוריסען,
שלאָגט אַרויס אַ צערטליכע, זינגענד־ליכטיגע מעלאָדיע.
דאָס ווערט אַנטשווינגען.

אַ שטילקייט. אַן אונבעוועגליכקייט. און ערוואַרטונג —
ערוואַרטונג — און ערוואַרטונג.

(פאַרהאַנג.)

צווייטעם בילד.

(אין זיידרוסלאנד, זומערדיגער הייסער מיטען-טאָג.)

א ברייטער שלאָף, ביים אַרויספאַהר פון אַ גרויסער, בעפעל-קערטער שטאָדט. דער וועג, וואָס ציהט זיך פון לינקען ווינקעל פון דער ביהנע און שניידט זי איבער אין דער קריס, פערבייגט זיך שאַרף אין דער טיעפקייט פון סצענע צו רעכטס. צוויי הויכע, אַלטע שטוינערנע זיילען, צובראָכענע און איינגעבויר-נענע, בעצייכענען דעם גרענעץ פון שטאָדט. פון דער זייט שטאָדט-גרענעץ, ביים רעכטען זייל שטעהט אַן אַלטע חורבה, וואָס איז אַמאָל געווען אַ געלגעפאַרבטע וואַך-שטיבעל, די שטוקאַטור אָבערפאַלען און די פענסטער פערשלאָגען. ביי די ברעגען פון וועג זיינען עטליכע קליינע קלייטלעך, צונויפ-געקלאַפּטע פון דריאָניצעס; זיי זיינען אָבערטהיילט איינע פון די אנדערע מיט שמאָלינקע דורכגאַנגען — אינ'ם פער-צווייפּעלמען, אונמעכטיגען קאַמפּף פאַר עקזיסטענץ, קריכען די קלייטלעך איינע אויף די אנדערע אָהן אַ טאָלס. זיי האַנדל-ען מיט אַלע קלייניגקייטען: מיט סעמעטשקעס, מיט אייז-צוקערקעס, מיט דאַרע קישקע, מיט הערינג. נעבען יעדער קלייטלעך איז אַ קליינע, שמוציגע, געעפענטע ברעט, דורך וועלכע עס איז עפעקטנע דורכגעצויגען אַ רעהר מיט צוויי קראַנטען: פון איין קראַנט רינט סאָדאָ-וואַסער, אַ קאָפּיקע אַ גלאָז, פונ'ם צווייטען קראַן זעלצער-וואַסער. איינע פון די קלייטלעך בעלאַנגט צו דוד-לייזער'ן; די איבריגע — דעם גרעק פּאָריקעס, דער יונגער אידענע שיינדעל-ציטראָן און דעם רוס אייוואַן בעזקראַיני, וועל-כער, אַ חוץ מסחר, פערריכט אויף שוכוואַרג, פערניסט קאַלאָ-שען; ער איז אויך דער איינציגער וואָס האַנדעלט מיט „עכט פריזישען“ קוואַס.

די זונט ברענט אָהן רחמנות און די עטליכע קליינע בוימער

מיט פערטריקענטע בלעטער פון היי, שמאכטען נאך רענען;
 און קיינע מענשען אויף דעם שטויביגען וועג. הינטער די
 זיילען וואו דער וועג פערקעהרט זיך צו רעכטס, איז א הויכער
 בארג-אבריס, — אונטען ערגעץ אראָב לויפען זיך צונויף די
 שפיצען פון שיטערע בוימער. און, אַרומכאַפּענדיג דעם
 גאַנצען האַרזאָגט, איז צושפּרייט דער ים מיט אַ רויכניג
 בלויען פאַס און שלאָפּט טיעף אין ברען און גלאַנץ פון דער זון.
 נעבען איהר קלייטעל זיצט שרה, דור-לייזער'ס פרוי
 אן אלטע אידענע, אן אויסגעמאטערטע פון לעבען. זי פער-
 ריכט עפעס שמאטעס און שמועסט לאנגווייליג מיט די איב-
 ריגע הענדלערקעס.)

שרה: קיינער קויפט ניט. קיינער טרינקט ניט קיין סאָדא-
 וואסער, קיינער קויפט ניט קיין סעמעטשקעס, און אזעלכע וואוילע
 אייז-צוקערקעס, וועלכע צוגעהן אליין אין מויל.

פוריקעס (ווי אין עכאָ): קיינער קויפט ניט.

שרה: מען קען מיינען, אז אלע זיינען אויסגעשטאַרבן כדי
 נור קיין זאך ניט צו קויפען. מען קען מיינען, אז אויף דער גאַנצער
 וועלט זיינען מיר נור איינע מיט אונזערע מאנאָזינעס, אין דער
 גאַנצער וועלט נור איינע.

פוריקעס (ווי אין עכאָ): נור איינע.

בעזקראַיני: די זון האָט פערברענט די קונים — נור די
 מוחרים זיינען געבליבען, שרה.

(שטיל. ס'הערט זיך דאָס שטיל געוויין פון שיינדעל.)

בעזקראַיני: דו, שיינדעל, האָסט נעכטען געקויפט אַן עוף.
 האָסטו וועמען דער'הרג'עט, אָדער בע'גול'ט, וואָס דו קענסט קויפען
 היהנער? און אויב דו ביזט אזוי רייך און האָסט געלד בעהאַלטען,
 פאַר וואָס-זשע האַנדעלסט דו און לאָזט אונז ניט לעבען?

פוריקעס (ווי אין עכאָ): לאָזט אונז ניט לעבען.

בעזקראַיני: שיינדעל, איך פרעג דיך — איז דאָס אמת, אז
 דו האָסט נעכטען געקויפט אַן עוף? לייג ניט, איך ווייס דאָס פון
 ריכטיגע מענשען.

(שיינדעל שווייגט און וויינט.)

שרה: אז א איד קויפט א הוהן איז אָדער דער איד איז קראַנק אָדער די הוהן איז קראַנק. ביי שיינדעל ציטראָן שטאַרבט דער זוהן; נעכטען האָט ער אָנגעהויבען נוסס'ן און היינט וועט זיין דער סוף. ער איז א לעבעדיגער אינגעל און שטאַרבט לאַנג. בעזקראַיני: פאַר וואָס-זשע איז זי געקומען אַהער, ווען ביי איהר שטאַרבט אַ זוהן?

שרה: פאַר וואָס? ווייל מען דאַרף לייווען.

פּוריקעס: מען דאַרף לייווען.

(שיינדעל וויינט.)

שרה: נעכטען האָבען מיר נאָר ניט געגעסען, געוואַרט אויף היינט; און היינט וועלען מיר נאָרניט עסען, וואַרטענדיג אז מאָרגענדיגער טאָג וועט ברענגען קונים און גליק. — גליק! ווייס ווער, וואָס דאָס איז אזוינס גליק? ביי גאָט זיינען אלע מענשען גלייך, און אַט איינער לייוט צוויי קאָפּיקעס, און אַן אנדערער לייוט דרייסיג. און איינער תמיד דרייסיג, און דער אנדערער תמיד צוויי, און קיינער ווייס ניט פאַר וואָס קומט דאָס אַ מענשען גליק. בעזקראַיני: פריהער פלעג איך לייווען דרייסיג, און איצט ליין איך צוויי. פריהער האָב איך ניט געהאַט קיין פריצישען קוואַס, איצט אָבער האָב איך פריצישען קוואַס, און לייווען ליין איך צוויי קאָפּיקעס. דאָס גליק בייט זיך.

פּוריקעס: דאָס גליק בייט זיך.

שרה: מיין זוהן, נתום, איז געקומען פריהער און פרעגט: מאַמע, וואו איז דער טאַטע? זאָג איך איהם: צו וואָס דאַרפסט דו וויסען, וואו דער טאַטע איז. דיין טאַטע, דוד לייווער, איז אַ קראַנקער, אַן אונגליקליכער, וואָס דאַרף באלד שטאַרבען, און ער געהט אַרום אויפ'ן ברעג ים, אַליין אַ שמועס טהון מיט גאָט וועגען זיין מול. ריהר ניט דעם טאַטען, ער האַלט באלד ביים שטאַרבען — זאָג מיר בעסער וואָס דו ווילסט זאָגען. ענטפערט מיר נתום אזוי: אַט וואָס איך וועל דיר זאָגען, מאַמע, — איך הייב אָן שטאַרבען, מאַמע. נתום האָט דאָס מיר אזוי געענטפערט. און ווען מיין

אלטער, דוד לייזער, האָט זיך אומגעקעהרט, זאָג איך איהם : דו
ביזט נאָך אלץ אזעלעך עקשן אין דיינע צדקות ? לעסטער גאָט און
שטאַרב. וואָרום עס הייבט דאָך שוין אָן שטאַרבן דין וזהו נחום.
(שיינדעל צואוויינט זיך שטאַרקער.)

פּוריקעס (קומט זיך פּלוצלונג אַרום צושראָקען) : און וואָס...
און וואָס, אז מענשען וועלען גאָר אויפהערען קויפּען ?

שרה (צושראָקען) : וואָס הייסט גאָר ?

פּוריקעס (מיט גרעסערן שרעק) : אזוי, וועלען מיט אַמאָל
גאָר אויפהערען קויפּען. וואָס-זשע וועלען מיר דעמאָלט טהון ?

בעזקראַיני (אונרוהיג) : ווי קען דאָס זיין, אז מענשען זאָלען
גאָר אויפהערען קויפּען ? דאָס קען נישט זיין.

פּוריקעס : ניין ס'קען נישט זיין. מיט אַמאָל וועלען אלע
אויפהערען קויפּען..

(אלע בעפאַלען פון שרעק ; אפילו שיינדעל האָט אויפֿ-

געהערט וויינען און אַ בלייבע קומט זי זיך אַרום צושראָקען
מיט איהרע שוואַרצע אויגען אויפֿ'ן וויסטען שליאָך. די זון

ברענט אָהן רהמנות. פון ווייטען ביים פערקירעווען פונ'ם
וועג ווייזט זיך א ש מ ד א י.)

שרה : אַ קונה !

פּוריקעס : אַ קונה.

שיינדעל : אַ קונה ! אַ קונה !

(זי וויינט וויעדער. א ש מ ד א י קומט צו נעהנטער.

ער טראָגט, נישט קוקענדיג אויף די היץ, אַ שוואַרצען ראָק פון
דינעם געוואָנד, אַ שוואַרצען צילינדער, שוואַרצע האַנדשוה ;

דער האַלזטויך איז גור ווייס, צוגעבענדיג דעם גאַנצען קאָסטיום
אַ יום־טובֿ'דיגען און אַנשטענדיגען אויסזעהען ; ער איז הויך,

געוויקסיג, און פאַר זיינע גרויע האָאר איז ער גראַד און שלאַנט.
דער פנים פון דעם פערשלאָמענעם האָט אַ דונקל־גרויע פאַרב ;

די געזיכטסציגע שטרענג און אייגענאַרטיג שעהן ; ווען
אשמודאי נעהמט אַראָב זיין צילינדער, ווייזט זיך דער אונט־

געהויערער שטערן, צופאַסעוועט מיט קנייטשען און אונמעסיג

גרויסער קאפ מיט שווארץ-גרויע אויפגעהויבענע האָאר. ווי דער מורא'דיגער שטערן אזוי ערשיינט אויף דער משונה'דיגער נאָסען: א פול-אַדערנדיגער, געזונדער נאָסען, זעהר דין און לאַנג, און מיט זיין גערוועזען צוקען און בויגען טראָגט ער דעם קאָפּ ווי אַ שווערע משא וואָס מאַכט איהם אויסזעהען שרעקליך נייגיעריג, און געפעהרליך.

שרה: צו ווילט איהר ניט אַ גלאָז סאָדע-וואַסער, מיין הערר, ס'איז אזא היץ, אזוי ווי אין ניהנום, און אַז מען זאָל ניט טרינקען קען מען שטארבען פון זון-שטיך.

בעזקראַיני: עכטער פריזישער קוואַס.

פוריקעס: וויאָלעטען-וואַסער! גאָט מיינער, וויאָלעטען-וואַסער!

שרה: סאָדע, סעלצער!

בעזקראַיני: טרינקט ניט איהר סאָדע-וואַסער, פון איהר וואַסער פג'ר'ן מיין, און טאראקאנעס שטעלען זיך דיבאָם.

שרה: ווי שעהמט איהר זיך דאָס ניט, אייוואן, אָבשלאָגען קונים. איך זאָג דאָך גאָרניט וועגען אייער פריזישען קוואַס, וועלכען נור משוגענע הינד קענען טרינקען.

פוריקעס (מיט שמחה): הער'י קונה! הערר קונה! זייט מוחל, קויפט גאָרנישט ביי מיר; איך דארף אפילו ניט איהר זאָלט ביי מיר קויפען — איך דארף נור בלוין אָנקוקען אייך. שיינדעל, דו זעהסט, אַ קונה!

שיינדעל: איך זעה ניט. איך קען ניט זעהן.

(אשמדאי נעהמט אַראָב זיין צילינדער און גריסט העפליך

אלעמען.)

אשמדאי: איך דאנק אייך. איך וועל מיט פערנניגען אויס-טרינקען אַ גלאָז סאָדע-וואַסער, און אפשר אפילו אַ גלאָז פריזישען קוואַס. אבער איך וואָלט וועלען וויסען, וואו איז דאָ דור-לייזער'ס קלייט.

שרה (פערוואונדערט): דאָ. איהר דארמט דור'ן — איך בין זיין ווייב, שרה.

אשמדאי : יא, מאדאם לייוער, איך דארף זעהן דוד, דוד לייוער'ן.

שרה (פערדעכטיג) : איהר זייט געקומען אָנוואַגען עפעס אַ שלעכטע בשורה: דוד האָט ניט קיין פריינד, וואָס זאָלען טראָגען בנדים פון אזעלכע דינע געוואַנד. איז געהט בעסער אוועק — דוד איז ניטאָ, און איך וועל אייך ניט זאָגען, וואו ער איז.

אשמדאי (הארציג) : בעאונרוהיגט זיך ניט, מאדאם, איך האָב ניט געבראכט קיין שלעכטס. אבער ווי אנגענעהם איז צו זעהן אזא לייעב — לייעבט איהר אייער מאן, מאדאם לייוער? מסתמא איז ער זעהר אַ שטארקער, געזונדער מענטש און פערדיענט אַ סך געלט.

שרה (אָנגעבלאָזען) : ניין, ער איז אַן אלטער, אַ קראַנקער און קען ניט אַרבייטען. ער האָט אבער מיט קיין זאך ניט געזינדיגט, ניט געגען נאָט, ניט געגען מענשען, און אפילו שונאים וועלען וועגען איהם קיין שלעכט וואָרט ניט זאָגען. אָט איז זעלצער-וואַסער, מיין הערר, דאָס איז בעסער פון סאָדע-וואַסער. און אויב איהר האָט קיין מורא ניט פאַר דער היץ, טאָ זעצט זיך צו, איך בעט אייך, און וואַרט אַ וויילע: דוד וועט באלד קומען אַהער.

אשמדאי (זעצט זיך צו) : יא, איך האָב זעהר פיעל נוטעס געהערט וועגען אייער מאן, נור איך האָב ניט געוואוסט, אז ער איז אזוי קראַנק און אלט. זיינען ביי אייך פאַרען קינדער, מאדאם לייוער?

שרה : געווען זעקס, זיינען די ערשטע פיער געשמאָרבן.

אשמדאי (מיטליידיג) : אַי-אַי-אַי.

שרה : יא, מיין הערר, מיר האָבען שלעכט געלעבט, און עס זיינען געבליעבען צוויי. מיין זוהן נחום...

בעזקראַיני : אַ גאָרנישט, וועלכער מאכט זיך קראַנק און שלעפט זיך ארום אַ גאַנצען טאָג איבער די גאַסען.

שרה : הערט אויף, איוואן. ווי שעהמט איהר זיך ניט צו בערעדען עהרליכע מענשען. נחום געהט אַרום, ווייל ער זאָרף קריגען קרערט. און ביי אונז, מיין הערר, איז פאַרען אויף אַ

טאכטער, מען רופט זי רויזע. אבער צום בערויערען איז זי צו שעהן, צו שעהן, מין הערר. נליק — וואָס איז אזוינס נליק? איינער שטארבט פון פאָקען, און אנאנדערער דארף פאָקען, איז ניטאָ, און דער פנים איז ריין ווי אַ בלינציק.

אשמדאי (מאכט זיך איבערראשט): פאר וואָס-זשע פער דריסט דאָס אייך? שעהנקייט איז אַ מתנה פון גאָט, וועלכע ער טהיילט צו דעם מענשען, און דערמיט דערהייבט ער איהם און מאכט איהם געהנטער צו זיך.

שרה: ווער ווייס? אפשר אַ מתנה פון גאָט, און אפשר פון וועמען-עס-איז אַן אנדערען, וועמען איך וויל ניט דערמאָנען. נור אבער איך ווייס ניט, צו וואָס דארף אַ מענש שעהנע אוינען, ווען ער דארף זיי בעהאַלטען. צו וואָס אַ ווייסען פנים, אויב ער דארף איהם פערשמירען מיט רויך און בלאָטע, כדי מען זאָל ניט זעהען. אַ צו געפעהרליכער אוצר איז שעהנקייט, און עס איז גרינגער איינהיטען געלד פון אַ גולן, איידער שעהנקייט פון אַ שעלכטען. (מיט חשד.) צו זייט איהר אפשר ניט איבער דעם געקומען זעהען רויזע? איז געהט בעסער צוועק: רויזע איז דאָ ניטאָ, און איך וועל אייך ניט זאָגען, וואו זי איז.

פוריקעס: אַ קונה, שרה, זעה: געקומען אַ שונא.

שרה: יא, יא, פוריקעס. ער וועט אָבער ניט קויפען דאָס, נאָך וואָס ער איז געקומען, און וועט ניט געפינען דאָס, וואָס ער זוכט.

(אשמדאי שמייכעלט אנגענעהם און הערט זיך צו מיט אינטערעס צום געשפרעך; יעדעס מאָל ווען איינער הייבט אָן רעדען, ציהט ער אויס זיין האַלז און גיט אַ קעהר דעם קאָפּ צום רעדענדען, האַלטענדיג דעם קאָפּ אביסעל אויף אַ זייט. מאכט גרימאסען ווי אַן אַקטיאָר, אויסדרוקענדיג אַמאָל בער-וואונדערונג און אַמאָל פערדרוס אָדער אונצופריעדענהייט. לאכט אָבער גאנץ ניט פאסיג און שרעקט און פערזאונדערט דערמיט די שמועסער.)

בעזקראַיני: אומזיסט ביזנו אַזא מהייערע סוחר'טע, שרה,

און דו פערקויפסט ניט, ווען מען קויפט. יעדע סחורה ווערט פער-
לענען און פערליערט דעם מקח.

שרה (מיט טרעהרען): וואָס פאַר אַ שלעכטער איהר זייט,
איוואָן; איך האָב דאָך אייך גלעפּענט אַ קרעדיט אויף צעהן קאָפּי-
קעס, און איהר ווייסט בלויז איין זאך, זידלען אונז.

בעזקראַציני: הערט זיך ניט צו צו מיר, שרה. איך בין ביזו,
ווייל איך בין הונגעריג. און איהר, הערר אין שוואַרצען אַנצוג,
נעהט אַוועק פון דאנען. שרה איז אַן עהרליכע אידענע און וועט
אייך ניט פערקויפּען איהר טאָכטער, ווען איהר זאָלט איהר אפילו
פאַרשלאָנען מיליאָנען.

שרה (היצוג): יא, יא, איוואָן, אַ דאַנק אייך. און ווער האָט
דאָס אייך געזאָגט, מיין הערר, אז אונזער רויוז איז שעהן? דאָס
איז ניט אמת — לאַכט ניט, דאָס איז ניט אמת. זי איז אַזוי
מיאוס, ווי די שטערבליכע זינד. זי איז בלאַטיג, אַזוי ווי אַ הונד,
וואָס קריכט אַרויס פון קוילען-פעררויכערטען דאַמפּפּער. איהר
פנים איז געשטופּעלט פון פאָקען און זעהט אויס אַזוי ווי אַ פעלד,
פון וועלכען מען גראַבט לויט און זאָמער; און אויף דער רעכטער
אויג איז ביי איהר אַ בעלמע, ווי ביי אַן אַלטען פערד. גיט נור
אַ קוק אויף איהרע האָאר: אַזוי ווי אַבגעקראַכענע וואָלל, וואָס
פויגלען האָבען אַ העלפט צושלעפּט. און זי איז דאָך הייסקערדיג,
ווען זי געהט. איך שווער אייך, זי איז ווי אַ הייסקער, ווען זי געהט.
אַלע וועלען דאָך פון אייך לאַכען, אויב איהר וועט זי געהמען; מען
וועט דאָך אייך פערשפּייען, די נאַסען-אינגלעך וועלען דאָך אייך
קיין רוה ניט געבען...

אַשמדאי (פּערוואַנדערט): אבער איך האָב דאָך געהערט,
מאָדאָס לייזער...

שרה (מיט וועהמוטה): איהר האָט קיין זאך ניט געהערט.
איך שווער אייך, אז איהר האָט קיין זאך ניט געהערט.
אַשמדאי: אבער איהר אַליין האָט דאָך...

שרה (מיט געבעט): האָב איך דען וואָס געזאָגט? אבער
רמ"ע, ווייפער זיינען דאָך פלוידערזעק, מיין הערר; און זיי

האָבען אזוי לעב וויערע קינדער, אז זיי מיינען אלע מאָל, אז וויערע
קינדער זיינען שעהנהייטען. רויוע — א שעהנהייט! (צולאכט זיך)
הערט נור, פוריקעס, רויוע — א שעהנהייט!...

(זי לאַכט. פון שטארט-זיט קומט אַן רויוע. די האָאר
צוקודעלט, צואוואָרפען, אז זיי פערדעקען כמעט די שוואַרצע,
בליציגע אויגען; דער פנים פערשפירט מיט שוואַרץ; אַנ-
געמאָן איז זי אומגעלומפערט. געהט מיט א גראדען, יונגען
טראָט, אבער, דערוועגנדיג אן אונבעקאנטען הערן, הייסקערט
זי זיך איין, ווי אן אלטע.)

שרה: אַט, אַט איז רויוע, זעהט אדרבה. מיין גאָט, וואָס פאַר
א מיאוס'קייט זי איז: דוד וויינט יעדען מאָל, ווען ער ניט א קוק
אויף איהר.

רויוע (בעליידיגט זיך און גלייכט אויס איהר טאָליע אונ-
בערעכענט): פון דעסטוועגען זיינען פאַראַן נאָך מיאוס'ערע פון
מיר.

שרה (פערזיכערנדיג): וואָס איז מיט דיר, רויוע; ניטאָ
אויף דער וועלט קיין מיידעל, מיאוס'ער פון דיר! (מורמעלט מיט
געבעט.) בעהאַלט דיין שעהנהייט, רויוע! עס איז געקומען א
גזלן, רויוע — בעהאַלט דיין שעהנקייט. ביינאַכט וועל איך אליין
אַבּוואַשען דיין פנים, וועל אליין צוקאַמען דייע צעפ, און דו וועסט
זיין שעהן, אזוי ווי א מלאך, און מיר וועלען זיך אלע שטעלען אויף
די קניע און וועלען צו דיר תפלה טהון. געקומען א גזלן, רויוע.
(הויף.) מען האָט שוין ווייטער אין דיר געוואָרפען שטיינער?

רויוע (הייוועריג): יא, געוואָרפען.

שרה: און הינד זיינען דיר בעפאַלען?
רויוע: יא, בעפאַלען.

שרה: אַט זעהט איהר, מיין הערר. אפילו הינד.

אשמדאי (העפליך): יא, הפנים איך האָב געמאַכט א טעות.
צום בערויערן איז אייער טאָכטער ווירקליך ניט שעהן, און עס איז
שאַרע אויף איהר א קוק צו טהון.

שרה: געוויס זיינען פאַראַן מיידלעך, וואָס זיינען נאָך

מיאוס'ער פון איהר... אבער... געה, רויזעלע, אהין, נעהם ארבייט — וואָס בלייבט דען אן ארעמער, ניט קיין שעהנער מיידעל צו סהון, ווען ניט ארבייטען. געה, אַרימע רויזעלע, געה.

(רויזע נעהמט די שמאַטעס צום פערריכטען און נעהט אוועק הינטערן קלייט. שווייגען.)

אשמדאי: שוין לאַנג אז איהר האָט דאָס קליימעל, מאַדאם לייזער?

שרה (א בערוהיגטע): פון דרייסיג יאהר, פון דעמאָלט אָן זייט דוד איז קראַנק געוואָרען. מיט איהם האָט געטראָפּען אן אונגליק, ווען ער איז געווען אין מיליטער; פערד האָבען איהם צוטראָטען און צוקאַליעטשעט זיין ברוסט.

אשמדאי: איז דען לייזער געווען א סאָלדאַט?

בעזקראַיני (מישט זיך אַרײַן): ביי לייזער'ן איז געווען אן עלטערער ברודער און איז געווען אַ לומפּ, משה האָט מען איהם גערופּען.

שרה (זיפצט): משה האָט מען איהם גערופּען.

בעזקראַיני: און אז ס'איז געקומען די צייט צו געהען אין מיליטער־דיענסט, איז משה אַנטלאָפּען אויף אן איטאַליענישען דאַמפּפּער. האָט מען אַנשטאט איהם גענומען דוד'ן.

שרה (זיפצט): גענומען דוד'ן.

אשמדאי: וואָס פאַר אן אונגערעכטיגקייט!

בעזקראַיני: און איהר האָט דען וואַרעס־איז בעגעגענט אויף דער וועלט גערעכטיגקייט?

אשמדאי: געוויס האָב איך בעגעגענט. איהר מוזט הפנים זיין זעהר אן אונגליקליכער מענש און איך שטעלט זיך אלץ פאָר אין שוואַרצען קאַליר. אבער איהר וועט זעהען, איהר וועט אין גיכען דערוועהן, אז גערעכטיגקייט עקזיסטירט. (פריי ביי זיך.) א, צום טייפּעל, איך האָב ניט וואָס צו טהון, שפּאַציער איך תמיד אַרום איבער דער וועלט און איך האָב פון קיין זאך ניט געזעהן אזוי פיעל, וויפיעל יושר. ווי זאָל איך איך זאָגען, מאַדאם לייזער? — יושר

איז פאראן אזוי פיעל אויף דער וועלט, מעהר איידער פלייה אויף
א נאפען הונד.

שרה (שמייכלט): אבער ווי אז מען קען דעם יושר אויף
אזוי ניט באפען, ווי שווער עס איז צו באפען פלייה...
בעקראני: און אויב די גערעכטיגקייט בייסט זיך אויף אזוי
ווי פלייה?

(אלע לאכען. פון שטאדט-זייט געהט אן אויסגעמאסטער
טער קאטערינסשיק, א האלב-בלינדער פון שטויב און שווייס.
ער וויל פארבייגעהן, נור פלוצלונג שמעלט ער זיך אָב אין פון
פערצווייפלונג הייבט ער אָן צו שפיעלען עפעס שרעקליכעס.)
שרה: געהט אייך, זייט מוחל, געהט. מיר דארפען ניט
האָבען קיין מוזיק.

קאטערינסשיק (שפיעלט): און איך דארף אויך ניט קיין
מוזיק.

שרה: מיר האָבען ניט וואָס צו געבען אייך. געהט.
קאטערינסשיק (שפיעלט): נו, וועל איך שטארבען מיט
מוזיק.

אשמדאי (גרויסמוטהיג): איך בעט אייך, מאדאם לייזער,
ניט איהם אָבעזעסען און וואסער — איך וועל פאר אלעם בעצאָהלען.
שרה: וואָס פאר אַ גוטער מענטש איהר זייט. געהט,
מוזיקאנט, עסט און טרינקט. אבער פאר'ן וואסער וועל איך פון
אייך גאָרניט נעהמען, זאָל דאָס וואסער זיין מיינס.
(קאטערינסשיק זעצט זיך און עסט מיט חשק.)

אשמדאי: שוין לאנג ווי איהר שפאציערט אַרום אויף דער
וועלט, מוזיקאנט?

קאטערינסשיק (כמורנע): פריהער האָב איך געהאט אַן
אָבעזיאַנע, מוזיק מיט אַן אָבעזיאַנע. האָבען די אָבעזיאַנע פלייה
צופרעסען, די מוזיק האָט אָנגעהויבען פייפען, און איך זיך אַ בוים,
וואו אויפצוהענגען זיך. אָט איז אייך אלעס.

(עס לויפט צו אַ מיידעלע, קוקט נייגעריג אויף דעם קאט
טערינסשיק און ווענדט זיך דערנאָך צו שיינדלען.)

מידעלע: שיינדעל, רויזע איז שוין געשטאָרבן.
שיינדעל: שוין?
מידעלע: יא, נו, שוין געשטאָרבן. קען איך נעהמען
 סעמעטשקעס?
שיינדעל: הענסט נעהמען. שרה, אויב עס וועט קומען א
 קונה, זאגט אז איך וועל מאָרגען וויעדער זיין אין קלייט, אז ניט
 קען ער נאָך מיינען, אז די קלייט איז שוין אין גאנצען צוגעמאכט.
 איהר האָט נעהערט, רויזע איז געשטאָרבן.
שרה: שוין?
מידעלע: יא, נו — שוין געשטאָרבן. וועט דער מוזיקאנט
 שפיעלען?
 (אשמדאי סוד'עט זיך מיט שרה'ן און שטופט איהר
 וואָס אין האַנד.)
שרה: שיינדעל, נאט אייך א רובעל; איהר זעהט — א
 רובעל?
בעזקראַיני: אַט דאָס הייסט גליק! נעכמען אַן עוף, היינט
 א רובעל. נעהם, שיינדעל!
 (אַלע קוקען זשערנע אויף דעם זילבערנעם רובעל. שיינד
 דעל מיט דער מידעלע געהען אוועק.)
שרה: איהר זיינט זעהר רייך, מיין הערר.
אשמדאי (זעלבסטצופריעדן): — יא. איך האָב א
 גרויסע פראַקטיקע — איך בין אַדוואָקאט.
שרה (שנעל): דוד האָט קיין חובות ניט.
אשמדאי: איך בין גאָרניט צוליעב דעם געקומען, מאַדאם
 לייזער. ווען איהר וועט מיך קענען נעהנטער, וועט איהר זעהען,
 אז איך ברענג בלוז, און ניט איך נעהם; איך שענק, אבער נעהם
 ניט צוריק.
שרה (מיט פחד): האָט אייך גאָט אַהער צוגעשיקט?
אשמדאי: דאָס וואָלט געווען צופיעל כבוד פאַר מיר און
 פאַר אייך, מאַדאם לייזער, אויב איך וואָלט געקומען פון גאָט. ניין,
 איך קום פון זיך אליין.

(נחום קומט צו, קוקט פערוואונדערט אויף דעם קונה און
זעצט זיך צו א מירער אויף א שטיין. ער איז א הויכער, מאָר
גערער בחור מיט אן ענגער ברוסט און מיט א לאנגען בלייכען
נאָז. ער קוקט זיך אום.)

נחום: וואו איז רויזע?

שרה (שעפצעט): ששש— זי איז דאָרט? (הויך) נו, איז
ווי איז דאָס, נחום, האָסט דו בעקומען קרעדיט?

נחום (נאכלעסיג): ניין, מאמע, איך האָב זיך ניט דער
שלאָגען קיין קרעדיט. איך הייב אָן שטאַרבן, מאמע: אלעמען
איז הייס, און מיר איז זעהר קאַלט; איך שווייז אויף, אבער ביי
מיר איז א קאַלטער שווייס. איך האָב בענגענענט שיינדלען. רויזע
איז שוין געשטאַרבן.

שרה: דו וועסט נאָך לעבען, נחום, דו וועסט נאָך לעבען.
נחום (נאכלעסיג): יא, איך וועל נאָך לעבען. פאַר וואָס-זשע
נעהט ניט דער טאטע? פאַר איהם איז שוין צייט צו געהן.
שרה: מאַך ריין א הערינג, רויזע. דער הערר ווארט שוין
לאנג אויף דעם טאַטען, און דוד איז נאָך ניטאָ.

נחום: נאָך וואָס?

שרה: איך ווייס ניט, נחום. אז ער איז געקומען, מסתמא
דאַרף ער דאָך.

(שווייגען.)

נחום: מאמע, איך וועל מעהר ניט זוכען קיין קרעדיט. איך
וועל געהן מיט'ן טאַטען אויפ'ן ברעג פון ים. עס איז שוין צייט
פאַר מיר א פרעג טהון גאָט ווענען מיין מזל.

שרה: פרעג ניט, נחום, פרעג ניט!

נחום: ניין, איך וועל איהם פרענען.

שרה (מיט געבעט): מען דאַרף ניט, נחום, ניט פרעג.

אשמדאי: פאַר וואָס, מאדאם לייווער? האָט איהר דען
מורא, אז גאָט וועט איהם ענטפערן עפעס שלעכטס? מען דאַרף
אביסעל מעהר גלויבען, מאדאם לייווער: ווען דוד וואָלט אייך
הערען אזוי רעדן, איהם וואָלטען אייערע ווערטער נאָר ניט

געפעלען זיין.

קאטערינשטיק (הייבט אויף זיין קאפ): דאס ווילסטו, יונגער בחור, רעדען מיט גאט?

נחום: יא, איך. יעדער מענטש קען רעדען מיט גאט.

קאטערינשטיק: אזוי מיינסט דו? דאן בעט ביי איהם א נייע קאטערינקע. זאג, אז די פייפט.

אשמדאי (מיטלידיג): ער קען אויך דערצעהלען שוין, אז די אָבעזיאַנע האָבען פלייה אויפגעגעסען — מען דארף א נייע (ער לאכט). אלע קוקען אויף איהם מיט עפעס א פער

לעגנהייט, אויסער דעם קאטערינשטיק, וועלכער שטעהט אויף און נעהמט זיך וויעדער פאר דער קאטערינקע.

שרה: וואָס ווילסטו דאָס טהון, מוזיקאַנט?

קאטערינשטיק: איך וויל שפיעלען.

שרה: צו וואָס? מיר דארפען ניט קיין מוזיק.

קאטערינשטיק: איך דארף אייך בעדאנקען פאר אייער גוטסקייט.

(ער שפיעלט עפעס שוידערליכעס; די קאטערינקע סקריפעט, רייסט, פייפט. אשמדאי, אויפהייבענדיג די אויגען צום הימעל פערטראכט, מאכט שטיל מיט'ן האנד צום טאקט, און פייפט אונטער.)

שרה: מיין גאט, ווי פאסקודנע!

אשמדאי: דאָס, מאַדאַם לייווער... (פייפט אונטער) דאָס רופט זיך די וועלט־הארמאָניע.

(אויף אייניגע צייט הערט אויף דער געשפרעך; עס הערט זיך נור די רייסענדע שפיעלעריי פון דער קאטערינקא און דאָס טרויערישע צופייען פון אשמדאי. די זון ברענט אונערבארמליך.)

אשמדאי: איך האָב ניט וואָס צו טהון, שפאַציער איך איבער דער וועלט.

(בענייסטערט זיך אלץ מעהר. פלוצלונג רייסט זיך איבער מיט א כריפענדיגען פייף די קאטערינקא, וועלכע

קלינגט נאך לאנג אין די אויערן, און אשמדאי ווערט פער
גליווערט מיט געהויבענער האנד.
אשמדאי (אין פערלעגענהייט): ענדיגט זיך ביי אייך אלע
מאָל אזוי?

קאָמערנישט'שויק: עס טרעפט אז ערנער. אַדיע.
אשמדאי (זוכט אין קאמויל-טאיש): ניין, ניין, נעהט אזוי
ניט אזעק.. איהר האָט מיר געבראַכט אמת'ן פערניגען, און איך
וויל ניט, אז איהר זאָלט זיך דערווערנען. נאט אייך קליין-געלד,
לעכט זיך אייך.

שרה (האָט הנאה און פערואונדערט): ווער וואָלט דאָס
געקענט מיינען, קוקענדיג אויף אייער פנים, אז איהר זייט אזא
נוטער, פרעהליכער מאַן.

אשמדאי (גערייצט): אָ, שטעלט מיך ניט אין פערלעגענ-
הייט, מאַדאם לייווער, מיט אייערע שבחים. פאַר וואָס זאָל איך ניט
העלפּען אַן עהרליכען מענשען — וועלכער וואָלט זיך דערווערנען,
אויב ניט. דאָס לעבען פון אַ מענשען איז אַ שעצבאַרע, מאַדאם
לייווער, און איך טראָג אלע מאָל קליין-געלד מיט זיך... אבער צו
איז דאָס אָפטמאָלס ניט דוד-לייווער דער בכבוד'ער מאַן, וועלכען
איך זעה?

(ער קוקט זיך צו אַהין, וואו דער וועג פערקירעוועט זיך
צו רעכטס.)

שרה (קוקט זיך אויך צו): יא, דאָס איז דוד.

(אַלע וואַרטען שווייגענדיג. אויף דעם שטויבינען וועג
פון דעם פערקעהר ווייזט זיך דוד לייזער, געהענדיג
לאנגזאַם. ער איז אַ הויכער, אַ ביינערדיגער, מיט לאנגע,
גרויע לאָקען און אויך אזא באָרד; אויפ'ן קאָפּ אַ הויכע,
קופאַל-עהנליכע שוואַרצע היטעל; אין האַנד אַ שטעקען.
מיט וועלכען אזוי ווי ער וואָלט מעסטען דעם וועג. קוקט
אַראָפּ-צו פון אונטער די לאנגע, געדיכטע ברעמען; און אזוי
ניט אויפהייבענדיג די אויגען, לאנגזאַם און ערנסט, נעהט ער

אונטער צו די ויצענדע און בלייבט שטעהען אָננעלעהנמ מיט
ביידע הענד אויפ'ן שטעקען.)

שרה (שטעהט אויף מיט כבוד): וואו ביזטו געווען, דוד?
דוד (ניט אויפהייבענדיג די אויגען): איך האָב געקומט
אויף די כוואַליעס, שרה, און האָב זיי געפרעגט: פון וואָנען זיינען
זיי געקומען און וואוהין געהען זיי? וועלען לעבען טראַכט איך
דאָס, שרה: פון וואָנען קומט לעבען, און וואוהין געהט עס?

שרה: וואָס-זשע האָבען דיר די כוואַליעס געזאָגט, דוד?
דוד: זיי האָבען קיין זאך ניט געזאָגט, שרה — — זיי
קומען און געהען אַוועק וויעדער, און דער מענש אויפ'ן ברעג ים
וואַרט אומזיסט אויף אַן ענטפער פון דעם ים.

שרה: מיט וועמען האָסטו דו דאָרט געשמועסט, דוד?
דוד: איך האָב געשמועסט מיט גאָט, שרה, איך האָב איהם
געפרעגט וועגען דוד-לייזער'ס גורל, דעם גורל פון אַן אַלטען אידען,
וועלכער דאָרף באַלד שטארבען.

שרה (פערצימערט): וואָס-זשע האָט דיר גאָט געזאָגט?
(דוד שווייגט מיט אַראָבגעלאָזטע אויגען.)

שרה: אונזער זעהן, נחום, וויל שוין אויך זיין מיט דיר
אויפ'ן ברעג ים און פרעגען וועגען זיין מול.

דוד (הייבט אויף זיינע אויגען): דאָרף דען נחום שטארבען
אין גיכען?

נחום: יא, טאטע, איך האָב שוין אָנגעהויבען שטארבען.
אשמדאי: אבער ערלויבט נור, מיינע העררען... צו וואָס
רעדען וועגען טויט, ווען איך האָב אייך געבראַכט גליק און לעבען?
דוד (ניט אַ קעהר דעם קאָפּ): זייט איהר דען פון גאָט
געקומען? שרה, ווער איז ער, וואָס רעדט עפעס אַזוי?

שרה: איך ווייס ניט. ער וואַרט שוין לאַנג אויף דיר.

אשמדאי (מונטער, בעוועגליך): אַך, מיינע העררען, גיט זיך
אַביכעל אַ שמייכעל. איין מינוט, מעהר ניט, הערט זיך צו, און
איך וועל אייך אַלעמען מאַכען לאַכענדיג! אויפּמערקזאַם, מיינע
העררען, אויפּמערקזאַם!

(אלע קוקען אשמדאי אין טויל מיט אנגעשטרענגטע נייד
נעריגקייט.)

אשמדאי (נעהמט ארויס א פאפיער, נעהויבען): זייט איהר
ניט דוד-לייזער, דער זוהן פון אברהם-לייזער?
דוד (צושראקען): נו, איך. אבער עס קען זיין, אז עס איז
פאראן אן אנדער דוד-לייזער. איך ווייס ניט, פרעגט זיך נאך
ביי מענשען.

אשמדאי (שלאגט איהם איבער מיט'ן האנד): האָט איהר
אָפטמאָלס ניט געהאט א ברודער משה לייזער, וועלכער איז מיט
פינף און דרייסיג יאָהר צוריק געלאָפּען קיין אמעריקא אויף אן
איטאליענישען דאמפפער „פאָרטונאַ“?

אַלע: יא, יא.

דוד: אבער איך האָב ניט געוואוסט, אז ער איז אין אמעריקא.
אשמדאי: דוד לייזער, אייער ברודער משה איז געשטאָרבען!
(אַלע שווייגען.)

דוד: איך האָב איהם לאנג מוחל געווען.

אשמדאי: און שטארבענדיג, האָט ער זיין גאנצען פערמענען,
וואָס בעשטעהט פון צוויי מיליאָן דאָלאַר (צו די אַרומיגע) — וואָס
דאָס מיינט פיער מיליאָן רובעל — איבערגעלאָזען פאר איך, דוד
לייזער.

(א ברייטער אויפזופצען עפעס טראַגט זיך דורך, און
אַלע בלייבען פערשטיינערט.)

אשמדאי (דערלאנגט א פאפיער): אָט איז דער דאָקומענט,
זעהט איהר — די חתימה.

דוד (שטויסט אָב דאָס פאפיער): ניין, מען דארף ניט, מען
דארף ניט. ניט גאָט האָט אייך געשיקט. גאָט וועט אזוי ניט
לאַכען פון א מענשען.

אשמדאי (הארציג): אַך, וואָס פאר אַ לאַכען. אויף מיין
עהרענוואָרט, דאָס איז אַן אמת, — פיער מיליאָן. ערלויבט מיר
דעם ערשטען אייך זאָגען מוזל טוב און הייס א דריק טהון אייער
עהרליכע האַנד. (נעהמט דוד'ס האַנד און טרייסעלט שטאַרק.) נו,

מאדאם לייזער, זעהט איהר וואָס איך האָב אייך געבראַכט ? וואָס
וועט איהר איצט זאָגען ? איז אייער רויזע שעהן אָדער מיאוס ?
אהא ! און איהר וועט איצט אָנהייבען דען שטאַרבען, נחום ?
אהא ! (מיט טרעהרען). אָט, וואָס איך האָב אייך געבראַכט,
מענשען, און איצט ערלויבט מיר אַוועקצוגעהען... און ניט שטערען...
(טראָגט צו די טיכעל צו די אויגען און נעהט אָב אָן אַ

זייט, ווי עס שיינט, אַ צוטראָגענער.)

שרה (ווילד) : רויזע !

רויזע (אויף אזוי ווילד) : וואָס, מאַמע ?

שרה : וואָש איין דיין פנים ! וואָש דעם פנים, רויזע ! מיין

גאָט, גרוזשע גיכער, וואָש דעם פנים !

(טרייסעלט רויזע'ן ווי אַ צומישטע, וואָשט זי, צופלעס-

קענדיג דאָס וואַסער מיט די ציטערנדע הענד. נחום כאַפט

דעם פאטער פאר'ן האַנד און בלייבט כמעט הענגען אויף איהם.

עס זעהט אויס, אז אַטאָט וועט ער אַראָב פון זינען.)

דוד : נעהמט דאָס פאפיער צוריק. (מיט פעסטקייט.) נעהמט

דאָס פאפיער צוריק !

שרה : ביזטו פון זינען אַראָב, דוד ? הערט איהם ניט.

וואָש, רויזעלע, וואָש ! זאָלען מענשען זעהן דיין שעהנקייט.

נחום (כאַפט דאָס פאפיער) : דאָס איז אונזערע, טאַטע !

טאַטע — אָט מיט וואָס גאָט האָט דיר געענטפערט. גיב אַ קוק

אויף דער מאַמען, גיב אַ קוק אויף רויזען — אויף מיר גיב אַ קוק :

איך האָב דאָך גאָר געווען שוין אנגעהויבען שטאַרבען.

פּוריקעס (שרייט) : אַי-אַי, זעהט, זיי וועלען דאָך צורייסען

דאָס פאפיער. אַי, אַי, גיכער, נעהמט פון זיי אָב דאָס פאפיער.

(נחום וויינט. רויזעלע, גלאַנצענדיג מיט איהר שעהנקייט,

שוין ניט פערדעקענדיג די אויגען מיט די האַאר, שטעלט זיך

פאר'ן פאטער, לאַכענדיג.)

רויזע : דאָס בין איך, טאַטע, דאָס בין איך ! דאָס בין...

איך !

שרה (משונה) : וואו ביזטו געווען, רויזע ?

רויזע: איך בין ניט געווען, מאמע; מאמע, איך בין געבוירען געוואָרען.

שרה: זעה, דוד, זעה: שוין אַ מענש געבוירען געוואָרען. אַך, קוקט־זשע אויף איהר אַלע. אַך, צועפענט־זשע די טהירען פאַר אַייערע אויגען. די טויערן צועפענט פאַר די אויגען. קוקט אויף איהר אַלע.

(און פּלוצלונג בעגרייפט דוד די בעדייטונג פון דאָס,

וואָס האָט פאַסירט. ער וואַרפט אַראָב די היטעל פון קאַפּ, רייסט די קליידער, וואָס שטיקען איהם; און, אָבשטויסענדיג אַלעמען, וואַרפט ער זיך צו אשמדאי.)

דוד (בייז): פאַר וואָס האָסטו דאָס געבראַכט? אשמדאי (ווייך): אבער ערלויבט, הער ליזער, איך בין בלויז אַן אַדוואָקאַט. איך בין ווירקליך גערן.

דוד: פאַר וואָס האָסטו דאָס געבראַכט?

(שטויסט אָב מיט כעס אשמדאי; און שאַקלענדיג זיך נעהט ער אוועק אויפ'ן וועג. שטעלט זיך פּלוצלונג אָב, ניט זיך אַ קעהר צוריק און שרייט, טרייסלענדיג מיט די הענד.)

דוד: טרייבט איהם אוועק — דאָס איז דער טיפּעל! איהר מיינט פיער מיליאָן רובעל האָט ער געבראַכט? ניין, ער האָט געבראַכט פיער מיליאָן בעלידיגונגען. פיער מיליאָנען חוזה האָט ער דאָס אַ וואָרף געטהאָן דוד ליזער'ן אויפ'ן קאַפּ. — — — פיער ימים ביטערע טרעהרען האָב איך פערנאָסען אויפ'ן לעבען; די פיער ווינטען פון דער ערד זיינען מיינע זיפּצען געווען; מיינע פיער קינדער האָבען קראַנקהייט און הונגער אויפגעפרעסען, — און איצט, ווען איך דאַרף שטאַרבען, ברענגט מען מיר פיער מיליאָן. וועלען זיי דען מיר אומקעהרען די יונגע יאָהרען, וועלכע איך האָב אָבגעלעבט אין נויט, געמאַטערט פון יסורים, פון קלאָג, פון ביינקי־שאפט? וועלען זיי מיר אומקעהרען לבל הפחות איין טאָג פון מיון הונגער, איין טרעהר, וואָס איז געפאַלען אויף אַ שטיין, איין שפּיי, וואָס מען האָט מיר געגעבען אין פנים? פיער מיליאָן קללות — אַט וואָס עס זיינען זיינע פיער מיליאָן רובעל! ... אַ, חנה, אַ,

בנימין, רפאל, אָ, מיון קליינינקער משה; איהר, מיינע קליינינקע
עופה'לעך וואָס זייט צושטאַרבען פון קעלט אויף די נאַקעטע צווייגען
פון ווינטער — וואָס וועט איהר זאָגען, ווען אייער טאַטע וועט
אַנהערען אַט דאָס געלד? ניין, איך דאַרף קיין געלד ניט. איך
דאַרף קיין געלד ניט, זאָג איך אייך, איך, דער אַלטער איד וואָס
שטאַרבט פון הונגער! דאָ זעה איך ניט גאָט. אבער איך וועל
געהען צו איהם, איך וועל איהם זאָגען: וואָס טהוטסט דו
מיט דוד'ן? — — איך געה!

(געהט אַוועק, טרייסלענדיג מיט די הענד.)

שרה: דוד, קעהר זיך אום, קעהר זיך אום.

פוריקעס (פערצווייפעלט): דאָס פאַפיער, דאָס פאַפיער
הייבט דאָך אויף.

אשמדאי (דרעהט זיך): בערוהיג זיך, מאדאם לייזער, ער
וועט זיך צוריקסעהרען. פון אָנהייב איז דאָס אַלע מאָל אזוי. איך
בין גענוג אויסגעווען אין דער וועלט, און איך ווייס עס. דאָס
בלוט גיט אַ שפּאַר אין קאָפּ, די פיס ציטערן, און דער מענטש שילט
זיך. דאָס איז גאָר נישט.

רויזע: וואָס פאַר אַ קרומער שפּיגעל, מאמע.

גחום (וויינט): מאמע, וואוהין איז דער טאַטע אַוועק? איך
ווייל לעבען.

אשמדאי: ווארפט אַוועק דאָס שטיקעל גלאָז, רויזע. אייער
שעהנהייט וועלען מענשען אָבשפּיעגלען, אייער שעהנהייט וועט
אָבשפּיעגלען די וועלט — אין איהר וועט איהר זיך בעקוקען... אַך,
איהר זייט נאָך דאָ, מוזיקאַנט? טאָ שפּיעלט דאָך אונז עפעס, איך
בעט אייך: אזא יום טוב טאָר ניט זיין אָהן כליזמר

קאַטערינשטיק: דאָסועלביגע שפּיעלען?

אשמדאי: דאָסועלביגע.

(די קאַטערינקע רעוועט און פייפט. אשמדאי פייפט צו)

מיט פוריע, צוקאכט, און טאכט מיט די הענד, אזוי עפעס, ווי
ער וואָלט בענשען אַלעמען מיט מוזיק און פיף.)

פאַרהאַנג

דריטעם בילד.

דוד לייווער לעבט רייך. לויט דער פאָדערונג פון זיין ווייב און קינדער האָט ער געקויפט אַ רייכע וויללע אויפ'ן ברעג ים, האָט איינגעפיהרט דיענער מיט דיענסטען, פערד און עקיפאזשען. אשמדאי, אונטער דער אוסרייד, אַז איהם האָט שוין דערעסען די אַרוואָקאטור, איז געוואָרען ביי דוד'ן זיין פערזענליכער סעקרעטער. צו רויזען געהען לעהרער מיט לעהרערעס; זיי לערנען זי שפראכען, מאניערען; און נחום, וועלכער איז אַזוי צוקרענקט, אַז ער איז שוין נאָהענט פון טויט, האלט נאָך אַן איין לעהרער, דעם לעהרער פון טאנצען. דאָס געלד פון אַמעריקא איז נאָך ניט געקומען, אבער פאַר דוד לייווער דעם מיליאָנער איז אָפּען אַ גרויסער קרעדיט — אבער אַלץ מעהר אויף זאכען, אויף סתורה, איידער אויף מזומן, וואָס עס פעהלט אַביסעל אויס.

די סצענע שטעלט מיט זיך פאָר אַ רייכען זאָל, ווייס-מאַרמאָרנע בעפוצט, מיט גרויסע איטאַליענישע פענסטער און אַן ארויסגאַנג צום וועראַנדאַ. עס איז מיטאַנג-צייט. פון די אָפּענע פענסטער זעהען זיך האַלב-טראָפישע פלאַנצען און די טיעפע בלויקייט פון ים; אין איינעם פון די פענסטער עפענט זיך די אויסזיכט אויפ'ן שטאָדט.

ביים טיש זיצט דוד לייווער, זעהר טרויעריג. און אַביסעל ווייטער אויפ'ן דיוואַן זיצט ברייטלעך שרע, רייך געקליידעט אבער אָהן געשמאַק, און זי קוקט, ווי נחום לערנט זיך טאַנצען. נחום איז זעהר בלייך, הוסט און שאַקעלט זיך כמעט פאָן שוואַכקייט, בעזונדערס, ווען ער דאַרף לויט די רעגעלן פון טאַנצען שטעהען אויף איין פוס. אבער ער לערנט זיך האַרט-נעקיג; ער איז געקליידעט זעהר עלעגאַנט, נור דער אויסער-געוועהנליך בונטער זשילעט (וועסט) פון שרייענדער פאַרב

און דער האלזטוך פערדארבען דעם איינדרוק. ארום נחום'ען
 דרעהט זיך, באלאנסירענדיג און צוועצענדיג זיך דער טאנץ
 לעהרער מיט א פידעל און סמיק אין האנד. דאָס איז א נעטער
 מאן און אונגעוועהנליך לייכט אין בעוועגונגען; טראָגט א
 ווייסע וועסט, לאַקירטע שיכלעך — —
 און אויף דאָס אלעס קוקט אשמדאי מיט א טרויעריגען
 פנים און מיט פאָרוואָרף, שטעהענדיג ביים אַריינגאנג.

לעהרער: איינס — צוויי — דריי; איינס — צוויי —
 דריי.

שרה: זעה, דוד, זעה, ווי נחום'ן געהט עס דער טאנץ. איך
 וואָלט בשום אופן אזוי ניט געקענט שפּרינגען — אַרעמער יונג.
 דוד: איך זעה.

לעהרער: הער נחום איז זעהר טאלענטפאָל. ביטע...
 איינס — צוויי — דריי. ערלויבט נור, ניט גאָר אזוי. דעם פא
 דארפט איהר מאַכען עכטער, ניט אַברונדען די בעוועגונג פון דער
 רעכטער פוס. אָט אזוי, אָט אזוי (ער ווייזט), טאנצען, מאַדאָס
 לייזער, איז גאָר אזוי ווי מאַטהעמאטיק: דאָ דאָרף מען א צירקעל.
 שרה: דו הערסט, דוד?

דוד: איך הער.

לעהרער: ביטע, מאַסיע נחום. איינס — צוויי — דריי;
 איינס — צוויי — דריי. (שפיעלט אויפ'ן פיעדעל).
 נחום (אָהן אַטהעם): איינס — צוויי — דריי; איינס —
 צוויי — דריי...

(דרעהט זיך און פאלט שיער אום פלוצלונג. שטעלט זיך
 אָב מיט אן אויסגעמאָטערטען פנים, בלוטלאָז און טויטליך דער
 בליק — דער הוסט שטיקט איהם. הוסט זיך אויס און
 טאנצט ווייטער.)

נחום: איינס, צוויי, דריי.
 לעהרער: אָט אזוי, אזוי, מאַסיע נחום. נעטער, נעטער,
 איך בעט אייך. איינס, צוויי דריי.

(ער שפיעלט. אשמדאי געהט פארויכטיג צו צו שרה'ן
און וואָנט מיט אַן איינגעהאלטענער שטימע, אבער גענוג הויך,
אַז דוד זאָל איהם הערען.)
אשמדאי: דענקט איהר ניט, מאַדאַם לייזער, אַז נחום איז
עטוואָס מיער? דיזער טאַנץ־לעהרער ווייס ניט פון קיין רחמנות.
דוד (אַ קעהר טהון זיך): יא, גענוג, שרה, ביי דיר איז רעכט
צו פערמאַטערן דעם אינגעל.
שרה (פערלאָרען): אבער וואָס בין איך שולדיג, דוד. זעה
איך דען ניט, אַז ער איז מיער — אבער אַז ער אַליין וויל טאַנצען.
נחום! נחום! גענוג, נחום! רוה זיך אָב.
נחום (געשטיקט פון הוסט): איך וויל טאַנצען. (שטעלט
זיך אָב און טופעט היסטעריש.) פאַר וואָס ערלויבט מען מיר ניט
טאַנצען. אָדער אַלע ווילען אַז איך זאָל וואָס גיכער שטאַרבען?
שרה: דו וועסט נאָך לעבען, נחום, וועסט נאָך לעבען.
נחום (כמעט וויינענדיג): פאַר וואָס ערלויבט מען מיר ניט
טאַנצען? איך וויל טאַנצען. איך האָב שוין גענוג געמאַטערט זיך
קריגען קרעדיט; איך וויל פרעהליך זיין. בין איך דען אַלט און
איך זאָל ליגען אין בעט און הוסטען, הוסטען, הוסטען!
(הוסט און וויינט אין דערזעלבער צייט. אשמדאי ראַמט
אין אַ סוד דעם טאַנץ־לעהרער, און דער גיט נעם אַ קוועטש
מיט'ן פלייצע אַלס אַ צייכען פון מיטלייד, שאַקעלט צו מיט'ן
קאַפּ און קלייבט זיך אַוועקצוגעהן.)
לעהרער: ביז מאָרגען, הערר נחום. איך האָב מורא אונזער
לעקציען געהאַט צו לאַנג.
נחום: מאָרגען... קומט, ניט אנדערש. איהר הערט, איך
וויל טאַנצען.
(דער לעהרער געהט אַוועק, געזעגענענדיג זיך. נחום געהט
נאָך איהם מיט אַ בריה'שדיגען גאַנג.)
נחום: מאָרגען, ניט אנדערש, איהר הערט? ניט אנדערש.
(נעהען אב.)
אשמדאי: ווענען וואָס האָט איהר זיך פערטראַכט, דוד?

ערלויבט מיר צו זיין ניט בלויז אייער פערזענליכער סעקרעטער —
הגם איך שטאַלציר מיט דיזער עהרע — נור אויך אייער פריינד.
זינט עס איז אָנגעקומען דאָס געלד, דריקט אייך עפעס אַ מדה-
שחורה, און דאָס קרענקט מיך, ווען איך קוק אויף אייך.

דוד: מיט וואָס זאָל איך זיך פרעהען, נוללוים?
שרה: און רויזע? זינדיג ניט פאַר גאָט, דוד. האָבען
אונזער אויגען ניט הנאה, קוקענדיג אויף איהר שעהנקייט און יונג-
קייט? פריהער האָט אפילו די שטילע לבנה מורא געהאַט אַ קוק
סהאָן אויף איהר; איין שטערען האָט דעם אנדערען שטערען ניט
געוואָנט אַ שעפצע טהאָן וועגען איהר — און איצט פאָהרט זי אין
אַ קאַלאַסקע און אלע קוקען אויף איהר, און רייטער גאַלאַפירען
נאָך איהר. בעטראַכט נור, נוללוים! — רייטער גאַלאַפירען נאָך
איהר!

דוד: און נחום?

שרה: איז וואָס נחום? ער איז דאָך שוין לאַנג קראַנק, דו
ווייסט דאָס. און דער טויט אויף אַ ווייכער בעט איז ניט ערגער,
איידער שטאַרבן אויף דער גאָס. און אפשר וועט ער נאָך לעבען.
(וויינט) אפשר וועט ער נאָך לעבען. דוד, דאָרט דרויסען וואַרטען
אויף דיר אברהם העססין און שיינדעל'ס מיידעלע.

דוד (טרויעריג): וואָס דאַרפען זיי, געלד? גיב זיי, שרה,
עטליכע גראַשען, און זאָלען זיי געהן.

שרה: סוף כל סוף וועלען זיי ביי אונז אַרויסשלעפען דאָס
גאַנצע געלד, נוללוים. שוין דאָס צווייטע מאָל, ווי איך גיב העססינען.
ער איז אַזוי ווי זאָמד, וויפיעל מען זאָל אין איהם ניט ניסען קיין
וואַסער, וועט ער אלץ זיין טרוקען און זשערנע.

דוד: שטות, געלד איז פאַראַן ביי אונז צו פיעל, שרה. אָבער
מיר איז שווער צו קוקען אויף מענשען, נוללוים. זינט איהר האָט
אונז געבראַכט די עשירות....

אישמאדי: וועלכע איהר האָט פערדיענט מיט אייערע
יסורים, לייווער.

דוד: פון דעמאָלט אָן האָבען זיך מענשען אַזוי שלעכט גע-

ביטען. ליעבט איהר ווען מען בייגט זיך פאר אייך צו נידעריג.
נולליום? און איך האָב דאָס פיינד — מענשען זיינען ניט קיין
הינד, וואָס זיי זאָלען קריכען אויף'ן בויך. און ליעבט איהר, נולליום,
ווען מענשען זאָגען אייך, אז איהר זייט דער קלינסטער, דער גרויס-
מוטהיגסטער, דער בעסטער פון אלע לעבעדיגע, אין דער צייט ווען
איהר זייט א געוועהנליכער אלטער איד, ווי פיעלע אזעלכע. איך
האָב דאָס ניט ליעב, נולליום: פאר די קינדער פון דעם גאָט פון
אמת וחסד פאסט זיך ניט צו זאָגען שקרים, ווען אפילו עס זאָל
אויסקומען שטארבען פון די אכזריות פון'ם אמת.

אשמדאי (פערטראכט): רייכקייט איז א מורא'דיגע מאכט,
לייזער. קיינער פרעגט אייך ניט, פון וואנען קומט צו אייך געלד:
זיי זעהען אייער מעכטיגקייט און זיי נייגען זיך פאר איהר.
דוד: מעכטיגקייט? און נחום? און איך אליין, נולליום? —
קען איך פאר אלע געלדער קויפען לכל הפחות איין טאָג געזונד
און לעבען?

אשמדאי: איהר זעהט אויס בערייטענד פרישער.
דוד (שטייכעלט טרויעריג): יא? צו זאָל איך אפשר ניט
נעהמען פאר זיך א טאנץ-לעהרער — ניט אן עצה, נולליום.
שרה: פערגעס אָבער ניט רויזען, פאָטער. איז דען ניט אן
עבירה פאר גאָט צו פערדעקען די שעהנקייט פון פנים. פאר דער
פרייד און הנאה פון אונזערע בליקען איז שעהנקייט געגעבען געוואָר-
רען; אין דער שעהנקייט פון'ם פנים ווייזט זיין שעהנקייט גאָט
גופא; האָבען מיר דען ניט אויפגעהויבען יעדען טאָג די האַנד
געגען גאָט אליין, ווען מיר האָבען מיט סאזשע און קוילען געשמירט
דעם פנים פון אונזער רויזען און געמאכט זי פאר א סטראשידלע
און א צרה פאר די בליקען?

דוד: שעהנקייט פערוועלסט, אלעס שטארבט, שרה.
שרה: אָבער די ליליע וועלסט דאָך אויך און עס שטארבט
אויך די נאָרציס-בלום; עס שיטען זיך אַראָב די בלעטלעך פון דער
געלער ראָזע — וועסטו דען דערפאר וועלען צוטרעטען אלע בלומען
און די געלע ראָזע בעשמוצען מיט לעסטערונג. צווייפּעל ניט,

דוד : דער גערעכטער גאָט האָט דיר געגעבען עשירות — און דו, וואָס ביזט אין אונגליק געווען אזוי פּעסט, אז דו האָסט קיין איין מאָל ניט געלעסטערט גאָט, וועסט דו דען אין גליק שוואַך ווערען ? אַשמוּדאי : זעהר גערעכט, מאַדאָם לייזער. ביי רויזען זיינען שוין אזוי פיעל חתנים, אז זי דאַרף נור אויסקלייבען. דוד (שטעהט אויף מיט כעס) : איך וועל זיי ניט אָבגעבען רויזען.

שרה : נו, וואָס רעדסטו, דוד ! דוד : איך וועל זיי ניט אָבגעבען רויזען. הינד, וואָס ווילען ושלוקען פון אַ גילדערנע שיסעל — הינד וועל איך אַרויסלאָגען. (רויזע קומט אַרײַן. זי איז געקליידעט רייך, נור איינפאַך, אָהן צופיעל פּויז ; זי איז עטוואָס בלייך און מיער, נור אַזעהר שעהן — אזוי ווי פון איהר וואָלטען זיך ציהען שטראַהלען און שאַטענס פון דער לבנה. זי בעמיהט זיך אויך שעהן צו ריידען און בעוועגען זיך, פּאַלגט זיך נאָך אויפּמערקזאַם, אָבער וויילע-ווייז שלאַגט זיך דאָס איבער — זי ווערט גראַב, שרייעריש. און דאָס מאַטערט זי. איהר בעגלייטען צוויי העררען אין רייט-קאָסטיומען ; דער עלטערער פון זיי איז זעהר בלאַס, כּמורעט זיך טרויעריג און ביז. און צוריקענדיג זיך צו רויזען, אזוי ווי זוכענדיג אַ בעשיצונג אין איהר יונגקייט, שלעפט זיך נאָך שוואַך נחום.) דוד (גאַנץ הויך) : שרה — חתנים. שרה (גיט אַ מאַך מיט'ן האַנד) : אַך, דוד, ווער אַנטשוויגען. רויזע (קוסט לייכט די מוטער) : ווי איך בין מיער, מאַמע. גוטען טאָג, טאַטע.

שרה : היט זיך, רויזעלע : מען טאָר ניט אזוי פיעל לעהרנען. (צום עלטערן העררען) זאָגט איהר וועניגסטענס איהר, אז מען טאָר אזוי פיעל ניט אַרבייטען. — צו וואָס דאַרף זי איצט אַרבייטען ? יונגער הערר (שטיל) : אייער טאָכטער דאַרף מען אַנכעטען, מאַדאָם לייזער. באלד וועט מען פאַר איהר אַ טעמפּעל בויען. עלטערער הערר (שמיכעלט) : און נעבען טעמפּעל — אַ

ביח'עולם. נעבען טעמפלען, מצדאס לייוער, זיינען תמיד פארטאן
ביח'עלמין'ס.

רויזע: אויף ווידערזעהן. איך בין מיעד. אויב איהר זייט
פריי, קומט צופאָהרען מאָרגען פריה — אפשר וועל איך ווידער
אויספאָהרען מיט אייך.

עלמערער הערר (קוועטשט מיט'ן פלייצע): פריי? א, יא,
זיכער, מיר זיינען פאָלשטענדיג פריי. (שאַרף) אויף ווידערזעהן!
יונגער הערר (אונרוהיג): אויף ווידערזעהן.
(נעהען אב.)

שרה (אונרוהיג): רויזעלע, דו האָסט איהם, דוכט זיך, בעליי-
דיגט. פאר וואָס ביזטו אזוי?

רויזע: עס מאכט נישט, מאמע.
אשמדאי (צו דוד'ן): נו, דאָס זיינען נאָך ניט קיין חתנים,
דוד.

(דוד לאַכט ביזלעך; אשמדאי אָבער, ניט אויסהאלטענ-
דיג זיין כאַראַקטער, לויפט צו צו רויזען און שלאָגט איהר
פאָר זיין אָרעם; פיהרט זי האַלבטאָנצענדיג און פייפט צו
פרעהליך דעם זעלבען מאָטיוו, וואָס די קאָמעדינעס.)
אשמדאי: אַך, רויזע, ווען ניט מיינע יאָהרען (פייפט צו),
און ניט די קראַנקהייט, איך וואָלט געווען דער ערשטער בעלן אויף
איינער האַנד.
רויזע (לאַכט מיט גאָה): בעסער קראַנקערהייט, איידער
טויט.

דוד: איהר זייט דאָך זעהר אַ פרעהליכער מענש, נולליוס.
אשמדאי (פייפט): ווען מען האָט ניט קיין עשירות און
מען האָט אַ ריינעם געוויסען, דוד, אַ ריינעם געוויסען. איך האָב ניט
וואָס צו טהאָן, שפּאַציר איך געארעמט. זאָגט איהר — טויט,
רויזע?

רויזע: פרופט.

אשמדאי (שטעלט זיך אָב): און איהר זייט דאָך ווירטליך
שעהן, רויזע. (נאָכדענקענדיג) און וואָס, אויב... אויב... גור ניין:

פפליכט איז העכער פון אלעם. פאלגט מיר, רויזע, איהר וואלט זיך קיינעם ניט אָבעבען, סיידען מינדסטען א פירסט, און ווען אפילו ער וואלט זיין דער פירסט פון פינסטערניס.

נחום: רויזענסקע, פאר וואס ביזטו אוועק פון מיר. מיר איז קאלט, ווען דו האלטסט מיר ניט פאר'ן האנד. האלט מיין האנד, רויזענסקע.

רויזע(קוויינסקעלט): אָבער איך דארף זיך איבערטהאָן, נחום. נחום: איך וועל דיר בעגלייטען ביז'ן שלאָף-צימער. ווייסט דו, היינט האָב איך דאָך ווידער געטאָנצט, און זעהר גוט, ווייסט דו? איך בלייב שוין איצט אזוי אָהן אָטהעם. (מיט פערנעטערונג און עטוואָס קנאה) ווי שעהן דו ביזט, רויזענסקע!

שרה: ווארט, רויזעלע, איך אליין וועל דיר צוקעמען די האָאר. וועסט דו מיר ערלויבען?

רויזע: אָבער, מאַמא, איהר מאַכט דאָס שלעכט; איהר קוסט מעהר, איידער איהר קאמט; די האָאר ווערען צופלאָנטערט פון די קוסען.

דוד: דו ענטפערסט דער מאַמען, רויזע.

רויזע (בלייבט שטעהן): פאר וואס האָסט דו פיינר מיין שעהנקייט, מאַמע?

דוד: פריהער האָב איך ליעב געהאט דיין שעהנקייט, רויזע.

שרה (עמפערט): וואָס רעדסט דו, דוד.

דוד: יא, שרה. איך האָב ליעב דעם פערל, ווי לאַנג ער איז אויפ'ן גרונד פון ים; ווען מען נעהמט איהם אבער אַרויס, ווערט ער בלוט, און דאן ליעב איך ניט קיין פערל, שרה.

רויזע: פאר וואָס האָסט דו מיין שעהנקייט, מאַמע? ווייסט דו, וואָס אַן אַנדער מיידעל וואָלט געטהאָן אויף מיין פלאַץ — זי וואָלט אַראָב פון זינען און וואָלט זיך אַרומדריעהן איבער דער ערד אזוי ווי אַ הונד, וואָס האָט דערשלאָנגען אַ שפילקע. און וואָס טוה איך? איך לערן, מאַמע. מאַג און נאכט לערן איך זיך, מאַמע. (שטאַרק אויפגעשעגט) איך קען דאָך גאָר ניט. איך קען ניט ליידען,

אפילו נעהן קען איך ניט. איך בין דאך הונגעריג, איך געה ווי א
הויקער!

שרה: דאָס איז ניט אמת.

רויזע (אויפגערגנט): אָט האָב איך זיך פֿערגעסען אַ ווילע
— און איך שריי שוין, קאַראַקע הייזערִיג, ווי אַן ערקעלטעמע
וואַראָנע. איך וויל זיין שעהן, טאַטע. איך וויל זיין שעהן, איך מוז
זיין שעהן — איך בין נור צוליעב דעם געבאָרען געוואָרען. דו
לאַכסט? אומזיסט. ווייסט דו, אַז דיין טאַכטער וועט זיין אַ הער-
צאָגין, אַ פֿרינצעסין? צו מיין קרוין וויל איך נאָך האָבען אויף אַ
— — — סצעפטער!

אשמדאי: אָהאָ!

(יענע דריי געהען אָב. דוד, אָבֿוואַרטענדיג ביז זיי וועלען
ארויס, שפּרינגט אויף ביז און געהט שנעל אום איבער'ן
צימער.)

דוד: וואָס פֿאַר אַ קאָמעדיע! וואָס פֿאַר אַ קאָמעדיע, נולל-
יום. נעכטען האָט זי געבעטען ביי גאָט אַ הערינג, און היינט איז
איהר שוין וועניג אַ קרוין. מאָרגען וועט זי שוין אָבנעהמען דעם
טהראָן ביים טייפֿעל און וועט זיך אויף איהם אוועקזעצען, נולליום,
און וועט זיצען שטאַרק. וואָס פֿאַר אַ קאָמעדיע.
(אשמדאי האָט שוין געביטען זיין געזיכט: ער איז איצט

שטרענג און טרויעריג.)

אשמדאי: ניין, דאָס איז אַ טראַגעדיע, דוד לייווער.

דוד: אַ קאָמעדיע, נולליום, אַ קאָמעדיע — הערסט דו אין
אַלעס ניט דעם געלעכטער פֿון טייפֿעל? (בעווייזט מיט'ן
האַנד אויף'ן טהיר) דו האָסט געזעהן דעם מת, וועלכער טאַנצט —
יערען אין־ער־פֿריה זעה איך איהם.

אשמדאי: איז דען נחום אזוי געפֿעהרליך?

דוד: געפֿעהרליך? דריי דאָקטוירים, דריי וויכטיגע העררען,
נולליום, האָבען איהם אונטערוזוכט נעכטען און האָבען מיר שטיליג
קערהייט געזאָגט, אַז אין אַ חדש אַרום וועט נחום שטאַרבען, אַז
ער איז שוין אַ מת, מעהר איידער העלפט. און יערען אין־ער־פֿריה

זעה איך ווי אין דיווען ווייסען מאַרמאָרנעם זאָל שפּרינגט אַ מאַ
אונטער מוזיק — איז דאָס דען ניט אַ חלום, נולליום? איז דאָס
ניט אַ געלעכטער פּונ'ם שטן?

אַשמדאי: און וואָס האָבען זיי געזאָגט וועגען אייער גע-
זונד, דוד?

דוד: איך האָב זיי גאָר ניט אָנגעהויבען צו פרעגען. איך
ווייל ניט מען זאָל מיר זאָגען: איהר קענט אויך שפּרינגען לויט דער
מוזיק, דוד. ווי געפעהלט דאָס אייך, נולליום: צוויי חתנים וואָס
טאנצען אין אַ ווייסען מאַרמאָרנעם צימער?

(לאַכט טרויעריג און בייז.)

אַשמדאי: איהר שרעקט מיך, מיין פריינד. וואָס טהוט זיך
אין אייער נשמה?

דוד: ריהרט ניט מיין נשמה, נולליום — אין איהר איז אַן
אימה! (כאַפט זיך מיט'ן האַנד פאַר'ן קאָפּ) — אַך, וואָס זאָל איך
טהאָן? איך בין איינער אַליין אויף דער גאנצער וועלט.

אַשמדאי: וואָס איז מיט אייך, דוד? בערוהיגט זיך.

דוד (שטעלט זיך אָפּ בעפאָר דעם אַשמדאי, מיט פחד):
דער טויט, נולליום, דער טויט! איהר האָט אונז געבראַכט דעם
טויט. בין איך דען ניט געווען שטום בעפאָר דעם טויט? האָב איך
איהם דען ניט ערוואָרט, ווי אַ פריינד? נור אַט האָט איהר געבראַכט
עשירות — און איך וויל טאנצען. איך וויל טאנצען, און דער טויט
פערכאַפט מיך פאַר'ן האַרצען; איך וויל עסען, ווארום אין די סאַמע
ביינער ביי מיר האָט זיך איינגעפרעסען דער הונגער, און דער
אַלמער מאָגען שפאַרט דאָס עסען צוריק; איך וויל לאַכען — און
מיין פנים וויינט, און די אויגען זיינען פערטרעהרט, און די נשמה
יאַמערט פּונ'ם פחד פאַר'ן טויט. אין מיינע ביינער איז הונגער און
אין מיין בלוט איז שוין גיפט — גיטאָ פאַר מיר קיין רעטונג;
דער טויט קומט אָן. (ער ביינקט.)

אַשמדאי (פיעלדייטיג): אויף אייך וואַרטען אַרעמע-לייט,

דוד.

דוד: נו איז וואָס?

אשמדאי : אויף אייך ווארטען אַרעמעללייט, דוד.

דוד : אַרעמעללייט ווארטען תמיד.

אשמדאי (שטרענג) : איצט זעה איך, אז דו ביזט ווירקליך

א מערלאַרענער, דוד, נאָט האָט דיר פערלאָזען.

(דוד שטעלט זיך אָב און קוקט איהם אָן איבערראַשט און

בייז. אשמדאי פערוואַרפט דעם קאָפּ מיט גאָה און האַלט

אויס רוהיג און שטרענג דעם בליק. זיי שווייגען.)

דוד : דאָס וואָנט איהר מיר, נולליום?

אשמדאי : יא, דאָס וואָנט איך אייך, דוד לייווער; איהר זייט

אין דער שליסט פון דעם שטן — זייט פאַרזיכטיג, דוד לייווער.

דוד (צושראָקען) : נולליום, מיין פריינד, איהר שרעקט מיך

— מיט וואָס האָב איך פערדיענט אייער כעס און דיזע האַרטהער-

ציגע, שרעקליכע ווערטער? איהר זייט אלע מאָל געווען אזוי גוט

צו מיר און מיינע קינדער... אייערע האָאר זיינען אויך אזוי גרוי

ווי מיינע; אין אייער פנים האָב איך שוין לאַנג בעמערקט בעהאַל-

טענע יסורים און... איך אַכטע אייך, נולליום! וואָס זשע שווייגט

איהר? עפעס אַ שרעקליכער פייער ברענט אין אייערע אויגען —

ווער זייט איהר, נולליום? אָבער איהר שווייגט — ניין, ניין,

לאָזט ניט אַרונטער די אויגען; מיר ווערט נאָך שרעקליכער, ווען

זיי זיינען אַרונטערגעלאָזען: דאָן טרעט אַרויס אויף אייער גע-

שטאַלט אַ פייעריגער אויפשריפט פון עפעס אַ דונקעלער, אַ שרעק-

ליכער, טויטליכער וואַרהייט.

אשמדאי (צערטליך): דוד.

דוד (ערפרעהט): האָסט דו דאָס גערעדט, נולליום?

אשמדאי : שווייג און הער מיך אויס. פון משוגעת וועל איך

דיך צוריקקעהרען צום שכל, פון טויט — צום לעבען.

דוד : איך שווייג און הער.

אשמדאי : דיין משוגעת בעשטעהט דעריין, דוד לייווער,

וואָס דו האָסט דעם גאַנצען לעבען געזוכט נאָט, און ווען נאָט איז

צו דיר געקומען — האָסט דו געוואָנט: איך קען דיר ניט. דיין טויט

בעשטעהט אין דעם, דוד לייווער, וואָס אַ פערבלענדעמער פון אונז

גליק אזוי ווי א פערר, וועלכער דרעהט אין דער פינסטער די ראָד אלץ אין דעם זעלבען קרייז, האָט דו ניט געזעהן קיין מענשען און איינזאם ביזט דו געבליבען צווישען זיי מיט דייענע עשירות און מיט דיין חולאת. דאָרט דרויסען וואַרט אויף דיר לעבען — און דו, בלינדער, פערמאכסט פאַר איהם די טהיר. טאָג, דוד, טאָג, — דער טויט האָט אויפגעהויבען דעם סמיק און וואַרט אויף דיר אַ ביסעל גראַציעזער, דוד לייזער, אַ ביסעל גראַציעזער, בריה'שדינער, קיילעכיגער דעם פא.

דוד: וואָס ווילסט דו פון מיר?
אשמדאי: קעהר צוריק צו נאָט, וואָס נאָט האָט דיר גע-
געבען.

דוד (כמורנע): האָט מיר דען נאָט וואָס געגעבען?
אשמדאי: יערער רובעל אין דיין קעשענע — איז אַ מעסער, וועלכען דו שטעכסט אַריין אין ברוסט פון דעם הונגעריגען. צוטהייל דייענע ניטער פאַר אַרעמע-לייט, ניב די הונגעריגע ברויט און דו וועסט בעזיעגען דעם טויט.

דוד: קיינער האָט דוד'ן ניט געגעבען קיין שטיקעל ברויט, ווען ער האָט געהונגערט — וועל איך דען מיט זייער זאָטקייט אָנווע-
טיגען מיין הונגער, וואָס איז אין די ביינער.

אשמדאי: אין זיי וועסט דו זאָט זיין.
דוד: וועל איך דען צוריק בעקומען מיינע כחות, מיינ-
געזונד?

אשמדאי: אין זיי וועסט דו שטארק זיין.
דוד: וועל איך דען פעריאָגען דעם טויט, וועלכער איז שוין אין'ם בלוט, וואָס איז שיטער ווי וואַסער, וואָס איז שוין אין מיינע אָדערן, וועלכע זיינען האַרט, ווי געטריקענטע שטריק. וועל איך דען צוריקסעהרען דאָס לעבען.

אשמדאי: מיט זייער לעבען וועסט דו פערדאָפלען דיין לעבען. איצט איז ביי דיר מעהר ניט ווי איין האַרץ, דוד — ביי דיר וועלען ווערען מיליאָנען הערצער.

דוד: אָבער איך וועל דאָך שטארבען!

אשמדאי : ניין, דו וועסט זיין אונשטערבליך!

(דוד טרעט צוריק מיט שוועס.)

דוד : א שרעקליכען וואָרט האָבען דייןע ליפּען אַרויסגע-
רעדט. ווער ביזט דו, וואָס דו וואָנסט צו פערשפּרעכען אונשטערב-
ליכקייט — איז דען נישט לעבען און טויט אין גאָט'ס הענד?
אשמדאי : גאָט האָט געזאָגט: מיט לעבען זאָלסט דו דאָס
לעבען מקים זיין.

דוד : אָבער מענשען זיינען שלעכט און זינדיג, און דער
הונגעריגער איז געהנטער צו גאָט אלס דער זאטער.

אשמדאי : דערמאָן זיך אויף דיין חנה'ן, אויף בנימין'ן....

דוד : שווייג!

אשמדאי : דערמאָן זיך אויף רפאל'ן און אויף דיין קלייד

נינקען משה....

דוד (ביינקענד): שווייג, שווייג!

אשמדאי : דערמאָן זיך אויף דייןע קליינע עופה'לעך, וואָס
זיינען געשטאָרבען אויף די קאלטע צווייגען פון ווינטער...

(דוד וויינט ביטערליך.)

אשמדאי : ווען עס קלינגט די לערנע אין בלויען הימעל,
וועסט דו דען איהר זאָגען: שווייג, קליין פויגעלע — גאָט דאַרף
נישט דיין געזאָנג? און וועסט דו איהר נישט געבען א קערנדעל, ווען
זי איז הונגעריג? וועסט דו זי נישט צוטוליען צום ברוסט, אז עס
זאָל איהר וואַרעם זיין און איהר שטימע זאָל זיך קענען ערהאלטען
ביז פריהלינג? ווער זשע ביזט דו, אונגליקליכער, וואָס האָט קיין
רחמנות נישט אויף קיין פויגעלע און גיט איבער קינדער דעם אונגע-
וויטער? דערמאָן זיך, ווי עס איז געשטאָרבען דיין קלייניקער
משה. דערמאָן זיך, דוד, און זאָג: מענשען זיינען זינדיג און בייז
און פערדיענען נישט מין רחמנות.

(דוד בייגט זיינע קניע, ווי אונטער א שווערער משא און

הויבט אויף די הענד, אזוי ווי ער וואָלט בעשיצען זיין קאָפּ

פון א קלאפ פון הימעל, און מיט א הייזערענען קול:)

דוד : ארוני! ארוני!

(אשמדאי פערלייגט די הענד אויף דער ברוסט און קוקט

אויף איהם.)

דוד : האָב רחמנות ! האָב רחמנות !

אשמדאי (שנעל) : דוד, אָרעמע-לייט וואַרטען אויף דיר. זיי וועלען באַלד אַוועק.

דוד : ניין ! ניין !

אשמדאי : אָרעמע-לייט וואַרטען תמיד, נור זיי ווערען מיעד וואַרטענדיג און געהען אַוועק.

דוד (משונה) : פון מיר וועלען זיי ניט אַוועק. אָך, נולליום, נולליום... אָך, קלוגער נולליום ; אָך, נאַרישער נולליום ; האָסטו דו דען ניט פערשטאַנען, אז איך וואַרט שוין לאַנג אויף די אָרעמע-לייט און אז זייער קול איז אין מיינע אויערן און אין מיין האַרצען. ווען רעדער פאָהרען אויף דעם שטויביגען וועג, וואָס איז צוגע-דריקט פון רעגען, טראַכטען זיי ווען זיי דרעהען זיך און לאָזען איבער אַ סלייז : אַט מאַכען מיר אַ וועג. אָבער דער וועג איז געווען, נולליום, דער וועג איז שוין געווען. (פרעהליך) רוף די קבצנים אַהער. אשמדאי : בעטראַכט, דוד, וועמען דו רופסט. (טרויעריג) נור מיך ניט, דוד.

דוד : איך האָב קיין מאָל ניט גענאַרט, נולליום. (ענטשלאָג-סען און מיט גרויסקייט) דו האָסט גערעדט — האָב איך געשוויגען און געהערט ; איצט שווייג דו און הער מיך : וואָרום ניט דעם ~~מאָג~~ שעה, נור גאָט האָב איך אַוועקגעגעבען מיין נשמה און זיין הער-שאַפט איז איבער מיר. איך הייס דיר : רוף אַהער מיין פרוי שרה און מיינע קינדער, נחום און רויזע און די גאנצע הויזגעזינד מיינע, ווער עס איז נור פאַראַן.

אשמדאי (געהאָרכזאם) : איך וועל רופען.

דוד : און רוף צונויף די אָרעמע-לייט, וועלכע וואַרטען אויף מיר אין דרויסען. און, אַרויסגעהענדיג אויף דער גאס, גיב אַ קוק צו עס זיינען דאָרט ניטאָ קיין אָרעמע לייט, וואָס וואַרטען אויף מיר, און אויב דו וועסט זיי דערזעהן, דאָן רוף אויך זיי. וואָרום פון זייער דורשט ברענען מיינע ליבען, פון זייער הונגער ליידעט ניט

זשט ווערענדיג מיין מאָגען. און פאר די אויגען פונ'ם גאנצע פאלק
אייל איך זיך צו לאָזען וויסען אלעמען וועגען מיין לעצטען אונזער
ענדערטען ווילען. געה!

אשמדאי (אונטערטהעניגליך): דיין ווילען איז איבער מיר.
(אשמדאי געהט אָב ביי'ן טהיר אינטער דעם בעטעהלענדיגן
דען אָנווייז פון דור'ס אויסגעטערעכטע דאָג. שטיל.)

דוד: דער גייסט פון גאָט האָט זיך אַריבערגעטראָגען איבער
מיר, און די האָאר האָבען זיך אויפגעשטעלט אויף מיין קאָפּ. אדוני,
אדוני, ווער, פורכטזאָמער, האָט גערעדט אין דער שטימע פון אלטען
גולליוס, ווען ער האָט אָנגעהויבען ריידען וועגען מיינע קלייניגקע,
פערשטאָרבענע קינדערלעך? בלוז א פיל, וואָס איז אַרויסגעשאַד
סען געוואָרען פון דעם אַלזויכענדענ'ס בויגען קען אזוי טרעפען אין
סאָמע האַרצען. מיינע קלייניגקע עופה'לעך... דו האָסט מיך באַמט
אָכגעהאַלטען, ווען איך בין שוין געווען אויף'ן ברעג פון אָכגרונד
און האָסט מיין גייסט אַרויסגעריסען פון דעם טייפּעל'ס גענעל.
בלינד ווערט דער, וואָס קוקט גלייך אויף דער זון, נור אָט געהט
אַריבער אַ ווילע און עס קעהרט זיך צוריק דאָס ליכט צו די אויפֿ-
געלעכטע אויגען; אָבער ווער עס קוקט אין דער פינסטערניס, יענער
ווערט בלינד אויף אויביג. מיינע קליינע עופה'לעך (לאַכט פּלוצלונג
פרעהליך און מורמעלט) איך וועל אליין זיי טראָגען ברויט מיט
מילך, איך וועל זיך בעהאַלטען הינטער'ן וואַנד זיי זאָלען מיך ניט
זעהן — קינדער זיינען אזוי צאָרט און שרעקעדיג, אז זיי האָבען
מורא פאַר אונבעקאַנטע מענשען, און ביי מיר איז אזא שרעקליכע
באָרד (ער לאַכט). איך וועל זיך בעהאַלטען און וועל קוקען, ווי
זיי עסען. זיי דארפען דאָך אזוי ווייניג: וועלען אויפּעסען אַ שטיקע
לע ברויט און זיינען שוין זאָט, וועלען אויסטרינקען אַ קריגעלע
מילך, און זיי זיינען שוין מעהר ניט דורשטיג. דערנאָך זינגען זיי...
אָבער ווי זאָנדערבאַר: פערשווינדט דען ניט די נאָכט, ווען די זון
קומט, און ווען דער שטורם ענדיגט זיך, לייגען זיך דען די כוואַלעס
ניט אַוועק רוהיג און שטיל, ווי שעפּסען, וואָס רוהען אויף דער
פּאַשע — פאַר וואָס זשע איז די אַנרוהיגקייט, צומישטקייט און

לייכטער שרעק? שאָטענס פון אונבעוואוסטע צרות טראָגען זיך איבער מיין זעלע און שוועבען אָהן רויש איבער מייע געדאנקען. אָך, וואָלט איך בעסער אַן אָרעמאַן געבליבען, וואָלט איך בעסער אונבעוואוסט זיין, פערפראָרען וואָלט איך ליעבערשט ווערען אין דעם שאָטען פון אַ פלאַנקען, וואו מען שיט אויס מיסט. האָסט מיר אויפגעהויבען אויף באַרגיגע הויכקייט און וועסט דער וועלט ווייזען מיין אַלטען טרויעריגען פנים. אָבער אזוי איז דיין רצון. ווען דו הייסט, וועט אויך אַ שעפעלע ווערען אַ לייב; דו בעפעהלסט און אפילו די פירכטערליכע לייבענטע ציהט אויס צו איהרע קינדער איהרע בריסט, וואָס זיינען פול מיט קראַפט. ווען דו זאָלסט הייסען — און דוד לייזער, וועלכער איז ווייס געוואָרען אין שאָטען, וועט זיך אָהן פחד ערהויבען צו דער זון. אדנאָי! אדנאָי.

(עס קומען אַריין אונרוהיג שרה, נחום און רויזע.)

שרה: צו וואָס האָסט דו אונז גערופען, דוד? און פאַר וואָס איז דיין נולליוס געווען אזוי שטרענג, ווען ער האָט אונז איבערגעגעבען דיין בעפעהל? מיר האָבען זיך מיט קיין זאך ניט פערזינדיגט פאַר דיר, און אויב מיר זיינען אין עפעס שולדיג, טאָ פּרעג אויס פריהער, נור ניט קוק אזוי שטרענג.

רויזע: מעג מען זיך זעצען?

דוד: שווייגט און וואַרט. ניט אַלע זיינען נאָך געקומען, ווע- מען איך האָב גערופען. דו אָבער, רויזע, זעז זיך, אויב דו ביזט מיער. ווען עס וועט אָבער קומען די צייט, זאָלסט דו אויפשמעהן. דו, נחום, זעז זיך אויך צו.

(די דיענערשאַפט קומט אַריין אונגענטשאַלעסען: דער לאָקיי, עהנליך אויף אַן ענגלישען מיניסטער, די קעכין, די קאַטער-מערדען, דער גערטנער, די געשיר-וואַשערין און אַנדער- רע טרעטען אַריין אין פערלעגענהייט. און באַלד טאַקע נאָך זיי קומען אַריין קופּעס-ווייז אָרעמע-לייט, אַ מענשען פּופ- צעהן, צוואַנציג צווישען זיי איז דער אַלטער אַברהם העססין, שווינדעל'ס מיידעלע, יוסף פּריצקי, שרה לאַה'קע און נאָך אייניגע אידען און אידענעס. אָבער עס זיינען צווישען די

געקומענע אויך פארן גרעסן, מאַלדאוואנער און רוסישע, און איינפאַכע אַרעמע-לייט, פערצאָנטע פון לעבען, אז זייער נאַציאָנאַליטעט פערלירט זיך אין די אָבנעטרענגענע, כאַראַקטערלאָזע שמאַטעס און בלאַטע; צוויי שכורים. דאָ איז שוין אויך דער גרעס פּוריקעס, איוואַן בעזקראַני און דער קאַטערינשטיק מיט דערזעלבער אַלטער, אָבנעריבענער, סקריפענדיגער מאַשינע, — דער אישמדאי איז נאָך ניטאָ.

דוד: איך בעט אייך, איך בעט אייך, קומט אַרײַן מיט מעהר ברייטקייט, שטעלט זיך ניט אָב אויפ'ן שוועל, נאָך אייך קומען נאָך אנדערע. אָבער עס וואָלט געווען גוט, ווען איהר וואָלט אָבבווישען די פיס: דיועס רייכע הויז איז ניט מיינס, און איך דאַרף איהם אומקעהרען אַזוי רײַן, ווי איך האָב איהם בעקומען.

חעסין: מיר האָבען זיך נאָך ניט אויסגעלערענט, ווי צו געהן אויף טעפּיכע און קיין לאַקירטע שיכלעך, ווי ביי אייער זון נחום, איז ביי אונז ניטאָ. אַ גוטער מאָרגען אייך, דוד לייזער. שלום על ביתך.

דוד: שלום דיר אויך, אברהם. פאַר וואָס זשע אָבער רופסט דו מיך אַזוי בכבוד, דוד לייזער, ווען דו פלעגסט מיך פריהער רופען פשוט דוד.

חעסין: איהר זייט איצט אַזאַ מעכטיגער מענש... דוד לייזער. יא, פריהער פלעג איך אייך טאַקע רופען דוד. נור אַט איצט דאַרף איך וואַרטען דרויסען, און וואָס ליינגער איך וואַרט, אַלץ ליינגער ווערט אייער נאָמען, הערר דוד לייזער.

דוד: דו ביזט גערעכט, אברהם: ווען עס פערנעהט די זון, ווערען ליינגער די שאַטענס, און ווען אַ מענש ווערט קלענער, וואַקסט אויס זיין נאָמען. אָבער וואַרט נאָך, אברהם.

לאַקיי (צום שכור): רוקט זיך אָב פון מיר.

שכור: שווייג, דומקאַפּ! דו ביזט דאָ אַ לאַקיי, און מיר זיינען דאָ געסט.

לאַקיי: גראַבער יונג! דו ביזט דאָ ניט אין אמניבוס, וואָס דו שפּייסט אויף די דילען.

שכור: הערר לייוער, עפעס א מאן, וואָס קומט אויס ווי אן אלטער טייפּעל, האָט מיך אַ כאַפּ געטהאָן פאַר די לאַצען און זאָגט: דיר רופט דוד לייוער, וואָס האָט בעקומען די ירושה. פרעג איך איהם — צו וואָס עפעס? ענטפערט ער מיר: דוד וויל דיר מאַכען פאַר זיין יורש — און ער האָט זיך צולאָבט. איצט, ווען איך בין געקומען אַהער, טרייבט מיך נאָר אייער לאַקיי.

דוד (שמייעלט): נולליום איז אַ פרעהליכער מענטש און לאָזט קיין מאָל נישט דורך אַ געלעגנהייט שפּאַס צו מאַכען. אָבער איהר זייט מיין גאָסט, און איך בעט אייך, וואַרט אויף. שרה (נאָך לאַנגען סוויינקלען, קען זיך מעהר נישט צוריקהאַל־טען): נו, ווי געהט ביי אייך דאָס געשעפט אייוואָן? זיינען ביי אייך איצט ווייניגער קאָנקורענטען?

בעזקראַיני: שלעכט, שרה: נישטאָ קיין קונים. פּוריקעס (ווי אן עכאָ): נישטאָ קיין קונים. שרה (מיטליידיג): אַי־אַי־אַי! דאָס איז שלעכט, וואָס קיין קונים זיינען נישטאָ.

רויווע: הער אויף, מאַמע — צו ווילסטו דו נישט ווידער אויס־שמירען מיר דעם פנים מיט סאַזשע?

(שטויסענדיג פאַראַוויס עטליכע קבצנים קומט אַריין אַשמדאי — ער איז אפנים מיעד און אָהן אָטהעם.)

אַשמדאי: נו אָט, דוד, זייט מקבֿל דערווייל דאָס. אייערע מיליאָנען שרעקען די אַרעמע־לייט, און קיינער האָט נישט געוואָלט געהן נאָך מיר, דענקענדיג, אז דאָ שטעקט עפעס אַ שפיצעל.

שכור: אָט דער מאַן האָט דאָס מיך געכאַפט פאַר די לאַצען.

אַשמדאי: אַך, דאָס זייט איהר? שלום עליכם, שלום עליכם!

דוד: איך דאַנק דיר, נולליופּ, איצט געהט טינט און פאַפּיער

און זעץ דיר געבען מיר ביים טיש; מיר דערלאַנג אָבער מיינע

אַלטע חשבונות... אזוי ווי אַלעס, וואָס איך וועל ריידען, איז זעהר

וויכטיג, בעט איך דיר דערפאַר, פּערשרייב דאָס ריכטיג און מאַך

קיין טעות נישט — פון יעדען וואָרט וועלען מיר אָבענבען דין וחשבון

צו נאָט. איך אַלעמען אָבער בעט איך אויפשטעהן און הערען אויפ־

מערקזאם, צריינדרנינגען אין דעם רעיון פון די גרויסע ווערטער,
וועלכע איך וועל ריידען. (שטרענג) שטעה אויף רויזע!

שרה: רבש"ע, האָב אויף אונז רחמנות. וואָס ווילסטו
טהאָן, דוד?

דוד: שווייג, שרה. דו וועסט נעהן מיט מיר.
אשמדאי: פארטיג.

(אלע שטעלען זיך אויף און הערען.)

דוד (טריאומפירענדיג): נאָך דעם טויט פון מיין ברודער, משה
לייזער, האָב איך ערהאלטען אַ ירושה (לייגט אָב אויף'ן סטשאַט)
צוויי מיליאָן דאָלאַר.

אשמדאי (שטיפערש ווייזט פיער פינגער): וואָס עס הייסט
פיער מיליאָן רובעל.

(אלע צוטומעלט.)

דוד (שטרענג): שלאַגט מיך ניט איבער, נולליום. יא, דאָס
הייסט פיער מיליאָן רובעל. און אָט, פאַלגענדיג די שטימע פון מיין
געוויסען, און ווי גאָט הייסט מיר, און אויך צוליעב דעם אנדענקען
פון מיינע קינדער: חנה, בנימין, רפאל און משה, וואָס זיינען גע-
שטאַרבען פון הונגער און קראַנקהייט אין זייערע יונגע יאָהרען.....

(לאָזט אַראָב אַלץ נידעריגער דעם קאָפּ און וויינט ביטער.)

מיט די זעלבע טרעהרען וויינט אויך שרה.)

שרה: א, מיין קלייניקער משה'ניו, דוד, דוד, געשטאַרבען!
אונזער משה'ניו.

דוד (וויינט די אויגען מיט אַ גרויסע רויטע טוך): שווייג,
שרה. נו, איז וואָס זשע האָב איך זיי געוואָלט זאָגען, נולליום? נור
שרייבט, נולליום, שרייבט. איך ווייס. (פעסט) און אָט האָב איך
בעשלאָסען, אין איינשטימונג מיט די געבאָטען פון גאָט, וועלכער
איז אמת וחסד — צוצוטהיילען מיין גאנצען פערמעגען פאַר די
אַרימע לייט. זאָג איך ריכטיג אזוי, נולליום?

אשמדאי: איך הער גאָט ריידענדיג.

(אין דער ערשטער מינוט גלויבט קיינער ניט, נור באַלד

הויבען זיך אָן ערוועקען צווייפלונגען מיט פרייד און אַן אונז

ערווארטעטער דונקעלער פחד שוועבט איבער די קעפּ. און אזוי ווי אין שלאָף ווידערהאלען זיי פער'כשוף'טע: פיער מיליאָן, פיער מיליאָן, און פערדעקען די אויגען מיט די הענד. דער קאטערינשטיק טרעט ארויס צוערשט. קאטערינשטיק: וועסט דו מיר קויפען א נייע קאטע'רינקע, דוד?

אשמדאי: טרעט אָב, מוזיקאנט! קאטערינשטיק (אָבטרעטענדיג): און איך וויל אויך א נייע אָבעזיאַנאַ.

דוד. זאָלען זיך דאָך אייערע הערצער פרעהען, איהר אונגליק'ליכע, און מיט א שמייכל אויף די ליפען ענטפערט אויף די גנאָד פונ'ם אויבערשטען. און געהט פון דאנען אין שטאדט, אזוי ווי די שלוחים פון נליק. געהט אין אלע גאסען און פאראד-פאלעצער און שרייט אויס הויך אומעטום: דוד לייווער דער אלטער איד, וועלכער דארף באלד שטארבען, האָט בעקומען א ירושה, וועלכע ער צוטהיילט פאר ארעמע לייט. און ווען איהר וועט דערזעהן א מענשען, וואָס וויינט, א קינד, וועמעס פנים איז בלוטלאָז און מוטנע די אויגען, א פרוי, ביי וועלכער עס הענגען די לייעדריגע, מאָגערע בריסט, ווי ביי אן אלטער ציעג — זאָגט זיי אויך אָן: געהט, אייך רופט דוד-לייווער. רעד איך אזוי, נולליום?

אשמדאי: אזוי, אזוי! האָסטו אָבער אלעמען שוין גערופען?

דוד: און ווען איהר וועט זעהען א שכור'ן, וואָס איז איינ-געשלאָפען אויף זיין מייקעכץ, וועסט איהם אויף און זאָגט איהם: געה, דיר רופט דוד לייווער. און ווען איהר וועט דערזעהן א גנב, וועמען עס שלאָגט אויפ'ן מאַרק די בע'גנב'עטע, רופט אויך איהם מיט נוטע ווערטער און מיט א קרעפטיגען בעפעהל: געה, דיר רופט דוד. און ווען איהר וועט זעהען מענשען, וועלכע זיינען פון דחקות ביז און צורייצט געוואָרען און הרג'ענען זיך איינער דעם צווייטען מיט שטעקענס און מיט שטיקער ציגעל, זאָלט איהר אויך זיי צורופען מיט ווערטער פון פריערען: געהט, אייך רופט דוד. און ווען איהר

וועט דערזעהען א מענשען א שעהמעוודיגען, וועלכער געהט אין א גרויסער גאס אראבלאָזענדיג זיינע בליקען פאר בליקען און אין פלייצע קוקט ער זשערנע, זאָלט איהר אויף איהם זאָגען אזוי שטיל, אז איהר זאָלט ניט פערלעצען זיין שטאַלץ: צו זוכסטו דו ניט דוד'ן? געה, ער ווארט שוין לאנג אויף דיר. און אויב אין דער אווענדליכער שטונדע, ווען מיט דער זריעה פון נאכט פערזעט דער טייפּעל די ערד, וועט איהר דערזעהן א פרוי, וואָס איז שרעקליך בעפארבט, אזוי ווי די נעצענדיגענער בעפארבט די קערפערס פון די פערשטאַרבענע, און זי קוקט דרייסט דערפאר, ווייל איהר פעהלט צניעות, און זי הייבט איהרע פלייצעס, מורא האָבענדיג פאר א קלאפ, זאָלט איהר אויף איהר זאָגען: געה דיר רופט דוד. רעד איך אזוי, נולליוס?

אשמדאי: אזוי, דוד. אבער האָסטו דו דען שוין אלעמען גערופען?

דוד: און וואָס פאר א נעשטאָלט פון אַבקלאנג און שוידער די אַרעמקייט זאָל ניט האָבען אָנגענומען; און אין וועלכע קאָלירען דאָס עלענדר האָט זיך ניט צובליהט; און מיט וועלכע ווערטער די ליידען זאָלען זיך ניט האָבען פערצאמט, מיט א הויכען צורוף הייבט אויף די אויסגעמאַטערטע; מיט ווערטער פון לעבען קעהרט צוריק דאָס לעבען צו די שטאַרבענדע! און גלויבט ניט דעם שווייגען און דער פינסטערניס, ווען זיי וועלען אייך ווי א וואַנד פערצאמען דעם וועג — שרייט העכער אין דער שטומקייט און אינ'ם חשך, וואָרום דאָרט וואָהנט די ניט־אויסגעשפראַכענע אימה.

אשמדאי: אזוי, דוד, אזוי. איך זעה ווי הויך עס ערהייבט זיך דיין גייסט און מעכטיג קלאפסט דו אָן אין די אייזערנע טויערן פון דער אייביגקייט. עפענט זיך! איך לעב דיר, דוד, איך קום דיין האַנד, דוד. איך בין פארטיג צו קריכען אויפ'ן בויך ווי א הונד און ערפילען דיין בעפעהל! רוף, דוד, רוף. ערהויב זיך, ערד. צפון און דרום, מזרח און מערב, איך בעפעהל אייך דורך דעם ווילען פון דוד מיין הער, רופט זיך אָב אויף דעם רוף פון דעם רופענדען און מיט פיער ימים פון מהרערען זאָלט איהר שמעהען בלייבען ביי זיינע פיס. רוף, דוד, רוף.

דוד (אויפהייבענדיג די הענר) : צפון און דרום...

אשמדאי : מורח און מערב...

דוד : אלעמען רופט דוד.

אשמדאי : אלעמען רופט דוד

(טומעל, געוויין, געלעכטער, וואָרום איצט גלויבען שוין

אלע. אשמדאי קוסט דוד'ן די האַנד און צאָפּעלט זיך מיט

פולער בעגייסטערונג. שלעפט דעם קאטערינשטיק פאר די

לאַצען צום מיטען.)

אשמדאי : זעה, דוד, דער מוזיקאַנט ! (קייכט לאַכענדיג און

טרייסעלט איהם.) ווילסטו דו ניט די אלטע מוזיק, הא ? דארפסט

דו אַ נייע אָבעזיאַנע, הא ? אפשר דארפסטו דו אויך האָבען אַ סגולה

צו פלייה, בעט ! מיר וועלען דיר אלץ געבען.

דוד : שא, נולליוס, שא. מען דארף שוין אַרבייטען. קענט

איהר רעכענען אויף'ן סטשאַט, נולליוס ?

אשמדאי : איך, אַ רבי דוד ! איך בין אליין צאָהל און

רעכענונג, איך נופא בין מאָס און וואָג.

דוד : דאן זעצט זיך דאָך, שרייבט און רעכענט. נור אַס

וואָס, מיינע לייעכע קינדער : איך בין אַן אלטער איד, וועלכער

קען צוטהיילען אַ קעפּעל קנאַבעל אויף צעהן חלקים ; איך ווייס

ניט נור דעם מענשענס נויט, איך האָב געזעהן אפילו, ווי עס

הונגערט אַ טאָראַקאָן — יא — אבער איך האָב אויך געזעהן ווי

עס שטאַרבען פון הונגער קליינינקע קינדער... (לאָזט אַראָב דעם קאַפּ

און זיפצט.) טאָ נאָרט מיך ניט, און געדענקט, אַז אויף אלעס איז

פאַראַן אַ חשבון און אַ מאָס. און דאָרט וואו מען דארף האָבען

צעהן קאָפּיקעס, בעט ניט קיין צוואַנציג, און דאָרט וואו עס איז

גענוג איין מעכטעל ווייץ, פאַרדערט ניט קיין צוויי, וואָרום דאָס

וואָס איז איבריג פאַר איינעם איז תמיד נויטיג פאַר'ן צווייטען.

אזוי ווי ברידער, ביי וועלכע עס איז בלוז איין מוטער מיט פולע

בריסט, וואָס ווערען אבער שנעל לעדיג, אזוי זאָלט איהר ניט

פערלעצען איינער דעם אַנדערען און ניט לייד טהון דער נייכער,

נור אויף שפארזאמע מוטער... מען קען שוין אָנהויבען, נולליום.
איז ביי אייך אלעס פערמיג?

אשמדאי: מען קען. איך ווארט, דוד.

דוד: דאן שטעלט זיך אין דער ריהע, זייט מוחל. קיין
געלדער האָב איך נאָך דערווילע ניט, זיי זיינען נאָך אין אַמעריקא,
אבער איך וועל פערשרייבען פינקטליך, וויפיעל ווער עס דארף לויט
זיין נויט.

שרה: דוד, דוד, וואָס טהוסט דו מיט אונז. גיב אַ קוק
אויף רויזען, גיב אַ קוק אויף דעם אונגליקליכען נחום'ען.

(נחום וויל וואָס זאָגען, קען אָבער ניט; כאַפט אונז
מעכטיג די לופט מיט זיינע צושפרייטע פינגער. און אביסעל
ווייטער פון איהם, איינזאם אין איהר יונגקייט, קראַפט און
שעהנהייט, אין מיטען פון דיזער אַרעמלייט, אויסגעמאָטערטע
פנים'ער, פלאַציגע אַזוי ווי צודריקטע בריסט, רחמנות'דיגע
שלעפער — שטעהט רויזע און קוקט אַרויסרופענר אויפ'ן
פאטער.)

רויזע: זיינען מיר דען וועניגער קינדער, אַלס דיזע, צונויפֿ-
געקליבענע פון גאָס — און זיינען מיר דען ניט ברודער און
שוועסטער פון די, וואָס זיינען געשטאָרבען?
דוד: מוטער, רויזע איז גערעכט, און יעדער וועט בעקומען,
דאָס וואָס איהם קומט.

רויזע: יאָ? און דו ווייסט, טאַטע, וויפיעל יעדען קומט?
(לאַכט ביטערליך און וויל אַוועקגעהן, פאָדערנדיג אַ
וועג מיט אַ פעראַכטענדער בעוועגונג פון איהר האַנד.)

דוד (ווייך און טרויעריג): בלייב דאָ, רויזע!

רויזע: איך האָב דאָ ניט וואָס צו טהון, איך האָב געהערט,
אַז דו האָסט אַלעמען גערופען... אָ, דו האָסט גערופען זעהר הויך!...
האָסט דו דען אָבער גערופען די שעהנע? — איך האָב דאָ ניט
וואָס צו טהון. (נעהט אב.)

שרה (שמעהט אויף אונענטשלאָסען): רויזעלע!...
דוד (אַלץ מיט דערזעלבער ווייכקייט און מיט אַ שטילען שפּיר

כעל): בלייב, מומער — וואוהין וועסט דו געהען. דו ביזט מיט מיר.

(נחום מאכט עטליכע טריט נאך רויזע'ן, סעהרט זיך דער נאך אום צוריק און זעצט זיך אָבגעלאָזענערהייט נעבען דער מוטער.)

דוד: פארטיג, נולליום קומט-זשע צו אָהער, עהרווירדיגער מאן, דער ערשטער נאך דער רייזע.

העסין (געהט צו): נו, אָט בין איך אויך, דוד.

דוד: ווי רופט מען אייך?

העסין: מען רופט מיך אברהם העסין... אבער וואָס, האָט איהר דען פערנעסען מיין נאָמען? מיר האָבען דאָך נאָך אַלס קינדער געשפּיעלט זיך צוזאַמען.

דוד: שיש!... אזוי דאַרף מען פון אָרדנונג וועגען, אברהם. פערשרייבט סלאָר דיזען נאָמען, נולליום, דאָס איז דער ערשטער, וועלכער האָט געוואָרט אויף מיר, און אויף וועלכען עס האָט זיך געוויזען דער רצון פון מיין נאָט.

אשמדאי (שרייבט מיט חשק): נומער איינס... איך וועל שוין דערנאָך אויסליניערען דאָס פאַפּיער, דוד. נומער איינס: אברהם העסין...

נחום (שטיל): איך וועל שוין מעהר ניט טאַנצען.

פאַר האַנג

פיערטעם בילד.

דערזעלכער שטויביגער וועג מיט די אייגענעוועגנע זיילען
און די אלטע חרוב'ע וואך-שטיבעל; דיזעלבע קלייטלעך,
און אויך אזוי ווי דאן ברענט אָהן רחמנות די זון.

נור אויפ'ן וועג, ווי אויך נעבען די קלייטען, איז שוין ניט
אזוי מענשענלאָז ווי פריהער... אין אַ גרויסע צאָהל האָבען
זיך צונויפגעקליבען אַרעמע-לייט, מקבל פנים צו זיין דוד
לייזער'ן, וועלכער האָט צוטהיילט זיין פערמעגען פאר אַרעמע,
און זיי מאַכען פול די אָנגעברענטע לופט מיט זייערע קולות,
בעוועגונגען און פרעהליכען טומעל. פוריקעס, בעזקראַני און
שיינדעל שטאַלצירען גליקליכע מיט די מאַכע סחורה, וואָס
איז אין זייערע מאַגאזינען, האַנדלען לעבעדיג, מונטער מיט
סאָדא-וואַסער און אייז-צוקערקעס. און נעבען איהר קלייטעל
זיצט, ווי פריהער, שרה לייזער, אָנגעטהאָן ריין, אבער אַרעם:
נאָך דעם ווי איהר זוהן נחום איז געשטאַרבן פון שווינדזוכט,
און די שעהנדייט רויזע איז ענטרונען מען ווייסט ניט וואוהין,
פערכאַפענדיג מיט זיך אַ גרויסע סומע געלט, האָט שרה
בעקומען אַ האַס צו עשירות, און האָט זיך גערן גענומען צו
איהר אַלטער פרנסה, ווי עס איז געווען דוד'ס פערלאַנג. כמעט
דאָס גאַנצע געלט איז שוין פערטהיילט געוואָרען; עס זיינען
נור געבליבען עטליכע צעהנדליגע רובעל פאר דוד לייזער מיט
זיין פרוי צו קענען פאַהרען קיין ארץ ישראל און עהרליך
דערלעבען די ביכעל יאהרען ביים כותל מערבי אין הייליגען
לאַנד.

עס ווערט פאַרגעברייט אַ פאַראַדנער קבלת פנים פאר
דוד-לייזער'ן, וועלכער איז מיט זיין פריינד אשמדאי אוועק צום
ברעג ים. אלע קלייטען און אפילו די אלטע זיילען אין די
תורבה'דיגע וואך-שטיבעל זיינען בעפוצט מיט בונטע, פאַרביי-

נע, פון פערשיעדענע קאלירען, טיכער און אויך מיט צווייגען
פון בויער זיינען זיי בעהאנגען. פונ'ם רעכטען זייט וועג
אויף דער צו'שרפה'טע און צוטראַטענע גראַז מאַכט זיך פער-
טיג צו דער בעגעגעניש אן אַרקעסטער — עמליכע אידישע
קלעזמער מיט פערשיעדענע מינים אינסטרומענטען, וועלכע
זיינען צונויפגעבראַכט געוואָרען צופעליג: דאָ איז פאַראַן
א גוטע פיעדעל און א צימבעל און א צובויגטער, צורדיקטער,
אַלטער מעשענער טרומייט, און אפילו א באַראַבאַן, הגם ער
איז אביסעל דורכגעלעכערט. די קלעזמער פון אַרקעסטער
האַבען זיך שלעכט איינגעשפיעלט און קריגען זיך איצט און
זידלען זיך, יעדער שרייענדיג, אז דעם אַנדערנס אינסטרומענט
טויג ניט.

צווישען די פערזאָמעלטע זיינען אַ מאַסע קינדער;
מאַנכע גאָר עופה'לעך, אפילו זויג-קינדער פעהלען ניט, וועלכע
מען טראָגט אויף די הענד. אין דער מאַסע זעהען זיך די
בעקאַנטע פנים'ער פון אברהם העסין, און אַנדערע קבצנים,
וואָס זיינען געווען אין דעם ערשטען טאָג פון דער חלוקה;
עטוואָס ווייטער, אויף אַ בערגעל, האַלטענדיג אָנגעגרייט זיין
קאַטערינקע, שטעהט מרה'שחורה'דיג דער קאַטערינשטיש.
ער האָט שוין בעוויזען צו קריגען אויף באָרג אַ נייע קאַטע-
רינקע. אבער ער קען ניט געפינען קיין נייע אָבעזיאַנע: אַלע
אָבעזיאַנעס, וועלכע ער האָט געוואָלט קויפֿען, זיינען אָדער
אונפעהיג, טאַלענטלאָז, אָדער שוואַך אין געזונד, און וועלען
מיט דער צייט אין גאַנצען (אויסשטאַרבען) דעגענערירען.

יונגער איד (טרומייטערט אין צובראַכענעם טרומייט): פאַר
וואָס-זשע קען עס נור טריימיטען אויף איין זייט? אזא גוטער
טרומייט.

דער פידלער (קאָכט זיך): וואָס האָט איהר צו מיר? קען
מען דען מיט אזא טרומייט בעגעגענען דודלייזער'ן? פאַר וואָס
זאָלט איהר שוין ניט ברענגען אַ קאַץ און שלעפֿען זי פאַר'ן עק, און

איהר האָט אוראיי געמיינט, אז דור וועט אייך דערפאר אָננהמען
אלס זיינעם אַ זוהן.

יונגער איד (פער'עקשנ'ט): דאָס איז אַ גוטער טרומייט.
אויף דעם טרומייט האָט געשפּיעלט מיין טאטע, ווען ער איז געווען
אַ מיליטערישער מוזיקאַנט און אלע האָבען איהם גערעכנט.
פידלער: אייער טאטע האָט אויף איהם געשפּיעלט, אבער
ווער איז אויף איהם געזעסען? פאר וואָס איז ער אזוי צוטראַטען?
קען מען דען מיט אזא צוטראַטענעם טרומייט מקבל פנים זיין דור-
לייזער'ן?

יונגער איד (מיט טרערען): דער טרומייט איז נאָך גאָר אַ
גוטער.

פידלער (כמעט וויינענדיג, צו אַ טרויעריגען, געראַזירטען
אלטען מאַן): דאָס איז אייער באַראַבאן? ניין, איהר זאָגט מיר,
איהר מיינט טאקע ערנסט, אז דאָס איז אַ באַראַבאן? איז דען
מעגליך, אז אין אַ באַראַבאן זאָל זיין אַ לאָך, אז אַ הונד קען דורכ-
קריכען?

חעסין: מען דארף זיך אזוי ניט היצען, לייבקע. איהר זייט
זעהר אַ טאלענטפולער מענטש, אייער מוזיק וועט זיין זעהר שעהן,
און דור-לייזער וועט זיין זעהר געריהרט.

פידלער: אבער איך קען דאָך ניט. איהר, אברהם חעסין,
זייט אַן עהרוירדיגער מאַן, איהר האָט זעהר לאַנג געלעבט אויף
דערוועלט, האָט איהר ווען-עס-איז געזעהן אזא גרויסע לאָך אין אַ
באַראַבאן?

חעסין: ניין, לייבקע, אזא גרויסע לאָך האָב איך ניט געזעהן,
אבער דאָס איז גאָר ניט וויכטיג. דור-לייזער האָט פערמאָגט מיליער-
מיליאָסען; ער האָט געהאט צוואַנציג מיליאָן רובעל, נור איז אַ
מענטש אַ בעשיידענער, ניט קיין פערדאָרבענער און אייער ליינבע
וועט פאר איהם זיין אַ שמחה. דארף דען אַ נשמה האָבען אַ
באַראַבאן, כדי זי זאָל קענען אויסדריקען איהר ליעבע? איך זעה
דאָ מענשען, וועלכע האָבען ניט קיין באַראַבאן, קיין טרומייט, און
וועלכע וויינען פון גליק — זייערע טרעהרען ווינען אָהן געפילדער,

אָהן רויש, אזוי ווי דער טהוי. איהר הייבט זיך אויף אביסעל
העכער צום הימעל, און איהר וועט ניט הערען קיין באראבאן;
איהר וועט אָבער הערען, ווי עס טריפען טרעהרען.

אַלטער מאַן: מען דאַרף זיך ניט קריגען און פערפינסטערן
די טעג פון ליכטיגע פרייד. דוד'ן וועט דאָס זיין אָנגענעהם.

(צום נעשפרעך הערט זיך צו אַ וואַנדערער; דער פנים
איז ביי איהם ביז און שוואַרץ פערברענט; אלעס אַנדערע,
די האַר, די קליידער זיינען גרוי פונ'ם שטויב פון וועג. ער
איז פאַרויכטיג און נאָכדענקענד אין זיינע בעוועגונגען, אבער
קוקט איינפאַך און גלייך. זיינע אויגען גלאַנצען ניט — אזוי
ווי צועפענטע פענסטער אין אַ וואָהנהויז, אין מיטען נאַכט.)

וואַנדערער: פריעדען און גליק האָט ער געבראַכט אויף דער
ערד, און אויף דער גאַנצער ערד ווייס מען שוין פון איהם. איך קום
פון מרחקים, וואו עס זיינען אַנדערע מענשען, ניט עהנליכע צו אייך,
און ביי זיי זיינען אַנדערע זיטען, און בלויז דורך יסורים און צרות
זיינען זיי אייערע ברידער, און אפילו דאָרט ווייס מען שוין וועגען
דוד'לייזער'ן, וועלכער טהיילט ברויט און גליק, און זיך בענשען
זיין נאָמען.

העסיך: איהר הערט, שרה? (ווישט די אויגען.) דאָס

רערט מען וועגען אייער מאַן, וועגען דוד'לייזער'ן.

שרה: איך הער, אברהם; איך הער אלעס. נור נחום'ס קול
הער איך ניט; ער איז געשטאַרבען. און רויזע'ס רייד הער איך
ניט. אָט איהר, אַלטינקער, האָט דאָך פיעל געוואַנדערט אויף דער
וועלט און איהר קענט אפילו אזעלכע מענשען, וואָס זיינען גאָרניט
עהנליך צו אונז — צי האָט איהר ניט בעגעגענט אויפ'ן וועג אַ
שעהנע מיידעל, די שעהנסטע פון אלע, וואָס זיינען פאַראַן אויף
דער וועלט?

בעזקראַיני: ביי איהר איז געווען אַ מאַכטער רויזע, אַ
שעהנע מיידעל, איז זי אַנטלאָפּען פון דערהיים, ניט וועלענדיג
אָועקגעבען איהר טהייל פאַר אַרעמע לייט. האָט זי פיעל געלד
מערכאַפּט, שרה?

שרה: קען דען זיין פאר רויוע'ן פיעל געלד? עס איז אזוי ווי איהר וואָלט זאָגען, אז אין דעם קיסר'ס קרוין זיינען פאַראַן איבעריגע ברייאַנטען און ביי דער זון איבעריגע שטראַהלען.

וואַנדערער: ניין, איך האָב אייער טאָכטער ניט געזעהען. איך וואַנדער אויף די גרויסע שליאַכען, און דאָרט זיינען ניטאָ ניט קיין רייכע און ניט קיין שעהנע.

שרה: אפשר האָט איהר אָבער געזעהן מענשען, וועלכע האָבען זיך צונויפגעקליבען און שמועסען היציג וועגען עפעס אַ שעהנהייט? איז דאָס מיין טאָכטער, אלטער.

וואַנדערער: ניין, איך האָב אַזעלכע מענשען ניט געזעהן. איך האָב אבער געזעהען אַנדערע מענשען, וועלכע האָבען זיך צונויפגעקליבען און גערעדט וועגען דוד-לייזער'ן, וועלכער טהיילט ברויט און גליק. איז דאָס אמת, אז אייער דוד האָט אויסגעטהיילט אַ פרוי, וועלכע האָט געליטען פון אַן אַנהייבאַרע קראַנקהייט, און זי איז שוין גאָר געווען געשטאָרבן?

חעסין (שמיכעלט): ניין, דאָס איז ניט אמת. **וואַנדערער:** איז דאָס אמת, אז דוד האָט געמאַכט זעהענדיג אַ מענשען, וועלכער איז געווען אַ געבאָרענער אַ בלינדער?

חעסין (שאַקעלט מיט'ן קאָפּ): דאָס איז ניט אמת. אימיצער האָט דאָס אָבגענאָרט די מענשען, וואָס זיינען ניט עהנליך צו אונז. גאָט אַליין נור קען שאַפֿען וואַנדער. דוד לייזער איז בלויז אַ גוטער און ווירדיגער מענש, ווי עס דאַרף זיין יעדער, וואָס האָט נאָך אויף גאָט ניט פֿערגעסען.

פוריקעס: ניין, דאָס איז ניט ריכטיג, אברהם חעסין. דוד איז ניט קיין פראָסטער מענש, און אין איהם איז ניט קיין מענש-ליכער כח. דאָס ווייס איך.

(די מאַסע, וואָס האָט זיי אַרומגערינגעלט, הערט זיך צו נייגיריג צו פוריקעס ווערטער.)

פוריקעס: איך האָב אַליין מיט מייער אויגען געזעהען, ווי אויף דעם מענשענלאָזען, פֿערברענטען וועג פון זון, איז געקומען דער, וועלכען איך האָב גערעכענט פאַר אַ קונה — אבער דאָס איז

ניט געווען קיין קונה. איך האָב אַליין מיט מיינע אויגען געזעהן, ווי ער האָט מיט זיין האַנד בעריהרט דוד'ן, און דוד האָט אָנגעהויבען רעדען אזוי שרעקליך, אז איך האָב איהם ניט געקענט הערען. געדענקט איהר, איוואן?

בעזקראַני: דאָס איז אמת. דוד איז ניט קיין איינפאכער מעניש. וועט אַ פראָסטער מענש וואָרפען אין מענשען געלד, ווי מען וואָרפט מיט שטיינער אין אַ הונד. געהט דען אַ פראָסטער מענש וויינען אויף דעם קבר פון אַ פרעמדען קינד, וועלכעס ניט ער האָט געבוירען, ניט ער האָט געהאָדעוועט און ניט ער האָט בעגראָבען, ווען דער טויט איז געקומען?

פרוי (מיט אַ קינד אויף די הענד): דוד איז ניט קיין איינפאכער מענש. האָט דען ווער געזעהען אן איינפאכען מענשען, וואָס זאָל זיין מעהר מוטער פאַר אַ קינד, איידער דעם קינד'ס לייב ליכע מוטער? וועלכער זאָל שטעהען הינטער'ן שוועל און קוקען, ווי עס עסען פרעמדע קינדער, און וויינען פון שמחה? פאַר וועלכען קינדער האָבען קיין מורא ניט, אפילו פיצניקע עופה'לעך, און שפיעלען מיט זיין עהרענהאפטען באָרד אזוי ווי מיט דעם באָרד פונ'ם זיידען. האָט דען דער קלייניטשקער, נאַרישער ראובן'ל ניט אַרויסגעריסען פון דוד לייזער'ס באָרד אַ גאַנצען בינטעל מיט האָאר? איז אפשר דוד לייזער אין כעס געוואָרען, האָט ער אפשר געשריען פון וועהטאָג, האָט ער אפשר געטופעט מיט די פיס? ניין, ער האָט זיך צולאכט אזוי ווי פון גרום גליק, און אזוי ווי פון שמחה האָט ער זיך צואוויינט.

שיכור: דוד איז ניט אַ פראָסטער מענש. ער איז נאָר משונה'דיג. איך זאָג איהם: צו וואָס גיט איהר מיר געלד? אמת, איך בין באַרפּוס און שמוציג, אבער מיינט ניט, אז איך וועל פאַר אייער געלד קויפען זייה און שטיוועל. איך וועל עס פער'שכור'ן אין דעם נאָהענטסטען שיינק. אזוי האָב איך איהם געדאַרפּט זאָגען, וואָרום הגם איך בין אַ פּיאַניצע, בין איך אבער אַן עהרליכער מאַן. און דער משונה'דיגער דוד ענטפערט מיר לעכערליך אזוי ווי אַ גוטער משוגע'נער: אויב אייך איז אנגענעהם צו טרינקען,

סעמיאָן, טרינקט זיך אייך, זייט מוהל, — ניט לערנען מענשען בין איך געקומען, נור דערפרעהען זיי בין איך געקומען.

אַלטער איד: לעהרער זיינען פאַראַן גענוג, נור ווער עס זאָל דערפרעהען מענשען איז ניטאָ. זאָל נאָם בענשען דוד'ן, דעם ערפרעהער פון מענשען.

בעזקראַיני (צום שיכור): און קיין שטיוועל האָסט דו טאָקע ניט געקויפט?

שיכור: ניין. איך בין אַן עהרליכער מאַן...

פיעדלער: נו, זאָגט איהר אַלע, ווער עס האָט נור געוויסען. (מיט פערצווייפלונג.) איז דען אזא מוזיק פאַסיג פאַר דוד'ן, דעם ערפרעהער פון מענשען? עס איז מיר אַ בושה, וואָס איך האָב צונויפגענומען אזא שלעכטען אָרקעסטער. הלואי וואָלט איך בעסער געשטאָרבען איידער מיאום מאַכען זיך ביי דוד'ן.

שרה (צום קאַטערינשטיק): און איהר וועט שפיעלען, מוזיקאַנט? ביי אייך איז איצט אזא שעהנע מאַשינע, אז מלאכים וואָלטען געקענט טאַנצען.

קאַטערינשטיק: איך וועל שפיעלען.

שרה: אבער פאַר וואָס איז ביי אייך ניטאָ קיין אַבעזיאַנע? קאַטערינשטיק: איך האָב ניט געקענט געפינען קיין גוטע אַבעזיאַנע, די, וואָס איך האָב געזעהן, זיינען אָדער אַלט, אָדער ביז, אָדער גאָר אַהן טאַלענט, און קענען אפילו קיין פלייה ניט כאַפּען. ביי מיר האָבען שוין איין אַבעזיאַנע אַמאָל די פלייה צו פרעסען, און איך וויל ניט, אז נאָך איינע זאָל ביי מיר אזוי אומ-קומען. אַן אַבעזיאַנע דאַרף האָבען טאַלענט, פאַר איהר איז דאָס אזוי נויטיג ווי פאַר אַ מענשען — אַן עס אַליין האָבען איז וועניג אפילו אויף צו זיין אַן אַבעזיאַנע.

וואַנדערער (פרעגט שטיל אויס אברהם חעסין): איד, זאָג מיר דעם אמת, מיך האָבען מענשען אַהער געשיקט, און איך האָב פיעל וויאָרסט אַהער געוואַנדערט מיט מיינע אַלטע פיס אונטער דער ברענגענדער זון, וואָס ווייס ניט פון קיין רחמנות, אום אויס-

צונעפינען דעם אמת. ווער איז דאָס דער דוד, וואָס דערפרעהט מענשען? זאָל זיין אז ער היילט ניט קיין קראנקע...

העסין: דאָס איז אַן עכירה און אַ בעליידיגונג געגען גאָט, צו רעכענען אז אַ מענש קען אויסהיילען.

וואַנדערער: זאָל זיין אזוי. אָבער איז דאָס ניט אמת, אז דוד לייזער וויל אויסבויען אַ גרויסען פּאַלאַץ פון ווייסע שטיינער און בלויע גלאַז און פּערזאָנלעך אַהין אַלע אָרימע פון דער ערד?

העסין (אין פּערלענעהייט): דאָס ווייס איך ניט. קען מען דען בויען אזא גרויסען פּאַלאַץ?

וואַנדערער (מיט איבערצייגונג): מען קען. און איז דאָס אמת, אז ער וויל אָבנעהמען די מאַכט פון די רייכע און אוועקנעבען זי פאַר די אָרעמע. (מיט אַ מורמעל) און נעהמען די הערשאַפט פון די הערשענדע, די מעכטיגקייט פון די בעפעהלענדע און איינטהיילען דאָס פאַר אַלע מענשען, אַלעמען גלייך, וויפיעל עס זיינען נור פאַראַן אויף דער וועלט?

העסין: איך ווייס ניט. דו שרעקסט מיר, אַלטער. וואַנדערער (קוקט זיך אַרום פאַרזיכטיג): און איז דאָס אמת, אז ער האָט שוין געשיקט שלוחים קיין עטהעאָפּיען צו די שוואַרצע מענשען, אז אויך זיי זאָלען זיך פּערטיג מאַכען אויפצונעהמען די נייע מלוכה, וואָרום ער וויל איינטהיילען אויך פאַר די שוואַרצע מענשען גלייך מיט די ווייסע, אַלעמען גלייך; יעדען אזוי פיעל, וויפיעל ער פּערלאַנגט — — (שטיל, בסוד, דראָהענדיג) עס זאָל זיין על פּי יושר.

(אויפ'ן וועג, פונ'ם רעכטען פּערקירעווען, בעווייזט זיך דוד לייזער, וועלכער געהט לאַנגזאַם; אין רעכטער האַנד אַ שטעקען, אונטער דעם לינקען אָרעם האַלט איהם אונטער אשמודי. צווישען די וואַרטענדע איז אַ מהומה; די קלעזמער וואַרפען זיך צו זייערע אינסטרומענטען, די ווייבער קלייבען אין איילעניש זייערע קינדער, געשרייען: ער געהט, געהט; מען רופט: משה, פּעטריק, שרה!) וואַנדערער: ניט אמת, אזו...

חַעסין : פרעג איהם. אָס איז ער ראָך אליין.

(דערזעהנדיג די מאַסע, שטעלט אַשמדאי אָב דעם פער
מראַכטען דור און מיט אַ ברויטע טריאומפירענדע בעוועגונג
ווייזט ער איהם אָן אויף די וואַרטענדע. אזוי שטעהען זיי
אַ ווילע: דור מיט זיין גרויען קאָפּ פּערוואַרפען אַהינטער, און
אַשמדאי צוגעטוליעט צו איהם; אַשמדאי רוקט צו זיין פנים
צו דוד'ס און ראַמט איהם עפעס היציג איין אַ סוד, אָנווייזענדיג
דיג אלץ מיט דער לינקער האַנד. דער פּערצווייפּעלטער,
צאָפּעלדיגער לייבקע האָט ענדליך צונויפגענומען זיין אָרקעסטר
טער, און עס שיסט אַרויס אַ טוש פון פּערשיעדענע מינים
קולות, בונט און פּרעהליך, ווי די פּלאַטערנדע קאָלירטע טיכער.
פּרעהליכע געשרייען, געלעכטער, די קינדער שטויסען זיך
פאַראַוויס, אימיצער וויינט, פיעלע ציהען אויס די הענד, ווי
אין אַ געכעט צו דוד'ן. און אין דעם טומעל פון די פּרעהליכע
געשרייען בעוועגט זיך אלץ נעהנטער לאַנגזאַמערהייט דוד.
די מאַסע מאַכט אָרדנונג און לאָזט אַ וועג; פיעל וואַרפען
צו צווייגען און בעטען אויס בגדים אַלס אַ וועג פאַר איהם;
ווייבער רייסען אַראָב די טיכלעך פון קאָפּ און וואַרפען דאָס
צו זיינע פיס אויף דעם שטויביגען וועג. אזוי דערנעהט ער
ביז ש'ר ה', וועלכע שטעהט אויף מיט די איבריגע פרויען
צו בעגריסען איהם. די מוזיק ווערט איינגעשטילט. אָבער
דור שווייגט. אַלע אין פּערלעגענהייט.)

חַעסין : וואָס-זשע שווייגסט דו, דוד? אָט זיינען די מענ-
שען, וועלכע דו האָסט גליקליך געמאַכט; זיי בעגריסען דיך און
בעטען אויס מיט בגדים דיין וועג, וואָרום גרויס איז זייער ליעבע,
און עס איז צו ענג די ברוסט פאַר דער שמחה. זאָגט אַ וואָרט —
זיי וואַרטען.

(דוד שטעהט מיט אַראָבעלעאָזטע אויגען און מיט ביידע
הענד אָנגעלעהנט אויפ'ן שטעקען. זיין פנים איז שטרענג און
וויידיג. און אונרוהיג קוקט אויף איהם איבער'ן שולטער
אַשמדאי.)

אשמדאי: מען ווארט אויף דיר, דוד. זאג ווי א פריידענס-
וואָרט, און בערוהיג זייער לייעבע.

(דוד שווייגט.)

א פרוי: וואָס-זשע שווייגסט דו, דוד? דו שרעקסט דאָך
אונז. ביזט דו דען ניט דער דוד, וואָס ברענגט פרייד פאר מענשען?
אשמדאי (אונגערוילדיג): רייד-זשע, דוד. זייער צוטומעל-
טער געהער ווארט אויף א פריידענס-וואָרט און מיט דיין שווייגען,
וואָס איז ווי די שטומקייט פון א שטיין, דריקסט דו צו זייער נשמה
צו דער ערד. רייד!

דוד (הויבט אויף די אויגען און בעקוקט די מאַסע מיט שטרעג-
קייט): צו וואָס איז דער כבוד און די קולות און די מוזיק, וועלכע
שפיעלט אזוי הילכיג? — וועמען גיט איהר דאָס אָב אזוי פיעל
כבוד, וועלכען עס איז ווערטא בלויז א פירסט אָדער אימיצער,
וואָס האָט עפעס גרויסעס אויפגעטהאָן? בעט איהר דאָס אויס פאר
מיר, אלטען, אָרעמען מענשען, וואָס דארף באלד שטאַרבן, כגדים
אויף'ן וועג? וואָס האָב איך אזוינס געטהאָן, אז איך זאָל פערדיע-
נען אזא יובעל, אזא פרייד און ארויסרופען פון די אויגען טרעהרען
פון שמחה! איך האָב איך געגעבען געלד און ברויט — אָבער דאָס
געלד איז דאָך דעם אויבערשטענ'ס; פון איהם קומט דאָס און צו
איהם געהט דאָס צוריק דורך אייך. איך האָב נור דאָס געטהאָן:
איך האָב ניט בעהאַלטען דאָס געלד, ווי א גנב, און איך בין ניט
געוואָרען קיין גולד, ווי די וואָס פערגעסען אויף גאָט. רייד איך ווי
מען דארף, נולליוס?

אשמדאי: ניין, דוד, ניט אזוי! דיינע רייד זיינען אונווירדיג
פאר א חכם און ניט פון די לעפצען פון א שטילען, אונטערטהעניגען
קומען ווי ארויס.

אלטער: ברויט אָהן לייעבע איז ווי גראָז אָהן זאלץ; דער
מאָגען ווערט אָנגעזעטיגט, אין מויל אָבער בלייבט א פערשוואַכונג
און א ביטערע עראינערונג.

דוד: האָב איך דען עפעס פערגעסען צו זאָגען, נולליוס?
דאָן דערמאָן מיר, מיין פריינד; איך בין שוין אלט און מייע אונגען

זעהען שוואך, אָבער זיינען דאָס ניט בלייזער וועמען איך זעה, זאָג, נולליוס. זיינען דאָס ניט פלאַנען, בונטע ווי דער צונג פון א סאַראָקע, וואָס פלאַטערען איבער מיין קאָפּ? זאָג נולליוס.

אישטדאי: דו האָסט מענטשען פערנעסען, דוד. דו זעהסט די קינדער ניט, דוד לייזער.

דוד: קינדער?

(פרויען ציהען אויס צו דוד'ן זייערע קינדער מיט א

געוויין.)

שטימען: בענש מיין זעהן, דוד! — ריהר זיך בלויז אָן אָן מיין מיידעלע, דוד. בענש! — גיב נור איין ריהר! — איין ריהר! דוד (אויפהויבענדיג די הענד צום הימעל): א, הנה, א בנימין, א רפאל און מיין קליינינקער משה'לע!

(קוקט אַראָב און ציהט אויס די הענד צו די קינדער.)

דוד: א, מייע קליינינקע עופה'לעך, וואָס זיינען צושטאָר- בען אויף די נאָקטע צווייגען פון ווינטער... א, קינדערלעך, קינדערלעך, קליינינקע קינדערלעך... נו, איז וואָס-זשע, נולליוס? וויין איך דען ניט? וויין איך דען ניט, נולליוס? נו, — און זאָלען אלע וויינען. נו, — און זאָלען שפיעלען די מוזיקאנטען, נולליוס — איך האָב דאָך שוין איצט פערשטאַנען. אָ, קינדערלעך, קליינינקע קינדערלעך, איך האָב דאָך אייך מיינס אוועקגעגעבען, איך האָב אייך געגעבען מיין אלטעס האַרץ, איך האָב אייך געגעבען מיין טרויער און מיין שמחה — האָב איך ווי דען ניט מיין גאנצע נשמה אוועק- געגעבען, נולליוס?

(געוויין און געלעכטער, וואָס איז עהנליך צו טרעהרען.)

דוד: ווידער האָסט דו אַרויסגעריסען מיין נשמה פון די לאַפּעס פון זינד, נולליוס. אין דעם טאָג פון פרייד האָב איך זיך אָן אומעטיגער געוויזען פאַר דעם עולם; אין דעם טאָג פון זיין יובעל, האָב איך ניט צום הימעל אויפגעהויבען די אויגען, נאָר אַרונטערגעלאָזען צו דער ערד, איך אלטער, שלעכטער מענש. וועמען האָב איך געוואָלט נאָרען מיט מיין פערשטעלען זיך? לעב איך דען ניט טאָג ווי נאכט אין שמחה און שעפּ ניט מיט פולע הויפּענס

ליעבע און נליס? פאר וואָס זשע האָב איך זיך פערשטעלט פאר
אזא אומעטיגען? — — — איך ווייס ניט, ווי מען רופט דיר,
פרוי, גיב מיר דיין קינד, אָט דעם וואָס לאַכט, ווען אַלע וויינען,
וואָרום ער איז דער איינציגער קלוגער. (שטייכלט דורך טרעהרען)
אָדער דו האָסט אפשר מורא, אַז איך וועל, ווי אַ ציגיינער, איהם
אָוועק'גנב'ענען?

(די פרוי שטעלט זיך אויף די קניע און דערלאנגט דוד'ן
דאָס קינד.)

פרוי: נעהמט, דוד! אַלעס בעלאנגט צו אייך, מיר און
אונזערע קינדער.

2טע פרוי: און מיינעם נעהמט אויך, דוד!

3טע פרוי: מיינעם, מיינעם!

דוד (נעהמט דאָס קינד און דריקט צום ברוסט, פערדעקענדיג
איהם מיט זיין באָרד): ששש... וואָס פאר אַ באָרד! וואָס פאר אַ
שרעקליכער באָרד! אָבער דאָס מאַכט נישט... מין קלייניקער,
דריק זיך צו שטארקער און לאַך — דו ביזט דער קליגסטער. שרה,
מין ווייב, קום אָהער.

שרה (וויינענדיג): איך בין דאָ.

דוד: לאַמיר אָוועק פון דאָנען אויף אַ וויילינקע. איך וועל
אייך אָוועקגעבען אייער קינד, פרוי, איך וועל איהם נור איין
וויילינקע האַלטען.... לאַמיר אָבטרעטען אַ וויילע, שרה. פאר דיר
שעהם איך זיך ניט צו וויינען, ניט מיט טרעהרען פון צרות און
ניט מיט טרעהרען פון שמחה.

(נעהען אָב אָן אַ זייט, וויינען שטילינקערהייט ביידע.
עס זעהען זיך בלויז זייערע אַלמע געבויגענע שולטערען און
דוד'ס רויטע פאַטשיילע, מיט וועלכע ער ווישט די אויגען און
דאָס נאָסע געזיכט פון'ם קינד פון זיינע טרעהרען.)

שטימען: ששש!... שטיל! זיי וויינען. שטערט זיי ניט
וויינען. שטיל! ששש.... שטיל!

(אשמדאי אויף די שפיצען פינגער, שעפעט: ששש...
שטיל. געהט אונטער צו די מוזיקאנטען און רעדט עפעס מיט

זיי ווענען וואָס, דיריזשירענדיג מיט די הענד. ביסלעכווייז
שטיינט דער רויש און לאַרעם. בעזקראַיני, פּוריקעס, שיינדעל
וואַרטען שוין לאַנג מיט פּולע גלעזער אין די הענד.
דוד (קעהרט צוריק און ווישט די אויגען): נאָט אייך אייער
קינד, פּרוי. ער איז אונז גאָר ניט געפּעלען געוואָרען, ניט אמת,
שרה?

שרה (וויינענדיג): ביי אונז וועלען שוין מעהר קיין קינדער
ניט זיין, דוד.

דוד: אָבער, אָבער, שרה! (שמייעלט) זיינען דען אלע
קינדער, וואָס זיינען נור פאַראַן אויף דער וועלט, ניט אונזערע?
יענער האָט קיין קינדער ניט, ביי וועמען עס זיינען פאַראַן דריי,
זעקס אָדער אפילו צוועלף, אָבער ניט דער, וואָס האָט זיי אָהן אַ
שיעור.

שיינדעל: טרינקט אויס אַ גלאָז סאָדאַ-וואַסער, רבי דוד
לייזער — דאָס איז דאָך אייער וואַסער.

פּוריקעס: טרינקט אַ גלאָז וואַסער, דוד, דאָס וועט מיר
בריינגען קונים.

בעזקראַיני: טרינקט אויס אַ גלאָז פּריציזשען קוואַס, דוד.
איצט איז עס טאַקע ווירקליך פּריציזשער קוואַס. איך מעג דאָס
סמעלע זאָגען: מיט אייער געלד ווערט אלעס ווירקליכער.

שרה (מיט טרעהרען): איך האָב דאָך אייך אלע מאָל
געזאָגט, אייוואָן, אז ביי אייך איז שלעכטער קוואַס. און איצט ווען
ביי אייך איז טאַקע ווירקליכער קוואַס, שלאָגט איהר מיר גאָר ניט
פאַר.

בעזקראַיני: אַך, שרה!...

דוד: דאָס לאַכט זי, אייוואָן. איך דאַנק אייך. אבער איך
קען ניט טרינקען אזוי פיעל. איך וועל פערזוכען פון יעדענס. זעהר,
זעהר גוטע וואַסער, שיינדעל. איהר האָט ערפונדען אַ סוד און וועט
אין גיכען רייך ווערען.

שיינדעל: איך שיט אַרײַן אַביסעל מעהר סאָדע, דוד.
וואַנדערער (שטיל צום אַשמדאי): איז דאָס אמת — איהר

זייט דאָך דוד לייזער'ס נעהנטסטער פריינד, וועט איהר מיר דאָך
זאָגען — איז דאָס אמת, אז ער וויל בויען א... ?
אשטדאי: צו וואָס אזוי הויך! לאָמיר אוועק אביסעל אָן
א זייט.

(זיי סוד'ען זיך, אשטדאי לייקענט, שאַקלענדיג מיט'ן
קאָפּ זעהט אויס ניט צונעבענדיג, אָבער שמייכלט און גלעט
דעם אלטען איבער'ן פלייצע, און עס איז קענטיג אז דער אלטער
גלויבט איהם ניט. אין פערלויף פון ווייטערע געשעהעניסען
פיהרט אשטדאי ביכלעכווייז אוועק די בלייזמרים, דעם קאטער
רינשטשיק און דאָס פאָלק הינטער די זיילען, וואו מען זעהט זיי
ניט, אבער עס הערט זיך דער ליארעם, געשרייען, געלעכטער,
קורצע מענער פון אינסטרומענטען, וועלכע מען גרייט צו צום
שפיעלען. עטליכע פערבליעבענע שמועסען מיט דוד'ן.)
חעסיין: איז דאָס אמת, דוד, אז איהר מיט שרה'ן פאָהרט
אוועק קיין ירושלים, אין דער הייליגער שטאדט, וועגען וועלכער
מיר קענען נור טרוימען ?

דוד: יא, אברהם, עס איז אמת. הנם איך בין געזינדער
געוואָרען און מיר טהוט שוין ניט וועה די ברוסט...

חעסיין: דאָס איז דאָך טאקע א נס, דוד ?
דוד: פרייד ניט געזונד, אברהם, און ווען מען דיענט גאָט,
שטארקט דאָס די געזונד. אבער פון דעסטוועגען וועלען מיר דאָך
ביידע, איך און שרה, לאַנג ניט לעבען און עס וואָלט זיך וועלען
די אויגען זאָלען אַברוהען, א בליק טהוענדיג אויף דער שעהנקייט
פון גאָט'ס לאַנד. אבער, אלטער פריינד, פאר וואָס זאָגסט דו צו
מיר וויעדער „איהר“ — האָסט דו מיר נאָך אלץ ניט מוחל געווען ?
חעסיין (צושראָקען): אוי, רעדט ניט, דוד. ווען איהר זאָלט
פון מיר פאָדערן: זאָג מיר „דו“ אָדער מאַך זיך א טויט, וואָלט
איך זיך בעסער דעם טויט געמאכט, און „דו“ ניט געזאָגט. איהר
זייט ניט קיין פראָסטער מענש, דוד.

דוד: יא. איך בין ניט קיין פראָסטער מענש. איך בין א
גליקליכער מענש. אבער וואו איז גולליום, דער פרעהליכער מענש,

איך זעה איהם עפעס ניט. נו, געוויס, ער גרייט שוין צו עפעס א שפאס — איך קען איהם. אָט ווער עס פּעראומערט ניט די ערד מיט קיין מרה־שחורה, אברהם, און האָט ניט פיינד קיין געלעכטער, וואָס איז פאַר'ן לעבען ווי טהוי פאַר גראָז און גלינצערט אזוי פיעל פאַרביג אין די שטראַהלען פון דער זון. נו געוויס מאַכט ער שפּאַס, הערט נור.

(הינטער די זיילען שפּיעלט מוזיק: דער אַרקעסטער און די קאטערינקע מיט גרויס אימפעט דיזעלביגע מוזיק־שטיק, וואָס האָט פריהער געשפּיעלט די קאטערינקע אליין. די קלאַנג נען זיינען צוריסענע, אביסעל ווילד, משונה און אביסעל לעכערליך, אבער זאָנדערבאַר פּרעהליכע. דער פלייט פּייפט אָהן א טאַלע, אזוי ווי די פייפּעריי פון אַן אלטע קאטערינקע; דער טרומייט כריפעט עפעס אזוי ווי פערקראַכען אָן א זייט, קרום און צו דערזעלבער צייט, וואָס די מוזיק שפּיעלט און קומט אונטער, בעווייזט זיך אויך דאָס פאַלע, וועלכעס געהט אהער — א גאַנצער טריאומפּירענדער מאַרש. אן דער שפּיצע מאַרשירט צוזאַמען מיט דעם פערכמורעטען קאטערינשטיק אשמדאי, אונטערטאַנצענדיג, פּערוואָרפּען איבער'ן אַקסעל דעם רימען פון דער קאטערינקע, דרעהענדיג די הענטעל מיט זיין לינקער האַנד און מיט דער רעכטער דיריזשירענדיג, און ער וואַרפט צום הימעל און אין אלע זייטען אַנגענעהמע בליקען. הינטער איהם, שנעל, אויך צוטאַנצענדיג אין מאַרש געהען די בלייזער און די פּרעהליך־געוואָרענע קבצנים. פאַרבייגעהענדיג פאַרביי דוד'ן, בויגט דער אשמדאי אָן דעם קאָפּ אין זיין זייט און אזוי ווי צו איהם ווענדעט ער זיין פייפּענים, די מוזיק און די גאַנצע שמחה. און אזוי געהען אויך פאַרביי די מוזיקאַנטען, אַנבויגענדיג די העלזער צו דוד'ן, און אזוי דער עולם. אין מיט שפּאַס האַפּטען פאַרוואָרף שמיכעלעך דוד, שאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ און פאַנאָנדערציהענדיג זיין גרויען גרויסען באָרד. די פּראָצעסיאָן געהט אַריבער און אב.)

שרה (געריהרט): וואָס פאַר אַ שעהנע מוזיק. ווי גוט, ווי

יוס-טיב'דיג. דוד, דוד, קען דען זיין, אז דאס איז אלץ פון דיינער
וועגען?

דוד: פון אונזערטוועגען, שרה.
שרה: נו, וואס בין איך. איך קען בלויז ליעב האָבען מיינע
קינדער. אָבער דו... אבער דו... (מיט אַביסעל פחד) איהר זייט
ניט קיין פראָסטער מענש, דוד.

דוד (שמייכלט): נו, וואָס-זשע בין איך, א נוכערנאָטאָר?
אָדער גאָר א גענערעל?

שרה: לאַכט ניט, דוד. איהר זייט עפעס ניט קיין פראָסטער
מענש.

(דער וואַנדערער, וועלכער איז די גאַנצע צייט דאָ גע-
שטאַנען און האָט געזעהען דעם טריאומף-מאַרש, הערט זיך
אויס צו צו שרה'ס ווערטער און שאַקעלט צו מיט'ן קאָפּ, אַלס
בעשטעטיגונג. עס ערשיינט אַ פּרעהליכער, אַביסעל אָהן
אַטהעם, מיער, אשמדאי.)

אשמדאי: נו, ווי, דוד? מיר דוכט, אז גאָר ניט שלעכט.
האָבען פאַרביימאַרשירט גאנץ שעהן — איך האָב אפילו ניט
ערוואַרט. נור אַט דער דומער טרומייט...

(מיט טאַנצענדע טריט, צופייפּענדיג, געהט ער וויעדער
פאַרביי דור'ן, אזוי ווי אַרויסרופּענדיג אין זיין זכרון דעם
פאַראַד, און צולאַכט זיך.)

דוד: יא, נולליום. די מוזיק איז געווען זעהר גוטע. איך
האָב גאָך קיינמאָל אַזוינס ניט געהערט. איך דאַנק דיר, נולליום —
מיט דיין שפּאַס האָסט דו געבראַכט דעם פּאָלק גרויס פּערגניגען.

אשמדאי (צום וואַנדערער): און דיר געפּעלט, אַלטער?
וואַנדערער: עס געפּעלט. נישקשה. אבער וואָס פאַר אַ
בעמערק וועט דאָס האָבען געגען דעם, ווען אַלע פּעלקער פון דער
וועלט וועלען זיך בויגען צו די פיס פון דוד-לייזער?

דוד (איבערראַשט): וואָס זאָגט ער, נולליום?
אשמדאי: אַד, דוד, דאָס איז אפילו ריהרענד: מענשען

זיינען פערליעבט אין אייך, ווי א כלה אין א חתן. דיווער וואונדער
ליכער מענטש איז געקומען אהער פון פאר טויזענד וויאָרסט...

אשמדאי: און ער פרעגט מיך, צו ווייזט דורלייזער ניט
קיין מופתים? נו, האָב איך זיך צולאכט, האָב איך זיך צולאכט...
חעסין: ער האָט ביי מיר אויף דאָסזעלביגע געפרעגט, אבער
מיר האָט דאָס גאָר ניט אויסגעזעהען לעכערליך: לאַנג איז דאָס
געהער פון דעם וואַרטענדען — איהם זינגען אפילו שטיינער.
וואַנדערער: קורץ איז בלויז דער טריט פון דעם בלינדען,
אבער זיינע געדאַנקען זיינען לאַנג.

(ער טרעט אָב און פאַר דער גאַנצער צייט ווייטער פאַלגט
ער נאָך דוד'ן, ווי אַ שאַטען. עס איז שוין גאָהענט פון זון-אונט
טערגאַנג און די ערד ווערט אַרומגענומען פון שאַטענס. די לופט
איז אָנגעפילט מיט דער גרויסער שטילקייט פון אָבזעגענען זיך
און שלעפּעריג לעגט זיך דער ראָזעווער, וואַרעמער שטויב,
וואָס איז געווען אונטער דער זון. מאָרגען וועלען איהם די
שווערע רעדער אויפהייבען אַ גרויען, די שטומע, געהיימניס-
פולע טריט פון געהענדע, וועלען ערשיינען ווי געשפּענ-
טער און פערשווינדען, און דעם שטויב וועט צובלאָזען דער
ווינד און אוועקטראָגען דאָס וואַסער — היינט שמראַהלט ער
אין רייכע קאָלירען, לעגט זיך אין רוהע און שעהנקייט אַ
ראָזעווער, וואַרעמער, ערקענענדיג די זון. — אברהם חעסין
זעגענט זיך מיט דוד'ן און געהט אוועק. די הענדלער קלייבען
צונויף זייער סחורה, מאַכען זיך פאַרטיג צו פערמאַכען די
קליימען. שטילקייט און רוהע.)

אשמדאי (בלאָזט זיך אָב): פפו, ענדליך. נו, האָבען מיר
דאָס מיט אייך אַ ביסעל אַן אַרבייט געטהאָן, דוד. דער איין טרומייט
אַליין (פערשטאַפּט די אויערען) וואָס איז ווערטה. (אָפּענהערציג)
ווייסט איהר וואָס מיין אונגליק איז, דאָס איז מיין זעהר איידעלער,
שרעקליך איידעלער געהער, אַן אונערטרעגליך איידעלער געהער,
כמעט אזוי... יא, כמעט אזוי ווי ביי אַ הונד. לאַמיר נור דער
הערען אַ—

דוד: איך בין זעהר מיער, נולליוס, און איך וויל רוהען. און איך וואָלט היינט ניט וועלען זעהען מעהר קיין מענשען; איהר וועט דאָך קיין פאראיבעל ניט האָבען, אַלטער פריינד...
אשמדאי: איך פערשטעה. איך וועל אייך בלוזן בעגלייטען ביז אייער פאלאץ.

דוד: יא, יא, ביז מיין פאלאץ: לויט קאנטראקט בין איך נאָך אויף אַ האַלב יאהר אַ קיסר. לאָמיר געהען, שרה — צוזאמען מיט דיר אין רוהע און פרייז וויל איך פערברענגען די איבער-געבליעבענע שטונדען פון דיווען גרויסען טאָג.
שרה: איהר זייט ניט קיין פראָסטער מענש, דוד. ווי אזוי האָט איהר געטראָפּען וואָס איך ווינש.

(זיי געהען אַב אין דער ריכטונג צו די זיילען. דוד שטעלט זיך אַב, קוקט אויף צוריק און רעדט, אָנלעהנענדיג זיך מיט'ן האַנד אויף שרה'ס אַקסעל.)

דוד: גיב אַ קוק, שרה. אַט איז דער פלאַץ, וואו עס איז אריבער אונזער גאנצעס לעבען. — ווי טרויעריג און אָרעם ער איז און עס אַטעהעמט פון איהם ווי פון אַ היימלאָזען מדבר. אבער, שרה, האָב איך דען ניט דאָ דערקענט די גרויסע וואַרהייט פון דעם שיקזאַל פון מענשען? איך בין געווען אָרעם, עלענד און נאָהענט פון טויט, — אַ נאָרישער, אַלטער מאַן, וואָס האָט געזוכט אַן ענטפער ביי די כוואַליעס פון ים. נור אַט זיינען געקומען מענשען, — בין איך דען מעהר עלענד? בין איך דען אָרעם און נאָהענט פון טויט? הערט מיך אויס, נולליוס: ניטאָ קיין טויט פאר'ן מענשען. וועלכער טויט? וואָס איז אזוינס טויט? וועלכער טרויעריגער מענש האָט דאָס אויסגעטראַכט דיווען משונה'דיגען וואָרט — טויט? אַפּשער איז פאַראַן טויט, איך ווייס ניט — נור איך, נולליוס... איך בין אונשטערבליך.

(ווי אַ געטראָפּענער פון אַ ליכטיגען שלאַג בויגט ער זיך צונויף, אבער די הענד הייבט ער אויף אין דער הויף.)
דוד: אוי, ווי שרעקליך: איך בין אונשטערבליך. וואו איז דער סוף פון הימעל — איך האָב איהם פערלאָרען. וואו איז דער

סוף פון דעם מענשען — איך האָב איהם פערלאָרען. איך בין —
אונשטערבליך. אָך, דעם מענשענס ברוכט טהוט וועה פון אונ-
שטערבליכקייט און שמחה ברענט איהם אזוי ווי פייער. וואו איז
דער סוף פונ'ם מענשען — איך בין אונשטערבליך. אדוני, אדוני,
יהי שם ד' מבורך, געבענישט זאָל זיין אויף דורי דורות דער געהיימ-
ניספולער נאָמען פון דעם, וואָס גיט אונשטערבליכקייט דעם
מענשען. 2

אשמדאי (מיט אימפעט): דעם נאָמען! דעם נאָמען! דו
ווייסט זיין נאָמען. דו האָסט מיך אָנגענאָרט.

דוד (ניט הערענדיג): דער אונגענדליכער ווייטקייט פון צייט
גיב איך אוועק דעם מענשענס גייסט: זאָל ער לעבען אונשטערבליך
אין דער אונשטערבליכקייט פון פייער; זאָל ער לעבען אונשטערב-
ליך אין דער אונשטערבליכקייט פון ליכט, וואָס איז לעבען. און
אויפהערען זאָל דער חשך פאר דער אונשטערבליכער דירה פון ליכט.
איך בין גליקליך, איך בין אונשטערבליך — אָ, גאָט!

אשמדאי (וויילד אין צאָרן, אַ מטושטש'ער): דאָס איז ליגען!
אָ, ביז ווי לאַנג וועל איך הערען דעם שוטה! צפון און דרום, מזרח
און מערב, איך רוף אייך. גיכער אַהער, דעם טייפּעל צו הילף!
מיט די פיער ימים פון טרעהרען גיט אַ שטראָם אַהער און בערגאָבט
אין אייער תּחום דעם מענשען. אַהער! אַהער!

(קיינער הערט ניט דעם יאָמער פון אשמדאי, ניט דוד,
וועלכער איז אין גאַנצען בעלויכטען מיט דעם טריאומף פון
אונשטערבליכקייט; ניט שרה, ניט די איבריגע מענשען,
וועמעס גאַנצע אויפמערקזאַמקייט איז צוגעשמידט צו זיין
העררליך-לייכטענדען פנים און צו די אויפגעהויבענע הענד
צום הימעל. איינער אליין צאָפּעלט זיך דער אשמדאי,
פּלּוכענדיג. עס דערהערט זיך אַ געשריי, און אויפ'ן וועג פון
שטאדט-זייט לויפט אַרויס אַ פרוי, זעהר געפאָרבט דער פנים,
ווי די געצענדיגע פארבען די קערפּער פון די מתים.
אימיצענס ביזע האַנד האָט צוריסען איהרע קליידער, וועלכע
זעהען אויס שרעקליך מיט זייער ביליגע אויסגעפּוצטקייט, און

דער שעהנער פנים איז פערקריפעלט. זי שרייט און וויינט
און רופט משונה ווילד.

פרוי : אָ, גאָט ! וואַרזשע איז דוד, וואָס טהיילט עשירות ?
צוויי טעג און צוויי נעכט, ווי איך זוך איבער דער גאַנצער שטאדט
און עס שווייגט די הייזער, און די מענשען לאַכען. אָ, זאָגט מיר,
גוטע מענשען, — האָט איהר ניט געזעהן דוד'ן ? האָט איהר ניט
געזעהען דוד'ן, וועלכער דערפּרעהט מענשען ? אָ, אָבער ניט קוקט
דאָך אזוי אויף מיין אָפּענער ברוסט — דאָס האָט אַ ביזער מענש
צוריסען מינע קליידער און האָט פּערבלוטט מיין פנים. אָ, ניט
קוקט אויף מיין אָפּענער ברוסט : זי האָט ניט פּערזוכט דעם גליק
צו נעהרען אונשולדיגע ליפּעלעך.
וואַנדערער : דוד איז דאָ.

פרוי (פאַלענדיג אויף די קניע) : דוד איז דאָ ? אָ, האָט
אויף מיר רחמנות, מענשען און נאָרט מיך ניט : איך בין בלינד
געוואָרען פון אַבנאַרונג און טויב געוואָרען פון ליגען. הער איך
דאָס ווירקליך — דוד איז דאָ ?

בעזקראַיני : יא, און אַט שטעהט ער. אָבער דו האָסט פּער-
שפּעטיגט. ער האָט שוין צוטהיילט די עשירות.

פּוריקעס : ער האָט שוין צוטהיילט די עשירות.
פרוי : וואָס האָט איהר צו מיר מענשען ! צוויי טעג און
צוויי נעכט האָב איך געזוכט און מען האָט מיך אַבגענאָרט, און
אַט בין איך געקומען — צו שפּעט. דאָן וועל איך דאָך שטאַרבען
אויפ'ן וועג — איך האָב מעהר ניט וואוהין צו געהן.

(וואַרפט זיך וויינענדיג אויף דעם שטויביגען וועג.)

אַשמדאי : דוכט זיך, מען איז צו דיר געקומען, דוד.

דוד (צוגעהענדיג) : וואָס דאַרף דיוע פרוי ?

פּרוי (ניט אויפהייבענדיג דעם קאַפּ) : איך וואָג ניט צו
קוקען אויף דיר. דו ביזט אודאי ווי די זון (צערטליך און פּער-
טרויליך) אָ, דוד, ווי לאַנג איך האָב דיך געזוכט... מיך האָבען
מענשען אַלץ גענאָרט. זיי האָבען מיר געזאָגט, אַז דו ביזט אַוועק-
געפאַהרען, אַז דו ביזט אין גאַנצען נישט און נאָר קיינמאַל ניט

געווען. איין מאַנספאַרשויף האָט מיר געזאָגט, אז ער איז דור, און
ער האָט מיר אויסגעזעהן צו זיין אַ נוטער, אבער ער איז זיך אויף
מיט מיר בענאנגען ווי אַ גולן.

דוד : שטעה אויף !

פרוי : אַ, לאָז מיך אברוהען נעבען דינע פיס. ווי אַ פויגעל,
וואָס איז אריבערגעפליוגען דעם ים, איז צושלאָגען געוואָרען פון
רעגען, אזוי בין איך אויסגעמאַטערט געוואָרען פון שטורעמס, איך
בין טויט־מיעד. (וויינט, פערטרויענכפול) איצט בין איך רוהיג,
איצט בין איך גליקליך : איך בין נעבען די פיס פון דוד'ן, וואָס
דערפרעהט די מענשען.

דוד (אונענטשלאָסען) : אבער דו האָסט פערשפעטיגט, פרוי.
איך האָב שוין צוגעבען אלעס, וואָס איך האָב געהאַט, און איך האָב
מעהר גאָרנישט.

אשמדאי (אויפגעלענט) : יא. מיר האָבען שוין דאָס גאַנצע
געלד צוטהיילט. געה זיך אַהיים, פרוי — מיר האָבען גאָרנישט.
מיר האָבען אויף דיר רחמנות, אבער דו האָסט פערשפעטיגט. פער-
שטעהסט — פערשפעטיגט. ערשט היינט אין דער פריה האָבען מיר
אוועקגעגעבען די לעצטע קאָפיקע.

דוד : ניט מיט אַזאַ אכזריות, נולליום.

אשמדאי : דאָס איז דאָך אבער אמת, דוד.

פרוי. דאָס קען ניט זיין ! (הייבט אויף די אויגען.) ביזט דו
דאָס, דוד ? וואָס פאַר אַ נוטער דו ביזט. האָסט דו דאָס געזאָגט,
אז איך האָב פערשפעטיגט ? ניין, דאָס האָט ער — ביי איהם איז
אַ בייזער פנים. דוד, גיב מיר עפעס געלד, איך בעט דיך, ראטעווע
מיך. איך בין טויט־מיעד. און אייך רופט מען דאָס שרה ? איהר
זייט זיין פרוי ? — איך האָב וועגען אייך אויך געהערט.

(קריכט צו צו איהר און קושט איהר קלייד.)

פרוי : שטעלט איהר זיך פאַר מיר איין, שרה.

שרה (וויינענדיג) : גיב איהר געלד, דוד. שטעה אויף,
מהיערע, דאָ איז שטויבניג זעהר, און ביי דיר זיינען אַזעלכע שעהנע

שווארצע האַר. זעץ זיך צו, דאָ, רוה זיך אָב. דוד וועט דיר
באלד געבען געלד.

(הייבט אויף די פרוי און זעצט זי נעבען זיך אויף אַ
שטיין, און טוליעט צו צו איהר ברוסט איהר קאָפּ און
צערטעלט.)

דוד: אבער וואָס-זשע זאָל איך טהון? (צוטרעגנען, ווישט
זיין פנים מיט דער רויטער פאטשיילקע.) וואָס-זשע זאָל איך טהון?
נולליום, דו ביזט אזא קלוגער מענש, העלף מיר.

אשמדאי (צופיהרט מיט די הענד): איך שווער אייך, אז
איך ווים ניט ווי. אָט איז דאָס פערשריעבענע, — ביי אונז
איז קיין קאָפּיקע ניטאָ. און איך בין אַן עהרליכער אַדוואָקאט און
ניט קיין פאַלשער געלדמאַכער, אז איך זאָל אייך אלע טאָג צושטעלען
אַ ירושה פון אמעריקא. (ער פייפט) איך האָב ניט וואָס צו טהון,
שפּאַציער איך אַרום אויף דער וועלט.

דוד (עמפעהרט): דאָס איז אכזר'יש, נולליום. איך האָב דאָס
פון אייך ניט ערוואַרט. אבער וואָס טהוט מען? וואָס טהוט מען?
(אשמדאי קוועטשט מיט'ן פלייצע.)

שרה: זיך דאָ, ליעבינקע, איך וועל באלד קומען, דוד, קומט
מיט מיר אַוועק אויף אַ וויילע אָן אַ זייט; איך דאַרף אייך וואָס
זאָגען.

(געהען אָב און סוד'ען זיך.)

אשמדאי: מען האָט אייך שטאַרק געשלאָגען, פרוי?
הפנים דאָס איז געווען ניט זעהר קיין גרויסער כוואַט, דער וואָס
האָט אייך געשלאָגען — ער האָט טאקע די אויגען ניט אויס-
געשלאָגען, ווי ער האָט געוואָלט.

פרוי (פערדעקט זיך מיט די האַר): קוקט אויף מיר ניט,
מענשען!

שרה: נולליום, קומט אקאַרשט אַהער.

אשמדאי: דאָ בין איך, מאַדאַם לייזער.

דוד (שטיי): וויפיעל איז ביי אונז פאַרן געלד אויף צו
פאַהרען קיין ירושלים, נולליום?

אשמדאי : דריי הונדערט רובעל.

דוד : גיט זיי אוועק דער פרוי. (שמייכלט און וויינט.)
שרה וויל גיט פאָהרען קיין ירושלים. זי וויל דאָ האַנדלען ביל'ן
סאַמע טויט. וואָס פאַר אַ נאַרישע פרוי, גיט אמת, נולליוס ?
(וויינט איינגעהאַלטען.)

שרה : ס'הוט דיר זעהר וועה, דוד ? דו האָסט אזוי געוואָלט
פאָהרען.

דוד : וואָס פאַר אַ נאַרישע פרוי, נולליוס. זי פערשטעהט
גיט, אז איך וויל אויך האַנדלען. (וויינט.)
אשמדאי (געריהרט) : איהר זייט גיט קיין איינפאַכער מענש,
דוד.

דוד : דאָס איז געווען מיין רעיון, נולליוס, שטאַרבען אין
דער הייליגער שטאדט און מיין שטויב זאָל פּעראייניגט ווערען מיט
דעם שטויב פון די צדיקים, וואָס זיינען דאָרט בעערדיגט געוואָרען.
אבער (שמייכלט) איז דען די ערד גיט אומעטום גוט פאַר איהרע
מתים ? גיט אוועק דאָס געלד דער אָרעמער פרוי. מיר איז
פרעהליך געוואָרען ! איז ווירזשיע בלייבט, שרה ? מען דאַרף
עפענען אַ קלייטעל און לערנען זיך ביי שיינדלען מאַכען גוטע
סאָדע וואַסער.

אשמדאי (טריאומפירענד) : פרוי, דוד, וועלכער ערפרעהט
מענשען, גיט דיר געלד און גליק.

בעזקראַיני (צו שיינדלען) : איך האָב דיר געזאָגט, אז עס
איז נאָך גיט צוגעבען געוואָרען דאָס גאַנצע געלד. ער האָט
מיליאָנען !

וואַנדערער (הערט זיך צו) : אזוי, אזוי. קען דען דוד
אָוועקגעבען אלעס ? ער האָט בלויז אָנגעהויבען אָוועקצוגעבען.

(די פרוי דאַנקט דוד'ן און שרה'ן ; מען ועהט, ווי דוד
לעגט אַרויף זיינע הענט אויף דעם קאָפּ פון דער קניענדער
פרוי, אזוי ווי צו בענשען זי. אהינטער זיין רוקען, פון דער
זייט פון פּעלד ווייזט זיך אויף'ן וועג עטוואָס גרויעס, פער-
שטייבטעס, וואָס קריכט לאַנגזאַם און שווער. שווייגזאַם

בעוועגנט עס זיך און עס איז שווער צו גלויבען, אז דאָס זיינען מענשען — אזוי האָט זיי אויסגעגלייכט די גרויע שטויב פון וועג, אזוי האָט זיי פערברידערט נויט און יסורים. עפעס אונרוהיגעס איז אין זייער שטומען, טויבען בעוועגען זיך אונד בייגזאם; און מענשען פון דער זייט קוקען זיך צו צו זיי אונרוהיג.)

בעזקראַיני: אימיצער געהט אויפ'ן וועג.
שיינדעל: עפעס גרויעס קריכט אויפ'ן וועג. אויב דאָס זיינען מענשען, זעהען זיי אָבער ניט אויס ווי מענשען.
פוריקעס: אוי, מיך שרעקט פאר דוד'ן. ער שטעהט צו זיי מיט'ן רוקען און זעהט ניט. און זיי געהען אזוי ווי בלינדע.
שיינדעל: זיי וועלען איהם באלד צודריקען. דוד, דוד, ניט אכטונג!

אשמדאי: שפעט, שיינדעל, דוד וועט אייך ניט דערהערען.
פוריקעס: אבער ווער איז דאָס? איך האָב פאר זיי מורא.
וואַנדערער: דאָס זיינען אונזערע! דאָס זיינען די בלינדע פון אונזער געגענד, דאָס קומען זיי צו דוד'ן זעהענדיג ווערען. (הויף.) שטעהט, שטעהט, איהר זייט שוין געקומען. דוד איז צווישען אייך.

(די בלינדע, וועלכע האָבען שוין כמעט דערדריקט דעם צושראָקענעם דוד, וועלכער זוכט אומזיסט געגענשטעהען דער אַנשווימענדער כוואַליע, שטעלען זיך אָב און זוכען אָהן אויגען. קראַפטלאָז ציהען זיי זיך מיט די גרויע הענד, טאָפענדיג דעם טויטען הלל; אייניגע האָבען שוין אויפגעזוכט דוד'ן, און עס לויפען איבער איהם שנעל זייערע פיהלענדע פינגער, און פון זייערע שטימען, וואָס זיינען ווי דאָס קרעכצען פון בלעטער אונטער דעם הערבסט־ווינד, בעוועגט זיך קוים די פערגליווער ט לופט. דער שנעל אַנקומענדער פארנאכט ננב'עט אראָב די אַבצייכנונג פון זאכען און פרעסט אויף די פארבען; און עס איז קענטיג נור עפעס וואָס איז אָהן געשטאַלט, וואָס ריהרט זיך דנקעל, וואָס ביינקט שטיי.)

בלינדע: וואו איז דוד? העלפט געפינען דוד'ן — — וואו
 איז דוד, וואָס דערפרעהט מענשען? ער איז דאָ — איך פיהל
 איהם שוין מיט מיינע פינגער. ביזט דו דאָס, דוד? וואו איז
 דוד? — וואו איז דוד? — דאָס ביזט דו, דוד?
 (דערשראָקענע שטימען פון דער פינסטערניס.)
 דוד: דאָס בין איך, דוד-לייזער. וואָס ווילט איהר פון מיר?
 שרה (וויינענדיג): דוד, דוד, וואו ביזט דו? איך זעה דיך
 נישט.
 בלינדע (צונויפֿשליסענדיג זיך): אָט איז דוד — דאָס ביזט
 דו, דוד? — דוד — דוד.

פאַרשטאַנד

פינפטעס בילד.

א הויכער, שטרענגער, עטוואָס רונקעלער צימער — דוד לייזער'ס קאבינעט אין דער רייכער וויללא, וואו ער דערלעבט זיינע לעצטע טעג. אין צימער זיינען צוויי גרויסע פענסטער: איינע, אנטקעגען, געהט ארויס צום שלאָף, וועלכער פיהרט צום שטאדט; די צווייטע, אין דער לינקער וואַנד, געהט ארויס צום גאַרטען. ביי דיזער פענסטער איז א גרויסער שרייב־טיש, א פערוואָרפענער מיט פאַפיערען אין אונאַרדנונג: דאָ זיינען קלייניקע בויגעלעך פאַפיער מיט בקשות פון אַרעמע לייט, קוויטלעך, שנעל צונויפגענועהטע לאנגע העפטען; דאָ זיינען אויך גרויסע, דיקע ביכער, עהנליך אויף בוכהאַלטער־רישע, אונטער'ן טיש און לעבען טיש שטיקלעך צוריסענע פאַפיער; א גרויסער תנ"ך, איבערגעקעהרט מיט די טאָוולען ארויף, א צולייזטער, מיט אונטערגעבויגענע בלעטער, עהנליך אויף אַ דאָך פון אַ הויז, וועלכע האַלט אין איינפאַלען, וועלכערט זיך אַרום, אין אַ דיקען לעדערנעם איינבאַנד. ניט קוקענדיג אויף דער היץ, ברענט האַלץ אין קאַמין — דוד לייזער האָט קדחת, איהם איז קאַלט.

עס איז אבענד. דורך די אַרונטערגעלאָזענע שטארען שלאָגט זיך נאָך דורך אין פענסטער דאָס שוואַכע ליכט פון פאַרנאַכט. אבער אין צימער איז שוין פינסטער, און נור אַ קליינער לעמפעל אויפ'ן טיש כאַפט אַרויס פונ'ם חשך די ווייסע פלעקען פון צוויי גרויע קעפ: דוד לייזער'ס און דעם אשמדאי'ס.

דוד זיצט ביים טיש. די לאַנג ניט פערקאַמטע האָר און באָרד ניבען צו זיין פנים אַ ווילדען און שרעקליכען אויסזעהן. דער פנים איז צומאַטערט, די אויגען ווייט צועפענט; כאַפער

דין זיך מיט ביידע הענר פאר'ן קאפ, קוקט ער אָנגעשטרענגט דורך די גרויסע, אין שטאַהל־געפאַסטע ברילען, אין פאַפיער, וואָס איז דורכאויס מיט בלייפערדער בעשריעבען, ווארפט אָב איין פאַפיער, כאַפט אָן אנדערס, בלעטערט מיט רייסלענדע הענר דעם דיקען בוך. און אַשמדאי שטעהט איבער איהם, האַלטענדיג זיך מיט'ן האַנד פאר'ן ווענדעל פון שטוהל פון הינטען; אזוי ווי ער וואָלט גאָר ניט בעמערקען דוד'ן, שטעהט ער אונבעוועגליך, פערטראַכט און שטרענג. דער שפּאַס איז צו ענדע; און אזוי ווי דער שניטער פאַר דעם תבואה־שנים, פערגעהט ער מיט זיין בליק ווייט אין דער אונרוהיגער אונ־ענדליכקייט פון די פערלער.

די פענסטער זיינען פערמאַכט, נור דורך די שוויבען און ווענד הערט זיך דאָס איינגעהאַלטענע געפילדער און בעזונדערע אויסגעשרייען. און לאַנגזאַם וואַקסט אָן דאָס געפילדער, געווינט אין קראַפט און ליידענשאַפט; דאָס בעלאַנגערן די גערופענע פון דוד'ן זיין וואָהנונג. שווייגענהייט.

דוד: עס האָט זיך צוועגט, נולליום! דער באַרג, וואָס האָט גענויכט צום הימעל, האָט זיך צושפאַלטען אויף שטיינער, די שטייגער זיינען פערוואַנדעלט געוואָרען אין שטויב, און דער ווינד האָט איהם צוטראָגען — וואַרזשע איז דער באַרג, נולליום? וואָר זשע זיינען די מיליאָנען, וועלכע דו האָסט מיר געבראַכט? שוין אַ גאַנצע שעה, ווי איך זוך אין די פאַפיערען אַ קאַפיקע, איין קאַפיקע בלויו, צו געבען דעם בעטענדען, און זי איז ניטאָ. — וואָס וועלנערט זיך דאָס דאָרט?

אַשמדאי: דער תנ"ך.

דוד: ניין, ניין, אַ דאָרט, אין די פאַפיערען? דערלאַנג אַהער. דאָס איז אַ בעריכט, וועלכען איך האָב, מיר דוכט, נאָך ניט געזעהען. אָט וועט זיין אַ גליק, נולליום! (קוקט אָנגעשטרענגט.) ניין, אלעס איבערגעשטריכען. זעה, נולליום, זעה: הונדערט, דערנאָך

פופציג, דערנאָך צוואַנציג — דערנאָך איין קאָפּיקע. אכער איך קען דאָך ביי איהם ניט אָבנעהמען איין קאָפּיקע?

אשמדאי: זעסט, אכט, צוואַנציג — אמת?

דוד: אכער דאָך ניט אזוי, נולליום: הונדערט, פופציג צוואַנציג, א קאָפּיקע! עס האָט זיך צוועגט, דורכגערוגען דורך די פינגער אזוי ווי וואַסער. און עס זיינען שוין טרוקען די פינגער — און מיר איז קאָלט, נולליום.

אשמדאי: דאָ איז הייס.

דוד: איך זאָג דיר, נולליום, דאָ איז קאָלט! וואָרף אונטער עטליכע שייטלעך אין קאמין... ניין, וואָרט, וויפיעל קאָסט א שייטעל האָלץ? איך האָב זיך פערגעסען: וויפיעל קאָסט א שייטעל? ... א, ס'קאָסט פיעל, לעג דאָס אָב, נולליום, — דיזער פערפלוכטער פייער עסט אויף די האַרץ אזוי גרינג, אזוי ווי ער וואָלט גאָר ניט וויסען, אז יעדער שייטעל איז לעבען. וואָרט, נולליום, דו האָסט א גוטען זכרון, דו פערגעסט קיין זאך ניט, ווי א בוך — געדענקסטו ניט, וויפיעל האָב איך בעשטימט פאר אברהם חעסין?

אשמדאי: פון אָנהויב פינפֿהונדערט.

דוד: נו, יא, נולליום, ער איז דאָך מיין אלטער פריינד, מיר האָבען זיך געשפּיעלט צוזאַמען. און פאר א פריינד איז דאָס גאָר ניט פיעל. פינפֿהונדערט. נו, יא, געוויס, ער איז מיין אלטער פריינד, און איך האָב אויף איהם רחמנות געהאט, און ביז'ן סוף געלאָזען פאר איהם מעהר איידער פאר אנדערע — פריינדשאפט איז דאָך אזא צארטעס געפיהל, נולליום. אָבער עס איז ניט גוט, אויב א מענטש פערלעצט אנדערע, פרעמדע און ווייטע פון זיינעם א פריינד'ס וועגען. ביי זיי זיינען דאָך ניטאָ קיין פריינד און קיין בעשיצער. מיר וועלען דעריבער פערקירצען ביי אברהם חעסין, מיר וועלען א ביסעל נור פערקירצען... (מיט פחד) זאָג, וויפיעל האָב איך איצט בעשטימט פאר אברהם'ן?

אשמדאי: איין קאָפּיקע.

דוד: דאָס קען ניט זיין! זאָג, אז דו האָסט נעמאכט א מעות.

האָב אויף מיר רחמנות אין זאָג מיר, אז דו האָסט אַ טעות געהאַט, נולליוס. דאָס קען דאָך נישט זיין — אברהם איז מיין פריינד — מיר האָבען זיך געשפּיעלט צוזאַמען. דו פערשטעהסט, וואָס דאָס בעדייט, ווען קינדער שפּיעלען צוזאַמען, און דערנאָך וואַססען זיי אויס און ביי זיי ווערען גרויע בערד און זיי שמייכלען צוזאַמען איבער דאָס פערנאָנגענע. ביי דיר איז דאָך אויך אַ גרויער באָרד, נולליוס...

אשמדאי: יא, ביי מיר איז גרוי דער באָרד. דו האָסט בעשטימט פאר אברהם חעסין איין קאָפּיקע.

דוד (אָנכאַפּענדיג אשמדאי פאר'ן האַנד, שעפּצענדיג): אבער זי האָט דאָך געזאָגט, אז דאָס קינד וועט שטאַרבן, נולליוס — אז ער שטאַרבט שוין. פערשטעה דאָך מיר, מיין אַלטער פריינד: איך מוז האָבען געלד. דו ביזט אזא וואוילער, דו, (ער גלעט זיין האַנד) דו ביזט אזא נוטער, דו געדענקסט אַלעס, ווי אַ בוך — זוך נאָך אַביסעל.

אשמדאי: בערענס זיך, דוד, דיין זינען איז געריהרט. שוין צוויי מעת-לעת, ווי דו זיצסט ביי דעם טיש און זוכסט דאָס, וואָס איז נישטאָ. געה אַרויס צום פאָלק, וואָס וואַרט אויף דיר, און זאָג איהם, אז דו האָסט קיין זאך נישט און לאָז זיי אָב.

דוד (מיט כעס): בין איך דען שוין נישט צעהן מאָל אַרויס-געגאַנגען צום פאָלק און נישט געזאָגט איהם, אז איך האָב קיין זאך נישט — איז דען אפילו איינער פון זיי אוועק? זיי שמעהען און וואַרטען, און זיי זיינען אזוי פעסט אין זייערע יסורים, ווי אַ שטיין איינגעשפּאַרט אזוי. ווי אַ קינד ביי דער מוטער'ס ברוסט. פּרעגט דען דאָס קינד, צי איז פאַראַן מילך אין דער מוטער'ס ברוסט? עס כאַפט די ציצען מיט די צייהן און רייסט אָהן רחמנות. ווען איך יייד, שווייגען זיי און הערען ווי חכמים; ווי איך ווער אבער ענט-שווייגען — כאַפט זיך אין זיי אַריין דער שרד פון יאָיש און פון גוים און יאָמערט מיט טויזענדע קולות. האָב איך זיי דען נישט אַלעס אוועקגעגעבען, נולליוס? האָב איך דען נישט אַלע טרעהרען אויס-געוויינט? האָב איך זיי דען נישט דאָס גאַנצע בלוט פון האַרצען

אָוועקגעגעבען? — אויף וואָסזשע וואַרטען זיי, נולליום? וואָס
וועלען זיי פון דעם אָרעמען אירען, וועלכער האָט שוין אויסגעשעפּט
זיין גאַנצען לעבען?...

אַשמדאי: זיי וואַרטען אויף אַ נס, דוד.

דוד (שטעהט אויף מיט פחד): שווייג, נולליום, — דו
פרופסט גאָט. ווער בין איך, וואָס איך זאָל שאַפּען וואונדער?
בעדענק זיך, נולליום, קען איך דען פון איין קאָפּיקע מאַכען צוויי?
קען איך דען צונעהן צו די בערג און זאָגען: איהר בערג פון דער
ערד, ווערט בערג פון תבואה און זעטיגט אָן דעם הונגער פון די
הונגעריגע? קען איך דען צונעהן צום ים און זאָגען: דו ים פון
געזאַלצענעם וואַסער ווי טרעהרען, ווער אַ ים פון מילך און פון
האַניג, און לעש דעם דורשט פון די דורשטיגע? בעדענק נור,
נולליום.

אַשמדאי: האָסט דו געזעהן די בלינדע?

דוד: בלויז איין מאָל האָב איך גענומען די דרייַסטיקייט
אויפצוהויבען די אויגען און איך האָב דערזעהן זאָגנדיגער גרויע
מענשען, וועמען אימיצער האָט מיט עפעס אַ ווייסקייט אַריינגע-
שפּייט אין די אויגען און זיי טאַפּען די לופט, אזוי ווי אַ סכנה
און האָבען מורא פאַר דער ערד, ווי פאַר אַ פחד. וואָס פערלאַנגען
זיי, נולליום?

אַשמדאי: האָסטו געזעהן די קראַנקע און צוקאַלעטשעטע,
ביי וועלכע עס פעהלען גליעדער און זיי קריכען איבער דער ערד?
פון די פאָרען פון דער ערד קומען זיי אַרויס אזוי ווי בלוטיגער
שווייס — די ערד איז פון זיי אָבגעמיהט.

דוד: שווייג, נולליום.

אַשמדאי: האָסט דו געזעהן די מענשען, וועלכע עס ברענט
דער געוויסען: דונקעל איז זייער פנים און ווי פון פייער איז ער
אָבעברענט, און די אויגען זיינען אַרומגערינגעלט ווי מיט אַ ווייסען
רינג, און זיי לויפּען אין דעם רינג אזוי ווי משוגענע פּערד? האָסט
דו געזעהן מענשען, וועלכע קוקען גלייך, און אין די הענט האַלטען

זיי גרויסע שמעקענס צו טעסטען דעם וועג? — דאָס זיינען זוכער
פון אמת.

דוד: איך האָב ניט געוואַגט מעהר צו קוקען.

אשמדאי: האָסטו געהערט דעם קול פון דער ערד, דוד?
(עס געהט אַרײַן שרה און געהט מיט פחד אונטער צו דוד'ן.)

דוד: ביזטו דו דאָס, שרה? פערמאָך פעסט די טהירען, לאָז
קיין שפּאַלט ניט איבער הינטער זיך. וואָס דאַרפסטו, שרה?

שרה (מיט שרעק און מיט גלויבען): איז דען נאָך ניט
אלעס פאַרטיג, דוד? אייל זיך און געה אַרויס צום פּאַלס. ער איז
שוין מיער געוואָרען וואַרטענדיג, און פיעלע האָבען מורא פאַר'ן
טויט. לאָז אָב די, וואָרום עס געהען נייע, דוד, און עס וועט באַלד
שוין ניט בלייבען קיין פּלאַץ, וואו אַ מענטש זאָל זיך שטעלען קענען.
און עס איז שוין אויסגעשעפט געוואָרען דאָס וואַסער אין די
פּאָנטאַנען און מען טראָגט פון שטאָרט קיין ברויט ניט, ווי דו
האָסט געהייסען, דוד.

דוד (אויפהויבענדיג די הענט, מיט שרעק): טשוכע דיך
אויס, שרה. אין אַ ביזע נעץ האָט דיך פערפלאַנטערט דער שלאָף
און מיט דעם אונזין פון ליעבע איז פערגיפטעט דיין האַרץ. דאָס
בין איך, דוד... (מיט שרעק) און איך האָב ניט געהייסען בריינגען
קיין ברויט.

שרה: אויב עס איז נאָך ניט פאַרטיג, דוד, דאן קענען זיי
וואַרטען. אָבער הייס אָנצינדען פייער און געבען אונטערצובעטען
פאַר פרויען און קינדער: וואָרום עס וועט שוין באַלד אָנקומען
נאַכט, און די ערד וועט זיך אָבסיהלען. און הייס געבען די קינדער
מילך — זיי זיינען הונגעריג. דאָרט, פון ווייט האָבען מיר געהערט
דאָס טרעטען פון פיעלע צעהנדליגע פיס: זיינען דאָס ניט סטאָרעס
פון בהמות און ציגען, ביי וועלכע די אייטער הענגען אַראָב פון
מילך, און מען טרייבט זיי אַהער אויף דיין בעפעהל?

דוד (הייוועריג): אַ, מיין גאָט, גאָט, גאָט...

אשמדאי (שטיל צו שרה): געהט אַוועק, שרת, דוד טרום
תפילה, שמערט איהם ניט אין זיין תפילה.

(שרה נעהט צוועק אויך צושראָקען און פאַרזיכטיג.)

דוד : האָב רחמנות האָב רחמנות !

(די הויזשעריי הינטער די פענסטער ווערט איינגעשטילט)

— ווערט דערנאָך מיט אַמאָל רוישענר און דראָהענר : דאָס

האָט שרה אָנגעזאָגט דעם פאָלק אז מען מוז נאָך וואַרטען.)

דוד (פאַלט אויף די קניע) : רחמנות. רחמנות.

אַשמדאי (בעפעהלענר) : שטעה אויף, דוד. זיי אַ מאַן פאַר

דעם פנים פונ'ם גרויסען פחד. האָסט דו דען זיי ניט גערופען

אַהער ? האָסט דו דען ניט מיט דעם קול פון ליעבע הויך גערופען

אין דער פינסטערנים און שווייגענהייט, וואו עס רוהט דער אונז

אויסגעשפראַכענער פחד ? און אַט זיינען זיי געקומען צו דיר —

צפון און דרום, מזרח און מערב, און מיט פיער ימים פון טרעהרען

האָבען זיי זיך געלעגט נעבען דינע פיס. שטעה דאָך אויף, דוד.

(הייבט אויף דוד'ן.)

דוד : וואָס-זשע זאָל איך טהון, נולליום

אַשמדאי : זאָג זיי דעם אמת.

דוד : וואָס-זשע זאָל איך טהון, נולליום ? זאָל איך ניט

נעהמען אַ שטריק און, אויפהענגענדיג זיך אויף אַ בוים, דערווערנען

זיך אזוי ווי דער, וואָס האָט אַמאָל גע'מסר'ט ? בין איך דען ניט

אַ פעררעטהער, נולליום, וועלכער רופט כדי ניט צו געבען, וועלכער

ליעבט, כדי צו אומברענגען ? אַ, ווי דאָס האַרץ טהוט וועה... אַי,

ווי דאָס האַרץ טהוט וועה, נולליום ! אַי, קאַלט איז מיר ווי דער

ערד, וואָס איז בערעקט מיט אייז, און אינוועניג איז אין איהר היץ

און ווייסער פייער, אַי, נולליום, האָסט דו געזעהען ווייסען פייער,

אויף וועלכען די לבנה ווערט שוואַרץ און די זונן ווערט אַבגעברענט,

ווי געלע שטרוי.

(צאפּעלט זיך.)

אוי, בעהאַלט מיך, נולליום ! איז דען ניטאָ אַ פינסטערער

חרד, וואוהין קיין ליכט זאָל ניט אַריינדרינגען ? ? זיינען דען ניטאָ

אַזעלכע פעסטע ווענד, וואו איך זאָל ניט הערען דיזע קולות ?

וואוהין רופען זיי מיך ? איך בין דאָך אַן אלטער, קראַנקער מאַן ;

איך קען זיך דאך נישט מאטערען אזוי לאנג — ביי מיר זיינען דאך אליין געווען קליינע קינדער, און זיינען זיי דען נישט געשטארבען? ווי האָט מען זיי גערופען, נוליום, איך האָב פּערגעסען. ווער איז דאָס דער, וועמען זיי רופען דוד, וואָס ערפרעהט מענשען?

אשמדאי: אזוי האָט מען זיך גערופען, דוד לייווער. דוד ביזט אָבענאָרט, לייווער דו ביזט אָבענאָרט, אזוי ווי איך.

דוד (בעטענדיג): אַי, שטעלט זיך דאך איין פאַר מיר, הערר נולליום. געהט צו זיי און זאָגט אין דער הויף, אז אלע זאָלען הערען: דוד לייווער איז אַן אלטער, קראַנקער מענש, און ער האָט קיין זאך נישט. זיי וועלען אייך הערען, הערר נולליום, ביי אייך איז אזא בכבוד'ער פנים, און זיי וועלען זיך צוגעהן אַהיים.

אשמדאי: אזוי, אזוי, דוד! אָט זעהסט דו שוין דעם אמת און וועסט איהם באלד זאָגען פאַר מענשען. ח-ח-ח! ווער האָט דאָס געזאָגט, אז דוד לייווער קען שאַפען וואונדער? דוד (לייגט צונויף די הענד): יא, יא, נולליום.

אשמדאי: ווער וואָגט דאָס צו פאָדערען פון לייווער'ן נסים — איז ער דען אליין נישט אַן אלטער, קראַנקער מענש — א שטערבליכער אזוי ווי אלע?

דוד: יא, יא, נולליום! א מענש.

אשמדאי: האָט דען לייווער'ן נישט אָבענאָרט די לייעבע? זי האָט געזאָגט: איך וועל אלעס מאַכען, און זי האָט בלויז אַ שטויב אויף'ן וועג אויפגעהויבען, אזוי ווי דער בלינדער ווינד פון אַרום ווינקעל, וועלכער רייסט זיך אַרויס מיט אַ הויזשעריי און לייגט זיך איין שטיל, וועלכער בלענדעט די אויגען און צוריהרט די מיסט. דאָן געהט דאך צו ד ע ס, וועלכער האָט דוד'ן געגעבען לייעבע, און פרעגט איהם: פאַר וואָס האָסטו אָבענאָרט אונזער ברודער דוד'ן?

דוד: יא, יא, נולליום. צו וואָס טויג אַ מענשען לייעבע, אז זי איז מאַכטלאָז? צו וואָס לעבען, אויב עס איז נישטאָ קיין אונז שטערבליכקייט?

אשמדאי (פלינק): געה אַרויס און זאָג זיי דאָס — און זיי

וועלען דיך הערען. זיי וועלען ערהויבען זייער סול צום הימעל —
און סיר וועלען הערען דעם ענטפער פון הימעל, דוד. זאָן זיי דעם
אמת, און דו וועסט די ערד ערהויבען.

דוד: איך געה, נולליום. און איך וועל זיי זאָגען דעם אמת —
איך האָב קיין מאָל קיין ליגען געזאָגט. עפען די טהיר, נולליום.

(אשמדאי צועפענט פלינק די טהיר צום באַלקאָן און
לאָזט מיט העפליכקייט דורך דוד'ן, וועלכער געהט פערוועלסט,
מיט לאַנגזאַמע, וויכטיגע טריט. ער פערמאַכט הינטער דוד'ן
די טהיר. אַ פּלאַצונגעס רעווען, וועלכער פערבייט זיך באַלד
מיט אַ שטילקייט פון קבר, דורך וועלכער עס הערט זיך דוד'ס
ציטערנדע שטימע. אַ בעגייסטערטער צאָפעלט זיך אשמדאי.)

אשמדאי: א! דו האָסט מיך ניט געוואָלט הערען — דאָן
הער זיי. א! דו האָסט מיך געצוואונגען קריכען אויף'ן בויד, אזוי
ווי אַ הונד. דו האָסט מיר אפילו ניט ערלויבט אַ קוק טהאָן אין
שפּאַלט... מיט שווייגען האָסט דו אָבגעלאַכט פון מיר... מיט אונד
בעוועגליכקייט, האָסט דו מיך דער'הרג'עט... דאָן הער זשע... און
ענטפער צוריק אויב דו קענסט. דאָס רעדט מיט דיר ניט דער
טייפּעל, ניט דער זוהן פון מאָרגענשטערען הויבט דאָס אויף זיין
דרייטען קול — דאָס איז דער מענש, דאָס איז דיין געליעבטער
זוהן, דיין דאנה, דיין לייעבע, דיין צערטליכקייט און דיין שטאַלצע
האַפענונג... ער קנייטשט זיך דאָס אונטער דיין פיאטע, אזוי ווי
אַ וואָרעם! נו? דו שווייגסט? בעלאַיג איהם מיט'ן דונער, נאָר
איהם אָב מיט בליצען, ווי אונטערשטעהט ער זיך צו קוקען אין
הימעל? זאָל ער אויך אזוי ווי אשמדאי! (קרעכצט פון האַרצ-
וועה) ... ווי דער אָרעמער ערניערדיגטער אשמדאי, וועלכער קריכט
אויף'ן בויד אזוי ווי אַ הונד... (מיט רוגז) זאָל ווידער אוועקקריכען
דער מענש אין זיין פינסטערע נאָרע, זאָל ער פערפוילט ווערען
אָהן לשון, זאָל ער זיך בעגראָבען אין חשך, וואו עס רוהט די אונד
אויסגעשפּראַכענע אימה!

(הינטער די פענסטער ווידער אַ רעווען פון פיעלע קולות.)

אשמדאי: דו הערסט? (מיט חוזק) — דאָס איז ניט איך —

דאס זיינען זיי. זעסט, אכט, צוואנציג — ריכטיג! ביים טייעל
איז תמיד ריכטיג.

(עס צעפענט זיך די טהיר און עס לויפט אריין דוד
דורכאויס א צושראָקענער. נאָך איהם רייסט זיך אריין אזוי ווי
א כוואליע דאָס געשריי. דוד פערשפארט די טהיר און שפארט
זי אונטער מיט'ן פלייצע.)

דוד: העלפט, נולליוס. זיי וועלען זיך באַלד אריינרייסען
אהער — די טהיר איז אזוי ניט פעסט; זיי וועלען זי צוברעכען.
אשמדאי: וואָס זאָגען זיי?

דוד: זיי גלויבען ניט, נולליוס. זיי פאָדערען א נס. אָבער
שרייען דען טויטע? — איך האָב געזעהן די טויטע, וועלכע זיי
האָבען געבראַכט.

אשמדאי (מיט רוגזא): דאָן בעלאַיג זיי, דוד!
(דוד געהט אָב פון טהיר און רעדט געהייטניספול מיט
פערלעגענהייט און מיט פחד.)

דוד: איהר ווייסט, נולליוס, מיט מיר קומט עפעס פאָר:
איך האָב קיין זאך ניט, נור אַט בין איך ארויסגעגאנגען צו זיי,
אַט האָב איך זיי דערזעהן און האָב פלוצלונג דערפיהלט, אַז דאָס
איז ניט אמת — איך האָב עפעס יא, איך רייך — און אליין
גלויב איך ניט, איך רייך — און אליין שטעה איך מיט זיי און שריי
געגען זיך גופא און פאָדער מיט רוגזא. מיט די ליפען לייסען איך,
און מיט'ן האַרצען פערשפרעך איך, און מיט די אויגען שריי איך:
יא, יא, יא, — וואָס-זשע זאָל איך טהאָן, נולליוס? זאָגט, איהר
ווייסט דאָך אויף זיכער: האָב איך גאָרנישט?

(אשמדאי שמייכעלט. הינטער'ן טהיר פון רעכטס הערט
זיך שרה'ס קול און א קלאַפען.)

שרה: לאָזט מיך אריין, דוד.

דוד: א, עפענט ניט די טהיר, נולליוס.

אשמדאי: דאָס איז דיין פרוי, שרה.

(ער עפענט. קומט אריין שרה, פיהרענדיג פאר'ן האַנד

א בלייכע פרוי, וועלכע האַלט וואָס אויף די הענט.)

שרה (ווייף): פערצייהעט, דוד. אָבער דיזע פרוי זאָגט, אז זי קען מעהר נישט ווארטען. זי זאָגט, אז ווען עס וועט נאָך איין וויילע דויערען, וועט זי אין דעם לעבעדיג געוואָרענעם נישט דערקענען שוין איהר קינד. אויב איהר דארט וויסען דעם נאָמען, האָט מען איהם גערופען משה, דער קלייניקער משה. א שווארציני קער, איך האָב געזעהן.

פרוי (פאלענדיג אויף די קניע): פערצייהעט, דוד, וואָס איך נעהם אָב די רייהע פון אנדערע. אָבער דאָרט זיינען פאראן אזעלכע, וועלכע זיינען ערשט נישט לאַנג געשטאָרבען, און איך טראָג איהם שוין דריי טעג און דריי נעכט ביי מיין ברוסט. אפשר דארפט איהר אויף איהם אַ קוק טהאָן? דאָן וועל איך איהם אויפדעקען — איך נאָר אייך דאָך נישט, דוד.

שרה: איך האָב שוין געקוקט, דוד. זי האָט מיר איהם געגעבען צו האַלטען. זי איז זעהר מיעד, דוד.

(אויסשפרייטענדיג די הענד מיט די לאַדאָניעס פאָראוויס, טרעט דוד לאַנגזאָם אָב צוריק הינטערוויילעכס, ביז וואַנען ער שטויסט זיך נישט אָב אָן וואַנד, און ער בלייבט אזוי שטעהן מיט אויסגעצויגענע הענד.)

דוד: רחמנות! רחמנות!

(ביידע פרויען ווארטען געדולדיג.)

דוד: וואָס זשע זאָל איך טהאָן? איך בלייב אָהן כחות, אָ, נאָט. נולליוס, זאָגט זיי, אז איך בין נישט קיין מחיה מתים.

פרוי: איך בעט אייך רחמים, דוד. בעט איך דען, אז איהר זאָלט לעבעדיג מאַכען צוריק אַן אַלטען מענשען, וואָס האָט שוין פיעל געלעבט און האָט פערדיענט דעם טויט מיט זיינע שלעכטע מעשים? פערשטעה איך דען נישט, וועמען מען קען לעבעדיג מאַכען און וועמען מען קען נישט? אָבער עס קען זיין, אז אייך איז שווער, ווייל ער איז געשטאָרבען שוין אזוי לאַנג — איך האָב דאָס נישט געוואוסט — זייט מיר מוחל. און איך האָב איהם דאָך פערשפראַכען ווען ער איז געשטאָרבען: האָב נישט מורא צו שטאָרבען, משה, —

דוד, דער ערפרעהער פון מענטשען, וועט דיר צוריקסעהרען דיין קלייניקעס לעבען.

דוד : ווייז מיר איהם.

(קוקט שטאלענדיג מיט'ן קאפ און וויינט שטיל. ווייטענדיג)

דיג זיך מיט דער פאטשיילקע. און פערטרויליך, אָננעלעהנט

אויף זיין פלייצע, קוקט שרה.)

שרה : ווי אלט איז ער ?

פרוי : צוויי יאָהר געוואָרען, שוין דאָס דריטע.

(דוד גיט אַ קעהר זיך מיט'ן פערוויינטען פנים צום

אשמדאי, דאָס געזיכט כמעט וואַהנזיניג און רעדט מיט אַ

פרעמדען קול.)

דוד : זאָל איך אפשר פרופען, נולליום ? (בוינט זיך צונויף

פלוצלונג און שרייט הייזעריג) אדוני.... אדוני... אדוני... אוועק פון

דאנען! אוועק! דיך האָט געשיקט דער טייפּעל. זאָג זיי דאָך,

נולליום, אז איך בין גיט קיין מחיה מתים. זיי זיינען געקומען חוזק

מאכען פון מיר... זעהט, אָן לאכען זיי ביידע. אַרויס פון דאנען,

אַרויס!

אשמדאי (צו שרה'ן שטיל) : געהט אַרויס, שרה, און פיהרט

אוועק די פרוי. דוד איז נאָך גיט אין גאַנצען פאַרטיג.

שרה (שעפצעט) : איך וועל זי אוועקפיהרען צו זיך. דאן

זאָגט דוד'ן, אז זי איז אין מיין צימער. (צו דער פרוי) לאָמיר געהן,

פרוי, — דוד איז נאָך גיט אין גאַנצען פאַרטיג.

(זיי געהען אוועק. דוד לאָזט זיך אַראָב אן אויסגעמאַ-

טערטער אין שטוהל און לאָזט קראַפטלאָז אַראָב זיין גרויען

קאָפּ און שעפצעט עפעס שטיל.)

אשמדאי : זיי זיינען אוועק, דוד. איהר הערט, זיי זיינען

אוועק.

דוד : איהר האָט געזעהן, נולליום : דאָס איז געווען אַ טוי-

טעס קינד! משה... נו, יא, משה, אַ שוואַרצינקער, מיר האָבען איהם

געזעהן.... (הויף. מיט פערצווייפלונג) וואָס זשע זאָל איך טהאָן ?

לעהרענט מיך, נולליום.

אשמדאי (פלינק) : לויפן.

(הערט זיך צו צו דעם וואָס טהוט זיך הינטערן פענסטער,
שאַקעלט מיט'ן קאָפּ צושטימיג און לאַנגזאַם ; מיט דער פאָר-
זיכטיגקייט פון אַ פערשווערער געהט ער צו נאָהענט צו דוד'ן ;
און מיט צונויפגעלייגטע הענד, ווי אין אַ געבעט, מיט אַ
צוטראָגענעם, פערטרויליכען שמייכל, וואָרט דוד בין ער
קומט צו. זיין רוקען איז אויסגעבויגען, ווי ביי אַן אלטען מאַן,
ער נעהמט אָפּט אַרויס זיין רויטע פאטשיילקע, אָבער ווייס
ניט וואָס מיט איהר צו טהאָן.)

אשמדאי (שעפעט היציג) : לויפן, דוד, לויפן !

דוד : יא, יא, נולליום — לויפן !

אשמדאי : איך וועל דיך בעהאלטען אין אַ פינסטערען
צימער, פון וועלכען קיינער ווייס ניט ; און ווען זיי וועלען איינ-
שלאָפען, מיער געוואָרענע פון וואָרטען און פון הונגער, וועל איך
דיך דורכפיהרען צווישען די שלאָפענדע און וועל דיך ראטעווען.

דוד (מיט שמחה) : יא, יא, ראטעווע מיך !

אשמדאי : און זיי וועלען וואָרטען. שלאָפענדיגע וועלען זיי
וואָרטען און זיי וועלען חלום'ן חלומות פון גרוסע ערוואָרטונגען, —
און דו ביזט שוין ניטאָ !

דוד (שאַקעלט אַ דערפרעהטער מיט'ן קאָפּ) : און איך בין
שוין ניטאָ, נולליום ! איך בין שוין אַנטלאָפען, נולליום ! (צולאכט
זיך).

אשמדאי (לאכענדיג) : און דו ביזט שוין ניטאָ ! דו ביזט
שוין אַנטלאָפען ! זאָלען זיי דאָן דאָך טענה'ן צום הימעל.

(קוקען איינער אויף'ן אנדערען, און לאכען.)

אשמדאי (פריינדליך) : טאָ וואָרט דאָך אויף מיר, דוד. איך
וועל גלייך אַרויסנעהן און וועל אַ קוק טהאָן : צו איז פריי דאָס
הויז. זיי זיינען דאָך אַזעלכע פערריקטע.

דוד : יא, יא, גיב אַ קוק. זיי זיינען דאָך אַזעלכע פערריקטע !
און איך וועל זיך דערווייל פארטיג מאכען, נולליום... אָבער איך
בעט דיך, לאָז מיך ניט אויף לאַנג איינעם אַליין.

(אשמדאי געהט ארויס. פאָרויכטיג אויף, די שפיץ פינגער
 געהט דור צו צום פענסטער און וויל ארויסקוקען, אָבער ענט-
 שליסט זיך ניט; געהט צום טיש, אָבער שרעקט זיך פאר די
 צוואוואָרפענע פאפירען און היטערדיג זיך ניט ארויפצוטרעטען
 אויף וועלכע פון זיי, אזוי ווי ער וואָלט טאנצען צווישען
 שווערדען, דערקלייבט ער זיך צום ווינקעל, וואו עס היינגען
 וויינע בנדים; שנעל, פלאָנטערנדיג די קליידער, הויבט ער זיך
 אָן אַנטהאַן. ווייס אַ לאַנגע צייט ניט וואָס ער זאָל טהאָן מיט
 זיין באָרד, און טרעפט ענדליך ווי צו טהאָן און הויבט זי אָן
 אַריינשטופען אינטער די לאַצען פון זיין זשופיצע, בעהאַלטען
 אונטער'ן קאָלנער.)

דוד (פלאַפּעלט): נו, יא, מען דאַרף בעהאַלטען דעם באָרד.
 אלע קינדער קענען מוין באָרד. נור פאר וואָס האָבען זיי איהם ניט
 אויסגעריסען? אזוי; אזוי; דעם באָרד.... אָבער וואָס פאר אַ
 שוואַרצע זשופיצע. נישטקשה, נישטקשה, וועסט איהם פערדעקען!
 אזוי! אזוי! ביי רויזען איז געווען אַ שפּיגעל... אָבער רויזע איז
 אַנטלאָפּען, און נחום איז אויך געשטאָרבען, און שרה... אַך, נו וואָס
 קומט ניט נולליום. הערט ער דען ניט ווי זיי שרייען?
 (אַ פאָרויכטיגער קלאַפּ אין טהיר.)

דוד (צושראָקען): ווער איז דאָרט? ניטאָ דאָ דוד לויזער.
 אשמדאי: דאָס בין איך, דוד, לאָז אַריין. (ער קומט אַריין).
 דוד: נו, ווי, נולליום — ניט אמת, אז מען קען מיך שוין
 מעהר ניט דערקענען?

אשמדאי: זעהר גוט, דוד. אָבער איך ווייס ניט, ווי מיר
 וועלען ארויסגעהן: שרה האָט אָנגעפילט דאָס גאַנצע הויז מיט
 געסט: אין יעדען צימער, וואו איך בין נישט אַריין, וואַרטען אויף
 אייך מיט אַן אַנגענעהמען שמייכעל בלינדע, צוקאַליעטשעטע; עס
 זיינען פאַראַן אויך שטאַרבענדע און עס זיינען פאַראַן שוין גאָר
 געשטאַרבענע, דוד. אייער שרה איז אַ גרויסאַרטיגע פרויענצימער,
 זי איז אָבער צופיעל אַ בעל־הבית'טע, דוד, און זי האָט ברעך צו
 מאַכען אַ שעהנע ווירטהשאַפט פון נסים.

דוד : אָבער זי וועט זיך נישט אונטערשטעהן, נולליום!
 אישמדאי : פיעלע שלאָפּען שוין נעבען אייערע מהירען און
 שטייכלען אין חלום — זעלבסט - זיכערע, גליקליכע, וואָס זיי
 האָבען געקענט איבערזאָגען די איבעריגע... און אין הויף און אין
 גאָרטען...

דוד (מיט שרעק) : וואָס, נאָך אין הויף אויך ?

אישמדאי : שטיל, דוד, קוקט און הערט.

(ער לעשט אין צימער די ליכט, ציהט פונאָנדער דערנאָך
 די פאָרהאַנגען מיט אימפעט : די פיער עקען פון די פענסטער
 נישטען זיך אָן מיט אַ רויכניג־רויטען, קנויליגען שיין ; אין
 צימער איז פינסטער, נור אַלעס איז ווייס — דוד'ס קאָפּ, די
 צוואַוואָרפענע שטיקער פאַפּיר, בעפאַרבען זיך מיט אַ שוואַכען
 בלוט־רויטען קאָליר. און די משונה'דיגע, רויכניג - רויטע
 שאַטענס בעוועגען זיך שווייגזאַם איבער'ן באַלעקען ; מאַכען
 מיט די הענד, שטויסען זיך צונויף, פערפֿלעכטען זיך פֿלוצלונג
 אין אַ לאַנגער זאַמלונג, עפעס אַזוי ווי זיי וואָלטען לויפֿען
 שנעל, אָדער עפֿעס איבערגעבען זיך אַ ווילדען און שרעקליכען
 טאַנץ. און פון דער טיעפֿער ווייטקייט קומט אָן אַ נייע, נאָך
 נישט געהערטע הויזשעריי, — ווען דער ים וואָלט אַרויסגעהן
 פון די ברעגען און אַ רוק טהאָן זיך אויף דער יבשה, וואָלט
 ער אַזוי געדונערט : איינגעהאַלטען, ענטשלאָסען און דראָ־
 הענד.)

דוד (מיט אַ צושראָקענעם שעפטשען) : וואָס איז דאָס פאַר

אַ פייער, נולליום ? מיך שוידערט !

אישמדאי אויך אַזוי שעפֿצענדיג) : די נאַכט איז אַ קאַלטע,
 האָבען זיי אָנגעצונדען שייטער־הויפֿענס. שרה האָט זיי געזאָגט,
 אַז עס איז נאָך לאַנג צו וואַרטען, און זיי האָבען פאַרגענומען
 מיטלען.

דוד : וואו זשע האָבען זיי גענומען געהילף ?

אישמדאי : האָבען וואָס עס איז צובראָכען. שרה האָט גע־

זאָגט, אַז דו האָסט געהייסען צולייגען פייערס, און זיי זיינען

געהאָרכזאָס און ברענען וואָס פאַר אַ בוים נור זיי נעפינען... און דאָרטען, דוד, ווייטער, נאָך ווייטער...

דוד (אין פערצווייפלונג): וואָס, נולליוס? וואָס קען נאָך זיין ווייטער, נאָך ווייטער?

אשמדאי: איך ווייס ניט, דוד. נור פון אויבערשטען פענס-טער, וועלכער איז ברייט צועפענט, האָב איך געהערט אזוי ווי דאָס רעווען פון'ם אָקעאן אין צייט פון וואַסער-צוקומען, ווען עס ציטערן די פעלזען פון וועהטאָג; אזוי ווי דאָס רעווען פון מעשענע טרור מיטען האָב איך דערהערט, דוד — זיי שרייען צום הימעל און צו אייך און זיי רופען אייך... איהר הערט?

(אין דער איינגעהאלטענער הויזשעריי און כאָאָס פון קולות, צייכענט זיך אַרויס לאַנגגעצויגען: דאָ-אָ-ווייד, דאָ-אָ-ווייד.)

דוד: איך הער מײַן נאָמען. ווער איז דאָס? וואָס דארפען זיי?

אשמדאי: איך ווייס ניט. אפשר ווילען זיי דיך קרוינען פאַר אַ מלך?

דוד: מיך?

אשמדאי: דיך, דוד לייווער'ן. עס קען זיין, אז זיי טראָגען מאַכט און הערשאַפט, און דעם כח וואונדער צו שאַפען — צו ווילסט דו ניט ווערען זייערער אַ נאָט, דוד? קוק און הער.

(ער צועפענט די פענסטער, און פלוצלונג אין די קנוילען

פון פייערדיגען רויך גיסט זיך אַריין ווייטע מוזיק מיט אַ מין זיעגרייכער און מעכטיגער כוואַליע — אַ קופער-קלאַנג פון אַ מאַסע טרומייטען, וועלכע מען טראָגט אין הויך-געהויבענע הענד, וואָרום צו דער ערד און צום הימעל איז געווענדעט זייער רופענדער יאָמער. עס ווערען אַנטשוויגען די טרומייטען, אַ טופעריי פון מאַרשירענדע חילות, דער יאָמער-רוף פון אונ-צעהליגע קולות: דאָ-אָ-ווייד, דאָ-אָ-ווייד — דאָס געהט איבער אין אַקקאָרדען, ווערט אַ געזאַנג. און ווידער טרומייטען און ווידער אַן איינגע'עקשן'טער, מורא'דיגער און הערשערישער

צורח: דאָס-ווייז, דאָס-ווייז! — — —

ביי די ערשטע לאנגע פון די טרוממען, דאָס דוד,
אבערנדיג ויך, צינדנדיג ויך צום וואנד, דאָס-דאָס
פאר מיר — אלץ דרייטער — אלץ שטער — אלץ גלייך
נער — דאָס ער ויך צום פערטער, דאָס ארין — אין
אבערנדיג דעם אשטאג שטייגט ער איינס ביידע דער
אומלעגן די ארבעט פון דער ער.

דוד (ריכט): אדער! אדער! איך בין מיט איך!
אשטאג (ציטייט): וואס? דו רופסט זיך? דו — רופסט
— זיך? בערייגט זיך, לייזער.

דוד (מיט בעס): שיינ, דו פערשטערסט נישט, מיר ווינען
בענטען און מיר וועלען געדן צוואנציג. (בענייטערט) און מיר
וועלען געדן צוואנציג. אדער ברודער, אדער! זעה, גלייכ, זי
האבען שטייגן די קעג, זי טרעט, זי האבען דעזערט. אדער,
אדער!

אשטאג: און דו וועסט מאכען נשים?
דוד (מיט בעס): שיינ — דו ביסט א פערטער, דו רעדסט
ווי א שינא פון נאָט און פון בענטען. דו וויסט נישט פון קיין רעכנות
און פון קיין ביטלייט. מיר ווינען איבערמאכטען געווארען, מיר
ווינען מיט געווארען — און די טויטע ווינען שוין מיט געווארען
צו ווארטען. אדער — און מיר וועלען געדן צוואנציג. אדער!
אשטאג (ריכט זיך איין): צו נישט בלינדע ווינען זי דאָס
דעם וועג?

דוד: פאר וועלכע זאך אין טויט דאָס וועג, אייב נישט פאר
די בלינדע? אדער, בלינדע!
אשטאג (איינזעהנדיג ויך): צו נישט אהן-פיסיע שניידען
דאָס א וועג אין שטייגן דעם שטייב?
דוד: פאר וועלכע זאך האָט זיין א וועג, אייב נישט פאר
די אהן-פיסיע? אדער, ציטאָעטשעטע!

אשטאג (איינזעהנדיג ויך): צו טראגען זי דאָס נישט
פויטע אייב טראגען, ווינענדיג ויך בעסנ? קאָ ויך איין, דוד,

און האָב דעם מוטע צו זאָגען : אהער, צו מיר. איך בין דער, וואָס
איז מ'היה מתים.

דוד (געפלאגט) : דו ווייסט ניט פון קיין ליבע, נולליום.

אשמדאי : איך בין דער, וועלכער קעהרט צוריק דאָס זעהן
צו די בלינדע. (הויך, אין פענסטער) אהער ! איהר פעלקער פון דער
ערד, וועלכע מאַנט גאָט, קומט זיך צוזאמען אלע צו די פיס פון
דוד'ן — דאָ איז ער !

דוד : שטיל !

אשמדאי : עי, אהער ! ביינקענדע מוטערס — פאָטערס, וואָס
האָבען פערלאָרען דעם זינען פון יסורים — ברידער און שוועסטער,
וואָס פרעסען אויף איינע די אנדערע, געמאָטערטע פון הונגער....
אהער, צו דוד'ן, דעם ערפרעהער פון מענשען.

דוד (אָנכאָפּענדיג איהם פאר'ן פלייצע) : זייט איהר פון
זינען אראָב, נולליום ? זיי קענען דאָך דערהערען און אריינרייסען
זיך אהער — וואָס טהוט איהר, בעטראַכט נור, נולליום.

אשמדאי (שרייט) : אייך רופט דוד !

דוד (שלעפט איהם מיט געוואָלד אָב פון פענסטער) : שווייג,
איך וועל דיך דערווערגען, אויב דו וועסט אויסשרייען נאָך איין
וואָרט. הונד איינער !

אשמדאי (רייסט זיך ארויס) : דו ביזט דום, ווי דער מענש.
זוען איך רוף דיך אנטלויפען, פערשליסט דו מיך. ווען איך רוף צו
ליעבען — ווערגסט דו מיך. (פערעכטליך) מענש !

דוד (שוואַך ווערענדיג) : אַי, ברענגט מיך ניט אום, הערר
נולליום. אַי, זייט מיר מוחל, אויב איך האָב אייך ביז געמאכט,
איך אלטער, נאָרישער מענש, וואָס האָב דעם זינען פערלאָרען.
אָבער איך קען דאָך ניט, איך קען דאָך ניט מאַכען קיין נסים.
אשמדאי : לאָמיר לויפען.

דוד : יא, יא, לאָמיר לויפען. (אונפערטרויליך) אָבער וואו
היין ? וואוהיין ווילט איהר מיך פיהרען, נולליום ? איז דען פאָראַן
אַ פלאַץ אויף דער ערד, וואו עס זאָל ניט זיין.... (געמאָטערט) נאָט ?
אשמדאי : צו נאָט וועל איך דיך פיהרען.

דוד : איך וויל ניט. וואָס וועט מיר גאָט זאָגען? און וואָס
וועל איך גאָט ענטפערען? און בערענקט דאָך, נולליום, קען איך
דען איצט לכל הפחות וואָס ניט איז ענטפערען גאָט?
אשמדאי : אין מדבר וועל איך דיך אוועקפיהרען. מיר ווען
לען פערלאָזען די אלע ביזעס און זינדיגע מענשען, וועלכע זיינען
בעפאלען מיט אַ בייסונג פון יסורים און זיי וואַרפען איין קלעצער
און צאהמען ווי חזרים, וואָס קראַצען זיך.
דוד (אונענטשלאָכען): אָבער זיי זיינען דאָך מענשען,
נולליום.

אשמדאי : זאָג זיך אָב פון זיי — און אַ ריינער ערשיין פאַר
גאָט אין דעם מדבר. זאָל אַ שטיין דיין פריינד זיין, זאָל דער יאָמערנ-
דער שאַקאַל דיין פריינד זיין, זאָלען בלוז הימעל און זאָמער הערען
די תשובה־קרבנען פון דוד'ן — קיין איין פלעקעלע פון פרעמדע
זינד וועט זיך ניט ווייזען אויף דעם זויבערען שנעע פון דיין נשמה.
ווער עס בלייבט מיט קרעץ־בעפאלענע, יענער ווערט אליין קראַנק
פון קרעץ — און נור אין איינזאָמקייט וועסטו דו גאָט דערזעהן. אין
מדבר, דוד, אין מדבר!...

דוד : איך וועל תפלה טהאָן.
אשמדאי : דו וועסט תפלה טהאָן!
דוד : איך וועל פייניגען דעם גוף מיט תעניתים!
אשמדאי : דו וועסט פייניגען דעם גוף מיט תעניתים!
דוד : איך וועל שיטען אַש אויף מיין קאַפּ.
אשמדאי : צו וואָס? אזוי טהוען אונגליקליכע. דו וועסט
אָבער גליקליך זיין, דוד, אין דיין צדקות. אין מדבר, דוד, אין
מדבר!

דוד : אין מדבר, נולליום, אין מדבר.
אשמדאי (שנעל): לאָמיר לויפּען. עס איז דאָ אַ קעלער, פון
וועלכען קיינער ווייס ניט. דאָרט וועלגערען זיך אלטע פעסער און
עס שמעקט מיט שנאָפּס, און איך וועל דיך בעהאַלטען דאָרט. און
ווען זיי וועלען איינשלאָפּען — — — —
(זיי לויפּען שנעל אַרויס. אין ציטער איז אונאַרדנונג)

און שטיל. און אין'ם אָפענעם פענסטער רייסען זיך ווידער
 אריין די קולות פון די מעשענע טרומייטען, קלאנג און יאָמער
 פון דער ערהויבענער ערד: דאָ-אָווייד. און מיט פערבויגטע
 בלעטער, אזוי ווי אַ הויז, וועלכעס פאלט איין, מיט די טאָולען
 טרויף ליגט דער תנ"ך).

(פאָרהאנג פאלט לאנגזאם.)

זעקסטעם בילד.

די גאנצע נאכט און א טהייל פון פאלגענדען טאג האָט זיך דוד לייזער בעהאַלטען אין אַ מינע, וואוהין דער אשמדאי, וועלכער ווייס אלע ווילדע פלעצער, וואָס זיינען ניט צוגענגליך פאר די אויגען, האָט איהם געבראַכט. צו אָבענד אָבער זיינען זיי, לויט דער עצה פון אשמדאי, אַרויס פון זייער בעהעלטער נים אויף'ן גרויסען שליאָך און זיינען אַוועק אין דער ריכטונג פון מזרח־זייט; אָבער דער ערשטער מענש, וועלכער האָט בעגעגענט דוד'ן, האָט איהם דערקענט, וואָרום ער האָט געהאַט שוין אַזא גרויסען שם, אַז עס איז ניט געווען קיין פרוי, קינד אָדער ערוואַקסענער מאַן, וועלכע זאָלען איהם ניט קענען, ענטוועדער פון אליין זעהען איהם אָדער פון די שילדערונגען. דערקענענדיג דוד'ן האָט דער מאַן אָנגעהויבען שרייען פון שמחה און איז אַוועקגעלאָפּען צום שטאָרט, אָנזאָגענדיג די פרעהליכע בישור, אַז דער פערלאָרענער האָט זיך אָבגעפונען. און אין אַ גאנץ קורצער צייט האָבען שוין אונזעהליגע חילות פון אַרימעלייט, וועלכע האָבען בעלאָגערט דוד'ס הויז און זיינען שוין כמעט געווען פערצווייפּעלט, אַוועקגעלאָזען זיך נאָכיאָגען איהם; צו זיי זיינען צוגעשטאַנען די מענשען, וואָס וואַנדערן אויף די גרויסע וועגען און פון די דערפער און אלע וואָס זוכען גאָט. רעכענענדיג, אַז דוד איז אַנטרונען פון פאָלק ניט לויט זיין אייגענעם רצון און פערלאָנג, נור איז געפאַנגען געוואָרען פון דעם פירסט פון פינסטערנים און שרעק, האָבען זיך די מאַסען פריינד פון דוד'ן ענטשלאָסען אַרויס־צורייסען איהם פון זיין פאַנגער און פאַרלעגען איהם די מלוכה איבער אלע אַרימע פון דער וועלט.

אָבער דוד, אַ דערשראָקענער פון די קולות פון די נאָכיאָגער, איז צוגעפאַלען צום אשמדאי און בעט איהם רעטונג אָדער

טויט. און אישמדאי האָט זיך אָנגעקירעוועט פון גרויסען שליאָך און פיהרט דוד'ן אין אַ נעץ פון קליינע שטעגלעך, וועלכע האָבען אַן אָנהייב, אָבער זיינען אָהן אַ סוף, וואָרום זיי זיינען געדרעהט. עס איז ניט געווען קיין אויסגאנג, און דוד האָט זיך שוין אָנגעהויבען מיאש צו זיין, ווען דער כיטרער אישמדאי האָט ענדליך אוועקגעוואָרפֿען די אָבנארענדע שטעגלעך. און אָט זיינען זיי אוועק גלייך נאָך דעם רויש פון ווייטען ים, האָפֿענדיג, אז זיי וועלען קריגען ביי די פישער אַ שיפֿעל און וועלען זיך רעטען אָדער אומקומען אין די כוואליעס. און נאָך אַ נאכט, און נאָך אַ טאָג האָבען זיי געבאַנדזשעט, און דוד איז געבליעבען אָהן כחות פון מיעדקייט : וואָרום געגאנגען זיינען זיי גלייך און האָבען בעגעגענט אויפ'ן וועג פיעל הויכע צאמען, שטראָמען, טיעפע טהאַלען און אַנדערע שטערונגען. די זון איז שוין געווען נאָהענט צום אונטערגעהן, ווען זיי זיינען אַראָפֿגעקראָכען דעם לעצטען האַלב-צובראָכענעם צאם און זיינען צוגעקומען צום ברעג פון ים. אַ דערשראָקענער איז געוואָרען דוד : דאָס איז געווען אַ הויכער פעלזאבריס, פון וועלכען עס איז קיין אַראָפֿגאנג ניט געווען, און אין דער זעלבער צייט איז דאָס געווען אזוי נאָהענט פון שטארט, אז מען האָט געקענט זעהען די ניט-קלאָרע אָפֿצייכנונג פון די בנינים.

און דאָס זעקסטע בילד איז אזא : פון דעם לינקען ווינקעל פון דער ביהנע ציהט זיך ארויף און פערקירעוועט זיך צורעכט אַ געבראָכענע ליניע פון דעם פעלזאבריס ; אונטער צו לינקס איז דער אונרוהיגער ים, וועמעס האָרזאָנט עס ערהויבט זיך הויך. פון דער רעכטער זייט אַראָפֿ באַרג ציהט זיך אַ האַלב-חרוב'דיגער געמזערטער צאם, מיט צושטענע שטיינער ; אהינטער דעם צאם אַ געדיכטער, פערלאָזענער גאָרטען — עווישען די בויער זיינען צוויי הויכע, שוואַרצע ציפרעסען. דער שטורם האָט זיך נאָך ניט אָנגעהויבען, נור ווי דער

ים אזוי דער הימל זיינען שוין פערטיג אויפצונעהמען איהם.
 דער ים איז פינסטער און ערטערווייז אין גאנצען אָהן גלאַנץ
 און אזוי ווי פערזונקען אין נאכט; אין אנדערע פלעצער
 שאַקלט זיך דאָס וואַסער מיט אַ העלישען שיין, אזוי ווי
 טויזענדער שלאַנגען, בלישצענדיג מיט זייערע פייכטע, קאלטע
 שופען, שפיעלען זיך מיט אַנאָנדער און פאַטשענדיג מיט די
 עקען, הויבען זיי אויף שפּריצען, מאַכען אַ רויש און זשיפען
 איינגעהאַלטענערהייט. און איבער'ן הימל וואַרפען זיך צונויף
 מאַסען שווערע, שוואַרצע, אזוי ווי צושראַקענע וואַלקענס.
 געיאָגטע פון העכערן ווינד יאָגען זיי אַריבער מיט זייער
 שנעלער בעוועגונג די דונקל־רויטע זון, וועלכע זינט אַרונטער,
 גלייכמעכטיג און שווער, אַהינטער דער ליניע פון האַריוואַנט.
 קוים וואָס זי זעהט זיך דורך דעם געדיכטען פאַרהאַנג פון די
 וואַלקענס און נור וויילע־ווייז שרעקט זי די ערד און דעם ים
 מיט קורצע בליקען פון בלוט־אַנגעלאָפענע אויגען — אזוי ווי
 אַ ריען, וואָס האָט זיך אָנגעגעסען מיט לעבעדיגע פלייש און
 אָנגעטרונקען מיט לעבעדיגעס בלוט און געהט שלאָפען אַ
 זאַטער, נור קוקט זיך נאָך אַליי אום און זוכט.

אויף דער ערד איז נאָך שטיל, נור די בוימער אַהנען שוין
 דעם ווינד, וועלכער ערהויבט זיך מיט דער נאכט, און ציטערן
 מיט זייער בלעטער, אזוי ווי זיי וואַלטען אינערליך שעפצען
 שטיל; און בלויז די שוואַרצע ציפּרעסען, גאַנץ אין אַלע
 טהיילען — זיינען אונבעוועגליך און שווייגזאַם און בעהאַלטען
 שטאַרק דעם פייף פון ווינד אין זייערע שאַרפע שפיצען.

(ווען דער פאַרהאַנג עפענט זיך, איז אויף דער ביהנע
 לעדיג, דערנאָך קלעטערט אַריבער איבער'ן צאָם אַשמדאי און
 העלפט אַריבערקריכען דוד'ן, וועלכער בעוועגט זיך קוים פון
 שוואַכקייט. זייערע שוואַרצע, ברייטע בגדים זיינען פער־
 שמירט און ערטערווייז צוריסען; אויפ'ן וועג האָבען זיי
 ביידע פערלאָרען זייער הימלען און דוד'ס גרויע האָאר זיינען

אויפגעהויבען אויף זיין קאפ, אזוי ווי דער ווייסער שוים פון די כוואליעס, וואָס שלאָגען זיך צום פעלן.)
 אשמדאי: גיכער, גיכער, דוד! זיי יאָגען זיך נאָך אונזערע טריט. דאָ אין שוואַרצען גאָרטען, וואו עס איז אזוי שטיל, האָב איך געהערט דעם ווייטען רויש פון יענער זייט — אזוי ווי דאָרט וואָלט זיין נאָך אַ ים. גיכער, דוד!
 דוד: איך קען ניט, נולליום לעגט מיך דאָ אַוועק, איך זאָל שטאַרבען.

אשמדאי: שטעלט אַהער אַ פוס, אָט אויף דעם שטיין. פאַרויכטיג.

דוד: פאַר מיינע אויגען זיינען שטענעלעך, וואָס דרעהען זיך און דרעהען זיך און ברענגען צו אַ וואַנד. און ווייטער זיינען וועגן אין דעם פינסטערען טהאל, וואו עס ליעגט אַ גע'פּנר'ט, אָנגעשוואַלען פערד... וואוהין זיינען מיר דאָס געקומען, נולליום?

אשמדאי: מיר זיינען ביים ים. מיר וועלען נעהמען ביים פישער אַ שיפעל און מיר וועלען זיך איבערגעבען די כוואליעס — איהר וועט גיכער געפינען מיטלייד ביי די משוגענע כוואליעס, דוד, איידער ביי מענשען, וואָס זיינען פון זינען אַראָב.

דוד: יא, בעסער שטאַרבען. (לייגט זיך ביים צאהם) מיר איז אַכט און פונפציג יאָהר, נולליום, און מיר איז נויטהיג אַברוהען זיך... אָבער ווער איז דאָס געווען דער מאַן, וועלכער האָט אונז בעגעגענט אויפ'ן ברייטען שליאָך און האָט זיך אזוי שרעקליך דערפרעהט און אַוועקגעלאָפּען מיט אַ געשריי: אָט איז דוד, דער ערפרעהער פון מענשען? פון וואַנען קען ער מיך? איך האָב איהם קיינמאָהל ניט געזעהן.

אשמדאי (מאכט זיך, ווי ער וואָלט בעקוקען דעם באַרג): איהר האָט אַ שם, דוד... זאָנדערבאַר: איך געפין ניט קיין אַראָבנאָנג. דוד (פערמאכט די אויגען): די ציפּרעסען זיינען שוואַרץ געוואָרען — צו נאכט וועט זיין אַ ווינד, נולליום. מיר האָבען גע'דאַרפט בלייבען אין דער שטיין-גרוב: דאָרטען איז פינסטער און שטיל, איך בין דאָרט געשלאָפּען, ווי אַ מענש מיט אַ ריינעם געווי-

סען. (בייזלעך) נו, וואָס זשע שווייגסט דו, נולליום? אָדער איך זאָל
ריידען איינער אליין, אזוי ווי איך וואָלט שוין געווען אין מדבר?
אשמדאי: איך זוך.

דוד (אונצופריעדען): נו, וואָס זוכסט דו דאָרטען? מיר
האָבען שוין היינט גענוג געזוכט און געשפרונגען, אזוי ווי געלעה-
רענטע הינד. איך האָב זיך געשעהמט, נולליום, ווען איך האָב
געקלעטערט איבער'ן צאהם, ווי אַ קליינער אינגעל, וואָס גנב'עט
עפעל. קומט אַקאָרשט אַהער און דערצעהלט וואָס וועגען אייערע
נסיעות. איך בין צו מיעד, אז איך זאָל קענען שלאָפּען.
אשמדאי: שלאָפּען וועט נישט אויסקומען, דוד. (געהט צו) דאָ
איז נישטאָ קיין אַראָבנאָנג צום ים.

דוד: נו, איז וואָס? זוכט אין אַן אַנדער פּלאַץ.
אשמדאי (שטרעקט אויס זיין האַנד אין דער ריכטונג צום
שטאָרט): קוקט זיך איין, דוד — וואָס איז דאָס דאָרט דאָס
ווייסע?

דוד (אויפהויבענדיג זיין קאָפּ): איך זעה נישט.
אשמדאי: דאָס איז די שטאָרט, וועלכע ערוואָרט דיך. און
איצט הער זיך צו: וואָס הוושעט דאָס דאָרט אין דער-ווייט?
דוד (הערט זיך צו): דאָס... נו, נולליום, דאָס איז געוויס
דער ווידערקלאַנג פון די ים-בוואָלעס.

אשמדאי: ניין, דאָס זיינען מענשען, דוד; זיי וועלען באַלד
קומען אַהער און וועלען פאָדערען פון דיר נסים, און וועלען דיר
פאַרלייגען די מלוכה איבער די אַרעמעלייט פון דער ערד. ווען מיר
האָבען זיך בעהאַלטען הינטער די שטיינער, האָב איך געהערט, ווי
צוויי מענשען, וועלכע האָבען זיך געאיילט צום שטאָרט, האָבען
גערעדט, אז דו ביזט גערויבט געוואָרען פון אימיצען אַ בייזען
און אז מען דאַרף דיך אָבנעהמען פון דעם רויבער און געבען איר
אַ מלוכה.

דוד: וואָס בין איך, נישט קיין קראַנקער, אַלטער איד, נור אַ
שטיק גאָלד, וואָס מען זאָל מיך רויבען? הערט, נולליום, איהר
פלוידערט, אזוי ווי יענע... איך וויל שלאָפּען.

אשמוּדאי, איבערזאגט: אַבער זיי געהען דאָך אַהער.
דוד: גי, זאָלען זיי געהן. זאָגט זיי אז דוד איז איינגעשלאָפֿען
און וויל נישט מאַכען קיין נסים. (לוינט זיך אַוועק בעקוועם צו
שלאָפֿען).

אשמוּדאי: בערענקט זיך נור, דוד.
דוד (פער'עקשן'ט): יא. ער וויל נישט מאַכען קיין נסים. א
נומע נאכט, נולליום. איך בין אלט און האָב פיינט צו פלוידערן
וועגען פוסטע זאכען.

אשמוּדאי: דוד! (דוד ענטפערט נישט; שלאָפט איין, אונד
טערלייגענדיג ביידע הענד צוקאָפֿענס) שטעהט אויף דוד. מען איז
אהער געקומען. (שטורכעט ביז דעם איינגעשלאָפֿענעם) שטעה אויף,
זאָג איך דיר! דו מאַכסט זיך אז דו שלאָפסט — איך גלויב דיר
נישט. דו הערסט? (דורך די צייהן) איינגעשלאָפֿען — פערפֿלובטעם
פלייש!

(געהט אָב און הערט זיך צו.)

— חא! מען געהט... מען געהט — און זייער קיסר שלאָפט!
זיי געהען... און זייער בעל מופת שלאָפט ווי א פערד, אויף וועלכען
מען האָט געפיהרט וואסער. זיי טראָגען די קרוין און דעם טויט,
און זייער קרבן און הערשער כאַפט ווידער מיט אָפֿענעם מויל און
שניידעט זיס. אָ, ערבאַרמליכעם געשלעכט: אין דיינע ביינער איז
פערראַט, אין דיין בלוט איז מסירה און אין דיין האַרצען איז
שקר. עס איז בעסער צו פערלאָזען זיך אויף פליסענדיגן וואסער און
געהן אויף די כוואַליעס ווי אויף אַ בריק; עס איז זיכערער אָנצולעהן
נען זיך אויף דער לופט, ווי אויף אַ שטיין — איידער פערטרויען אַ
פעררעטהער דעם שטאַלצען כעס און די ביטערע רעיונות. (געהט
אונטער צו דוד'ן און שטויסט איהם גראָב) שטעה אויף, שטעה
אויף, דוד; שרה איז געקומען, שרה — שרה — שרה.

דוד (ערוואַכענדיג): דאָס ביזט דו, שרה ... באַלד, איך
בין זעהר מיער, שרה... וואָס איז דאָס דאָס זייט איהר גאָר,
נולליום און וואו איז שרה, זי האָט מיך גאָר-וואָס גערופֿען. ווי
מיער איך בין, ווי מיער איך בין, נולליום.

אשמדאי : שרה געהט, שרה טראַגט אייך א קינד.
דוד : וואָס פאַר אַ קינד? מיר האָבען דאָך נישט קיין קליינע
קינדער. אונזערע קינדער... (קוקט זיך אום צושראָקען) וואָס איז
דאָס, נולליום? ווער שרייט דאָס דאָרט?
אשמדאי : שרה טראַגט אַ טויטען קינד. מען דאַרף, אז
איהר זאָלט לעבעדיג מאַכען דעם טויטען קינד, דוד. עס איז אַ
שוואַרצינקער, מען רופט איהם משה... משה...
דוד (שטעהט אויף און טרעט אַרום אויף אַ שטח פון עטליכע
טריט) : לויפּען, נולליום, לויפּען... וואַרזשע איז דער וועג? וואַר
היין האָסטו מיך פּערפּיהרט? (כאַפט אשמדאי פאַר'ן האַנד). הער
ווי זיי שרייען. דאָס קומען זיי אַהער, נאָך מיר, ראַטעווע מיך,
נולליום!

אשמדאי : נישטאָ קיין וועג. (האַלט צוריק דוד'ן). דאָרט איז
אן אַבגורנד.

דוד : וואָס-זשע זאָל איך טהאָן, נולליום? זאָל איך זיך
אַרונטערשליידערען און צושמעטערען מיין קאָפּ אָן די שטיינער —
אַבער וואָס בין איך אַ רשע, וואָס איך זאָל קומען צו גאָט נישט
נערופּענערהייט? אָ, ווען גאָט וואָלט מיך גערופּען — שנעלער ווי
אַ פייגל פון בויגען וואָלט זיך געטראָגען צו איהם מיין אַלטע נשמה.
(הערט זיך צו) מען ישרייט. מען רופט — אַוועק, נולליום, איך וויל
תפילה טהאָן.

אשמדאי (געהט אָב) : אַבער איילט זיך צו, דוד. זיי זיינען

נאָהענט.

דוד (פאַלט אויף די קניע) : דו הערסט? זיי געהען. איך
ליעב זיי, אַבער ערגער פון האָס איז מיין לייעבע און אונמעכטיג
איז זי ווי גלייכגילטיגקייט. טויט מיך — און בעגענען זיי דו אליין.
טויט מיך — און בעגענען זיי מיט רחמים; מיט לייעבע קעהר זיך
צו זיי. מאַך פעט מיט מיין גוף די הונגעריגע ערד און מאַך וואַססען
תבואה אויף איהר; מיט מיין נשמה לעש דעם טרויער און מאַך
וואַססען געלעכטער. און פרייד — אַ גאָט — פרייד — שמחה פאַר
מענשען...

(עס הערט זיך דאָס אָנקומען פון גרויסע מאַסען; קיין בעזונדערע קולות נאָך ניט — אַלעס גיסט זיך צונויף אין איין לאנגען זוכענדען געשריי.)

דוד: נור ניט פערלאזט מיך, נולליום, אז ניט וועל איך
וויילער פערנעסען, וואו דער אמת איז.

(פון אונטען און איבער'ן צאָהם ווייזען זיך מענשען,
לויפֿענדיג מיט איילעניש. זיי זיינען שמוציג, אויסגעמאָטערט
אָזוי ווי דוד, און אָזוי ווי זיי וואָלטען געווען בלינד, נור אויף
די פנים'ער איז אַ פייעריגע שמחה; און אָנשטאָט ווערטער איז
בלויז איין טריאומפֿירענדער עטוואָס ווילדער יאָמער: דאָ-וויי-
יד, דאָ-וויי-יד, דאָ-וויי-יד.)

דוד (שטרעקט אויס די הענד): צוריק!

(מען הערט איהם ניט און קריכט מיט דעמועלביגען,
לאַנגען, יאָמערנעשריי; און ביז די ווייטסטע רייהען טראָגט
ער זיך, און ווען די פאָדערסטע רייהען ווערען אַנטשוויגען,
דאָן פערשטאַרבט ער ערגעץ אין דער טיעפֿער ווייטקייט, אָזוי
ווי אַ טויזענדפאַכע עכאָ: דאָ-וויי-יד, דאָ-וויי-יד, דאָ-וויי-יד.)
אשמדאי (פרעך): וואוהין? צוריק — צוריק זאָגט מען אייך.
(די פאָדערשטע שטעלען זיך אָב צושראַקען.)

שטימען: שטעהט. ווארט. ווער איז דאָס? — דאָס איז
דוד? ניין, דאָס איז דער רויבער, — זיין רויבער, — זיין רויבער.
איינער אָן אונרוהיגער: שטיל! שטיל! שטיל! דוד וויל
ריידען. הערט דוד'ן!

(זיי ווערען אַנטשוויגען, נור אין-דער-ווייט שרייט מען
נאָך: דאָ-וויי-יד, דאָ-וויי-יד.)

דוד: וואָס דארפט איהר? נו יא, דאָס בין איך, דוד לייווער,
אַ איר פון דערזעלבער שטאָדט, וואָס איז אויך אייער שטאָדט. פאר
וואָס פערפאָלגט איהר מיך, ווי איך וואָלט געווען אַ גנב, און
שרעקט מיך מיט אייערע געשרייען, ווי איך וואָלט געווען אַ גזלן?
אשמדאי (פרעך): וואָס דארפט איהר? אַוועק פון דאָנען.
מיין פריינד, דוד לייווער, וויל אייך ניט זעהן.

דוד: יא. לאָזט מיך שטאַרבֿען, ווארום צו מיין האַרצען
קומט שוין אונטער דער טויט; געהט אַהיים צו אייערע פרויען און

קינדער. איך קען מיט קיין זאך נישט גרינגער מאכען אייערע יסורים,
נעהט. האָב איך אזוי געזאָגט, נולליום?

אשמדאי: אזוי, אזוי, דוד.

איינער אָן אונרוהיגער: אונזערע פרויען זיינען דאָ און
אונזערע קינדער זיינען דאָ. אַט שטעהען זיי און וואַרטען אויף אַ
גוטוואָרט, דוד, דו דער דערפרעהער פון מענישען.

דוד: איך האָב שוין געהער קיין כחות נישט און האָב נישט
וואָס צו זאָגען. געהט.

פרוי: געה צו אַ ביסעל נעהנטער, ראובן, און זאָג שלום-
עליכם אונזער רבי דוד'ן. איהר געדענקט דאָך איהם געוויס, דוד?
פערנייג זיך נאָך אַמאָל, ראובן.

(דער אינגעל פערנייגט זיך שעהמעוודיג און בעהאַלט
זיך ווידער צווישען המון. גוטמוטהיגער געלעכטער.)

אַלטער מאַן (שטייכעלט): דאָס האָט ער פאַר אייך מורא,
חד. האָב קיין מורא נישט, אינגעלע.

(איינגעהאַלטענער געלעכטער, ס'טרעט אַרויס דער וואַג-
דערער.)

וואַנדערער: דו האָסט אונז גערופען, דוד — און מיר זיינען
געקומען. שוין לאַנג האָבען מיר געוואַרט, שטומערהיים, דיין גנע-
דיגען רוף און ביז די ווייטסטע גרענעצען פון דער ערד האָט זיך
צוטראַגען דיין צורוף, דוד. שוואַרץ זיינען געוואָרען די וועגען פון
מענישען; די פערלאָזענע שטעגען האָבען זיך צוריהרט און די שמאָלע
שטעגעלעך האָבען זיך אָנגעגאַסען מיט טריט און באַלד וועלען זיי
ווערען גרויסע שליאכען — ווי דאָס גאַנצע בלוט, וואָס איז פאַראַן
אין גאַנצען קערפער, פליסט צום איינציגען האַרצען, אזוי געהען
צו דיר, דעם איינציגען, אַלע אַרעמע פון דער ערד. אַ גערום דיר,
דוד אונזער האַרר — מיט זייער ערד און לעבען בעגריסט דיר
דאָס פאָלע.

דוד (געמאָטערט): וואָס פערלאַנגט איהר?

וואַנדערער (שטיל): יושר.

דוד : וואָס ווילט איהר ?
אלע : יושר.

(אין וואָרט בלויז און אזוי ווי א דונער וואָלט דורכגע-
שטורמט איבער דער ערד, און איז שוין פערשטילט געוואָרען,
אזוי נאָהענט און אזוי ווייט, און עס ווייס שוין ניט דער מענש:
האָט ער דאָס געהערט, האָט ער דאָס געזאָגט, האָט ער דאָס א
טראַכט געטהאָן — אָדער עס איז קיין זאך ניט געווען. —
ערוואַרטונג.)

דוד (מיט פלוצלינגער האָפענונג) : זאָגט דאָך, נולליוס, זאָגט:
איז דען יושר א נס ?

אשמדאי (ביטער) : דאָרט זיינען פאַראַן בלינדע — און זיי
זיינען אונשולדיג. דאָרט זיינען פאַראַן טויטע — און זיי זיינען
אויך אונשולדיג. מיט איהרע קברים פערנייגט זיך פאַר דיר די
ערד און מיט דעם חשך בעגריסט זי דיך. מאַך דאָך א נס.
דוד : א נס ? ווידער א נס ?

וואַנדערער (פערדעכטיג און בייז) : און דאָס פאָלס וויל
ניט, אז דו זאָלסט ריידען מיט דעם, וועמעס נאָמען מיר וואַנען ניט
צו דערמאָנען. ער איז א שונא פון מענשען און ביי נאכט, ווען דו
ביזט געשלאָפּען, האָט ער דיך גערויבט און האָט דיך אוועקגעטראָג
נען אַט אויף דעם באַרג — ער האָט אָבער ניט געטראָפּען צו
רויבען דאָס האַרץ ביים פאָלס, און דאָס האַרץ האָט אונאויפהערליך
געקלאָפּט — ביז עס האָט אונז געבראַכט אַהער צו דיר.

אשמדאי (מיט גרלות) : ווי עס ווייזט אויס, בין איך דאָ
אן איבעריגער ?

דוד : ניין, ניין. פערלאָזט מיך ניט, נולליוס. (געמאַטערט)
אוועק, אוועק פון דאַנען. איהר פרופט נאָס. איך קען אייך ניט.
געהט אוועק... אוועק געהט.

אשמדאי (קורץ) : אוועק !

שטימען (צושראָקען) : דוד איז אין כעס. — וואָס זאָלען
מיר טהאָן ? ... אונזער הערר איז אין כעס ! — דוד איז אין כעס.
אַלמער : רופט שרה'ן.

פרוי: שרה'ן רופט, שרה'ן.

שטימען: שרה! שרה! שרה!

(עס לאָזט זיך הערען אין די ווייטסטע רייהען: שרה!

שרה! שרה!)

דוד (מיט פחד): דו הערסט? זיי רופען שרה'ן.

פריידענס-שטימען: שרה נעהט.

(די מאַסע ווערט דרייטער.)

אברהם חעסין (פערניינט פיעלפאך): דאָס בין איך, דוד,

דאָס בין איך. שלום עליכם, אונזער רבי דוד.

שיינדעל (שמייעלט און בעגריסט פיעלפאכיג): שלום

עליכם. נו, שלום-עליכם דאָך, דוד.

(דוד קעהרט זיך אָב און פערדעקט דעם פנים מיט די

הענד.)

אשמדאי (גלייכגילטיג): אַוועק!

(אַלגעמיינע פערלענענהייט, איבערגעריסענע שמייעלען,

איינגעהאַלטענע זיפצען. געפיהרט רעספעקטפול אונטער דער

האַנד ערשיינט שרה און דערנעהט אַזוי ביז דעם אונגעזעהענעם

תחום, וועלכער טהיילט אָב דוד'ן און איבער וועלכען קיינער

אונטערשטעהט זיך ניט איבערצומרעמען. און ווייטער עטליכע

טריט מאַכט זי שוין אַלליין.)

אשמדאי: קוקט זיך נור צו, דוד... שרה איז געקומען.

שרה (ווייך): שלום עליכם, דוד. זייט מיר מוחל, וואָס איך

בעאנרוהיג אייך, אָבער די מענשען האָבען מיך געבעטען דורכ-

ריידען זיך מיט אייך און אויסגעפינען, ווען וועט זיין אייער רצון

אומצוקעהרען זיך אַהיים אין אייער פאַלאַץ. און זייער בקשה איז

אויף, אַז איהר זאָלט זיך צואיילען, דוד, וואָרום פיעלע זיינען אויס-

געשטאַרבן פון אונערטרעגליכע יסורים; — — — און די טויטע

זיינען שוין מיער געוואָרען וואַרטענדיג. און פיעלע זיינען שוין פון

זינען אַראָב פון אונערטרעגליכע יסורים, און וועלען באַלד אָנהויבען

רציחת; און אויב איהר וועט זיך ניט צואיילען, דוד, וועלען אַלע

אין פאָלס ווערען איינער דעם אנדערען שונאים — — — און איהר
וועט ניט קענען בויען קיין מלוכה אויף דער טויטער ערד.
(ביטערער שלוכצען אין די ווייטע רייהען: דאָ-ווייד,
דאָ-ווייד.)

דוד (איינגעהאלטען): אוועק, שרה.
שרה (ווייך): ביי אייך זיינען צוריסען די קליידער, דוד, און
איך האָב מורא, אז אויף אייער לייב זיינען וואונדען? וואָס איז
מיט דיר? פאַר וואָס פרעהסט דו זיך ניט מיט אונז?
דוד (וויינענדיג): א, שרה, שרה! וואָס טהוסט דו מיט מיר?
בעדענק בלויז, שרה — בעדענקט נור איהר אלע — האָב איך אייך
דען ניט אָבגעגעבען אלעס — — — און עס איז ביי מיר קיין זאך
ניטאָ מעהר. האָט דאָך אויף מיר רחמנות, ווי איך האָב אויף אייך
רחמנות געהאַט, און דער'הרג'עט מיט שטיינער מיין אונגלייכע
גוף. איך האָב אייך ליעב, און ווערטער פון כעס זיינען מאַכטלאָז
אין מיינע ליפּען, און עס שרעקט אייך ניט די מורא פון מויל פון
א ליעבענדען — דאָרום האָט דאָך רחמנות אויף מיר. איך האָב קיין
זאך ניט. אין מיינע אָדערען איז ווייניג בלוט, אָבער וואָלט איך
דען ניט אוועקגעגעבען עס אין גאַנצען ביז דעם לעצטען פערבליי-
בענעם טראָפען, אויב איך וואָלט נור געקענט לעשען אייער ביטערען
דורשט. ווי אַ גאַמקע וואָלט איך צוגיפּדריקען מיין האַרץ צווישען
מיינע לאַדאָניעס, ווי צווישען מיהל-שטיינער און ניט איין טראָפען
וואָלט ניט וואַגען בעהאַלטען דאָס פאַלשע האַרץ — וואָס איז
זשערנע נאָך לעבען!

(רייסט פונאָנדער מיט כח זיינע קליידער און ראַצט די
נאַקטעטע ברוסט.)

— אָבער אַט געהט בלוט — געהט בלוט — האָט אפילו
איינער פון אייך דען אַ שמייכל געטהאָן מיט דעם שמייכל פון
פרייד? אַט רייס איך די האַר פון מיין באָרד און וואַרף — און
וואַרף די גרויע שטיקער האַר צו אייערע פיס — האָט זיך
דען אפילו איין טויטער אויפגעהויבען? אַט וועל איך אַ שפיי טהאָן
אין אייערע אויגען — וועט דען אפילו איין בלינדער דערפון זעהענ?

דיג ווערען? אָט וועל איך שטיינער... שטיינער וועל איך בייסען....
אזוי ווי א משוגע'נע חיה — וועט דען אפילו איין הונגעריגער זאט
ווערען? אָט וועל איך זיך אין גאנצען צואווארפען אייך....

(מאכט שנעל עטליכע טריט — און די מאסע טרעט
צוריק מיט פחד. קולות פון שרעק.)

אשמדאי: אזוי, אזוי, דוד. שלאָג זיי!

שרה (צוריקטרעטענדיג): אַי, ניט שטרעפּט אונז, דוד.
וואַנדערער (צום המון): ער פאַלגט דעם רויבער. ער זאָגט:
איך וויל גאָרנישט געבען דעם פאַלק. ער שפייט און זאָגט, אז דאָס
שפייט ער דעם פאַלק אין די אויגען....

(קולות פון שרעק און פון ענטשטעהענדער בייזקייט. נור
אין די ווייטסטע רייהען זיינען נאָך אַלץ יאָמער-בקשות:
דאָ-אָווייד.)

איינער: ער וועט ניט וואַגען שפייטן אין פאַלק. מיר האָבען
איהם קיין זאך ניט געטהאָן.

צווייטער: איך האָב געזעהן, איך האָב געזעהן: ער האָט
געהויבען שטיינער. ראטעוועט זיך.

אשמדאי: היט זיך, דוד: זיי וועלען זיך גלייך געהמען צו
די שטיינער: דאָס זיינען חיות!

וואַנדערער (צו דוד'ן): דו האָסט אונז אָבגענאַרט!
שרה (שמעלט זיך איין): איהר זאָלט זיך ניט אונטערשמעהן
אזוי צו ריידען.

חעסין (גיט אַ כאַפּ דעם וואַנדערער פאר'ן ברוסט): נאָך
איין וואָרט און איך פערשטאָפּ דיר דיין מויל.

דוד (שרייט): איך האָב קיינעם ניט אָבגענאַרט. איך האָב
אַלעס אָבגעגעבען און ביי מיר איז מעהר קיין זאך ניט דאָ.

אשמדאי: איהר הערט, פתאים. ביי דוד'ן איז קיין זאך
ניטאָ. (לאַכט) ניטאָ גאָרנישט. זאָג איך אזוי, דוד?

וואַנדערער: איהר הערט? ביי איהם איז גאָר קיין זאך
ניטאָ. צו וואָס זשע האָט ער אונז גערופען? ער האָט אָבגענאַרט;

ער האָט אָבגענאַרט.

העסין (אין אונקלאָהרהייט): אָבער עס איז דאָך אמת,
שרה: ער זאָגט אליין: ניטאָ גאָרנישט.

שרה: הערט ניט דוד'ן. ער איז קראַנק. ער איז מיַער. ער
וועט אונז געבען אלעס.

וואַנדערער (מיט ביינקשאפט און מיט כעס): ווי זשע
האַסט דו דאָס געקענט, דוד? וואָס האָסט דו געמאָגן מיט'ן פאָלק,
פערפֿלֹכטער?

איינער אָן אונרוהיגער: נו, טאָ הערט דאָך, וואָס מיט
מיר האָט געמאָגן דוד, דער ערפֿרעהטער פון מענשען. ער האָט
מיר פערשפּראַכען צעהן רובעל, און דערנאָך האָט ער אָנגענומען,
און האָט געגעבען איין קאָפּיקע, האָב איך געמיינט, אז די קאָפּיקע
איז ניט אַ ווירקליכע קאָפּיקע און בין מיט איהר געקומען אין קלייט
און בעט פיעלעס — ערשט זיי האָבען זיך צולאָכט און האָבען מיך
געטריבען, ווי מען טרייבט אַ גנב. דאָס ביסט דו דער גנב! דו
ביסט דער רייכער, וואָס האָט איבערגעלאָזען מיינע קינדער אָהן
מילך! נאָ דיר דיין קאָפּיקע!

(וואָרפט די קאָפּיקע צו דוד'ס פיס. פיעלע טהוען איהם
נאָך, וואָרום ביי אלעמען איז מעהר ניטאָ, ווי צו איין קאָפּיקע).
שרה (בעשיצענדיג דוד'ן): איהר זאָלט ניט אונטערשטעהן
זיך בעליידיגען דוד'ן.

(דוד וויינט שטיל, פארדעקנדיג דעם פנים מיט די
הענד.)

איינער אַ צורייצטער: פעררעטהער! ער האָט אויפגע-
הויבען טייטע פון זייערע קברים, צו מאַכען חוזק פון זיי. מיט
שטיינער שלאָגט איהם!

(ער בויגט זיך אָן נאָך שטיינער. אין דיעזען מאָמענט
הויבט זיך אויף אַ שטאַרקער ווינד און אין דער ווייטקייט
קראַכט אַ דונער. אַ פחד כאַפט אָן דעם המון.)

דוד (אויפהויבענדיג דעם קאָפּ און צועפענענדיג די ברוסט):
שלאָגט מיך מיט שטיינער — איך בין אַ פאררעטהער.
(שטאַרקער דער דונער, אַשמאַצי קייכט פֿרעהלאַך.)

וואנדערער: פעררעטהער! מיט שטיינער שלאגט איהם —
 ער האָט אָבענאָרט! ער האָט פאראטהען! ער האָט געלאָגט!
 (א טומעל. זיי אַטאַקירען דוד'ן, זיי כאַפּען שטיינער;
 אנדערע אַנטלויפּען מיט אַ יאָמער-געשריי.)
 דוד: נעהמט מיר. איך געה צו אייך.
 אַשמדאי: וואוהין? זיי וועלען דיר ערמאָרדען.
 דוד: דו ביסט אַ שונא! לאָז (ער רייסט זיך אויס.)
 וואנדערער (אויפהויבענדיג אַ שטיין איבער'ן קאָפּ): צוריק,
 דו שטן!

אַשמדאי (שנעל): פארפלוך זיי, דוד! זיי וועלען דיר באַלד
 ערמאָרדען. שנעל!

(דוד הויבט אויף ביידע הענד — און פאלט אַ געטראָג-
 פענער פון אַ שטיין. כמעט אָהן ווערטער, שטום פון צאָרען,
 טויב בורטשענדיג, אזוי ווי די ערד וואָלטען זיי פרעסען —
 וואַרפען מענשען אַלץ נייע און נייע שטיינער אויף דעם אונ-
 בעוועגליכען קערפער. זיי הערען ניט דעם דונער, הערען ניט
 דעם קוויטשיגען געלעכטער פון אַשמדאי. פלוצלונג וויינט
 אימיצער הויך: אַ-אַ-אַ אַ פרוי, נאָך איהר אַ צווייטע, אַ
 געשריי, אַ רעווען. זיי צולויפּען זיך איינגעבויגענערהייט.
 איינער אַ לעצטער הויבט אויף אַ שטיין, אַ וואָרף צו טהאָן
 דוד'ן אין קאָפּ — ער קוקט זיך אַרום — ער איז איינער
 אַליין! — לאָזט אַרויס דעם שטיין פון האַנד און גיט זיך אַ
 כאַפּ פאר'ן קאָפּ מיט אַ ווילדען געשריי און אַנטלויפט. גע-
 שרייען אין דער ווייט. עטוואָס שרעקליכעס קומט פאָר אין
 דעם ניט געזעהענעם המון.)

אַשמדאי (צאפּעלט זיך, שפּרינגט אַרויף אויף אַ שטיין, בע-
 האַלט זיך, שפּרינגט ווידער אַרויף, קוקט): אַ-אַ, דו האָסט גע-
 זיענט, דוד! (לאַכט) זעה! זעה, ווי עס לויפט דיין פארפלוכטע
 סטאָדע. הא-הא! זיי פאלען פון די פעלזען! זעה, דוד — זיי
 צוטרעטען קינדער! דאָס זיינען דינע מעשים, גרויסער, מעכטיגער
 דוד לייווער. גאָטס געליעבטער זוהן — דאָס האָסט דו געמאַכט!

תא-תא-חא! (דעהט זיך א צובושעוועטער פון געלעכטער). אך, וואו זאל איך זיך אהינטהון מיט מיין שמחה! אך, וואוהין זאל איך דאך געהען מיט מיין בשורה — וועניג פלאץ איז פאר איהר אויף דער וועלט! מזרח און מערב, צפון און דרום, קוקט און הערט — דוד, דער ערפרעהער פון מענשען — — — איז דער'הרג'עט געווארען פון נאָט און פון מענשען. און אויף זיין גע'פגר'טען גוף וועל איך זיך ארויפשטעלען מיט'ן פוס — איך, אשמדאי! (צום הימל.) דו הערסט? ענטפער, אויב דו קענסט.

(גיס א שטייס מיט'ן פוס דוד'ס קערפער. און אָט צי-טערנדיג און שאַקלענדיג זיך משונה, הייבט זיך אויף דער גרויער צובלוטיגטער קאָפּ.)

אשמדאי (אָבטרעטענדיג צוריק): דו לעבסט נאָך? אויך דעריין געלאָינט.

דוד (קריכט): צו אייך געהט איך. ווארט דאָך אויף מיר, שרה. איך געה באַלד.

אשמדאי (בויגט זיך אָן, קוקט זיך איין נייגעריג): דו קריכסט? — אזוי ווי איך? — ווי א הונד? — צו זיי?

דוד (אין טויטער גסיסה): אָי, איך וועל ניט דערגעהען. טראָגט דאָך מיר, נוליום. זאָג איך דען, אז מען דאַרף מיר ניט שלאָגען מיט שטיינער — אָף, נו און לאָזען מיר שלאָגען מיט שטיינער. טראָגט דאָך מיר, נוליום. איך וועל זיך שטיל לעגען אויף'ן שוועל, איך וועל נאָר א קוק טהאָן אין א שפעלטעל, ווי עס עסען... די קלייניקע קינדערלעך... אָי, דער באַרד. אָי, דער שרעק-ליכער באַרד... אָי, האָב קיין מורא ניט מיין קלייניקער — דו ביזט דער איינציגער קלוגער, דו איינער לאַכסט. קינדערלעך מיינע, מיינע ליעבינקע קינדערלעך.

אשמדאי (טופענדיג מיט'ן פוס): דו האָסט א טעות, דוד! דו ביזט טויט. און טויט זיינען די קינדער! די ערד איז טויט — טויט — טויט! גיב א קוק.

(מיט אנשטרענגונג הויבט זיך אויף דוד און קוקט, אויס-שמרעקענדיג שוין זיינע שוואַכע, האַלב-טויטע הענדר.)

דוד : איך זעה, נולליום. מיין אלטער פריינד — — —
מיין אלטער פריינד, זייט דאָ, איך בעט אייך, און איך וועל נעהען צו
זיי. ווייסט איהר, נולליום... (פלאַנטערט זיך) דוכט זיך, איך האָב
געפונען אַ קאָפּיקע... (לאַכט שטיל). איך האָב דאָך דיר געזאָגט,
נולליום, גיב אַ קוק אויף דיזען פאפיער... אברהם העסין, מיין
פריינד... (איבערצייגענד) אברהם העסין אין מיין פריינד... (פאלט
און שטארבט).

(פון דער ווייט הערען זיך איינגעהאלטענע דונער-קראכען,
אזוי ווי איבער מורא'דיגע שטיינערנע טרעפּ וואָלט אימיצער
אַרָבנגעהען אַן אָנגעטהאָנענער אין שווערע אייזען. עס איז
שוין פינסטער פון די שוואַרצע קנוילענדע וואָלקענס, אבער
עס שטילט זיך דער שניידענדער ווינד. ביז'ן סאַמע וואַסער
האָט זיך אַרָבגעלאָזען די רויטע זון, ווייזענדיג איהר אויבער-
שטע רונדקייט, ווי אַ גליווערנדע, מורא'דיגע, נאָהענטע מאַסע.
און פערשווינדעט.)

אשמדאי (אָנבויגענדיג זיך) : איצט איז אמת ? נעשטאָר-
בען ? אָדער דו לאַיגסט וויעדער ? ניין — אַן עהרליכער טויט.
גיב דעם פויסט. צועפען. דו ווילסט ניט ? אָבער איך בין דאָך
שטאַרקער. (שטעהט אויף און קוקט זיך צו צו עפעס אין האַנד.)
אַ קאָפּיקע ! (וואַרפט זי אוועק מיט פּעראכטונג. קעהרט מיט'ן
פוס דוד'ס קערפער.) אַדיע, שוטה ! מאָרגען וועלען מענשען דאָ
געפינען דיין טויטען גוף און וועלען איהם מקבר זיין גרויסאַרטיג,
ווי דער מנהג איז פון מענשען. גוטע רוצחים, זיי לייעבען די, וועמען
זיי דער'הרג'ענען. און יענע שטיינער, מיט וועלכע מען האָט דיך
גע'הרג'עט פאַר לייעבע, וועלען זיי אויפשטעלען אַ הויבען, קרומען
און נאַרישען מאָנומענט. און אום לעבעדיג צו מאַכען די אונ-
געלומפערט טויטע מאַסע — וועט מען מיך אַרויפזעצען אויפ'ן
שפיץ. (לאַכט. רייסט איבער מיט אַמאָל דעם געלעכטער און
שמעלט זיך אין אַ גללות'דיגער, שוישפיעלרישער פאָזע.) ווער וועט
אַרויסרייסען דעם נצחון פון אשמדאי'ס הענד ? שטאַרקע דער-
הרג'ע איך, שוואַכע צווינג איך צו דרעהען זיך אין אַ שכר'ן טאַנץ —

אין אַ משתענעם טאנץ — אין אַ טייפלישען טאנץ. (ניט אַ קלאַפּ
 מיט'ן פוס אין דער ערד.) רוהיג ווער, ערד, און מתנות ברענג מיר
 אונטערטעניגליך! מאָרד — ברען — מסר מענשען אים נאָמען
 פון דיין הערדען. אין דעם ים פון בלוט, וואָס שמעקט אזוי זיס,
 מיט די רויטע זענלען, וואָס גלענצען אזוי הייס... וועל איך ווענדען
 מיין שיפעל... (צום הימעל, שנעל)... צו דיר נאָך אַן ענטפער. ניט
 ווי אַ הונד, וואָס קריכט אויפ'ן בויך — — — אַלס אַן אנגעזעהענער
 גאסס, אַלס אַ הערשענדער פירסט פון דער ערד וועל איך צוועגלען
 צו דינע שטומע ברעגען. (מיט גדלות.) מאָך זיך פארטיג.
 איך — — — אַ קלאָרע תשובה וועל איך פאָדערן. כאַ-כאַ-כאַ-כאַ.
 (פערשווינדעט קייכענדיג אין דער פינסטערניס.)

פאָר האַנג

זיבעטעם בילד.

קיין זאך איז ניט פאָרגעקומען. קיין זאך האָט זיך ניט געענדערט. נאָך אלץ אזוי דריקען די ערד די אייזערנע, פון אייביג געשלאָסענע טויערן, הינטער וועלכע עס וואוינט שווייג' זאם און געהיימניספול דער אָנפאַנג פון יעדער זיין, דער גרויסער שכל פון וועלט-אלל. און נאָך אלץ אזוי שווייגענד און מורא'דיג איז דער ע מ י צ ע ר, וואָס בעוואַכט דעם אַריינ- גאַנג, — קיין זאך איז ניט פאָרגעקומען, קיין זאך האָט זיך ניט געענדערט.

שרעקליך איז דאָס גרויע ליכט, שטום ווי די גרויע שטיינער, שרעקליך איז דער פלאַץ — אבער אשמדאי האָט איהם ליעב. און אָס ווייזט ער זיך וויעדער; אבער ער קריכט ניט אויפ'ן בויד, ווי אַ הונד; בעהאַלט זיך ניט אונטער די שטיינער, ווי אַ נב. — אַלס אַ זעגער מיט אַ גדלות'דיגען טראַט, מיט לאַנגזאַמער וויכטיגקייט אין זיינע בעוועגונגען זוכט ער פערפעסטיגען זיין נצחון. נור אזוי ווי דער טייפּעל קען דאָך קיין מאָל ניט זיין אַ גערעכטיגער און עס איז ניטאָ קיין סוף צו זיינע ספיקות, טראַגט ער דאָרום אויך אַהער אַריין זיין אייביגע צושפאַלטונג, זיין אייביגע דאָפּעלט- קייט; געהט ווי אַ זעגער, און אליין האָט ער מורא; פער- וואַרפט דעם קאָפּ הויך אזוי ווי אַ הערשער, און לאַכט אליין פון זיין איבערטריבענער וויכטיגקייט; אַ טרויעריגער, בייזער לץ און ביינקט נאָך גדולה; אַ געצוואונגענער צו לאַכען און האַסט געלעכטער.

אזוי דערגעהט ער ניט איבערטריבענער גדלות ביז'ן מיטען פון באַרג, און וואַרט מיט אַ שטאַלצער פאָזע. נור די שווייג' זאַמקייט צופרעסט זיין אונזיכערע גדלות, ווי פייער טרוקענע האַלץ, — און ער אַיילט זיך שוין, ניט אויסהאַלטענדיג אפילו

קיין פרויזע, ווי א שלעכטער מוזיקאנט, צו בעהאלטען זיך מיט זיינע ספיקות, און זיין העסליכען פחד אין א געדיכטער מאסע פון ליצנות, און הויכען געשריי און שנעלע זשעסטיקולאציעס. ער טופעט מיט'ן פוס און שרייט כלומרשט מיט א בייזען קול. אשמדאי: פאר וואָס זיינען ניטאָ קיין טרומיטען און קיין פאראד? פאר וואָס זיינען פערמאכט דיזע אלטע, פערראָסטע טויערן, און קיינער ניט מיר ניט די שליסלען? נעהמט מען דען אזוי אויף אין אנשטענדיגע קרייזען אן אנגעזעהענעם גאסט, דעם הערשערליכען פירסט פון אונזער פריינדליכער ערד? בלויז איין איינגעשלאָפענער שווייצאר, ווי עס שיינט, און ווייטער קיינער ניט. שלעכט! שלעכט!

(קייבט פון געלעכטער, ציהט זיך, געניצט און זעצט זיך)

צו אויף א שטיין. רעדט זאנפט, מאניערליך און מיעד.)
אבער איך יאָג זיך ניט נאָך כבוד. טרומיטען, בלומען און קולות, דאָס זיינען דאָך אלץ פוסטע זאכען. איך האָב אליין געהערט, ווי מען האָט אַמאָל געטרומיטערט א גרויסען שם פאר דוד-לייזער'ן — וואָס איז דערפון ארויסגעקומען? (ער זיפצט.) טרויעריג א טראכט צו טהון. (פייפט אומעטיג.) דו האָסט דאָך מסתמא געהערט, וואָס פאר אן אונאנגענהמליכקייט עס האָט געטראָפּען מיין פריינד? עס געדענקט זיך מיר, אז ווען מיר האָבען לעצטען מאָל גפלוידערט מיט דיר, האָסט דו נאָך פון דעם גאָמען ניט געוואוסט... אבער איצט ווייסט דו איהם שוין? א שטאָלצער גאָמען! ווען איך האָב פערלאָזען די ערד, האָט די גאנצע ערד מיט מיליאָנען הונגעריגע העלזער אויסגעשריען דיזען בעריהמטען גאָמען: דוד — א שווינדלער! דוד — א מוסר! דוד — א ליגנער! מיר האָט זיך דערביי אויסגעוויזען, אז זיי מאַכען בעת מעשה פאָרווירפע נאָך וועמען — ניט פון זיין אייגענעם גאָמען האָט דאָך געווירקט אזוי אונפאַרויכטיג מיין עהרליכער, אונשער-ליכער, אומגעקומענער פריינד.

(דער עמיצער שווייגט, און אשמדאי שרייט, אָטהמענ-)

דיג בייז און שוין מיט א ניט־פערשטעלטען טריאומף.)

דעם נאָמען! דעם נאָמען פון יענעם, וועלכער האָט אומגעבראַכט דוד'ן און טויזענדער מענשען! איך בין אשמדאי, ביי מיר איז ניטאָ קיין האַרץ; אויף דעם פייער פון גיהנום זיינען אויסגעטריי קעגן געוואָרען מינע אוינען און ניטאָ אין זיי קיין טרערען, אבער אויב זיי וואָלטען ביי מיר געווען, איך וואָלט זיי אלע אוועקגעגעבען פאר דוד'ן. איך האָב קיין האַרץ ניט, אבער עס איז געווען אַן אויגענבליק, ווען עפעס לעבעדיגעס האָט זיך אַ צאָפּעל געטהאָן אין מיין ברוסט, און איך האָב זיך דערשראָקען: קען דען אַ האַרץ געבאָרען ווערען? איך האָב געזעהען, ווי דוד איז אומגעקומען און מיט איהם טויזענדע מענשען; איך האָב געזעהען ווי אין דעם תהום פון גיט'זיין, אין מיין דירה פון חשך און טויט איז אַראָבגעשליידערט געוואָרען זיין גייסט, אַ שוואַרצער, רחמנות'דיג צונויפגעדרעהט, צוזוי ווי אַ גע'פּנאָטער וואָרם אויף דער זון... זאָג, האָסטו דאָס גיט אומגעבראַכט דוד'ן?

עמיצער, שומר פון אַריינגאַנג: דוד האָט ערריכט אונ- שטערבליכקייט, און ער לעבט אונשטערבליך אין דער אונשטערבליכ- קייט פון פייער. דוד האָט ערריכט אונשטערבליכקייט, און ער לעבט אונשטערבליך אין דער אונשטערבליכקייט פון ליכט, וואָס דאָס איז לעבען.

(אַ געטראָפּענער פאַלט אשמדאי צו דער ערד און ליגעט איין גנע אונגעוועגליך. הייבט דערנאָך אויף דעם קאָפּ, אַ צוביזטען ווי ביי אַ שלאַנג — שמעהט אויף און רעדט מיט דער רהינקייט פון אונגעגענצטען כעס.)

אשמדאי: דאָס איז שקר! זיי מיר מוחל פאר מיין חוצפה, אבער דו לאַינסט. געוויס, דיין מאַכט איז אָהן אַ שיעור — און אפילו אַ גע'פּנאָטען וואָרם, וואָס איז שוואַרץ געוואָרען פון דער זון, קענסטו דו געבען אונשטערבליכקייט. וועט דאָס אבער זיין אַ יושר? אָדער עס פאַלשעווען די צאָהלען, צו וועלכע אויך דו ביזט אונטערוואָרפען? אָדער אלע וואָגען ווייזען פאַלש, און די גאַנצע וועלט דינעט איז בלוז איין דורכאויסגער שקר? און אכזר'ישעס און ווילדעס שפּיעל אין געזעצע, אַ בייזער געלעכטער פון אַ דעספּאָט

איבער דער שטום-לאַזיגקייט און אונטערטהעניגקייט פון אַ שקלאָף?
(ער רעדט טרויעריג, מיט דער ביינקשאפט פון אונשטערב-
ליכער בלינדקייט.)

אשמדאי: איך בין מיער פון זוכען. איך בין מיער געוואָרען
צו לעבען און מאַטערן זיך פרוכטלאָז, צו יאָגען זיך נאָך דאָס אייביג
פערשוואַנדענע. גיב מיר טויט — נור ניט פייניג מיך מיט ניט-
וויסען. ענטפער מיר עהרליך, ווי עהרליך איך בין אין מיין מרידה
פון אַ שקלאָף. האָט דען דוד ניט געליעבט? — ענטפער. און
האָט מען דען ניט מיט שטיינער דער'הרג'עט דוד'ן, וועלכער האָט
זיין נשמה אוועקגעגעבען? — ענטפער.

עמיצער: יא מיט שטיינער האָט מען דער'הרג'עט דוד'ן,
וואָס האָט זיין נשמה אוועקגעגעבען.

אשמדאי (לאַכענדיג פינסטער): דערווייל ביזט דו עהרליך
און ענטפערסט בעשיידען. אבער ניט שטילענדיג דעם הונגער פון
די הונגעריגע, ניט מאַכענדיג די בלינדע זעהענדיג, ניט צוריק-
קעהרענדיג לעבען צו די אונשולדיגע שטאַרבענע; ברענגענדיג
קריגעריי, און האַמפּעריי, און אכזר'ישע בלוטפּערגיסונג, וואָרום
עס האָבען זיך שוין ערהויבען די מענשען איינע געגען די אנדערע
און טהון געוואַלדט האַטען אין דור'ס נאָמען, הרג'ענען און ראַבעווען
— — — האָט דען דוד ניט בעוויזען ווי מאַכטלאָז איז די ליעבע,
און האָט ער דען ניט געשאַפּען פיעל שלעכטעס, וואָס מען קען
מיט צאָהלען אויסצעהלען און מיט אַ מאָס אויסמעסטען?

עמיצער: יא. דוד האָט געמאַכט דאָס, וועגען וואָס דו
רעדסט, און מענשען האָבען געטהאָן דאָס, אין וואָס דו מאַכסט די
מענשען פאָרווירפּע. און עס לאַיגען ניט די צאָהלען, און ריכטיג
איז די וואָג, און יעדער מאָס איז דאָס, וואָס זי איז.
אשמדאי (טראַומפּירענד): דו רעדסט!

עמיצער: אבער ניט מיט מאָס ווערט אויסגעמאַסטען און
ניט מיט צאָהל ווערט אויסגעצעהלט, און ניט מיט וואָג ווערט
געוואוינען דאָס, וואָס דו ווייסט ניט, אשמדאי. דאָס ליכט האָט
קיין שיעור ניט, און עס איז קיין גרענעץ ניטאָ דער צוזאַמענונג פון

פייער: עס איז פאראן א רויטער פייער, פאראן געלער פייער, פאראן ווייסער פייער, אויף וועלכען די זון ווערט צוברענט ווי געלער שטרוי — און עס איז פאראן נאך אן אנדערער, אן אונגעוואוסטער פייער, דעם נאמען פון וועלכען קיינער ווייס ניט — וואָרום עס איז קיין גרענעץ אוועקגעלעגט געוואָרען דער צוצונטערונג פון פייער. און דוד, דער אומגעקומענער אין צאָהלען, דער טויטער אין מאַס און אין וואָג, האָט ערריכט אונשטערבליכקייט אין דער אונשטערבליכ־קייט פון פייער.

אשמדאי: דו לאַינסט וויערער! (צאפעלט זיך אויף דער ערד אין פערצווייפלונג). אָ, ווער וועט דאָך העלכען דעם עהרליכען אשמדאי? אייביג נארט מען איהם. יא, ווער וועט העלפען דעם אונגליקליכען אשמדאי, זיין אונשטערבליכקייט איז שווינדעל. אָ, וויינט, ליעבהאכער פון טייפּעל, יאמערט און זאָרנט, איהר שטרעכער צום אמת, שעצער פון שכל, מען בעששווינדעלט איהם אייביג. איך האָב געוואונען, און ער נעהמט אָב. איך האָב געזיענט, און ער שמיערט דעם זיענער אין קייטען; ער שטעכט אויס די אויגען דעם הערשער; דעם מוטויליגען ניט ער הינדישע שטיקלעך — א דרעהענדיגען און טרייסלענדען עס. דוד, דוד, איך בין דיר געווען א פריינד, זאָג איהם, אז ער לאַינט!

(לעגט דעם קאָפּ אויף די אויסגעצויגענע הענד אזוי ווי א הונד און יאָמערט ביטערליך.)

וואו איז דער אמת? וואו איז דער אמת? וואו איז דער אמת? האָט מען איהם אפשר מיט שטיינער דערשלאָגען — ליעגט ער אפשר אין טהאַל מיט נבלות — אָ, דאָס ליכט איבער דער וועלט איז פערלאָשען געוואָרען, אָ, קיין אויגען איז ביי דער וועלט ניטאָ — וואָרענעס האָבען זיי אויסגעפיסט... וואו איז דער אמת? וואו איז דער אמת? וואו איז דער אמת? וואו איז דער אמת? (יאמערליך.) — זאָג, וועט זיך אשמדאי דערוויסען דעם אמת?

עמיצער: ניין.

אשמדאי: זאָג, וועט אשמדאי ווען דערוועהן די טויערן געעפענטע? וועל איך ווען דערוועהן דיין פנים?

עמיצער: ניין. קיין מאָל ניט. מיין פנים איז אָפּען — נור
 דו זעהסט איהם ניט. מיין שפּראַך איז הויך — נור דו הערסט זי
 ניט; מייןע געבאָט זיינען קלאָר — נור דו ווייסט זיי ניט, אשמדאי.
 און דו וועסט קיין מאָל ניט דערזעהען — און וועסט קיין מאָל ניט
 דעהערען — און וועסט זיך קיינמאָל ניט דערוויסען, אשמדאי —
 אונגליקליכער נייסט אונשטערבליכער אין צאָהלען; אייביג לעבענ-
 דער אין מאָס און וואָג, אבער נאָך ניט געבאָרענער פאר דאָס לעבען.
 (אשמדאי שפּרינגט אויף.)

אשמדאי: דו זאָגסט ליגען, — שווייגענדער הונד, דו גולן,
 וואָס האָט גערויבט דעם אמת ביי דער וועלט, וואָס האָט מיט
 אייזען פערצאמט דעם אַריינגאַנג. אַדיע — איך לייע אַן עהרליכעס
 שפיעל, און דאָס פערשפיעלטע גיב איך אָב. און אויב דו וועסט
 ניט אָכגעבען — וועל איך זיך פאר דעם גאַנצען וועלטאַלל
 צושרייען: ראטעוועט, מען האָט מיך בע'גול'ט! ...
 (צולאכט זיך, פייפט אונטער, טרעט אָב עטליכע טריט —
 און גיט זיך אַ קעהר צוריק, זאָרגלאָז.)

איך האָב ניט וואָס צו טהון, שפּאַציער איך אַרום איבער דער וועלט.
 ווייסט דו וואוהין איך געה איצט? איך וועל געהן צו דוד-לייזער'ן
 אויפ'ן קבר. ווי אַ טרויערנדיע אלמנה, ווי אַ זון פון אַ פאָטער,
 וואָס איז ערמאָרדעט געוואָרען פון הינטען אַרום מיט אַ פער-
 רעטהערישען שלאַנג — וועל איך זיך זעצען אויף דוד-לייזער'ס קבר
 און וועל וויינען אַזוי ביטערליך, און וועל שרייען אַזוי הויך, און
 וועל רופען אַזוי מורא'דיג, אַז עס וועט אויף דער וועלט ניט בלייבען
 קיין איין עהרליכע זעעלע, וועלכע זאָל ניט פערפלוכען דעם רוצח.
 און פערליענדיג דעם זינען פון יסורים, וועל איך אָנווייזען רעכטס
 און לינקס: האָט דאָס ניט דער ערמאָרדעט? האָט דאָס ניט
 דער געהאָלפּען דער בלוטיגער רציחה? האָט ניט דער גע-
 מסר'ט? איך וועל וויינען אַזוי ביטער, איך וועל אָנסלאָגען אַזוי
 שוידערליך, אַז אַלע אויף דער ערד וועלען ווערען מערדער און תלינים
 — אינ'ם נאָמען פון לייזער'ן אין נאָמען פון דוד לייזער, אינ'ם נאָמען
 פון דוד, דער ערפרעהער פון מענשען! און ווען איך וועל פון דעם

בארג פון הרונים, פאסקורנע, עיפוש'דיגע, שמוציגע גופים, לאזען
וויסען דעם פאלק, אז דו האסט דאס ערמאָרדעט דוד'ן און מענישען—
וועט מען מיר גלויבען. (קייכט פאר געלעכטער.) — ביי דיר איז
דאך שוין אזא שלעכטער שם : א שם פון א ליגנער — אן אָבנארער
— א מערדער. אריע.

(געהט אָב מיט א געלעכטער. עס הערט זיך נאך אַמאָל
פון דער טיעפענים זיין קייכענדען געלעכטער, און אלעס ווערט
היינעשמירט אין שווייגען.)

פ א ר ה ע נ ג

4575

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT

21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 4 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be

ספר, #4575

ספר

ספר . / ספר לימוד

ספר

#4575

ספר

ספר ספר

#4575

FEB 2 '75

MAR 25 '83

